

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η αρχαία ελληνική γλώσσα, μέχρι και σήμερα, προκαλεί τον παγκόσμιο θαυμασμό και το ενδιαφέρον για τον απαράμιλλο πλούτο της.

Ένα από τα ουσιώδη εργαλεία για τη μελέτη και κατανόησή της αποτελεί η Γραμματική.

Το παρόν βιβλίο είναι μία αναλυτική παρουσίαση της αρχαίας ελληνικής γραμματικής, δημιούργημα μακρόχρονης εμπειρίας και διδακτικής πρακτικής αποτυπωμένης σε πίνακες, παρατηρήσεις και επισημάνσεις.

Απευθύνεται στους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα σε όσους επιλέγουν τον προσανατολισμό των ανθρωπιστικών σπουδών με μάθημα βαρύτητας τα αρχαία ελληνικά.

Έχει στόχο να αποτελέσει αξιόπιστο σύμμαχο και ένα ολοκληρωμένο βοήθημα στην προσπάθειά τους να κατακτήσουν την επιτυχία.

Συγγραφείς:

Μποζιονέλος Δημήτριος

Ραχιώτης Γεώργιος

Ρουκουνιώτη Ελένη

Σταμούλη Χριστίνα

Επιμέλεια – Συντονισμός:

Μποζιονέλος Δημήτριος

Ραχιώτης Γεώργιος

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	3
Α΄ ΜΕΡΟΣ – ΠΤΩΤΙΚΑ	
- Πίνακας φωνήεντων –συμφώνων- διφθόγγων - Ποσότητα διφθόγγων.....	12
- Φύσει και θέση μακρόχρονη συλλαβή.....	12
- Κανόνες τονισμού.....	13
- Ουσιαστικά.....	14
• Α' κλίση ουσιαστικών.....	15
✓ Πρωτόκλιτα ασυναίρετα ουσιαστικά.....	15
✓ Πρωτόκλιτα συνηρημένα ουσιαστικά.....	20
• Β' κλίση ουσιαστικών.....	21
✓ Δευτερόκλιτα ασυναίρετα ουσιαστικά.....	21
✓ Δευτερόκλιτα συνηρημένα ουσιαστικά.....	23
✓ Δευτερόκλιτα αττικόκλιτα ουσιαστικά.....	25
• Γ' κλίση ουσιαστικών.....	26
✓ Διάκριση ουσιαστικών.....	26
✓ Καταλήξεις ουσιαστικών.....	27
✓ Γενικές παρατηρήσεις.....	28
✓ Φωνηεντόληκτα.....	29
✓ Συμφωνόληκτα.....	33
✓ Αφωνόληκτα.....	33
✓ Ημιφωνόληκτα.....	38
- Ανώμαλα ουσιαστικά.....	49
• Ετερόκλιτα.....	49
• Μεταπλαστά.....	50
• Ανώμαλα κατά το γένος.....	53
• Ιδιόκλιτα.....	54

• Άκλιτα.....	54
• Ελλειπτικά.....	54
- Επίθετα.....	56
• Γενικές παρατηρήσεις στα επίθετα.....	57
• Επίθετα β' κλίσης.....	58
• Επίθετα γ' κλίσης.....	66
• Ανώμαλα επίθετα.....	83
• Ελλειπτικά επίθετα.....	84
- Κλίση μετοχών.....	86
• Δευτερόκλιτες μετοχές.....	87
• Τριτόκλιτες μετοχές.....	87
- Βαθμοί επιθέτων.....	94
• Γενικές πληροφορίες.....	95
• Σχηματισμός παραθετικών επιθέτων.....	96
• Ομαλά παραθετικά.....	97
✓ Δευτερόκλιτα επίθετα.....	97
✓ Τριτόκλιτα επίθετα.....	99
• Ανώμαλα παραθετικά επιθέτων.....	101
• Κλίση του συγκριτικού βαθμού των ανώμαλων παραθετικών.....	101
• Περιφραστικά παραθετικά επιθέτων.....	102
• Ελλειπτικά παραθετικά.....	103
• Παραθετικά επιρρημάτων.....	104
• Ανώμαλα παραθετικά επιρρημάτων.....	105
• Τοπικά επιρρήματα σε –τέρω, -τάτω.....	106
• Χρονικά επιρρήματα σε – (αί)τερον, - (αί)τατα.....	106
• Περιφραστικά παραθετικά επιρρημάτων.....	106
- Αντωνυμίες.....	107

• Προσωπικές.....	108
• Δεικτικές.....	109
• Οριστική ή επαναληπτική.....	113
• Κτητικές.....	114
• Αυτοπαθητικές.....	114
• Αλληλοπαθητική.....	115
• Ερωτηματικές.....	116
• Αόριστες.....	117
• Αναφορικές.....	120
• Πίνακας συσχετικών αντωνυμιών.....	122
- Αριθμητικά.....	123
• Αριθμητικά επίθετα.....	124
• Αριθμητικά ουσιαστικά.....	127
• Αριθμητικά επιρρήματα.....	127
• Πίνακας αριθμητικών.....	128
Β' ΜΕΡΟΣ – ΡΗΜΑΤΑ	
- Παρεπόμενα (συνακόλουθα) του ρήματος.....	131
- Συστατικά μέρη του ρήματος.....	132
- Φωνηεντόληκτα – Συμφωνόληκτα.....	133
- Ο σχηματισμός των χρόνων της Ενεργητικής Φωνής.....	134
• Ο σχηματισμός του Ενεστώτα.....	134
• Ο σχηματισμός του Παρατατικού.....	134
• Ο σχηματισμός του Μέλλοντα.....	137
• Ο σχηματισμός του Αορίστου.....	138
• Ο σχηματισμός του Παρακειμένου.....	138
• Ο σχηματισμός του Υπερσυντέλικου.....	142
- Ο σχηματισμός των χρόνων της Μέσης Φωνής.....	143

• Ο σχηματισμός του Ενεστώτα.....	143
• Ο σχηματισμός του Παρατατικού.....	143
• Ο σχηματισμός του Μέλλοντα.....	143
• Ο σχηματισμός του Αορίστου.....	144
• Ο σχηματισμός του Παρακειμένου.....	144
• Ο σχηματισμός του Υπερσυντέλικου.....	145
- Σημαντικές παρατηρήσεις.....	146
• Αττικός αναδιπλασιασμός.....	146
• Ανωμαλίες στην αύξηση και στον αναδιπλασιασμό.....	147
• Ο Παρακείμενος των ρημάτων γεύομαι, θραύομαι, κελεύομαι, κρούομαι, λούομαι, σείομαι.....	148
• Ο σχηματισμός του Μέλλοντα των υπερδυσύλλαβων οδοντικόληκτων ρημάτων σε -ίζω, των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων.....	149
• Παρακείμενος β'.....	149
• Ποσότητα δίχρονων φωνηέντων.....	149
- Εἶμι - Σύνειμι (σύν + εἶμι).....	151
- Α' Συζυγία Ρημάτων σε -ω.....	152
• Βαρύτονα φωνηεντόληκτα – Ενεργητική Φωνή.....	152
• Βαρύτονα φωνηεντόληκτα - Μέση φωνή.....	153
-Μέσος Παρακείμενος και Υπερσυντέλικος συμφωνόληκτων ρημάτων.....	154
• Ουρανικόληκτα ρήματα.....	154
• Χειλικόληκτα ρήματα.....	155
• Οδοντικόληκτα ρήματα.....	155
• Παρατηρήσεις.....	156
- Ενρινόληκτα - υγρόληκτα ρήματα.....	157
• Ενεστώτας – Παρατατικός.....	157
• Μέλλοντας.....	158
• Αόριστος.....	160

• Παρακείμενος – Υπερσυντέλικος.....	161
• Επισημάνσεις στον τονισμό.....	163
- Αόριστος Β'.....	164
• Παρατηρήσεις.....	164
• Ενδεικτικός σχηματισμός Αορίστου.....	165
• Πίνακας ρημάτων με Αόριστο β'.....	166
• Αόριστος β' του ρήματος ἔχω.....	168
• Αόριστος β' του ρήματος προσέχω.....	168
• Αόριστος β' ρημάτων βαίνω, φθάνω, ῥέω, χαίρω, γινώσκω, ἀλίσκομαι, ζήω-ῶ, διδράσκω, δύομαι, φύομαι.....	168
- Παθητική Φωνή.....	172
• Α' Παθητικός Μέλλοντας.....	172
• Α' Παθητικός Αόριστος.....	172
• Σχηματισμός παθητικών χρόνων στα συμφωνόληκτα ρήματα.....	173
• Β' παθητικός Μέλλοντας και Αόριστος.....	174
- Περισπώμενα ή συνηρημένα ρήματα.....	177
• Α' τάξη συνηρημένων.....	177
• Β' τάξη συνηρημένων.....	181
• Γ' τάξη συνηρημένων.....	184
• Τονισμός συνηρημένων.....	186
- Ρήματα της β' συζυγίας (σε -μι).....	187
• Σχηματισμός των συμφωνόληκτων ρημάτων σε -μι.....	187
✓ Ο σχηματισμός του Ενεστώτα και του Παρατατικού.....	187
✓ Παρατηρήσεις.....	188
• Σχηματισμός των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι.....	190
✓ ἴστημι - ἴσταμαι.....	190
✓ τίθημι – τίθεμαι.....	193

✓ ἴημι - ἴεμαι.....	196
✓ δίδωμι – δίδομαι.....	199
- Φωνηεντόληκτα ρήματα που κλίνονται κατά το ἴστημι - ἴσταμαι.....	202
• πίμπλημι.....	202
• ἄγαμαι.....	204
• δύναμαι.....	204
• ἐπίσταμαι.....	205
• ὀνίνημι.....	206
• ὠνέομαι - οὔμαι - ἐπριάμην.....	207
• κρέμαμαι.....	208
- Ανώμαλα ρήματα σε -μι.....	208
• εἶμι.....	208
• χρεή.....	210
• φημί	210
• ἡμί.....	212
• κάθημαι.....	212
• κείμαι.....	213
- Παρακείμενοι βαρύτονων ρημάτων που σχηματίζονται κατά τα ρήματα σε -μι.....	214
• βαίνω.....	214
• εἶκω.....	214
• ἀπο-θνήσκω.....	215
• δείδω.....	216
• οἶδα.....	216
• μιμνήσκομαι.....	217
- Συγκεντρωτικές παρατηρήσεις για τον τονισμό της Προστακτικής.....	219

Α' ΜΕΡΟΣ

ΠΤΩΤΙΚΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ - ΣΥΜΦΩΝΩΝ - ΔΙΦΘΟΓΓΩΝ

ΦΩΝΗΕΝΤΑ			ΔΙΦΘΟΓΓΟΙ	
ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΑ	ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΑ	ΔΙΧΡΟΝΑ	ΚΥΡΙΟΙ	ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΟΙ
ο, ε	η, ω	α, ι, υ	αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου	α, η, ω

ΕΙΔΗ ΣΥΜΦΩΝΩΝ	ΣΥΜΦΩΝΑ			είδος πνοής
	ως προς το	φωνητικό	όργανο	
ΑΦΩΝΑ	ΧΕΙΛΙΚΑ	ΟΥΡΑΝΙΚΑ	ΟΔΟΝΤΙΚΑ	
	π	κ	τ	Ψιλόπνοα
	β	γ	δ	Μέσα
	φ	χ	θ	Δασύπνοα
ΗΜΙΦΩΝΑ	ΥΓΡΑ	ΕΝΡΙΝΑ	ΣΥΡΙΣΤΙΚΟ	παλαιά
	λ, ρ	μ, ν	σ (ς)	F, j
ΔΙΠΛΑ	ζ, ξ, ψ			

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΔΙΦΘΟΓΓΩΝ

Οι δίφθογγοι είναι κανονικά μακρόχρονες εκτός του **οι, αι** στο τέλος κλιτής **ασυναίρετης** λέξης.

Είναι μακρόχρονες:

- στις συλλαβές που προέρχονται από συναίρεση: ποιοῖ
- στην κατάληξη της Ευκτικής: λύοι
- στο τέλος επιρρημάτων / επιφωνημάτων: οἴκοι
- στον τύπο οἶ, οἶ της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου
- στις άκλιτες λέξεις: καίτοι.

ΦΥΣΕΙ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗ ΣΥΛΛΑΒΗ

ΦΥΣΕΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗ: όταν έχει μακρό φωνήεν ή δίφθογγο.

ΘΕΣΕΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗ: όταν έχει βραχύ φωνήεν, αλλά μετά από αυτό ακολουθούν δύο ή περισσότερα σύμφωνα ή ένα διπλό (ζ, ξ, ψ).

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΝΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑ	ΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑ	ΛΗΓΟΥΣΑ
Καμία λέξη δεν τονίζεται πιο πάνω από την προπαραλήγουσα (κανόνας τρισυλλαβίας της ελληνικής γλώσσας): π.χ: παρέρχομαι.	Κάθε βραχύχρονη συλλαβή, όταν τονίζεται, παίρνει πάντα οξεία : π.χ: τόπος.	Η ασυναίρετη ονομαστική, αιτιατική και κλητική (ενικού & πληθυντικού αριθμού) των πτωτικών, όταν τονίζεται στη λήγουσα, παίρνει οξεία : π.χ: ὁ ποιητής
Όταν η λήγουσα είναι μακρόχρονη, η προπαραλήγουσα δεν τονίζεται: π.χ: ἡ θάλασσα / τῆς θαλάσσης.	Η μακρόχρονη παραλήγουσα παίρνει οξεία μπροστά από μακρόχρονη λήγουσα (μακρό + μακρό = οξεία): π.χ: κῶμη.	Η μακροκατάληκτη γενική και δοτική (ενικού και πληθυντικού) των πτωτικών, όταν τονίζεται στη λήγουσα, παίρνει περισπωμένη : π.χ: τοῦ ποιητοῦ, τῷ ποιητῇ ...
Η προπαραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει πάντα οξεία : π.χ: διάλεκτος	Η μακρόχρονη παραλήγουσα παίρνει περισπωμένη μπροστά από βραχύχρονη λήγουσα (μακρό + βραχύ = περισπωμένη): π.χ: χῶρος.	Η λήγουσα που προέρχεται από συναίρεση παίρνει περισπωμένη, εκτός και αν πριν από την συναίρεση είχε οξεία η δεύτερη από τις συναιρούμενες συλλαβές: π.χ: τιμάω / τιμῶ, αλλά: ἑσταώς/ ἐστῶς.
	Η θέσει μακρόχρονη συλλαβή ως προς τον τονισμό λογαριάζεται ως βραχύχρονη : π.χ: τάξις.	

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στις σύνθετες λέξεις ο τόνος **ανεβαίνει** ως την τελευταία συλλαβή του πρώτου συνθετικού, αν το επιτρέπει η λήγουσα:

π.χ. μεγαλόπολις.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΠΡΩΤΟΚΛΙΤΑ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Η πρώτη κλίση ουσιαστικών περιλαμβάνει ονόματα:

αρσενικά σε -ας και -ης

θηλυκά σε -α και -η.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Α' ΚΛΙΣΗΣ

	Ενικός					Πληθυντ.
	Αρσενικό		Θηλυκό			Αρσ. / Θηλ.
Ον.	-ᾱς	-ης	-ᾱ	-ᾱ̃	-η	-αι
Γεν.	-ου	-ου	-ᾱς	-ᾱς ἢ -ης	-ης	-ων
Δοτ.	-α	-η	-α	-α ἢ -η	-η	-αις
Αιτ.	-ᾱν	-ην	-ᾱν	-ᾱ̃ν	-ην	-ᾱς
Κλ.	-ᾱ	-η (ἢ-ᾱ̃)	-ᾱ	-ᾱ̃	-η	-αι

Οι καταλήξεις πληθυντικού είναι **κοινές** στα δύο γένη και μοιάζουν με το θηλυκό άρθρο χωρίς το τ

α) Τα αρσενικά σε -ας

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
Ον.	ὁ	νεανίας	οἱ	νεανίαι
Γεν.	τοῦ	νεανίου	τῶν	νεανιῶν
Δοτ.	τῷ	νεανία	τοῖς	νεανίαις
Αιτ.	τόν	νεανίαν	τούς	νεανίας
Κλητ.	(ὦ)	νεανία	(ὦ)	νεανίαι

Παρατηρήσεις

1. Το -α στην κατάληξη -ας είναι **πάντα μακρό** (σε κάθε πτώση).
2. Το -ι και το -υ στην κατάληξη -ιας και -υας είναι **πάντα βραχύ**.
3. Η γενική πληθυντικού τονίζεται στη **λήγουσα** και παίρνει **περισπωμένη**.

β) Τα αρσενικά σε -ης

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	Ἀτρείδης	στρατιώτης	μαθητής
Γεν.	τοῦ	Ἀτρείδου	στρατιώτου	μαθητοῦ
Δοτ.	τῷ	Ἀτρείδῃ	στρατιώτῃ	μαθητῇ
Αιτ.	τὸν	Ἀτρείδην	στρατιώτην	μαθητὴν
Κλ.	(ὦ)	Ἀτρείδῃ	στρατιῶτα	μαθητὰ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	Ἀτρεῖδαι	στρατιῶται	μαθηταὶ
Γεν.	τῶν	Ἀτρειδῶν	στρατιωτῶν	μαθητῶν
Δοτ.	τοῖς	Ἀτρεΐδαις	στρατιώταις	μαθηταῖς
Αιτ.	τούς	Ἀτρεΐδας	στρατιώτας	μαθητὰς
Κλ.	(ὦ)	Ἀτρεΐδαι	στρατιῶται	μαθηταὶ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	πολίτης	Πέρσης	τελώνης
Γεν.	τοῦ	πολίτου	Πέρσου	τελώνου
Δοτ.	τῷ	πολίτῃ	Πέρσῃ	τελώνῃ
Αιτ.	τὸν	πολίτην	Πέρσῃν	τελώνῃν
Κλ.	(ὦ)	πολίτα	Πέρσα	τελῶνα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	πολίται	Πέρσαι	τελῶναι
Γεν.	τῶν	πολιτῶν	Περσῶν	τελωνῶν
Δοτ.	τοῖς	πολίταις	Πέρσαις	τελώναις
Αιτ.	τούς	πολίτας	Πέρσας	τελώνας
Κλ.	(ὦ)	πολίται	Πέρσαι	τελῶναι

Παρατηρήσεις

1. Από τα αρσενικά σε -ης σχηματίζουν την **κλητική ενικού σε -α (βραχύ)** και όχι σε -η τα εξής:

- τα εθνικά: π.χ ὁ Πέρσης ⇒ ὦ Πέρσα
- όσα λήγουν σε **-της, -άρχης, -μέτρης, -τρίβης, -πώλης, -ώνης, -λάτρης**: π.χ. ὁ στρατιώτης ⇒ ὦ στρατιῶτα, ὁ γυμνασιάρχης ⇒ ὦ γυμνασιάρχα, ὁ γεωμέτρης ⇒ ὦ γεωμέτρα, ὁ παιδοτρίβης ⇒ ὦ παιδοτρίβα, ὁ βιβλιοπώλης ⇒ ὦ

βιβλιοπῶλα, ὁ τελώνης ⇒ ὦ τελῶνα, ὁ εἰδωολάτρης ⇒ ὦ εἰδωολάτρα / ἀλλά:
ὁ δεσπότης ⇒ ὦ δέσποτα.

2. Στη γενική πληθυντικού τονίζονται στη λήγουσα και παίζουν περισπωμένη. Εξαιρούνται και τονίζονται στην παραλήγουσα τα εξής: ὁ χρήστης ⇒ τῶν χρηστών, ὁ χλούνης (= αgridούρουνo) ⇒ τῶν χλούνων, ἡ ἀφύη (= εἶδος σαρδέλας) ⇒ τῶν ἀφύων, οἱ ἐτησίαι (= μελέμια) ⇒ τῶν ἐτησίων.

 ἔχουν το δίχρονο της παραλήγουσας <u>βραχύ</u>	 ἔχουν το δίχρονο της παραλήγουσας <u>μακρό</u>
-άτης (με εξαίρεση τα εθνικά): π.χ. ὁ ἐργάτης ⇒ οἱ ἐργάται -ύτης (παράγωγα ἀπὸ ρήματα): π.χ. ὁ λύτης ⇒ οἱ λύται -ίδης: π.χ. ὁ εὐπατρίδης ⇒ οἱ εὐπατρίδαι	-άτης (εθνικά): π.χ. ὁ Σπαρτιάτης ⇒ οἱ Σπαρτιάται -ύτης (ὄχι παράγωγα ἀπὸ ρήματα): π.χ. ὁ πρεσβύτης ⇒ οἱ πρεσβῦται -ίτης: π.χ. ὁ πολίτης ⇒ οἱ πολῖται

γ) Τα θηλυκά σε -α (γεν.: -ας/-ης)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	ἡ	πολιτεία	γενεᾶ	εὐσέβεια	χώρα
Γεν.	τῆς	πολιτείας	γενεᾶς	εὐσεβείας	χώρας
Δοτ.	τῇ	πολιτεία	γενεᾷ	εὐσεβείᾳ	χώρᾳ
Αιτ.	τὴν	πολιτείαν	γενεάν	εὐσέβειαν	χώραν
Κλ.	(ᾧ)	πολιτεία	γενεᾶ	εὐσέβεια	χώρα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	αἱ	πολιτεῖαι	γενεαὶ	εὐσέβειαι	χωῖραι
Γεν.	τῶν	πολιτειῶν	γενεῶν	εὐσεβειῶν	χωρῶν
Δοτ.	ταῖς	πολιτείαις	γενεαῖς	εὐσεβείαις	χωραῖς
Αιτ.	τάς	πολιτείας	γενεάς	εὐσεβείας	χώρας
Κλ.	(ᾧ)	πολιτεῖαι	γενεαὶ	εὐσέβειαι	χωῖραι

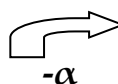
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ή	θάλασσα	γλώσσα	μοῖρα
Γεν.	τῆς	θαλάσσης	γλώσσης	μοίρας
Δοτ.	τῇ	θαλλάσῃ	γλώσσῃ	μοῖρα
Αιτ.	τὴν	θάλασσαν	γλῶσσαν	μοῖραν
Κλ.	(ῶ)	θάλασσα	γλῶσσα	μοῖρα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	αἱ	θάλασσαι	γλῶσσαι	μοῖραι
Γεν.	τῶν	θαλασσῶν	γλωσσῶν	μοιρῶν
Δοτ.	ταῖς	θαλάσσαις	γλώσσαις	μοίραις
Αιτ.	τὰς	θαλάσσας	γλώσσας	μοίρας
Κλ.	(ῶ)	θάλασσαι	γλῶσσαι	μοῖραι

Παρατηρήσεις

Για το -α της κατάληξης:

1. Τα θηλυκά σε -α που πριν από την κατάληξη εμφανίζουν:

 φωνήεν / ρ → -α καθαρό και μακρό και διατηρείται

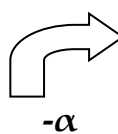
π.χ: ἡ πολιτεία, τῆς πολιτείας, τῇ πολιτεία ...

Αποτελούν εξαίρεση στον προηγούμενο κανόνα και έχουν το -α βραχύ, παρόλο που προηγείται φωνήεν ή ρ:

α) **τα προπαροξύτονα**: π.χ. ἡ εὐσέβεια (όμως σε γενική & δοτική ενικού-πληθυντικού και στην αιτιατική πληθυντικού ο τόνος «πέφτει» = μακρό το -α).

β) **τα ουσιαστικά**: γαῖα, γραῖα, μαῖα, μοῖρα, μυῖα, σφαῖρα, σφῦρα, σπεῖρα, πεῖρα, πρῶρα.

2. Τα θηλυκά σε -α που πριν από την κατάληξη εμφανίζουν:

 σύμφωνο, εκτός του ρ → -α μη καθαρό και βραχύ και γίνεται -η στη γενική και δοτική ενικού

π.χ: τράπεζα, τραπέζης, τραπέζη.

 Έχουν το -α μακρό, παρόλο που προηγείται σύμφωνα τα κύρια ονόματα:
 Ανδρομέδα, Λήδα, Γέλα, Φιλομήλα, Διοτίμα.

3. Ότι είναι το -α στην ονομαστική ενικού είναι και στην **αιτιατική** και στην **κλητική**.

Για το δίχρονο της παραλήγουσας:

 Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας **μακρό**:
 Ξ κνῖσα, Κρῖσα, πῖνα, πῖσα (=ποτίστρα), ῥῖνα, μᾶζα, τρῦπα, φῦσα (=φυσερό).

Γενικά για τον τονισμό:

Στη γενική πληθυντικού τονίζονται στη λήγουσα και παίρνουν περισπωμένη.

δ) Τα θηλυκά σε -η (γεν.: -ης)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ή	κώμη	ψυχή	νίκη
Γεν.	τῆς	κώμης	ψυχῆς	νίκης
Δοτ.	τῇ	κώμῃ	ψυχῇ	νίκῃ
Αιτ.	τὴν	κώμην	ψυχὴν	νίκην
Κλ.	(ῶ)	κώμη	ψυχή	νίκη

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	αῖ	κῶμαι	ψυχαί	νῖκαι
Γεν.	τῶν	κωμῶν	ψυχῶν	νικῶν
Δοτ.	ταῖς	κώμαις	ψυχαῖς	νίκαις
Αιτ.	τάς	κώμας	ψυχὰς	νίκας
Κλ.	(ῶ)	κῶμαι	ψυχαί	νῖκαι

Παρατηρήσεις

1. Στη γενική πληθυντικού τονίζονται στη λήγουσα και παίρνουν περισπωμένη.
2. Το **δίχρονο** της **παραλήγουσας** είναι **βραχύ**.
3. Εξαιρούνται και έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας **μακρό** τα:
 - λήγοντας σε -ίλη, -ικη, υνη, -ινη
 - λύμη (=προσβολή), βλάβη, ζύμη, λύπη, ρύμη, ὕλη.

ΠΡΩΤΟΚΛΙΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν πρωτόκλιτα ουσιαστικά (αρσενικά και θηλυκά) που **πριν από τον χαρακτήρα -α- έχουν άλλο α ή ε**. Αυτά παρουσιάζουν συναιρέσεις σε όλες τις πτώσεις. Διατηρούν σε όλες τις πτώσεις και μετά την συναίρεση τις καταλήξεις των ασυναίρετων, εκτός από την κατάληξη -εα που συναιρείται σε -η.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
Ον.	ὁ	Ἑρμῆς	βορρᾶς	ή	μνᾶ	συκῇ	γῇ
Γεν.	τοῦ	Ἑρμοῦ	βορρᾶ	τῆς	μνᾶς	συκῆς	γῆς
Δοτ.	τῷ	Ἑρμῇ	βορρᾷ	τῇ	μνᾷ	συκῇ	γῇ
Αιτ.	τὸν	Ἑρμῆν	βορρᾶν	τὴν	μνᾶν	συκῆν	γῆν
Κλ.	(ὦ)	Ἑρμῇ	βορρᾶ	(ὦ)	μνᾶ	συκῇ	γῇ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
Ον.	οἱ	Ἑρμαῖ		αἱ	μναῖ	συκαῖ	
Γεν.	τῶν	Ἑρμῶν		τῶν	μνῶν	συκῶν	
Δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	δεν έχει	ταῖς	μναῖς	συκαῖς	δεν έχει
Αιτ.	τούς	Ἑρμάς		τάς	μνάς	συκάς	
Κλ.	(ὦ)	Ἑρμαῖ		(ὦ)	μναῖ	συκαῖ	

Παρατηρήσεις

1. Έχουν ίδιες καταλήξεις με τα ασυναίρετα. Μόνο το -εα στον ενικό το συναιρούν σε -η.
2. Το ουσιαστικό **βορέας** έχει σε όλες τις πτώσεις διπλούς τύπους καθώς απαντά και ως ασυναίρετο. Όταν απαντά συνηρημένο έχει **δύο ρ** : βορρᾶς. Τέλος, το ουσιαστικό έχει **μόνο ενικό αριθμό**.
3. Και το ουσιαστικό **γῆ** έχει **μόνο ενικό αριθμό**.
4. Οι συνηρημένες συλλαβές είναι μακρόχρονες, τονίζονται στη λήγουσα και παίρνουν περισπωμένη.

Β' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Η δεύτερη κλίση ουσιαστικών περιλαμβάνει:

αρσενικά και τα θηλυκά σε -ος

ουδέτερα σε -ον.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Β' ΚΛΙΣΗΣ

Αρσενικό και θηλυκό			Ουδέτερο	
	Ενικός	Πληθ.	Ενικός	Πληθ.
Ον.	-ος	-οι	-ον	-ᾱ
Γεν.	-ου	-ων	-ου	-ων
Δοτ.	-ω	-οις	-ω	-οις
Αιτ.	-ον	-ους	-ον	-ᾱ
Κλ.	-ε (-ος)	-οι	-ον	-ᾱ

Τα αρσενικά σε -ος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	ἄνθρωπος	ἄγρὸς	
Γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	ἀγροῦ	
Δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	ἀγρῷ	
Αιτ.	τὸν	ἄνθρωπον	ἀγρὸν	
Κλητ.	(ὦ)	ἄνθρωπε	ἀγρὲ	

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	ἄνθρωποι	ἄγροῖ	
Γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	ἀγρῶν	
Δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ἀγροῖς	
Αιτ.	τούς	ἀνθρώπους	ἀγρούς	
Κλητ.	(ὦ)	ἄνθρωποι	ἄγροῖ	

Τα θηλυκά σε –ος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ή	διάλεκτος	νήσος	όδος
Γεν.	τῆς	διαλέκτου	νήσου	όδοῦ
Δοτ.	τῇ	διαλέκτῳ	νήσῳ	όδῳ
Αιτ.	τὴν	διάλεκτον	νήσον	όδον
Κλ.	(ῶ)	διάλεκτε	νήσε	όδε

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	αἱ	διαλέκτοι	νήσοι	οδοὶ
Γεν.	τῶν	διαλέκτων	νήσων	όδων
Δοτ.	ταῖς	διαλέκτοις	νήσοις	οδοῖς
Αιτ.	τὰς	διαλέκτους	νήσους	όδους
Κλ.	(ῶ)	διαλέκτοι	νήσοι	οδοὶ

Τα ουδέτερα σε –ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τό	μυστήριον	δῶρον	
Γεν.	τοῦ	μυστηρίου	δώρου	
Δοτ.	τῷ	μυστηρίῳ	δώρῳ	
Αιτ.	τὸ	μυστήριον	δῶρον	
Κλητ.	(ῶ)	μυστήριον	δῶρον	

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τά	μυστήρια	δῶρα	
Γεν.	τῶν	μυστηρίων	δώρων	
Δοτ.	τοῖς	μυστηρίοις	δώροις	
Αιτ.	τά	μυστήρια	δῶρα	
Κλητ.	(ῶ)	μυστήρια	δῶρα	

Παρατηρήσεις:

1. Τα θηλυκά και τα αρσενικά **κλίνονται το ίδιο**.
2. Τα ουδέτερα έχουν **τρεις όμοιες πτώσεις και στους δυο αριθμούς (ονομαστική, αιτιατική και κλητική)**.
3. Το **-α** στην κατάληξη πληθυντικού των ουδετέρων είναι **βραχύ**.
4. Το **-οι** στο τέλος είναι **βραχύ**.
5. Έχουν το **δίχρονο** της παραλήγουσας **μακρό:**

αρσενικά & θηλυκά: ἄθλος, γρίφος, γρύλος, γῦρος, θρύλος, κύβος, Κύρος, μῖμος, μῦθος, νᾶνος, πῖλος (=καπέλο), πρίνος, σχῖνος, σῖτος, Σκύρος, στῦλος, Σῦρος, τῦφος, Χῖος και τα **υπερδισύλλαβα σε -ινος:** π.Χ Φαλῖνος (εξαιρείται: καρκίνος)
ουδέτερα: ἄθλον, πῦον, σκύλον(=λάφυρο), σῦκον, φύλον

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν δευτερόκλιτα ουσιαστικά (αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα) που **πριν από τον χαρακτήρα -ο έχουν άλλο ο ή ε**. Αυτά παρουσιάζουν συναιρέσεις σε όλες τις πτώσεις.

Τα αρσενικά

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	πλοῦς	ἔκπλους	
Γεν.	τοῦ	πλοῦ	ἔκπλου	
Δοτ.	τῷ	πλῶ	ἔκπλω	
Αιτ.	τὸν	πλοῦν	ἔκπλουν	
Κλητ.	(ῶ)	πλοῦ	ἔκπλου	

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	πλοῖ	ἔκπλοι	
Γεν.	τῶν	πλῶν	ἔκπλων	
Δοτ.	τοῖς	πλοῖς	ἔκπλοις	
Αιτ.	τούς	πλοῦς	ἔκπλους	
Κλητ.	(ῶ)	πλοῖ	ἔκπλοι	

Τα θηλυκά και τα ουδέτερα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
Ον.	ή	πρόχους	αί	πρόχοι
Γεν.	τῆς	πρόχου	τῶν	πρόχων
Δοτ.	τῇ	πρόχω	ταῖς	πρόχοις
Αιτ.	τὴν	πρόχουν	τάς	πρόχους
Κλητ.	(ῶ)	πρόχου	(ῶ)	πρόχοι
Ον.	τὸ	ὄστοῦν	τὰ	ὄστᾱ
Γεν.	τοῦ	ὄστοῦ	τῶν	ὄστῶν
Δοτ.	τῷ	ὄστοῳ	τοῖς	ὄστοις
Αιτ.	τὸ	ὄστοῦν	τὰ	ὄστᾱ
Κλητ.	(ῶ)	ὄστοῦν	(ῶ)	ὄστᾱ

Παρατηρήσεις

1. Οι καταλήξεις των συνηρημένων διαφέρουν από εκείνες των ασυναίρετων στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού. Στις πτώσεις αυτές το -ο- και το -ε- συναιρούνται με τον χαρακτήρα -ο- σε — > -ου-. Στα ουδέτερα η κατάληξη -εα συναιρείται σε -α.
2. Τα απλά τονίζονται στην λήγουσα και παίρνουν **περισπωμένη**, ενώ τα σύνθετα ακολουθούν σε όλες τις πτώσεις **τον τονισμό της ονομαστικής ενικού** και τονίζονται στην παραλήγουσα (**οξεία**).
3. Στον πληθυντικό οι καταλήξεις των αρσενικών και των θηλυκών μοιάζουν με το αρσενικό άρθρο.

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΑΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Είναι τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά που απαντούν στην αττική διάλεκτο. Τα αρσενικά και τα θηλυκά έχουν κατάληξη –ως και τα ουδέτερα –ων.

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον. Γεν. Δοτ. Αιτ. Κλητ.	ὁ νεῶς τοῦ νεῶ τῷ νεῶ τὸν νεῶν ὦ νεῶς	οἱ νεῶ τῶν νεῶν τοῖς νεῶς τούς νεῶς ὦ νεῶ
Ον. Γεν. Δοτ. Αιτ. Κλητ.	ἡ ἄλως τῆς ἄλω τῇ ἄλω τὴν ἄλω(ν) ὦ ἄλως	αἱ ἄλω τῶν ἄλων ταῖς ἄλως τὰς ἄλως ὦ ἄλως
Ον. Γεν. Δοτ. Αιτ. Κλητ.	τὸ ἀνώγεων τοῦ ἀνώγεω τῷ ἀνώγεω τὸ ἀνώγεων ὦ ἀνώγεων	τὰ ἀνώγεω τῶν ἀνώγεων τοῖς ἀνώγεως τὰ ἀνώγεω ὦ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική ενικού είναι όμοια με την ονομαστική.
2. Το -ω- υπάρχει σ' όλες τις καταλήξεις.
3. Υπάρχει -ω- όπου στα ασυναίρετα υπάρχουν καταλήξεις : -ω και -οι.
4. Ο τονισμός των πτώσεων ακολουθεί την ονομαστική.
5. Όσα τονίζονται στη λήγουσα, **οξύνονται** (εξαιρούνται: ἡ Κῶς, ὁ ὄρφῶς, ὁ λαγῶς, ὁ ταῶς).
6. Τα παρακάτω αττικόκλιτα σχηματίζουν την **αιτιατική ενικού χωρίς -ν**: τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κω, τὸν Ἄθω, τὸν Μίνω.

Γ' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Τα ουσιαστικά της γ' κλίσης διακρίνονται:

α) ως προς την κατάληξη σε: καταληκτικά και ακατάληκτα

Καταληκτικά λέγονται τα ουσιαστικά που στην ονομαστική ενικού έχουν κατάληξη -ς.

Ακατάληκτα λέγονται τα ουσιαστικά που στην ονομαστική ενικού δεν έχουν κατάληξη.

β) ως προς το θέμα σε: μονόθεμα και διπλόθεμα

Μονόθεμα λέγονται τα ουσιαστικά που διατηρούν το αρχικό τους θέμα σε όλες τις πτώσεις.

Διπλόθεμα λέγονται τα ουσιαστικά που παρουσιάζουν δυο θέματα κατά την κλίση τους.

γ) ως προς τον χαρακτήρα του θέματος (δηλαδή το τελευταίο γράμμα πριν την κατάληξη) σε: φωνηεντόληκτα – συμφωνόληκτα

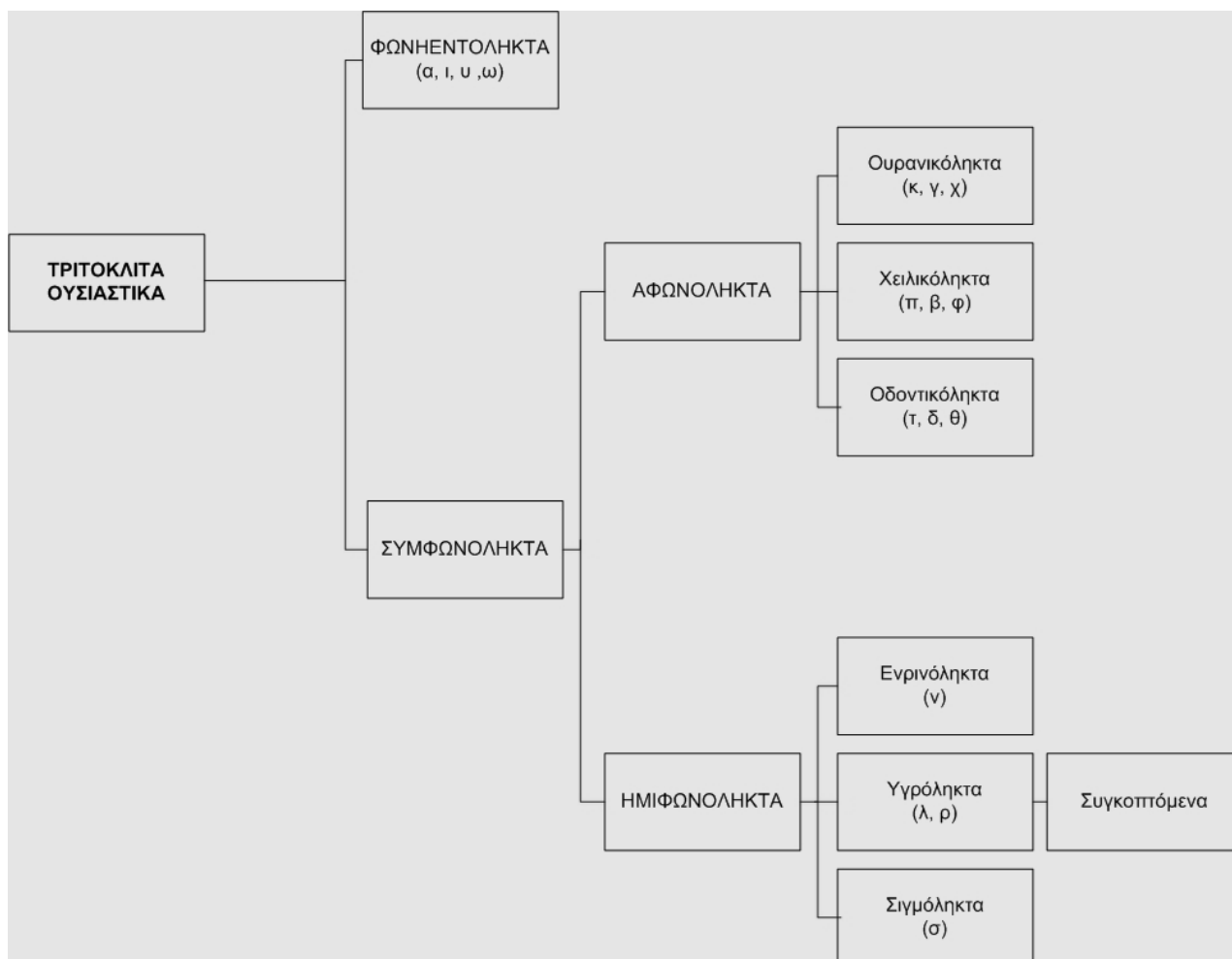
Φωνηεντόληκτα λέγονται τα ουσιαστικά που έχουν χαρακτήρα θέματος φωνήεν.

Συμφωνόληκτα λέγονται τα ουσιαστικά που έχουν χαρακτήρα θέματος σύμφωνο.

Σημείωση:

Δεν υπάρχουν ενρινόληκτα με χαρακτήρα -μ-

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
	ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΘΗΛΥΚΑ	ΟΥΔΕΤΕΡΑ	ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΘΗΛΥΚΑ	ΟΥΔΕΤΕΡΑ
Ον.	-ς ή -	-	-ες	-α
Γεν.	-ος ή -ως	-ος ή -ως	-ων	-ων
Δοτ.	-ι	-ι	-σι(ν)	-σι(ν)
Αιτ.	-α ή -ν	-	-ας ή -ς	-α
Κλητ.	-ς ή -	-	-ες	-α

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗ Γ' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Αρσενικά και θηλυκά της γ' κλίσης ουσιαστικών έχουν τις ίδιες καταλήξεις σε όλες τις πτώσεις.

2. Το **-ι-** και το **-α-** στη λήγουσα των ονομάτων της γ' κλίσης είναι πάντα **βραχύχρονα**: π.χ. ἡ γυνῶσις.

ΨΕπομένως και η κατάληξη -σι της δοτικής πληθυντικού και -ας της αιτιατικής πληθυντικού είναι **βραχύχρονες**: π.χ. ταῖς ἀκτῖσι(ν), τὰς ἀκτῖνας.

3. Όταν στην ασυναίρετη ονομαστική, αιτιατική και κλητική τονίζονται στη λήγουσα, παίρνουν **οξεῖα**. π.χ. ὁ θῶς.

ΨΠερισπωμένη παίρνουν:

α) Οι μονοσύλλαβοι τύποι της ονομαστικής, αιτιατικής και κλητικής που έχουν χαρακτηριστὰ -ι- και -υ- (ου, αυ): π.χ. ὁ κῖς, τὸν κῖν, (ῶ) κῖ / ὁ βοῦς, τὸν βοῦν, (ῶ) βοῦ.

β) Η αιτιατική πληθυντικού των ονομάτων σε -υς, όταν τονίζεται στη λήγουσα: π.χ. τοὺς ἰχθῦς, τὰς κλιτῦς, τὰς πιτῦς.

γ) Η ονομαστική, αιτιατική και κλητική των «πῦρ» και «οὔς»:

π.χ. τὸ πῦρ, ὦ πῦρ / τὸ οὔς, ὦ οὔς.

δ) Η ονομαστική και κλητική ενικού των ουσιαστικών «ἡ γλαῦξ», «ὁ Θραῦξ»:

π.χ. ἡ γλαῦξ, (ῶ) γλαῦξ.

ε) Η κλητική ενικού των ονομάτων σε -ευς:

π.χ. (ῶ) βασιλεῦ, (ῶ) γονεῦ, (ῶ) ἱερεῦ.

4. Όπου τονίζεται η ονομαστική ενικού, **εκεί τονίζονται** και οι υπόλοιπες πτώσεις ενικού και πληθυντικού, **εκτός αν δεν το επιτρέπει η λήγουσα**:

π.χ. ἥρως, ἥρωος κτλ. - **αλλά**: ἥρώων.

ΨΕξαιρούνται τα μονοσύλλαβα ουσιαστικά της γ' κλίσης που στη γενική και τη δοτική ενικού και πληθυντικού τονίζονται στη λήγουσα:

π.χ. ἡ φλόξ, τῇ φλογί, τῶν φλογῶν, ταῖς φλοξί

→**ΠΡΟΣΟΧΗ** στη γενική πληθυντικού:

ὁ θῶς, τῶν θῶων

τὸ οὔς, τῶν ὠτων

ὁ παῖς, τῶν παίδων

ὁ Τρώς, τῶν Τρώων

ἡ δᾶς, τῶν δάδων

τὸ φῶς, τῶν φώτων

ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ

Τα φωνηεντόληκτα λήγουν σε:

-ως, -ωος	-εὺς, -έως
-ῦς, -υος	-αῦς, -αὸς
-ις, -εως	-ῶ, -οῦς
-υς, -εως	-οῦς, -οὸς
-υ, -εως	

Καταληκτικά μονόθεμα σε -ως, -ωος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ὁ	ἥρως	Τρῶς	οἱ	ἥρωες	Τρῶες
Γεν.	τοῦ	ἥρωος	Τρωὸς	τῶν	ἥρων	Τρών
Δοτ.	τῷ	ἥρῳι	Τρωὶ	τοῖς	ἥρωσι(ν)	Τρωσί(ν)
Αιτ.	τόν	ἥρωα	Τρῶα	τούς	ἥρωας	Τρῶας
Κλ.	(ῶ)	ἥρως	Τρῶς	(ῶ)	ἥρωες	Τρῶες

Καταληκτικά μονόθεμα σε -υς, -υος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	ὁ	βότρυς	ἰχθύς	ἡ	δρυς
Γεν.	τοῦ	βότρυος	ἰχθύος	τῆς	δρυὸς
Δοτ.	τῷ	βότρυϊ	ἰχθυῖ	τῇ	δρυῖ
Αιτ.	τόν	βότρυν	ἰχθύν	τὴν	δρύν
Κλ.	(ῶ)	βότρυ	ἰχθὺ	(ῶ)	δρὺ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	οἱ	βότρυες	ἰχθύες	αἱ	δρύες
Γεν.	τῶν	βοτρύν	ἰχθύων	τῶν	δρύν
Δοτ.	τοῖς	βότρυσι(ν)	ἰχθύσι(ν)	ταῖς	δρυσί(ν)
Αιτ.	τούς	βότρεις	ἰχθύς	τάς	δρύς
Κλ.	(ῶ)	βότρυες	ἰχθύες	(ῶ)	δρύες

Παρατηρήσεις:

Στα καταληκτικά μονόθεμα σε -υς, -υος:

1. Η κλητική ενικού σχηματίζεται χωρίς κατάληξη

π.χ. (ῶ) κλιτύ, στάχυ, πληθύ, ἰχθύ.

2. Όλοι οι μονοσύλλαβοι τύποι, όταν τονίζονται στη λήγουσα, παίρνουν **περισπωμένη**·

π.χ: ἡ δρῶς, τὴν δρῶν, ὦ δρῶ, τὰς δρῶς.

3. Στην αιτιατική πληθυντικού, όταν τονίζονται στη λήγουσα, παίρνουν **περισπωμένη**· π.χ: τοὺς ἰχθῦς, τὰς κλιτῦς, τὰς ἰσχῦς.

4. Η αιτιατική ενικού λήγει σε **-ν**, αντί σε **-α**. π.χ. τὸν ἰχθύν, τὴν κλιτὺν και η αιτιατική πληθυντικού λήγει σε **-ς** και όχι **-ας**·

π.χ. τοὺς βότρυς, τὰς ὀσφῦς.

5. Όμοια με τα ουσιαστικά ἰχθὺς και δρῶς κλίνονται και τα φωνηεντόληκτα με χαρακτηριστήρα **-ι-**.

π.χ: ἡ μῆνις, ὁ οἶς (=πρόβατο), ὁ κίς (=εἶδος σκουληκιού)

6. Όμοια στον ενικό κλίνονται: ὁ τίγρις, ἡ τύρσις (=πύργος), αλλά στον πληθυντικό κλίνονται όπως τα **-ις**, **-εως** & ὁ ἔγχελυς, ο οποίος στον πληθυντικό κλίνεται όπως τα **-υς**, **-εως**.

Καταληκτικά μονόθεμα σε -εύς, -αυς, -ους

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ον.	ὁ	βασιλεὺς	ἄλιεὺς	βοῦς	ἡ	γραῦς
Γεν.	τοῦ	βασιλέως	ἀλιέως και ἀλιῶς	βοός	τῆς	γραός
Δοτ.	τῷ	βασιλεῖ	ἀλιεῖ	βοῖ	τῇ	γραῖ
Αιτ.	τὸν	βασιλέα	ἀλιέ-α και ἀλιᾶ	βοῦν	τὴν	γραῦν
Κλ.	(ὦ)	βασιλεῦ	ἀλιεῦ	βοῦ	(ὦ)	γραῦ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ον.	οἱ	βασιλεῖς	ἄλιεῖς	βόες	αἱ	γραῖες
Γεν.	τῶν	βασιλέων	ἀλιέων και ἀλιῶν	βοῶν	τῶν	γραῶν
Δοτ.	τοῖς	βασιλεῦσι(ν)	ἀλιεῦσι(ν)	βουσί(ν)	ταῖς	γραυσί(ν)
Αιτ.	τούς	βασιλέας	ἀλιέας και ἀλιᾶς	βοῦς	τὰς	γραῦς
Κλ.	(ὦ)	βασιλεῖς	ἄλιεῖς	βόες	(ὦ)	γραῖες

Παρατηρήσεις**α) Στα καταληκτικά μονόθεμα σε -εύς, -έως:**

1. Η κλητική ενικού είναι όμοια με το θέμα χωρίς την κατάληξη·

π.χ. (ῶ) βασιλεῦ, γραμματεῦ.

2. Η αιτιατική ενικού δεν έχει -ν.

3. Η αιτιατική πληθυντικού λήγει σε -ας (το -α= μακρό)

π.χ. τοὺς βασιλέας, γονέας, γραμματέας.

4. Όταν πριν από την κατάληξη -εὺς υπάρχει φωνήεν, τότε συναιρείται το ε με το ω ή το α στη γενική και αιτιατική ενικού και πληθυντικού·

π.χ: ἀλιέως και ἀλιῶς

ἀλιέ-α και ἀλιᾶ

ἀλιέων και ἀλιῶν

ἀλιέας και ἀλιᾶς

5. Αποβάλλουν το υ του χαρακτήρα όταν ακολουθεί φωνήεν και το ε που απομένει συναιρείται με το ακόλουθο ε ή ι σε ει.

π.χ: βασιλέ-ες → βασιλείς

β) Στα καταληκτικά μονόθεμα σε -αυς/-ους

1. Αποβάλλουν το υ του χαρακτήρα προστά από φωνήεν. π.χ: βο-ός.

2. Σχηματίζουν κλητική ενικού χωρίς κατάληξη. π.χ: βοῦ, γραῦ

Καταληκτικά διπλόθεμα αρσενικά και θηλυκά σε- ις/ -υς, -εως και ουδέτερα σε -υ, -εως

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ								
Ον.	ὁ	πρύτανις	ἡ	πόλις	ὁ	πέλεκυς	τό	ἄστυ
Γεν.	τοῦ	πρυτάνεως	τῆς	πόλεως	τοῦ	πελέκεως	τοῦ	ἄστεως
Δοτ.	τῷ	πρυτάνει	τῇ	πόλει	τῷ	πελέκει	τῷ	ἄστει
Αιτ.	τόν	πρύτανιν	τήν	πόλιν	τόν	πέλεκυν	τό	ἄστυ
Κλ.	(ῶ)	πρύτανι	(ῶ)	πόλι	(ῶ)	πέλεκυ	(ῶ)	ἄστυ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ								
Ον.	οἱ	πρυτάνεις	αἱ	πόλεις	οἱ	πελέκεις	τά	ἄσθη
Γεν.	τῶν	πρυτάνεων	τῶν	πόλεων	τῶν	πελέκεων	τῶν	ἄστεων
Δοτ.	τοῖς	πρυτάνεσι	ταῖς	πόλεσι	τοῖς	πελέκεσι	τοῖς	ἄστεσι
Αιτ.	τούς	πρυτάνεις	τάς	πόλεις	τούς	πελέκεις	τά	ἄσθη
Κλ.	(ῶ)	πρυτάνεις	(ῶ)	πόλεις	(ῶ)	πελέκεις	(ῶ)	ἄσθη

Παρατηρήσεις

1. Η γενική ενικού και πληθυντικού τονίζονται στην **προπαραλήγουσα**, αν και η λήγουσα είναι μακρόχρονη. **π.χ.** τῶν πόλεων, τῶν πελέκεων, τῶν δυνάμεων.
2. Σχηματίζουν την αιτιατική ενικού σε -ν και την κλητική **χωρίς κατάληξη**. **π.χ.** τὴν πρᾶξιν, (ῶ) πρᾶξι, τὴν φύσιν, (ῶ) φύσι, τὴν βάσιν, (ῶ) βάσι.
3. Τα σύνθετα ουσιαστικά με τη λέξη πόλις κλίνονται όπως η πόλις· **τα σύνθετα επίθετα όμως κλίνονται σαν τα ουσιαστικά σε -ις, -ιδος**.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ**ΣΕ -ις (γεν. -εως)**

(που δείχνει ιδίως την ποσότητα του δίχρονου φωνήεντος της παραλήγουσας)

ἄρσις	κλίσις	ξῦσις	ῥάχις	τάξις	φύσις
βάσις	κρᾶσις	πίσις	ῥῆσις ⁴	τάσις	χύσις
δρᾶσις	κρίσις	πλάσις	ῥίψις	τρῖψις	ψῆξις ⁷
δόσις	κῦψις	πλύσις	ῥῦσις ⁵	τύψις	ψῦξις ⁸
θάσις	λύσις	πνῖξις	ῥύσις ⁶	ῦβρις	
θλίψις	μεῖξις	πόσις ²	στάσις	φάσις	
κάμψις	(ή μίξις)	πύσις ³	στίξις	φθίσις	
κλάσις ¹	νύξις	πρᾶξις	στῦψις	φράσις	

1. θραύση, τσάκισμα.- 2. το να πίνει κανείς, ποτό.- 3. ερώτηση, πληροφορία.- 4. λόγος, ομιλία.- 5. σωτηρία, απελευθέρωση.- 6. ροή, ρεύμα.- 7. ξύσιμο, ξύστρισμα.- 8. ψύξη, κρύωμα.

Ακατάληκτα διπλόθεμα σε -ώ, -οῦς

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.	ή	λεχῶ	πειθῶ	αἱ λεχοὶ (κατά τη β' κλίση) τῶν λεχῶν ταῖς λεχοῖς τὰς λεχοὺς (ῶ) λεχοὶ
Γεν.	τῆς	λεχοῦς	πειθοῦς	
Δοτ.	τῇ	λεχοῖ	πειθοῖ	
Αιτ.	τὴν	λεχῶ	πειθῶ	
Κλητ.	(ῶ)	λεχοῖ	πειθοῖ	

Παρατηρήσεις

1. Τα ακατάληκτα διπλόθεμα σε -ώ, -οῦς δεν έχουν κανονικά πληθυντικό αριθμό, αν όμως χρειαστεί να τον σχηματίσουν, κλίνονται **κατά την β' κλίση**: **π.χ.** ἡ λεχῶ, αἱ λεχοὶ.

2. Σχηματίζουν την **κλητική ενικού σε -οῖ** και τονίζονται αναλογικά με την δοτική, **π.χ.** πειθοῖ.
3. Η ονομαστική και η αιτιατική παίρνουν **οξεία**, αν και οι καταλήξεις της αιτιατικής τους προέρχονται από συναίρεση.

ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ

α. Αφωνόληκτα

Τα αφωνόληκτα αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα διαιρούνται σε:

Ουρανικόληκτα	Χειλικόληκτα	Οδοντικόληκτα
-ξ, -κος	-ψ, -πος	-ς, -τος
-ξ, -γος	-ψ, -βος	-ς, -δος -α, -ατος
-ξ, -χος	-ψ, -φος	-ς, -θος
		-ας, -αντος
		-ων, -οντος

 Μπορούμε να καταλάβουμε σε ποια κατηγορία ανήκει ένα ουσιαστικό, αν σκεφτούμε πώς είναι στα νέα ελληνικά!

Πχ: κόραξ= το κοράκι.

Ουρανικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
Ον.	ό	κόραξ (κ+ς)	ή	πτέρυξ(γ+ς)	φάλαξ (γ+ς)	ό	όνυξ (χ-ς)
Γεν.	τοῦ	κόρακος	τῆς	πτέρυγος	φάλαγγος	τοῦ	όνυχος
Δοτ.	τῷ	κόρακι	τῇ	πτέρυγι	φάλαγγι	τῷ	όνυχι
Αιτ.	τόν	κόρακα	τήν	πτέρυγα	φάλαγγα	τόν	όνυχα
Κλ.	(ῶ)	κόραξ	(ῶ)	πτέρυξ	φάλαξ	(ῶ)	όνυξ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
Ον.	οῖ	κόρακες	αῖ	πτέρυγες	φάλαγγες	οῖ	όνυχες
Γεν.	τῶν	κοράκων	τῶν	πτερύγων	φαλάγγων	τῶν	όνύχων
Δοτ.	τοῖς	κόραξι	ταῖς	πτέρυξι	φάλαξι	τοῖς	όνυξι
Αιτ.	τούς	κόρακας	τάς	πτέρυγας	φάλαγγας	τούς	όνυχας
Κλ.	(ῶ)	κόρακες	(ῶ)	πτέρυγες	φάλαγγες	(ῶ)	όνυχες

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική σχηματίζεται **όμοια** με την ονομαστική: **π.χ:** **ὁ** /(**ῶ**) **κόραξ**.
2. Η αιτιατική ενικού σχηματίζεται **χωρίς ν:** **π.χ.** **τόν** **κόρακα**.
3. Τα **μονοσύλλαβα** ουσιαστικά στη **γενική και δοτική και των δυο αριθμών** τονίζονται στη **λήγουσα**: **φλόξ, φλογός, φλογί...**
4. Το **-α** της **κατάληξης** είναι **βραχύχρονο**.

Χειλικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ὁ	γύψ(π+σ)	λίψ(β+σ)	οἱ	γῦπες	λίβες
Γεν.	τοῦ	γυπός	λιβός	τῶν	γυπῶν	λιβῶν
Δοτ.	τῷ	γυπί	λιβί	τοῖς	γυψί	λιψί
Αιτ.	τόν	γῦπα	λίβα	τούς	γῦπας	λίβας
Κλητ	(ῶ)	γύψ	λίψ	(ῶ)	γῦπες	λίβες

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική σχηματίζεται **όμοια** με την ονομαστική: **π.χ:** **ὁ** /(**ῶ**) **γύψ**.
2. Η αιτιατική ενικού σχηματίζεται **χωρίς ν:** **π.χ.** **τόν** **γῦπα**.
3. Τα **μονοσύλλαβα** ουσιαστικά στη **γενική και δοτική και των δυο αριθμών** τονίζονται στη **λήγουσα**.
4. Κατά το γύψ κλίνεται το σκνίψ (με το δίχρονο της παραλήγουσας **μακρό**).
5. Κατά το λίψ κλίνεται το χάλυψ (με το δίχρονο της παραλήγουσας **βραχύ**).

Οδοντικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα με χαρακτήρα τ, δ, θ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ον.	ὁ	τάπης (τ+σ)	ή	πατρίς (δ+σ)	ὁ	ὄρνις (θ+σ)
Γεν.	τοῦ	τάπητος	τῆς	πατρίδος	τοῦ	ὄρνιθος
Δοτ.	τῷ	τάπητι	τῇ	πατρίδι	τῷ	ὄρνιθι
Αιτ.	τόν	τάπητα	τὴν	πατρίδα	τόν	ὄρνιν
Κλητ.	(ῶ)	τάπης	(ῶ)	πατρίς	(ῶ)	ὄρνι

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ον.	οί	τάπητες	αί	πατρίδες	οί	ὄρνιθες
Γεν.	τῶν	ταπήτων	τῶν	πατρίδων	τῶν	ὀρνίθων
Δοτ.	τοῖς	τάπησι	ταῖς	πατρίσι	τοῖς	ὄρνισι
Αιτ.	τούς	τάπητας	τάς	πατρίδας	τούς	ὄρνιθας
Κλητ.	(ὦ)	τάπητες	(ὦ)	πατρίδες	(ὦ)	ὄρνιθες

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική σχηματίζεται **ὅμοια** με την ονομαστική: **π.χ:** ὄ/(ὦ) τάπης.
2. Η αιτιατική ενικού σχηματίζεται **χωρίς ν:** **π.χ.** τόν τάπητα.
3. Τα βαρύτενα σε -ις, -ιδος/ -ις, -ιτος/ -ις, -ιθος σχηματίζουν την **αιτιατική ενικού** σε -ν και την **κλητική** **χωρίς κατάληξη**. **π.χ:** ὄρνιν, ὄρνι. Ὅμοια και μερικά οδοντικόληκτα βαρύτενα σε -ης ή -υς: ὁ και ἡ Πάρνης -ηθος, τόν και τήν Πάρνην, ὦ Πάρνη· ἡ κόρυς -υθος (= περικεφαλαία), τήν κόρ-υν, ὦ κόρυ.
4. Σχηματίζουν την **κλητική ενικού** **χωρίς κατάληξη** τα ουσιαστικά **παῖς** και **τυραννίς**.
5. Τα περισσότερα οδοντικόληκτα ουσιαστικά σε -ις έχουν **το -ι βραχύ**.

Εξαιρούνται και το έχουν μακρό τα θηλυκά:

ἡ ἄψις -ιδος	ἡ κρηπίς -ιδος
ἡ βαλβίς -ιδος	ἡ νησίς -ιδος
ἡ κεραμίς, -ιδος	ἡ σφραγίς -ιδος
ἡ κηλίς -ιδος	ἡ χειρίς -ιδος
ἡ κνημίς -ιδος	ἡ ψηφίς -ιδος

Οδοντικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα σε -ας, -αντος / -ους, -οντος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	ίμάς	γίγας	όδους
Γεν.	τοῦ	ίμάντος	γίγαντος	όδόντος
Δοτ.	τῷ	ίμάντι	γίγαντι	όδόντι
Αιτ.	τόν	ίμάντα	γίγαντα	όδόντα
Κλητ.	(ὦ)	μάς	γίγαν	όδούς

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	οί	ίμάντες	γίγαντες	όδόντες	
Γεν.	τῶν	ίμάντων	γιγάντων	όδόντων	
Δοτ.	τοῖς	ίμᾱσι	γίγασι	όδοῦσι	
Αιτ.	τούς	ίμάντας	γίγαντας	όδόντας	
Κλητ.	(ῶ)	ίμάντες	γίγαντες	όδόντες	

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική σχηματίζεται **όμοια** με την ονομαστική: **π.χ:** **ὁ/(ῶ)** ἰμάς.
2. Η αιτιατική ενικού σχηματίζεται **χωρίς ν:** **π.χ.** τόν τάπητα.
3. Τα **βαρύτονα** σε **-ας, -αντος** σχηματίζουν την **κλητική του ενικού** όμοια με το θέμα χωρίς τον χαρακτήρα τ. **π.χ:** (ῶ) γίγαν.
4. Οι τύποι της δοτικής πληθυντικού σχηματίζονται από το ασθενές θέμα με αντέκταση του α βραχύ σε α μακρό ή του ο σε ου: **π.χ.** τοῖς ἰμᾱσι.

Οδοντικόληκτα ακατάληκτα διπλόθεμα σε -ων, -οντος Οδοντικόληκτα ουδέτερα ακατάληκτα μονόθεμα σε -α, -ατος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	ὁ	γέρων	λέων	τό	κτήμα
Γεν.	τοῦ	γέροντος	λέοντος	τοῦ	κτήματος
Δοτ.	τῷ	γέροντι	λέοντι	τῷ	κτήματι
Αιτ.	τόν	γέροντα	λέοντα	τό	κτήμα
Κλητ.	(ῶ)	γέρον	λέον	(ῶ)	κτήμα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	οί	γέροντες	λέοντες	τά	κτήματα
Γεν.	τῶν	γερόντων	λεόντων	τῶν	κτημάτων
Δοτ.	τοῖς	γέρουσι(ν)	λέουσι	τοῖς	κτήμασι
Αιτ.	τούς	γέροντας	λέοντας	τά	κτήματα
Κλητ.	(ῶ)	γέροντες	λέοντες	(ῶ)	κτήματα

Παρατηρήσεις

1. Τα βαρύτονα σε **-ων, -οντος** σχηματίζουν την **κλητική του ενικού** όμοια με το ασθενές θέμα χωρίς τον χαρακτήρα τ. **π.χ:** (ῶ) γέρον.
2. Η αιτιατική ενικού σχηματίζεται **χωρίς ν:** **π.χ.** τόν γέροντα.
3. Οι τύποι της δοτικής πληθυντικού σχηματίζονται από το ασθενές θέμα με αντέκταση του ο σε ου: **π.χ.** τοῖς γέρουσι.
4. Τα **συνδότερα** σε **-μα** έχουν συνήθως το δίχρονο της παραλήγουσας **μακρό.** **π.χ:** δρᾶμα. Όταν, όμως, **πριν την κατάληξη -μα** υπάρχει **σύμφωνο**, το δίχρονο διατηρεί το χρόνο του θέματος. **π.χ:** τάγμα.
5. Τα **συνδότερα** σε **-σμα** έχουν συνήθως το δίχρονο της παραλήγουσας **βραχύ.** **π.χ:** κλάσμα.

Συνηρημένα οδοντικόληκτα ακατάληκτα μονόθεμα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.	ὁ	Ξενοφῶν	δεν έχει
Γεν.	τοῦ	Ξενοφώντος	
Δοτ.	τῷ	Ξενοφώντι	
Αιτ.	τόν	Ξενοφώντα	
Κλητ.	(ῶ)	Ξενοφῶν	

Ιδιόρρυθμα αφωνόληκτα ουσιαστικά

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	ή	θρίξ	ἄλῳπηξ	ὁ	ἄναξ
Γεν.	τῆς	τριχός	ἄλῳπεκος	τοῦ	ἄνακτος
Δοτ.	τῇ	τριχί	ἄλῳπεκι	τῷ	ἄνακτι
Αιτ.	τήν	τρίχα	ἄλῳπεκα	τόν	ἄνακτα
Κλητ.	(ῶ)	θρίξ	ἄλῳπηξ	(ῶ)	ἄναξ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	αἱ	τρίχες	ἄλῳπεκες	οἱ	ἄνακτες
Γεν.	τῶν	τριχῶν	ἄλῳπέκων	τῶν	ἀνάκτων
Δοτ.	ταῖς	θριξί	ἄλῳπεξι	τοῖς	ἄναξι
Αιτ.	τάς	τρίχας	ἄλῳπεκας	τούς	ἄνακτας
Κλητ.	(ῶ)	τρίχες	ἄλῳπεκες	(ῶ)	ἄνακτες

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ον.	ὁ	πούς	τό	φῶς	ὁ	παῖς
Γεν.	τοῦ	ποδός	τοῦ	φωτός	τοῦ	παιδός
Δοτ.	τῷ	ποδί	τῷ	φωτί	τῷ	παιδί
Αιτ.	τὸν	πόδα	τὸ	φῶς	τὸν	παῖδα
Κλητ.	(ὦ)	πούς	(ὦ)	φῶς	(ὦ)	παῖ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
Ον.	οἱ	πόδες	τά	φῶτα	οἱ	παῖδες
Γεν.	τῶν	ποδῶν	τῶν	φώτων	τῶν	παίδων
Δοτ.	τοῖς	ποσί	τοῖς	φωσί	τοῖς	παισί
Αιτ.	τούς	πόδας	τά	φῶτα	τούς	παῖδας
Κλητ.	(ὦ)	πόδες	(ὦ)	φῶτα	(ὦ)	παῖδες

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
Ον.	ἡ	τυραννίς	αἱ	τυραννίδες
Γεν.	τῆς	τυραννίδος	τῶν	τυραννίδων
Δοτ.	τῇ	τυραννίδι	ταῖς	τυραννίσι
Αιτ.	τήν	τυραννίδα	τάς	τυραννίδας
Κλητ.	(ὦ)	τυραννί	(ὦ)	τυραννίδες

β. Ημιφωνόληκτα

Τα ημιφωνόληκτα αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα λήγουν σε:

Ενρινόληκτα	Υγρόληκτα	Συγκοπτόμενα	Σιγμόληκτα
-ις, -ῖνος	-ηρ, -ηρος	-ηρ, -ρος	-ης, -ους
-αν, -ἄνος	-ῆρ, -ἔρος		-ος, -ους
-ην, -ηνος	-ωρ, -ωρος		-κλης, -κλέους
-ην, -ενος	-ωρ, -ορος		-ας, -ως
-ων, -ωνος	-αρ, -αρος		-ῶς, -οῦς
-ων, -ονος			-ας, -ατος

Τριτόκλιτα μέ χαρακτήρα **μ** δεν υπάρχουν.

ΕνρινόληκταΕνρινόληκτα Μονόθεμα Καταληκτικά σε -ις, -ίνος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ή	ἄκτις	αἱ	ἄκτινες	
Γεν.	τῆς	ἄκτινος	τῶν	ἄκτινων	
Δοτ.	τῇ	ἄκτινι	ταῖς	ἄκτισι(ν)	
Αιτ.	τὴν	ἄκτινα	τάς	ἄκτινας	
Κλητ.	(ῶ)	ἄκτις	(ῶ)	ἄκτινες	

Ενρινόληκτα Μονόθεμα Ακατάληκτα σε -αν, -ἄνος / -ην, -ηνος/ -ων, -ῶνος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	παιάν	σωλήν	ἄγών
Γεν.	τοῦ	παιᾶνος	σωλήνος	ἄγῶνος
Δοτ.	τῷ	παιᾶνι	σωλήνι	ἄγῶνι
Αιτ.	τόν	παιᾶνα	σωλήνα	ἄγῶνα
Κλητ.	(ῶ)	παιάν	σωλήν	ἄγών

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	παιᾶνες	σωλήνες	οἱ ἄγῶνες
Γεν.	τῶν	παιάνων	σωλήνων	τῶν ἄγῶνων
Δοτ.	τοῖς	παιᾶσι (ν)	σωλήσι (ν)	τοῖς ἄγῶσι (ν)
Αιτ.	τούς	παιᾶνας	σωλήνας	τούς ἄγῶνας
Κλητ.	(ῶ)	παιᾶνες	σωλήνες	(ῶ) ἄγῶνες

Παρατηρήσεις

1. Τα φωνήεντα **-ι-** και **-α-** εμπρός από τον χαρακτήρα **-ν-** των μονόθεμων καταληκτικών σε **-ις, -ίνος** και των μονόθεμων ακατάληκτων σε **-αν, -ἄνος** είναι **μακρόχρονα**. Αντίθετα, τα ίδια φωνήεντα **στην κατάληξη** είναι **βραχύχρονα**. π.χ: ἄκτινι.
2. Έχουν την κλητική **ὅμοια** με την ονομαστική.
3. Η αιτιατική ενικού **δεν έχει κατάληξη -ν**. π.χ: παιᾶνα.
4. Το **-ν** πριν την κατάληξη **-σι** της δοτικής πληθυντικού **φεύγει**. π.χ: παιᾶσι.

5. Είναι μονόθεμα σε -ων, -ωνος:**α.** τα οξύτονα περιεκτικά, **π.χ:** ὁ ἀνθῶν, -ῶνος.**β.** τα μεγεθυντικά, **π.χ:** ὁ γάστρων, -ωνος(=ο κοιλαράς).**γ.** τα κύρια ονόματα, **π.χ:** ὁ Ποσειδῶν, -ῶνος.**δ.** τα ονόματα αρχαίων μηνών: **π.χ:** Γαμηλιῶν -ῶνος.**ε.** τα εθνικά παροξύτονα, **π.χ:** ὁ Λάκων -ωνος.**στ.** τα προσηγορικά/κοινά παροξύτονα, **π.χ:** ὁ κῶδων, -ωνος.**ζ.** τα προσηγορικά/κοινά οξύτονα, **π.χ:** ὁ ἀγῶν, -ῶνος.**η.** τα προσηγορικά/κοινά περισπώμενα, **π.χ:** ὁ τυφῶν, -ῶνος.**θ.** τα ονόματα τόπων/πόλεων, **π.χ:** ὁ Μαραθῶν, -ῶνος.

Μπορούμε να σκεφτούμε την ορθογραφία των αρσενικών σε -ων στα νέα ελληνικά, για να σιγουρευτούμε ότι είναι μονόθεμα!

Π.χ: ἀγῶν= αγῶνας!

Ενρινόληκτα Διπλόθεμα Ακατάληκτα σε -ην, -ενος / -ων, -ονος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	ποιμήν	ἡγεμῶν	κίων
Γεν.	τοῦ	ποιμένος	ἡγεμόνος	κίονος
Δοτ.	τῷ	ποιμένι	ἡγεμόνι	κίονι
Αιτ.	τόν	ποιμένα	ἡγεμόνα	κίονα
Κλητ.	(ῶ)	ποιμήν	ἡγεμῶν	κίον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	ποιμένες	ἡγεμόνες	κίονες
Γεν.	τῶν	ποιμένων	ἡγεμόνων	κίωνων
Δοτ.	τοῖς	ποιμέσι(ν)	ἡγεμόσι(ν)	κίοσι(ν)
Αιτ.	τούς	ποιμένας	ἡγεμόνας	κίονας
Κλητ.	(ῶ)	ποιμένες	ἡγεμονες	κίονες

Παρατηρήσεις

1. Έχουν την κλητική ὅμοια με την ονομαστική.

2. Η αιτιατική ενικού δεν έχει κατάληξη -ν. **π.χ:** κίονα.

3. Τα **διπλόθεμα βαρύτονα** σχηματίζουν την κλητική όμοια με το θέμα της γενικής. **π.χ.:** ὁ κίων → (ῶ) κίον.

Σημείωση: Τα κύρια πολυσύλλαβα ονόματα σε -ων (-ονος) στην κλητική ενικού **ανεβάζουν** τον τόνο. **π.χ.:** ὁ Ἀγαμέμνων → (ῶ) Ἀγάμεμνον (αλλά: ῶ Ἰᾶ'σον).

4. Οι τύποι της δοτικής πληθυντικού προήλθαν από τους αρχικούς τύπους.

5. Είναι **διπλόθεμα** σε -ων, -ονος:

α. τα οξύτονα θηλυκά κύρια και προσηγορικά/κοινά, **π.χ.:** ἡ Καρχηδών/τερηδών. → **Εξαιρούνται**: Βαβυλών, Κολοφών, Λεγεών, Σικυών.

β. τα παροξύτονα αρσενικά: ἄξων, Ἀλιάκμων, βραχίων, γείτων, γνώμων, δαίμων, Ἰᾶ'σων, κίων, πνεύμων, τέκτων, Ἀγαμέμνων, Ἀριστογείτων κ.ά.

γ. τα οξύτονα αρσενικά: ἀλατῶν, ἀλεκτροῶν, ἡγεμῶν, κανῶν, κηδεμῶν, συνδαιτημῶν, Μακεδῶν, Στρυμῶν.

Μπορούμε να σκεφτούμε την ορθογραφία των αρσενικών σε -ων στα νέα ελληνικά, για να σιγουρευτούμε ότι είναι διπλόθεμα!

Π.χ.: γείτων = γείτονας!

Υγρόληκτα

Υγρόληκτα Μονόθεμα Ακατάληκτα σε -ηρ, -ηρος / -ωρ, -ωρος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ	κρατήρ	σωτήρ	ἰχώρ
Γεν.	τοῦ	κρατήρος	σωτήρος	ἰχώρος
Δοτ.	τῷ	κρατήρι	σωτήρι	ἰχώρι
Αιτ.	τὸν	κρατήρα	σωτήρα	ἰχώρα
Κλητ.	(ῶ)	κρατήρ	σῶτερ	ἰχώρ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ	κρατήρες	σωτήρες	ἰχώρες
Γεν.	τῶν	κρατήρων	σωτήρων	ἰχώρων
Δοτ.	τοῖς	κρατήρσι(ν)	σωτήρσι(ν)	ἰχώρσι(ν)
Αιτ.	τούς	κρατήρας	σωτήρας	ἰχώρας
Κλητ.	(ῶ)	κρατήρες	σωτήρες	ἰχώρες

Υγρόληκτα Μονόθεμα Ακατάληκτα -αρ, -αρος (ουδέτερα)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τό	νέκταρ	ἕαρ / ἥρ	
Γεν.	τοῦ	νέκταρος	ἕαρος/ ἥρος	
Δοτ.	τῷ	νέκταρι	ἕαρι/ ἥρι	
Αιτ.	τὸ	νέκταρ	ἕαρ / ἥρ	
Κλητ.	(ῶ)	νέκταρ	ἕαρ / ἥρ	

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τά	δεν έχει	δεν έχει	
Γεν.	τῶν			
Δοτ.	τοῖς			
Αιτ.	τά			
Κλητ.	(ῶ)			

Υγρόληκτα Διπλόθεμα Ακατάληκτα σε -ήρ, -έρος / -ωρ, -ορος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	ὁ	ἄθῆρ	ἄστῆρ	ῥήτωρ	
Γεν.	τοῦ	ἄθέρως	ἄστέρος	ῥήτορος	
Δοτ.	τῷ	ἄθέρι	ἄστέρι	ῥήτορι	
Αιτ.	τὸν	ἄθέρω	ἄστέρα	ῥήτορα	
Κλητ.	(ῶ)	ἄθήρ	ἄστήρ	ῥῆτορ	

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	οἱ	ἄθῆρες	ἄστέρες	ῥήτορες	
Γεν.	τῶν	ἄθέρων	ἄστέρων	ῥητόρων	
Δοτ.	τοῖς	ἄθέρσι(ν)	ἄστράσι(ν)	ῥήτορσι(ν)	
Αιτ.	τούς	ἄθέρως	ἄστέρας	ῥήτορας	
Κλητ.	(ῶ)	ἄθῆρες	ἄστέρες	ῥήτορες	

Το μοναδικό υγρόληκτο με χαρακτήρα -λ-

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ό	ή	ἄλς	οί	αί	ἄλες
Γεν.	τοῦ	τῆς	ἁλός	τῶν	τῶν	ἁλῶν
Δοτ.	τῷ	τῇ	ἁλί	τοῖς	ταῖς	ἁλσί(ν)
Αιτ.	τόν	τήν	ἄλα	τούς	τάς	ἄλας
Κλητ.	(ὦ)	(ὦ)	ἄλς	(ὦ)	(ὦ)	ἄλες

Παρατηρήσεις

1. Τα υγρόληκτα ουσιαστικά της γ' κλίσης έχουν την κλητική ενικού **ὅμοια** με την ονομαστική εκτός από τα βαρύτονα διπλόθεμα σε -ωρ, -ορος τα οποία σχηματίζουν κλητική ὅμοια με το ασθενές θέμα:

π.χ. ὁ ῥήτωρ, (ὦ) ῥῆτορ.

Προσοχή στην κλητική του ουσιαστικού σωτήρ → (ὦ) σῶτερ.

2. Η αιτιατική ενικού σχηματίζεται **χωρίς -ν**.

3. Ο χαρακτήρας ρ, λ **διατηρείται** πριν από την κατάληξη της δοτικής πληθυντικού. π.χ: σωτήρσι(ν).

Προσοχή στη δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού ἄστηρ → ἄστράσι(ν).

4. Κατά τα -ωρ, -ορος (μονόθεμα) κλίνονται ακόμη τα: φῶρ (=κλέφτης), πέλωρ, πραιῖτωρ, Βίκτωρ.

5. Κατά τα -ωρ, -ορος (διπλόθεμα) κλίνονται ακόμη τα: αὐτοκράτωρ, κοσμήτωρ, πράκτωρ, προγαστωρ, παντοκράτωρ, Ἔκτωρ, ἐκλέκτωρ.

6. Το ουσιαστικό ἄλς, όταν είναι αρσενικό, σημαίνει «το αλάτι» και, όταν είναι θηλυκό, σημαίνει «η θάλασσα».

Μπορούμε να καταλάβουμε αν τα -ωρ είναι μονόθεμα ή διπλόθεμα, αν σκεφτούμε την ορθογραφία τους στα νέα ελληνικά!

Π.χ: ῥήτωρ= ο ρήτορας!

Συγκοπτόμενα Υγρόληκτα Διπλόθεμα Ακατάληκτα σε -ηρ, -ρος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	ὁ	πατήρ	άνηρ	ή	μήτηρ
Γεν.	τοῦ	πατρός	άνδρὸς	τῆς	μητρός
Δοτ.	τῷ	πατρί	άνδρῖ	τῇ	μητρί
Αιτ.	τόν	πατέρα	άνδρα	τήν	μητέρα
Κλητ.	(ὦ)	πάτερ	άνερ	(ὦ)	μητερ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	οἱ	πατέρες	άνδρες	αἱ	μητέρες
Γεν.	τῶν	πατέρων	άνδρῶν	τῶν	μητέρων
Δοτ.	τοῖς	πατράσι(ν)	άνδράσι	ταῖς	μητράσι(ν)
Αιτ.	τούς	πατέρας	άνδρας	τάς	μητέρας
Κλητ.	(ὦ)	πατέρες	άνδρες	(ὦ)	μητέρες

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ή	θυγάτηρ	γαστήρ	Δημήτηρ
Γεν.	τῆς	θυγατρός	γαστρός	Δήμητρος
Δοτ.	τῇ	θυγατρί	γαστρί	Δήμητρι
Αιτ.	τήν	θυγατέρα	γαστέρα	Δήμητρα
Κλητ.	(ὦ)	θύγατερ	γαστήρ	Δήμητερ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	αἱ	θυγατέρες	γαστέρες	δεν έχει
Γεν.	τῶν	θυγατέρων	γαστέρων	
Δοτ.	ταῖς	θυγατράσι(ν)	γαστράσι(ν)	
Αιτ.	τάς	θυγατέρας	γαστέρας	
Κλητ.	(ὦ)	θυγατέρες	γαστέρες	

Παρατηρήσεις

1. Τα συγκοπτόμενα ουσιαστικά της γ' κλίσης «ὁ πατήρ», «ή μήτηρ», «ή θυγάτηρ», «ή γαστήρ» στη γενική και τη δοτική του ενικού τονίζονται στη λήγουσα ενώ το «ή Δημήτηρ» τονίζεται στην προπαραλήγουσα, σε όλες τις πτώσεις εκτός από την ονομαστική που τονίζεται στην παραλήγουσα.

2. Τα συγκοπτόμενα ουσιαστικά της γ' κλίσης σχηματίζουν την κλητική ενικού όμοια με το ασθενές θέμα και τονίζονται στην αρχική συλλαβή. Εξαιρείται το

ουσιαστικό «ή γαστήρ» που σχηματίζει την κλητική **ὅμοια με την ονομαστική: ὦ γαστήρ.**

3. Προσοχή στην κλίση του συγκοπτόμενου ουσιαστικού «ὁ ἀνὴρ» το οποίο στις πλάγιες πτώσεις του ενικού και σε όλο τον πληθυντικό αναπτύσσει μπροστά από το χαρακτήρα ένα **-δ-**.

4. Το **-α-** της δοτικής πληθυντικού είναι **βραχύχρονο**.

Σιγμόληκτα

Σιγμόληκτα Αρσενικά Ακατάληκτα Διπλόθεμα σε -ης, -ους / -κλῆς, -κλέους

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ὁ	Σωκράτης	Περικλῆς	οἱ	Σωκράται	Περικλεῖς
Γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Περικλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Περικλέων
Δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Περικλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	-
Αιτ.	τὸν	Σωκράτη	Περικλέα	τούς	Σωκράτας	Περικλεῖς
Κλητ.	(ὦ)	Σώκρατες	Περίκλεις	(ὦ)	Σωκράται	Περικλεῖς

Παρατηρήσεις

1. Ο **χαρακτήρας σ** μεταξύ των δυο φωνηέντων αποβάλλεται και τα φωνήεντα αυτά συναιρούνται. **π.χ:** Σωκράτεσος→Σωκράτους.

2. Στην κλητική ενικού **ανεβάζουν** τον τόνο. **π.χ:** ὦ Σώκρατες/ Περίκλεις.

3. Κανονικά έχουν μόνο ενικό αριθμό· όταν όμως χρησιμοποιούνται στον πληθ. σχηματίζονται τα σε -ης (γεν. -ους) κατά την α' κλίση (οἱ Σωκράται κτλ.) και τα σε **-κλῆς** (γεν. -κλέους) κατά την γ' κλίση (οἱ Περικλέ-ες = Περικλεῖς κτλ.).

4. Μερικές φορές σχηματίζουν την αιτιατική ενικού με -ν αναλογικά προς τα πρωτόκλιτα.

Σιγμόληκτα Θηλυκά Ακατάληκτα Διπλόθεμα σε -ῶς, -οῦς

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.	ἡ αἰδώς	δεν έχει
Γεν.	τῆς αἰδοῦς	
Δοτ.	τῇ αἰδοῖ	
Αιτ.	τὴν αἰδῶ	
Κλητ.	(ὦ) αἰδώς	

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική ενικού είναι **όμοια** με την ονομαστική.
2. Δεν έχουν πληθυντικό αριθμό.

Σιγμόληκτα Ουδέτερα ακατάληκτα σε -ος, -ους

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	τό	ἔδαφος	γένος	χρέος	ὄρος
Γεν.	τοῦ	ἐδάφους	γένους	χρέους	ὄρους
Δοτ.	τῷ	ἐδάφει	γένει	χρέει	ὄρει
Αιτ.	τὸ	ἔδαφος	γένος	χρέος	ὄρος
Κλητ.	(ὦ)	ἔδαφος	γένος	χρέος	ὄρος

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
Ον.	τά	ἐδάφη	γένη	χρέα	ὄρη
Γεν.	τῶν	ἐδαφῶν	γενῶν	χρεῶν	ὀρέων / ὀρῶν
Δοτ.	τοῖς	ἐδάφεσι(ν)	γένεσι(ν)	χρέεσι(ν)	ὄρεσι / ὄρεσιν
Αιτ.	τά	ἐδάφη	γένη	χρέα	ὄρη
Κλητ.	(ὦ)	ἐδάφη	γένη	χρέα	ὄρη

Παρατηρήσεις

1. Ο **χαρακτήρας σ** μεταξύ δύο φωνηέντων αποβάλλεται και τα φωνήεντα αυτά συναιρούνται. π.χ: ἐδάφεσος → ἐδάφους.
2. Τα ουδέτερα σιγμόληκτα σε -ος σχηματίζουν την ονομαστική, αιτιατική και κλητική πληθυντικού σε -η. Όσα όμως λήγουν σε -εος σχηματίζουν αυτές τις πτώσεις σε -α.
3. Μερικά σιγμόληκτα σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού ασυναίρετη και συνηρημένη.

π.χ: τῶν ἀνθέων & ἀνθῶν

τῶν χειλέων & χειλῶν

τῶν ὀρέων & ὀρῶν

τῶν κερδέων & κερδῶν

τῶν τειχέων & τειχῶν

4. Τα δισύλλαβα που έχουν -α- στην παραλήγουσα παίρνουν οξεία, γιατί αυτό είναι βραχύ. π.χ: τό βάθος.

5. Έχουν το δίχρονο **μακρό** στην παραλήγουσα τα ακόλουθα ουδέτερα σιγμόληκτα ακατάληκτα ουσιαστικά: **βρίθος (=βάρος), κῦδος, κῦρος, μῖσος, πνῖγος, ῥίγος, σκῦτος, στῖφος (=φάλαγγα), φῦκος, ψῦχος.**

Σιγμόληκτα Ουδέτερα ακατάληκτα σε -ας, -ως

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.	τὸ κρέας	τὰ κρέα
Γεν.	τοῦ κρέως	τῶν κρεῶν
Δοτ.	τῷ κρέα	τοῖς κρέασι
Αιτ.	τὸ κρέας	τὰ κρέα
Κλητ.	(ᾧ) κρέα	(ᾧ) κρέα

Παρατηρήσεις

1. Τα ουσιαστικά «τὸ γέρας» και «τὸ γῆρας» κλίνονται ὅπως «τὸ κρέας».

Προσοχή: «τὸ γῆρας» δεν έχει πληθυντικό.

Σιγμόληκτα Ουδέτερα ακατάληκτα σε -ας, -ατος

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τό	πέρας	τέρας	κέρας
Γεν.	τοῦ	πέρατος	τέρατος	κέρατος/ κέρως
Δοτ.	τῷ	πέρατι	τέρατι	κέρατι/κέρᾱ
Αιτ.	τὸ	πέρας	τέρας	κέρας
Κλητ.	(ᾧ)	πέρας	τέρας	κέρας

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τά	πέρατα	τέρατα/ τέρα	κέρατα/ κέρα
Γεν.	τῶν	περάτων	τεράτων/ τερῶν	κεράτων/ κερῶν
Δοτ.	τοῖς	πέρασι(ν)	τέρασι(ν)	κέρασι(ν)
Αιτ.	τά	πέρατα	τέρατα/τέρα	κέρατα/κέρᾱ
Κλητ.	(ᾧ)	πέρατα	τέρατα/τέρα	κέρατα/ κέρα

Παρατηρήσεις

1. Το ουσιαστικό «τὸ πέρας» κλίνεται κατά τα οδοντικόληκτα σε -α, -ατος όπως «τὸ κτῆμα», εκτός από την ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού που τις σχηματίζει από σιγμόληκτο θέμα σε -ας, -ως όπως «τὸ κρέας».
2. Το ουσιαστικό «τὸ κέρας» κλίνεται σύμφωνα με τα σιγμόληκτα («τὸ κρέας») αλλά και σύμφωνα με τα οδοντικόληκτα («τὸ πέρας»).
3. Το ουσιαστικό «τὸ τέρας» κλίνεται κατά «τὸ πέρας» και στον πληθυντικό κλίνεται και κατά «τὸ κρέας».

Τῆς παιδείας αἰ μέν ῥίζαι πικραὶ οἱ δε καρποὶ γλυκεῖς.

Ισοκράτης, Αθηναῖος Ρήτορας

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Τα ουσιαστικά της αρχαίας ελληνικής που δεν κλίνονται ομαλά διακρίνονται σε:

1. Ετερόκλιτα
2. Μεταπλαστά
3. Ανώμαλα κατά το γένος
4. Ιδιόκλιτα
5. Άκλιτα
6. Ελλειπτικά

1. Ετερόκλιτα.

Ετερόκλιτα ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία: α) σχηματίζονται στον πληθυντικό κατά διαφορετική κλίση: **π.χ.** (ενικ.): ὁ πρεσβευτής – (πληθ.): οἱ πρέσβεις. / β) σχηματίζουν μερικές πτώσεις κατά διαφορετική κλίση ή συγχρόνως κατά την ίδια και κατά διαφορετική κλίση: **π.χ.** (ονομ.) ὁ Οἰδίπους – (γεν.) τοῦ Οἰδίποδος / τοῦ Οἰδίπου.

Τα συνηθέστερα ετερόκλιτα ουσιαστικά είναι τα εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	ὁ υἱός	ὁ πρεσβευτής	ἡ γυνή	τὸ πῦρ
Γεν.	τοῦ υἱοῦ / υἱέος	τοῦ πρεσβευτοῦ	τῆς γυναικός	τοῦ πυρός
Δοτ.	τῷ υἱῷ / υἱεῖ	τῷ πρεσβευτῇ	τῇ γυναικί	τῷ πυρὶ
Αιτ.	τὸν υἱόν	τὸν πρεσβευτήν	τὴν γυναῖκα	τὸ πῦρ
Κλ.	(ῶ) υἱέ	(ῶ) πρεσβευτὰ	(ῶ) γύναι	(ῶ) πῦρ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	οἱ υἱοὶ / υἱεῖς	οἱ πρέσβεις	αἱ γυναῖκες	τὰ πυρὰ
Γεν.	τῶν υἱῶν / υἱέων	τῶν πρέσβεων	τῶν γυναικῶν	τῶν πυρῶν
Δοτ.	τοῖς υἱοῖς / υἱέσι	τοῖς πρέσβεσι	ταῖς γυναῖξι	τοῖς πυροῖς
Αιτ.	τούς υἱούς/ υἱέας/ υἱεῖς	τούς πρέσβεις	τάς γυναῖκας	τὰ πυρὰ
Κλ.	(ῶ) υἱοὶ / υἱεῖς	(ῶ) πρέσβεις	(ῶ) γυναῖκες	(ῶ) πυρὰ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ὁ ἄμνός	ὁ ὄνειρος / τὸ ὄνειρον	ὁ Οἰδίπους
Γεν.	τοῦ ἄμνου / ἄρνός	τοῦ ὀνείρου / ὀνείρατος	τοῦ Οἰδίποδος / Οἰδίπου
Δοτ.	τῷ ἄμνῳ / ἄρνί	τῷ ὀνείρῳ / ὀνείρατι	τῷ Οἰδίποδι
Αιτ.	τὸν ἄμνον / ἄρνα	τόν/τό ὄνειρον	τόν Οἰδίποδα / Οἰδῖπουν
Κλ.	(ῶ) ἄμνέ	(ῶ) ὀνειρε/ ὀνειρον	(ῶ) Οἰδίπου / Οἰδῖπους

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	οἱ ἄρνες	τὰ ὀνείρατα	δεν έχει
Γεν.	τῶν ἄρνων	τῶν ὀνείρατων	
Δοτ.	τοῖς ἄρνάσι(ν)	τοῖς ὀνείρασι	
Αιτ.	τούς ἄρνas	τὰ ὀνείρατα	
Κλ.	(ῶ) ἄρνες	(ῶ) ὀνείρατα	

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ὁ Θαλῆς	ὁ χρώς	ὁ Ἄρης
Γεν.	τοῦ Θαλοῦ / Θάλεω / Θάλητος	τοῦ χρωτὸς	τοῦ Ἄρεως
Δοτ.	τῷ Θαλῇ / Θάλητι	τῷ χρωτὶ / χρῶ	τῷ Ἄρει
Αιτ.	τόν Θαλῆν / Θάλητα	τόν χρωτα	τόν Ἄρη / Ἄρην
Κλ.	(ῶ) Θαλῆ(ς)	(ῶ) -	(ῶ) Ἄρες

τὸ δάκρυον, τοῦ δακρύου κτλ. (κατά τη β' κλίση) - και ονομ., αιτ. και κλητ. δάκρυ (κατά την γ' κλίση).

2. Μεταπλαστά

Μεταπλαστά ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία κλίνονται σε όλες τις πτώσεις κατά μία ορισμένη κλίση αλλά το θέμα τους μεταβάλλεται-μεταπλάσσεται σε ορισμένες πτώσεις.

Τα συνηθέστερα μεταπλαστά ουσιαστικά είναι τα εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ή ναῦς	ή χεῖρ	ή κλείς
Γεν.	τῆς νεώς	τῆς χειρὸς	τῆς κλειδὸς
Δοτ.	τῇ νηϊ	τῇ χειρὶ	τῇ κλειδί
Αιτ.	τὴν ναῦν	τὴν χειρὰ	τὴν κλεῖδα / κλεῖν
Κλ.	(ῶ) ναῦ	(ῶ) χεῖρ	(ῶ) κλείς

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	αἱ νῆες	αἱ χεῖρες	αἱ κλεῖδες
Γεν.	τῶν νεῶν	τῶν χειρῶν	τῶν κλειδῶν
Δοτ.	ταῖς ναυσί(ν)	ταῖς χειρσί(ν)	ταῖς κλεισί(ν)
Αιτ.	τὰς ναῦς	τὰς χεῖρας	τὰς κλεῖδας / κλείς
Κλ.	(ῶ) νῆες	(ῶ) χεῖρες	(ῶ) κλεῖδες

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ὁ μάρτυς	ὁ, ἡ κύων	ὁ Ζεὺς
Γεν.	τοῦ μάρτυρος	τοῦ, τῆς κυνὸς	τοῦ Διὸς
Δοτ.	τῷ μάρτυρι	τῷ, τῇ κυνὶ	τῷ Δί
Αιτ.	τὸν μάρτυρα	τὸν, τὴν κύνα	τὸν Δία
Κλ.	(ῶ) μάρτυς	(ῶ) κύον	(ῶ) Ζεῦ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	οἱ μάρτυρες	οἱ, αἱ κύνες	δεν ἔχει
Γεν.	τῶν μαρτύρων	τῶν κυνῶν	
Δοτ.	τοῖς μάρτυσι	τοῖς, ταῖς κυσί(ν)	
Αιτ.	τοὺς μάρτυρας	τοὺς, τὰς κύνας	
Κλ.	(ῶ) μάρτυρες	(ῶ) κύνες	

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τὸ οὖς	τὸ ὕδωρ	τὸ δόρυ	τὸ φρέαρ
Γεν.	τοῦ ὠτός	τοῦ ὕδατος	τοῦ δόρατος	τοῦ φρέατος
Δοτ.	τῷ ὠτί	τῷ ὕδατι	τῷ δόρατι	τῷ φρέατι
Αιτ.	τὸ οὖς	τὸ ὕδωρ	τὸ δόρυ	τὸ φρέαρ
Κλ.	(ὦ) οὖς	(ὦ) ὕδωρ	(ὦ) δόρυ	(ὦ) φρέαρ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ον.	τὰ ὦτα	τὰ ὕδατα	τὰ δόρατα	τὰ φρέατα
Γεν.	τῶν ὠτων	τῶν ὑδάτων	τῶν δοράτων	τῶν φρεάτων
Δοτ.	τοῖς ὠσί(ν)	τοῖς ὕδασι(ν)	τοῖς δόρασι(ν)	τοῖς φρέασι(ν)
Αιτ.	τὰ ὦτα	τὰ ὕδατα	τὰ δόρατα	τὰ φρέατα
Κλ.	(ὦ) ὦτα	(ὦ) ὕδατα	(ὦ) δόρατα	(ὦ) φρέατα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	τὸ γόνυ	τὸ ἥπαρ	τὸ δέλεαρ
Γεν.	τοῦ γόνατος	τοῦ ἥπατος	τοῦ δελέατος
Δοτ.	τῷ γόνατι	τῷ ἥπατι	τῷ δελέατι
Αιτ.	τὸ γόνυ	τὸ ἥπαρ	τὸ δέλεαρ
Κλ.	(ὦ) γόνυ	(ὦ) ἥπαρ	(ὦ) δέλεαρ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	τὰ γόνατα	τὰ ἥπατα	τά δελέατα
Γεν.	τῶν γονάτων	τῶν ἥπάτων	τῶν δελεάτων
Δοτ.	τοῖς γόνασι	τοῖς ἥपाσι(ν)	τοῖς δελέασι(ν)
Αιτ.	τὰ γόνατα	τὰ ἥπατα	τά δελέατα
Κλ.	(ὦ) γόνατα	(ὦ) ἥπατα	(ὦ) δελέατα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον. Γεν. Δοτ. Αιτ. Κλ.	ή Πνύξ τῆς Πυκνός τῇ Πυκνί τὴν Πύκνα (ᾧ) Πνύξ	ὁ Ἀπόλλων τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ Ἀπόλλωνι τὸν Ἀπόλλωνα / Ἀπόλλω (ᾧ) Ἀπολλον	ὁ Ποσειδῶν τοῦ Ποσειδῶνος τῷ Ποσειδῶνι τὸν Ποσειδῶνα / Ποσειδῶ (ᾧ) Πόσειδον

τὸ κνέφας, τοῦ κνέφους, τῷ κνέφει (κατά το γένος) **και**
τῷ κνέφα, τὸ κνέφας (κατά τὸ κρέας).

ὁ σῆς, τοῦ σεὸς / οἱ σέες, τῶν σέων, τοὺς σέας **και**
τοῦ σητός, οἱ σῆτες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας.

τὸ στέαρ, τοῦ στέατος, τῷ στέατι...

3. Ανώμαλα κατά το γένος

α) Ετερογενή ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά που έχουν:

- στον πληθυντικό αριθμό διαφορετικό γένος από ό,τι στον ενικό:
π.χ.: (ενικ.:) ὁ λύχνος – (πληθ.): τὰ λύχνα.
- δύο γένη στον πληθυντικό αριθμό:
π.χ.: (ενικ.:) ὁ σταθμός – (πληθ.): οἱ σταθμοὶ και τὰ σταθμά.

Ετερογενή ουσιαστικά είναι τα παρακάτω, τα οποία σχηματίζουν ενικό και πληθυντικό ως εξής:

<u>ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ</u>
ὁ λύχνος	τὰ λύχνα
ὁ σῖτος	τὰ σῖτα
ὁ δεσμός	οἱ δεσμοὶ και τὰ δεσμὰ
ὁ σταθμός	οἱ σταθμοὶ και τὰ σταθμά
τὸ στάδιον	τὰ στάδια και οἱ στάδιοι

β) Διπλογενή ονομάζονται τα ουσιαστικά που έχουν δύο γένη στον ενικό αριθμό: **π.χ.:** (ενικ.:) ὁ ζυγὸς και τὸ ζυγόν – (πληθ.): τὰ ζυγά.

4. Ιδιόκλιτα

Ιδιόκλιτα ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία δεν κλίνονται σύμφωνα με μία από τις τρεις κλίσεις αλλά κλίνονται με ιδιαίτερο τρόπο. Τέτοια είναι μερικά κύρια ονόματα:

α) ελληνικά με συντομότερο τύπο, δηλ. με αφαίρεση συλλαβών, και

β) ξενικά·

π.χ.

ονομαστική	γεν.	δοτ.	αιτ.	κλ.
Ἀλεξᾶς (από το Ἀλέξανδρος)	-ᾱ	-ᾱ̃	-ᾱν	-ᾱ̃
Μητρᾶς (από το Μητρόδωρος)	-ᾱ	-ᾱ̃	-ᾱν	-ᾱ̃
Φιλῆς (από το Φιλήμων)	-ῆ	-ῆ̃	-ῆν	-ῆ̃
Διονῦς (από το Διονύσιος)	-ῦ	-ῦ̃	-ῦν	-ῦ̃
Ἰησοῦς (εβραϊκό όνομα)	-οῦ	-οῦ̃	-οῦν	-οῦ̃
Νεκῶς (αιγυπτ. όνομα)	-ῶ	-ῶ̃	-ῶν	-ῶ̃

Ιδιόκλιτα είναι και μερικά προσηγορικά σε -ᾱς: ὁ φαγᾶς, ὁ καταφαγᾶς (= αὐτός που τρώει αρπαχτικά), ὁ τρεσᾶς (= ἄνθρωπος που τρέπεται σε φυγή από φόβο, δειλός) κ.ά. Τα ιδιόκλιτα συνηθίζονται **μόνο στον ενικό**.

5. Ἀκλιτα

Ἀκλιτα ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία **δεν κλίνονται**, διατηρούν δηλαδή σε όλες τις πτώσεις τον ίδιο τύπο. Τέτοια είναι:

1) το ουδ. όν. **τὸ χρεών** (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεών, τῷ χρεών κτλ·

2) τα ονόματα των γραμμάτων του αλφαβήτου (που συνηθίζονται ουδέτερα): **τὸ ἄλφα** (τοῦ ἄλφα κτλ).

3) το απαρέμφατο με το ουδέτερο άρθρο: **τὸ λέγειν** (τοῦ λέγειν κτλ)·

4) οποιαδήποτε λέξη (κλιτή ή ἀκλιτή), καθώς και φράση ολόκληρη, όταν χρησιμοποιούνται ως παραδείγματα ή ως ουσιαστικά αποχωρισμένα από την όλη φράση, με το ουδ. άρθρο εμπρός από αυτά: **τὸ ἄνθρωπος** ἐστὶν ὄνομα· **τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ ἄνθρωπος· τὸ λίαν** ἦσσαν ἐπαινῶ **τοῦ μηδὲν ἄγαν**.

5) μερικά ξενικά κύρια ονόματα: ὁ **Ἀδὰμ** (τοῦ Ἀδὰμ κτλ), ονόματα εβραϊκά κ.ά.

6. Ελλειπτικά

Ελλειπτικά ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία είναι εύχρηστα **μόνο σε ορισμένες πτώσεις**. Τέτοια είναι:

1) οι λέξεις **τὸ ὄφελος**, **τὸ ὄναρ** και **τὸ ὕπαρ** (= ὄραμα, οπτασία), που είναι εύχρηστες μόνο στην ονομ., αιτ. και κλητ. του ενικού.

2) οι λέξεις **τὸ δέμας** (= σώμα), **τὸ σέβας** και **τὸ σέλας** (= λαμπρό φως), που είναι εύχρηστες επίσης στην ονομ., αιτ. και κλητ. του ενικού·

3) η λέξη **μάλης** (γεν.), εύχρηστη μόνο στη φράση **ὑπὸ μάλης** (= κάτω από τη μασχάλη)·

4) η λέξη **νέωτα** (αιτ. εν.), εύχρηστη στη φράση **ἐς νέωτα** (= του χρόνου)·

5) οι κλητικές **ὦ μέλε** (= καλέ μου) και **ὦ τᾶν** (= φίλε μου).

Ἡ μόρφωση εἶναι τὸ καλύτερο ἀπόκτημα γιὰ τοὺς θνητοὺς.

Μένανδρος, ἀρχαῖος Ἕλληνας συγγραφέας

ΕΠΙΘΕΤΑ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ**Ορισμός και διαίρεση**

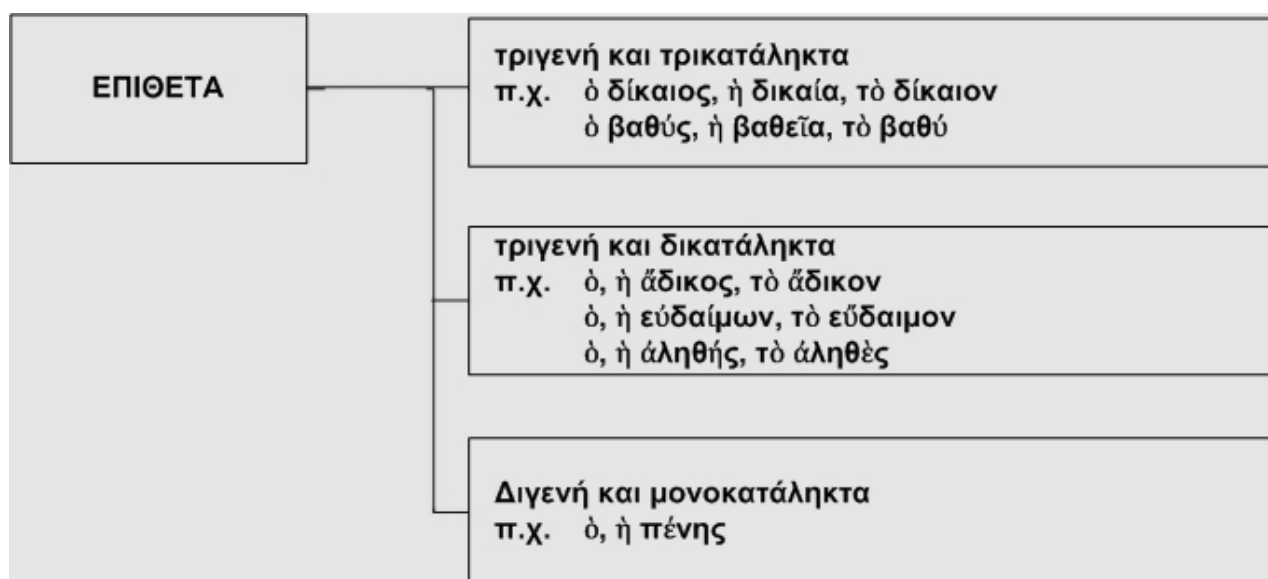
1. Επίθετα ονομάζονται οι λέξεις που δηλώνουν ποιότητα ή ιδιότητα ενός ουσιαστικού: **μέγας** Ζεύς, **κακός** γείτων.
2. **α. Τριγενή** ονομάζονται όσα επίθετα έχουν τρία γένη, αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο: **πιστός – πιστή – πιστόν**.

Διγενή ονομάζονται τα επίθετα που έχουν δύο μόνο γένη, αρσενικό και θηλυκό: **ὁ κόλαξ - ἡ κόλαξ, ὁ φυγὰς - ἡ φυγὰς**.

β. Τρικατάληκτα ονομάζονται όσα τριγενή επίθετα έχουν τρεις χωριστές καταλήξεις, μία για το κάθε γένος: **λίθιν-ος, λίθιν-η, λίθιν-ον**.

Δικατάληκτα ονομάζονται όσα τριγενή επίθετα έχουν δύο μόνο καταλήξεις, μία κοινή για το αρσενικό και θηλυκό γένος και μία για το ουδέτερο: **ὁ, ἡ ἔνδοξος – τό ἔνδοξον**.

Μονοκατάληκτα ονομάζονται όλα τα διγενή επίθετα, επειδή έχουν μία μόνο κατάληξη, κοινή για το αρσενικό και το θηλυκό γένος: **ὁ ἄρπαξ - ἡ ἄρπαξ, ὁ πένης - ἡ πένης**.

ΕΠΙΘΕΤΑ Β' ΚΛΙΣΗΣ

1. Τα επίθετα της β' κλίσης ανάλογα με τις καταλήξεις και τα γένη διακρίνονται σε:

α) **τριγενή και τρικατάληκτα** με καταλήξεις -ος, -η (ή -α), -ον: ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθὸν – γενναῖος, γενναία, γενναῖον

β) **τριγενή και δικατάληκτα** με καταλήξεις -ος (αρσενικό και θηλυκό), -ον (ουδέτερο): ὁ, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον.

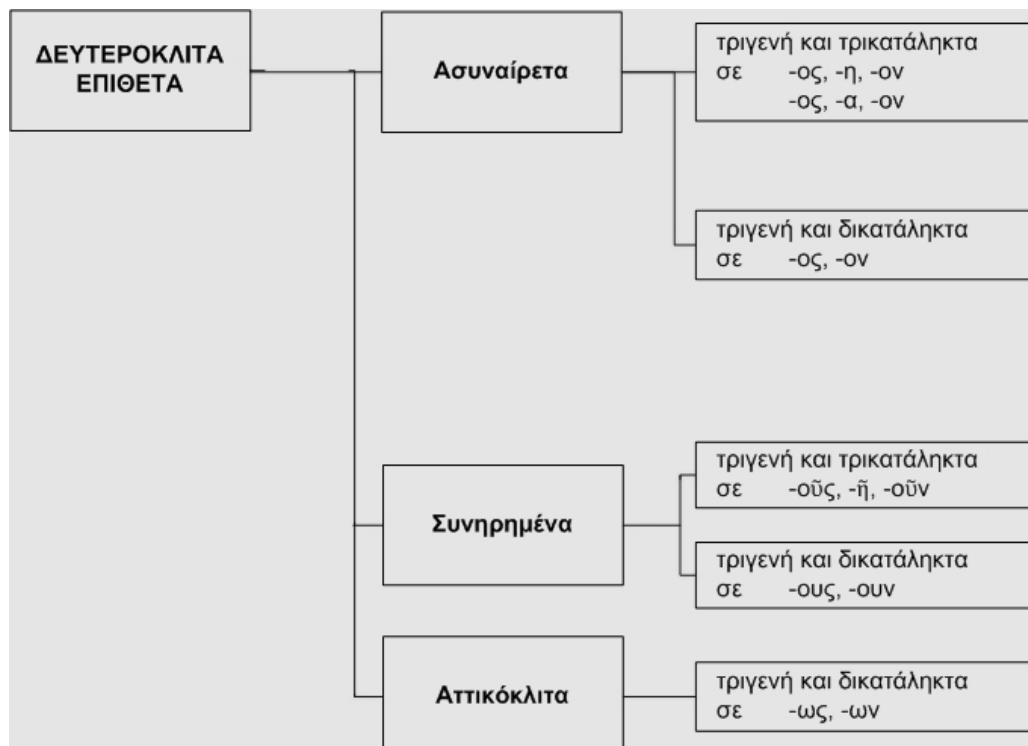
γ) **συνηρημένα** τριγενή και τρικατάληκτα: χρυσοῦς, χρυσή, χρυσοῦν και **συνηρημένα** τριγενή και δικατάληκτα: ὁ, ἡ εὖνους, τὸ εὖνουν και

δ) **απτικόκλιτα** επίθετα: ὁ, ἡ ἴλεως, τὸ ἴλεων.

2. Το αρσενικό και το ουδέτερο γένος των δευτερόκλιτων επιθέτων κλίνονται ὡς τα ουσιαστικά της β' κλίσης στο αντίστοιχο γένος.

3. Η κλίση του θηλυκού γένους των δευτερόκλιτων τρικατάληκτων επιθέτων είναι ἴδια με αὐτή των ουσιαστικών της α' κλίσης.

4. Το θηλυκό των δευτερόκλιτων επιθέτων τρικατάληκτων επιθέτων στην ονομαστική, γενική και κλητική πληθυντικού τονίζεται στην σύμφωνα με το αρσενικό.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα
Ον.	-ος	-η/-α	-ον
Γεν.	-ου	-ης/-ας	-ου
Δοτ.	-ω	-η/-α	-ω
Αιτ.	-ον	-ην/αν	-ον
Κλητ.	-ε	-η/-α	-ον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα
Ον.	-οι	-αι	-α
Γεν.	-ων	-ων	-ων
Δοτ.	-οις	-αις	-οις
Αιτ.	-ους	-ας	-α
Κλητ.	-οι	-αι	-α

Ασυναίρετα Δευτεροκλιτα Επίθετα

- Τριγενή και τρικάταληκτα σε -ος, -η, -ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ σοφός	ἡ σοφή	τὸ σοφόν
Γεν.	τοῦ σοφοῦ	τῆς σοφῆς	τοῦ σοφοῦ
Δοτ.	τῷ σοφῷ	τῇ σοφῇ	τῷ σοφῷ
Αιτ.	τὸν σοφόν	τὴν σοφὴν	τὸ σοφόν
Κλητ.	(ὦ) σοφε	(ὦ) σοφή	(ὦ) σοφόν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ σοφοί	αἱ σοφαί	τὰ σοφὰ
Γεν.	τῶν σοφῶν	τῶν σοφῶν	τῶν σοφῶν
Δοτ.	τοῖς σοφοῖς	ταῖς σοφαῖς	τοῖς σοφοῖς
Αιτ.	τούς σοφούς	τάς σοφάς	τὰ σοφὰ
Κλητ.	(ὦ) σοφοί	(ὦ) σοφαί	(ὦ) σοφὰ

➤ Τριγενή και τρικάταληκτα σε -ος, -α, -ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ δίκαιος	ἡ δικαία	τὸ δίκαιον
Γεν.	τοῦ δικαίου	τῆς δικαίας	τοῦ δικαίου
Δοτ.	τῷ δικαίῳ	τῇ δικαίᾳ	τῷ δικαίῳ
Αιτ.	τὸν δίκαιον	τὴν δικαίαν	τὸ δίκαιον
Κλητ.	(ὦ) δίκαιε	(ὦ) δικαία	(ὦ) δίκαιον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ δίκαιοι	αἱ δίκαιαι	τὰ δίκαια
Γεν.	τῶν δικαίων	τῶν δικαίων	τῶν δικαίων
Δοτ.	τοῖς δικαίοις	ταῖς δικαίαις	τοῖς δικαίοις
Αιτ.	τούς δικαίους	τάς δικαίας	τὰ δίκαια
Κλητ.	(ὦ) δίκαιοι	(ὦ) δίκαιαι	(ὦ) δίκαια

Παρατηρήσεις

Το θηλυκό των τρικάταληκτων επιθέτων σε **-ος**:

- ✓ Λήγει σε **-η** , όταν πριν από την κατάληξη -ος του αρσενικού υπάρχει **σύμφωνο εκτός του ρ**: φυσικός – ή, ύψηλός – ή, γραπτός – ή κ. ά.
- ✓ Λήγει σε **-α** , όταν πριν από την κατάληξη -ος του αρσενικού υπάρχει **φωνήεν / δίφθογγος ή ρ**: ἅγιος – ἁγία, γενναῖος – γενναία, πονηρός – πονηρά, βέβαιος – βεβαία, τέλειος – τελεία κ. ά. **Εξαιρείται** το ὄγδοος - ὀγδόη.
- ✓ Στην **ονομαστική** , **γενική** και **κλητική** του πληθυντικού τονίζεται **όπως το αρσενικό** στις ίδιες πτώσεις:
 ή ἁγία – αἱ ἁγίαι, **τῶν ἁγίων**, ὦ ἁγίαι (**όπως**: οἱ ἅγιοι , τῶν ἁγίων , ὦ ἅγιοι)
 ή γενναία – αἱ γενναῖαι , **τῶν γενναίων** , ὦ γενναῖαι (**όπως**: οἱ γενναῖοι , τῶν γενναίων , ὦ γενναῖοι).
- ✓ Όταν **τονίζεται στην παραλήγουσα** , παίρνει **οξεία*** αντίθετα, το θηλυκό των τριτόκλιτων επιθέτων (ή μετοχών) στην παραλήγουσα παίρνει κατά κανόνα περισπωμένη: **π.χ.** ὁ ἀνδρεῖος - ἡ ἀνδρεία, ὁ γενναῖος - ἡ γενναία, ὁ λεῖος - ἡ λεία **αλλά** ὁ πᾶς - ἡ πᾶσα (τριτόκλιτο) ὁ δεικνύς – ἡ δεικνῦσα (μετοχή), ὁ ἰστάς - ἡ ἰστᾶσα κ. ά.

➤ Δικατάληκτα τριγενή και δικατάληκτα σε -ος, -ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ ἄφθονος	τὸ ἄφθονον
Γεν.	τοῦ, τῆς ἀφθόνου	τοῦ ἀφθόνου
Δοτ.	τῷ, τῇ ἀφθόνῳ	τῷ ἀφθόνῳ
Αιτ.	τόν, τήν ἄφθονον	τὸ ἄφθονον
Κλητ.	(ῶ) ἄφθονε	(ῶ) ἄφθονον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ ἄφθονοι	τὰ ἄφθονα
Γεν.	τῶν ἀφθόνων	τῶν ἀφθόνων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἀφθόνοις	τοῖς ἀφθόνοις
Αιτ.	τούς, τὰς ἀφθόνους	τὰ ἄφθονα
Κλητ.	(ῶ) ἄφθονοι	(ῶ) ἄφθονα

Παρατηρήσεις

Από τα δευτερόκλιτα επίθετα **δικατάληκτα** είναι (- ος, -ος, - ον):

- ▶ Τα περισσότερα από τα **σύνθετα σε - ος** όπως: ὁ, ἡ ἄγονος- τό ἄγονον, ὁ, ἡ ἀθάνατος – τό ἀθάνατον, ὁ, ἡ ἄκαιρος – τό ἄκαιρον, ὁ, ἡ ἄκαρπος – τό ἄκαρπον, ὁ, ἡ ἀξιόμαχος – τό ἀξιόμαχον, ὁ, ἡ ἔνδοξος – τό ἔνδοξον κ. ἄ.

ἀλλά ἐναντίος – ἰα – ἰον, ἀνόμοιος – οἰα – οιον, παρόμοιος – οἰα – οιον
(=τρικατάληκτα)

- ▶ Τα **απλά** επίθετα όπως: αἶθριος – ον, αἴσιος – ον, αἰφνίδιος – ον, βάναντος – ον, βάρβαρος – ον, βασίλειος – ον, βέβηλος – ον, βόρειος – ον, γαμήλιος – ον, δόκιμος – ον, ἐλεύθερος – ον, ἔωλος – ον (=παλιός, ανούσιος), ἡμερος – ον, ἥρεμος – ον, ἥσυχος – ον, κίβδηλος – ον, λάβρος – ον (=ορμητικός, βίαιος), λάλος – ον (=φλύαρος), νόμιμος – ον, φρόνιμος – ον, χέρσος – ον κ. ἄ.
- ▶ Μερικά επίθετα σε **-ος**, που χρησιμοποιούνται (στο αρσενικό και το θηλυκό) **και ως ουσιαστικά**: ὁ, ἡ ἀγωγός – τό ἀγωγόν (=αυτός που οδηγεί, που φέρνει), ὁ, ἡ βοηθός – τό βοηθόν, ὁ, ἡ τιμωρός – τό τιμωρόν, ὁ, ἡ τύραννος – τό τύραννον, ὁ, ἡ κοινωνός – τό κοινωνόν.

Από τα επίθετα σε – **ος** **τρικατάληκτα** συνήθως είναι:

- ▶ Τα περισσότερα **απλά επίθετα**: φίλος – φίλη – φίλον, γνήσιος – γνησία – γνήσιον, δημόσιος – δημοσία – δημόσιον κ. ά.
- ▶ Μερικά σύνθετα επίθετα σε – **ος** και ιδιαίτερα όσα λήγουν σε – **ικός** και παράγωγα σε – **κος, - νος, - λος, - ρος, - τος, - τέος**: ήθικός – ή – όν, έαρινός – ή – όν, λίθινος – ίνη – ινον, φειδωλός – ή – όν, τολμηρός – ά – όν, άλωτός – ή – όν, ώφελητέος – α – ον, άντάξιος – ία – ιον, έναντίος – ία – ίον, πάγκαλος – άλη – αλον, άποδεικτικός – ή – όν, εύδαιμονικός – ή – όν, έξεταστικός – ή – όν κ.ά.
- ▶ Μερικά επίθετα σε – **ος** (απλά ή σύνθετα) εμφανίζονται και ως δικατάληκτα και ως τρικατάληκτα: άναίτιος – ον και – ία – ον, βέβαιος – ον και – α – ον. Το ίδιο και άνάξιος, αύτόματος, έλευθέριος, έρημος, χρήσιμος κ. ά.

Συνηρημένα Δευτερόκλιτα Επίθετα

Μερικά δευτερόκλιτα επίθετα, τα οποία πριν από το χαρακτήρα **-ο-** έχουν άλλο **ο ή ε**, συναιρούνται σε όλες τις πτώσεις. Τα επίθετα αυτά λέγονται **συνηρημένα δευτερόκλιτα επίθετα**. Από αυτά άλλα είναι **τρικατάληκτα** (με τρία γένη) και άλλα **δικατάληκτα** (με τρία γένη).

➤ Τριγενή και τρικατάληκτα με τρία γένη σε – οῦς, -ῆ , -οῦν:

α) χρύσε – ος > χρυσοῦς	β) άπλό – ος > άπλουῦς
χρυσέ – η > χρυσῆ	άπλό – η > άπλῆ
χρύσε – ον > χρυσοῦν	άπλό – ον > άπλουῦν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν
Γεν.	χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ
Δοτ.	χρυσῶ	χρυσῆ	χρυσῶ
Αιτ.	χρυσοῦν	χρυσῆν	χρυσοῦν
Κλητ.	-	-	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ
Γεν.	χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν
Δοτ.	χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσοῖς
Αιτ.	χρυσοῦς	χρυσᾶς	χρυσᾶ
Κλητ.	-	-	-

Παρατηρήσεις

1. Τα τρικατάληκτα συνηρημένα επίθετα σε - οῦς κανονικά σχηματίζουν το θηλυκό σε - ῆ (π.χ. ὁ χρυσοῦς - ἡ χρυσῆ - τό χρυσοῦν, ὁ ἀπλοῦς - ἡ ἀπλῆ - τό ἀπλοῦν). Όταν, όμως, πριν από την κατάληξη - οῦς του αρσενικού υπάρχει ρ ή ε, τότε σχηματίζουν το θηλυκό σε - ᾶ (π.χ. ὁ σιδηροῦς - ἡ σιδηρᾶ - τό σιδηροῦν και ἀργυροῦς - ᾶ - οῦν, πορφυροῦς - ᾶ - οῦν, ἐρεοῦς (=μάλλινος)- εᾶ -εοῦν).
2. Τα συνηρημένα δευτερόκλιτα επίθετα κλίνονται όπως και τα αντίστοιχα συνηρημένα ουσιαστικά της β' και της α' κλίσης.
3. Δεν έχουν κλητική.
4. Όλες οι πτώσεις και των τριών γενών τονίζονται στη λήγουσα, ακόμη και όταν δεν τονίζεται κανένα από τα φωνήεντα που συναιρούνται: (πορφύρεος) πορφυροῦς – (ἀργύρεος) ἀργυροῦς (από αναλογία προς το εὔνοος > εὔνους).
5. Σύμφωνα με το χρυσοῦς κλίνονται: λινοῦς, χαλκοῦς, κυανοῦς, φοινικοῦς, σιδηροῦς κ. ά.
6. Σύμφωνα με το ἀπλοῦς κλίνονται τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά: διπλοῦς, τριπλοῦς, τετραπλοῦς κ. λπ.

✎ Τριγενή και δικατάληκτα με τρία γένη σε -ους, -ουν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ εὔνους	τὸ εὔνουν
Γεν.	τοῦ, τῆς εὔνου	τοῦ εὔνου
Δοτ.	τῷ, τῇ εὔνω	τῷ εὔνω
Αιτ.	τόν, τήν εὔνουν	τὸ εὔνουν
Κλητ.	-	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ εὖνοι	τὰ εὖνοα
Γεν.	τῶν εὖνων	τῶν εὖνων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς εὖνοις	τοῖς εὖνοις
Αιτ.	τούς, τὰς εὖνους	τὰ εὖνοα
Κλητ.	-	-

Παρατηρήσεις

1. Το -οα στο τέλος του πληθυντικού των ουδετέρων μένει ασυναίρητο: *τά εὖνοα*, *τά εὐχροα*
2. Η λήγουσα -οι της ονομαστικής πληθυντικού των αρσενικών θεωρείται **βραχύχρονη**, αν και προκύπτει από συναίρεση: *εὖνοι*, *εὐπλοι* (αναλογικά προς τα ασυναίρητα: *οἱ φαῦλοι*)
3. Όλες οι πτώσεις και των τριών γενών τονίζονται στην παραλήγουσα, ακόμη και όταν η λήγουσα προκύπτει από συναίρεση τονισμένου φωνήεντος: *τοῦ* (*εὐνόου*) *εὖνου*, *τῶν* (*εὐνόων*) *εὖνων*.
4. Όσα δικατάληκτα συνηρημένα επίθετα είναι **σύνθετα με β'** συνθετικό τις λέξεις *νοῦς*, *πλοῦς*, *ροῦς*, *χροῦς*, κλίνονται κατά το *εὖνους*.
5. Η γενική και δοτική είναι **ίδιες στα τρία γένη**.

ΑΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Μερικά δευτερόκλιτα επίθετα κλίνονται κατά την αττική δεύτερη κλίση και το αρσενικό και το θηλυκό λήγουν σε -ως και το ουδέτερο σε -ων.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ ἰλεως	τὸ ἰλεων
Γεν.	τοῦ, τῆς ἰλεω	τοῦ ἰλεω
Δοτ.	τῷ, τῇ ἰλεω	τῷ ἰλεω
Αιτ.	τόν, τήν ἰλεων	τὸ ἰλεων
Κλητ.	(ῶ) ἰλεως	(ῶ) ἰλεων

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ ἱλεω	τὰ ἱλεα
Γεν.	τῶν ἱλεων	τῶν ἱλεων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἱλεως	τοῖς ἱλεως
Αιτ.	τούς, τὰς ἱλεως	τὰ ἱλεα
Κλητ.	(ῶ) ἱλεω	(ῶ) ἱλεα

Παρατηρήσεις

1. Τα αττικόκλιτα επίθετα είναι **δικατάληκτα**: *ὁ, ἡ ἀγήρως* – *τό ἀγήρων*, *ὁ, ἡ ἀξιόχρεως* – *τό ἀξιόχρεων*, *ὁ, ἡ λεπτόγεως* – *τό λεπτόγεων* (=αυτός που έχει λεπτή γη) κ.ά. **Τρικατάληκτο** είναι μόνο το επίθετο *πλέως* – *πλέα* – *πλέων* (το *πλέα* κλίνεται κατά την α' κλίση: *π.χ.* ἡ χώρα), αλλά τα σύνθετά του είναι δικατάληκτα: *ὁ, ἡ ἔμπλεως* – *τό ἔμπλεων*.
2. Στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική πληθυντικού του ουδετέρου έχουν κατάληξη - **α** κατά τα ουδέτερα της κοινής β' κλίσης: *τὰ ἱλεα*, *τὰ ἀξιόχρεα* (ὅπως: *τὰ δίκαια*)
3. Το ελλειπτικό αττικόκλιτο επίθετο *ὁ, ἡ σῶς*, *τό σῶν* (=σώος) είναι δικατάληκτο.
4. Τονίζονται παντού όπως στην ονομαστική ενικού.

ΕΠΙΘΕΤΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

Τριτόκλιτα επίθετα ονομάζονται όσα κλίνονται στο αρσενικό και ουδέτερο γένος κατά τη γ' κλίση. Το θηλυκό τους κλίνεται κατά την α' κλίση, όταν είναι τρικατάληκτο.

Τα τριτόκλιτα επίθετα διαιρούνται κατά το χαρακτήρα τους, όπως και τα ουσιαστικά, σε φωνηεντόληκτα και συμφωνόληκτα.

Σε όλα τα τριτόκλιτα τρικατάληκτα επίθετα το θηλυκό γένος:

- Λήγει σε **-α βραχύχρονο**: π.χ. ό βαθύς, ή βαθεία, ό πας, ή πασα, ό έκών, ή έκουσα, ό μέλας, ή μέλαινα
- Στη γενική του πληθυντικού τονίζεται **πάντοτε στη λήγουσα**: π.χ. τών βαθειών, τών πασών, τών έκουσών, τών μελαινών

Α. ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

➤ **Τρικατάληκτα σε -υς, -εια, -υ**

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ό βαθύς	ή βαθεία	τό βαθύ
Γεν.	τοῦ βαθέος	τῆς βαθείας	τοῦ βαθέος
Δοτ.	τῷ βαθεῖ	τῇ βαθεία	τῷ βαθεῖ
Αιτ.	τόν βαθύν	τήν βαθείαν	τό βαθύ
Κλητ.	(ῶ) βαθύ	(ῶ) βαθεία	(ῶ) βαθύ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί βαθεῖς	αἱ βαθείαι	τά βαθέα
Γεν.	τῶν βαθέων	τῶν βαθειῶν	τῶν βαθέων
Δοτ.	τοῖς βαθέσι	ταῖς βαθείαις	τοῖς βαθέσι
Αιτ.	τούς βαθεῖς	τάς βαθείας	τά βαθέα
Κλητ.	(ῶ) βαθεῖς	(ῶ) βαθείαι	(ῶ) βαθέα

⇒ Όμοια κλίνονται τα *ήδύς, βαρύς, γλυκύς, πλατύς* κ. ά.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ θῆλυς	ἡ θήλεια	τὸ θῆλυ
Γεν.	τοῦ θήλεος	τῆς θηλείας	τοῦ θήλεος
Δοτ.	τῷ θήλει	τῇ θηλείᾳ	τῷ θήλει
Αιτ.	τὸν θῆλυν	τὴν θήλειαν	τὸ θῆλυ
Κλητ.	(ῶ) θῆλυ	(ῶ) θήλεια	(ῶ) θῆλυ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ θήλεις	αἱ θήλειαί	τὰ θήλεα
Γεν.	τῶν θηλέων	τῶν θηλειῶν	τῶν θηλέων
Δοτ.	τοῖς θήλεσι	ταῖς θηλείαις	τοῖς θήλεσι
Αιτ.	τούς θήλεις	τάς θηλείας	τὰ θήλεα
Κλητ.	(ῶ) θήλεις	(ῶ) θήλειαί	(ῶ) θήλεα

➤ Ὁμοια κλίνεται το *ἡμῖσιν, ἡμίσεια, ἡμῖν*.

Παρατηρήσεις

1. Στο αρσενικό και στο ουδέτερο είναι γενικώς **οξύτονα**: *βαθύς, εὐθύς, ταχύς* κτλ. **Βαρύτονα** είναι μόνο το *θῆλυς, θήλεια, θῆλυ* και το *ἡμῖσιν, ἡμίσεια, ἡμῖν*.
2. Σχηματίζονται με δύο θέματα: το ένα σε **-υ** (ονομαστική, αιτιατική, κλητική ενικού αρσενικού και ουδετέρου), και το άλλο σε **-ε** (όλοι οι άλλοι τύποι).
3. Συναιρούν το χαρακτήρα **ε+ε=ει, ε+ι=ει, ε+α=η** (συχνά στο ουδέτερο): *οἱ ἡμίσε-ες > -εις, τῷ ἡμίσε-ι > -ει, τά ἡμίσε-α και ἡμίση*.
4. Σχηματίζουν την κλητική ενικού του αρσενικού χωρίς την κατάληξη **-ς**: *ῶ εὐθύ, ῶ ταχύ, ῶ θῆλυ, ῶ ἡμῖν*.
5. Σχηματίζουν την αιτιατική πληθυντικού ὅμοια με την ονομαστική: *οἱ εὐθεῖς – τούς εὐθεῖς, οἱ ἡμίσεις – τούς ἡμίσεις*.
6. Σχηματίζουν το θηλυκό με την κατάληξη **-ja**: *βαθέ – ja > βαθεῖα (ε+j=ει)*. Επειδή ακριβώς πριν από την κατάληξη **-α** υπήρχε το σύμφωνο **j**, το **α** είναι **βραχύ (ᾱ)**, ἔστω και αν φαινομενικά προηγείται το **ει**.
7. Η γενική ενικού και στα τρικατάληκτα και στα δικατάληκτα επίθετα γράφεται **-ο**: *τοῦ βαθέ – ος, τοῦ ἡμίσε – ος, τοῦ διπελέκε – ος (ενώ το ουσιαστικό: τοῦ πελέκε – ως), τοῦ διπήχε – ος (αλλά: τοῦ πήχε – ως)*.

➤ Δικατάληκτα σε -υς, -υ

Κατά την γ' κλίση κλίνονται και μερικά σύνθετα δικατάληκτα επίθετα με β' συνθετικό ουσιαστικό φωνηεντόληκτο σε -υς, που λήγουν στην ονομαστική το αρσενικό και το θηλυκό σε -υς και το ουδέτερο σε -υ και σχηματίζουν τη γενική σε -υος ή -εος.

➤ Δικατάληκτα σε -υς, -υ, (γεν.-υος)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ εὐβοτρυς	τὸ εὐβοτρυ
Γεν.	τοῦ, τῆς εὐβότρυος	τοῦ εὐβότρυος
Δοτ.	τῶ, τῇ εὐβότρυϊ	τῶ εὐβότρυϊ
Αιτ.	τόν, τήν εὐβοτρυν	τὸ εὐβοτρυ
Κλητ.	(ῶ) εὐβοτρυ	(ῶ) εὐβοτρυ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ εὐβότρυ-ες	τὰ εὐβότρυ-α
Γεν.	τῶν εὐβοτρύ-ων	τῶν εὐβοτρύ-ων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς εὐβότρυ-σι	τοῖς εὐβότρυ-σι
Αιτ.	τούς, τὰς εὐβότρυ-ς	τὰ εὐβότρυ-α
Κλητ.	(ῶ) εὐβότρυ-ες	(ῶ) εὐβότρυ-α

- ❖ Ὅμοια με το εὐβοτρυς (= αὐτός που ἔχει αφθονα σταφύλια) κλίνονται: πολύιχθυς, φίλιχθυς, λεύκοφρυς, σύνοφρυς, ἄδακρυς, πολύδακρυς, φιλόδακρυς κ.α.

➤ Δικατάληκτα σε -υς, -υ, (γεν. -εος)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ δίπηχυς	τὸ δίπηχυ
Γεν.	τοῦ, τῆς διπήχεος	τοῦ διπήχεος
Δοτ.	τῶ, τῇ διπήχει	τῶ διπήχει
Αιτ.	τόν, τήν δίπηχυν	τὸ δίπηχυ
Κλητ.	(ῶ) δίπηχυ	(ῶ) δίπηχυ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ διπήχεις	τὰ διπήχεα καὶ διπήχη
Γεν.	τῶν διπηχέων	τῶν διπηχέων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς διπήχεσι	τοῖς διπήχεσι
Αιτ.	τούς, τὰς διπήχεις	τὰ διπήχεα καὶ διπήχη
Κλητ.	(ῶ) διπήχεις	(ῶ) διπήχεα καὶ διπήχη

- ❖ Ὅμοια με το δίπηχυς κλίνονται: *τρίπηχυς, τετράπηχυς κτλ, διπέλεκυς, τριπέλεκυς* κτλ.

Β. ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

Τα συμφωνόληκτα επίθετα της γ' κλίσης διακρίνονται ανάλογα με τον χαρακτήρα του θέματος σε **αφωνόληκτα, ενρινόληκτα, υγρόληκτα και σιγμόληκτα**.

Ι. Αφωνόληκτα επίθετα

- Τρिकाτάληκτα σε -ας, -ασᾶ, -αν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ πᾶς	ἡ πᾶσα	τὸ πᾶν
Γεν.	τοῦ παντός	τῆς πάσης	τοῦ παντός
Δοτ.	τῷ παντὶ	τῇ πάσῃ	τῷ παντὶ
Αιτ.	τὸν πάντα	τὴν πᾶσαν	τὸ πᾶν
Κλητ.	(ῶ) πᾶς	(ῶ) πᾶσα	(ῶ) πᾶν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ πάντες	αἱ πᾶσαι	τὰ πάντα
Γεν.	τῶν πάντων	τῶν πασῶν	τῶν πάντων
Δοτ.	τοῖς πᾶσι	ταῖς πάσαις	τοῖς πᾶσι
Αιτ.	τούς πάντας	τὰς πάσας	τὰ πάντα
Κλητ.	(ῶ) πάντες	(ῶ) πᾶσαι	(ῶ) πάντα

➤ Όμοια με το επίθετο *πάς, πᾶσα, πᾶν* κλίνονται τα: *ἅπας, ἅπασα, ἅπαν* – *σύμπας, σύμπασα, σύμπαν*.

➤ Τρικατάληκτα σε *-εις, -εσσα, -εν*

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ χαρίεις	ἡ χαρίεσσα	τὸ χαρίεν
Γεν.	τοῦ χαρίεντος	τῆς χαριέσσης	τοῦ χαρίεντος
Δοτ.	τῷ χαρίεντι	τῇ χαριέσσει	τῷ χαρίεντι
Αιτ.	τὸν χαρίεντα	τὴν χαρίεσσαν	τὸ χαρίεν
Κλητ.	(ῶ) χαρίεν	(ῶ) χαρίεσσα	(ῶ) χαρίεν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ χαρίεντες	οἱ χαρίεντες	τὰ χαρίεντα
Γεν.	τῶν χαριέντων	τῶν χαριέντων	τῶν χαριέντων
Δοτ.	τοῖς χαρίεσι	τοῖς χαρίεσι	τοῖς χαρίεσι
Αιτ.	τούς χαρίεντας	τούς χαρίεντας	τὰ χαρίεντα
Κλητ.	(ῶ) χαρίεντες	(ῶ) χαρίεντες	(ῶ) χαρίεντα

➤ Όμοια με το *χαρίεις, -εσσα, -εν* (= γεμάτος χάρη, χαριτωμένος) κλίνονται επίθετα που σημαίνουν πλησμονή, αφθονία: *ἀστερόεις* (=γεμάτος αστέρια), *ἡνεμόεις, ἀνεμόεις* (=αυτός που έχει πολύ άνεμο ή γρήγορος όπως ο άνεμος), *ἰχθυόεις, ὑλήεις* (= γεμάτος δράση), *φωνήεις* (= αυτός που έχει φωνή), *νιφόεις* (=γεμάτος χιόνια) κ. ά.

➤ Τρικατάληκτα σε *-ων, -ουσα, -ον*

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ ἄκων	ἡ ἄκουσα	τὸ ἄκον
Γεν.	τοῦ ἄκοντος	τῆς ἀκούσης	τοῦ ἄκοντος
Δοτ.	τῷ ἄκοντι	τῇ ἀκούσει	τῷ ἄκοντι
Αιτ.	τὸν ἄκοντα	τὴν ἄκουσαν	τὸ ἄκον
Κλητ.	(ῶ) ἄκον	(ῶ) ἄκουσα	(ῶ) ἄκον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ ἄκοντες	αἱ ἄκουσαι	τὰ ἄκοντα
Γεν.	τῶν ἀκόντων	τῶν ἀκουσῶν	τῶν ἀκόντων
Δοτ.	τοῖς ἄκουσι	ταῖς ἀκούσαις	τοῖς ἄκουσι
Αιτ.	τούς ἄκοντας	τὰς ἀκούσας	τὰ ἄκοντα
Κλητ.	(ῶ) ἄκοντες	(ῶ) ἄκουσαι	(ῶ) ἄκοντα

➤ Ὅμοια με το ἄκων (= χωρίς τη θέλησή μου, ακούσιος) κλίνεται και το ἐκῶν, ἐκούσα, ἐκὼν (= με τη θέλησή μου, εκούσιος) γεν. ἐκόντ-ος, ἐκούσης, ἐκόντ-ος κτλ.

Παρατηρήσεις

1. Η γενική και δοτική πληθυντικού τονίζεται στην παραλήγουσα: τοῦ παντός, τῶ παντί – τῶν πάντων, τοῖς πᾶσι.
2. Το επίθετο ἄκων είναι βαρύτονο και σχηματίζει σύμφωνα με τον κανόνα, την κλητική του ενικού με το θέμα της γενικής: ῶ ἄκων.
3. Το θηλυκό λήγει σε – α βραχύ (ᾶ).

➤ Τριγενή και δικατάληκτα επίθετα

Μερικά αφωνόληκτα επίθετα της γ' κλίσης είναι τριγενή και δικατάληκτα. Αυτά είναι σύνθετα με β' συνθετικό ουσιαστικό τριτόκλιτο αφωνόληκτο (χάρις, ἐλπίς, πούς, ὁδός, κ.α) και κλίνονται όπως το β' συνθετικό τους.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ εὐχαρις	τὸ εὐχαρι
Γεν.	τοῦ, τῆς εὐχάριτος	τοῦ εὐχάριτος
Δοτ.	τῶ, τῇ εὐχάριτι	τῶ εὐχάριτι
Αιτ.	τόν, τὴν εὐχαριν	τὸ εὐχαρι
Κλητ.	(ῶ) εὐχαρι	(ῶ) εὐχαρι

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ εὐχάριτες	τὰ εὐχάρिता
Γεν.	τῶν εὐχαρίτων	τῶν εὐχαρίτων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς εὐχάρισι	τοῖς εὐχάρισι
Αιτ.	τούς, τὰς εὐχάριτας	τὰ εὐχάρिता
Κλητ.	(ῶ) εὐχάριτες	(ῶ) εὐχάρिता

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ εὐέλπις	τὸ εὐέλπι
Γεν.	τοῦ, τῆς εὐέλπιδος	τοῦ εὐέλπιδος
Δοτ.	τῷ, τῇ εὐέλπιδι	τῷ εὐέλπιδι
Αιτ.	τόν, τήν εὐελπιν	τὸ εὐέλπι
Κλητ.	(ῶ) εὐέλπις	(ῶ) εὐέλπι

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ εὐέλπιδες	τὰ εὐέλπιστα
Γεν.	τῶν εὐελπίδων	τῶν εὐελπίδων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς εὐέλπισι	τοῖς εὐέλπισι
Αιτ.	τούς, τὰς εὐέλπιδας	τὰ εὐέλπιστα
Κλητ.	(ῶ) εὐέλπιδες	(ῶ) εὐέλπιστα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ δίπους	τὸ δίπουν
Γεν.	τοῦ, τῆς δίποδος	τοῦ δίποδος
Δοτ.	τῷ, τῇ δίποδι	τῷ δίποδι
Αιτ.	τόν, τήν δίποδα (δίπουν)	τὸ δίπουν
Κλητ.	(ῶ) δίπους	(ῶ) δίπου

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ δίποδες	τὰ δίποδα
Γεν.	τῶν διπόδων	τῶν διπόδων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς δίποσι	τοῖς δίποσι
Αιτ.	τούς, τὰς δίποδας	τὰ δίποδα
Κλητ.	(ῶ) δίποδες	(ῶ) δίποδα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ μονόδους	τὸ μονόδουν
Γεν.	τοῦ, τῆς μονόδοντος	τοῦ μονόδοντος
Δοτ.	τῷ, τῇ μονόδοντι	τῷ μονόδοντι
Αιτ.	τόν, τήν μονόδοντα	τὸ μονόδουν
Κλητ.	(ῶ) μονόδους	(ῶ) μονόδουν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ μονόδοντες	τὰ μονόδοντα
Γεν.	τῶν μονοδόκτων	τῶν μονοδόκτων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς μονόδοῦσι	τοῖς μονόδοῦσι
Αιτ.	τούς, τὰς μονόδοκτας	τὰ μονόδοκτα
Κλητ.	(ὦ) μονόδοκτες	(ὦ) μονόδοκτα

➤ Ομοία κλίνονται και τα: ἄχαρις, ἄπελπις, φέρελπις, ἄπους, μονόπους, τρίπους, κτλ.

Παρατηρήσεις

1. Η κλητική του ενικού στο αρσενικό γένος σχηματίζεται **χωρίς κατάληξη**.
2. Η αιτιατική του ενικού σχηματίζεται **σε – ν** και η κλητική όμοια με την ονομαστική: *τὴν εὖελπιν, ὦ εὖελπις*

➤ **Διγενή και μονοκατάληκτα**

Μερικά αφωνόληκτα επίθετα της γ' κλίσης, απλά ή σύνθετα, είναι διγενή (αρσενικό και θηλυκό) και μονοκατάληκτα (κοινές καταλήξεις). Αυτά κλίνονται όπως τα αντίστοιχα ουσιαστικά της γ' κλίσης:

ό, ή βλάξ	τοῦ, τῆς βλακὸς κτλ.
ό, ή κόλαξ	τοῦ, τῆς κόλακος κτλ.
ό, ή ἄρπαξ	τοῦ, τῆς ἄρπαγος κτλ.
ό, ή γαμψώνυξ	τοῦ, τῆς γαμψώνυχος κτλ.
ό, ή λογὰς (εκλεκτός)	τοῦ, τῆς λογάδος κτλ.
ό, ή μιγὰς	τοῦ, τῆς μιγάδος κτλ.
ό, ή φυγὰς	τοῦ, τῆς φυγάδος κτλ.
ό ή ἄπαις	τοῦ, τῆς ἄπαιδος κτλ.
ό, ή πένης	τοῦ, τῆς πένητος κτλ.
ό, ή ήμιθνής	τοῦ, τῆς ήμιθνήτος κτλ.
ό,ή ἄγνως	τοῦ, τῆς ἄγνῶτος κτλ. (= ἄγνωστος ή αυτός που αγνοεί),
ό,ή φιλόγελως	τοῦ, τῆς φιλογέλωτος κτλ. (αλλά και κατά την αττική β' κλίση: ό, ή φιλόγελως, γεν. φιλόγελω, δοτ. φιλόγελω κτλ.)

Παράδειγμα κλίσης**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ, ἡ ἄρπαξ	φυγὰς	πένης
Γεν.	τοῦ, τῆς ἄρπαγος	φυγάδος	πένητος
Δοτ.	τῷ, τῇ ἄρπαγι	φυγάδι	πένητι
Αιτ.	τόν, τήν ἄρπαγα	φυγάδα	πένητα
Κλητ.	ὦ ἄρπαξ	φυγάς	πένης

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ ἄρπαγες	φυγάδες	πένητες
Γεν.	τῶν ἀρπάγων	φυγάδων	πενήτων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἄρπαξι	φυγάσι	πένησι
Αιτ.	τούς, τὰς ἄρπαγας	φυγάδας	πένητας
Κλητ.	ὦ ἄρπαγες	φυγάδες	πένητες

II. Ενρινόληκτα - Υγρόληκτα επίθετα➤ **Ενρινόληκτα Τρικατάληκτα****ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ μέλας	ἡ μέλαινα	τὸ μέλαν
Γεν.	τοῦ μέλανος	τῆς μελαίνης	τοῦ μέλανος
Δοτ.	τῷ μέλανι	τῇ μελαίνῃ	τῷ μέλανι
Αιτ.	τόν μέλανα	τήν μέλαιναν	τὸ μέλαν
Κλητ.	(ὦ) μέλαν	(ὦ) μέλαινα	(ὦ) μέλαν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ μέλανεσ	αἱ μέλαιναι	τὰ μέλανα
Γεν.	τῶν μελάνων	τῶν μελαινῶν	τῶν μελάνων
Δοτ.	τοῖς μέλασι	ταῖς μελαίναις	τοῖς μέλασι
Αιτ.	τούς μέλανας	τὰς μελαίνας	τὰ μέλανα
Κλητ.	(ὦ) μέλανεσ	(ὦ) μέλαιναι	(ὦ) μέλανα

➤ Ὅμοια με το μέλας (=μαύρος) κλίνεται και το επίθετο ὁ *τάλας*, ἡ *τάλαινα*, το *τάλαν* (=δύστυχος) (γεν. τοῦ *τάλαν-ος*, τῆς *ταλαίνης*, τοῦ *τάλαν-ος* κτλ.).

➤ Ενρινόληκτα δικατάληκτα

- σε -ων, -ον, (γεν. -ονος)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ εὐδαίμων	τὸ εὐδαιμον
Γεν.	τοῦ, τῆς εὐδαίμονος	τοῦ εὐδαίμονος
Δοτ.	τῷ, τῇ εὐδαίμονι	τῷ εὐδαίμονι
Αιτ.	τόν, τὴν εὐδαίμονα	τὸ εὐδαιμον
Κλητ.	(ῶ) εὐδαιμον	(ῶ) εὐδαιμον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ εὐδαίμονες	τὰ εὐδαίμονα
Γεν.	τῶν εὐδαιμόνων	τῶν εὐδαιμόνων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς εὐδαίμοσι	τοῖς εὐδαίμοσι
Αιτ.	τούς, τὰς εὐδαίμονας	τὰ εὐδαίμονα
Κλητ.	(ῶ) εὐδαίμονες	(ῶ) εὐδαίμονα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ σῶφρων	τὸ σῶφρον
Γεν.	τοῦ, τῆς σῶφρονος	τοῦ σῶφρονος
Δοτ.	τῷ, τῇ σῶφρονι	τῷ σῶφρονι
Αιτ.	τόν, τὴν σῶφρονα	τὸ σῶφρον
Κλητ.	(ῶ) σῶφρον	(ῶ) σῶφρον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ σῶφρονες	τὰ σῶφρονα
Γεν.	τῶν σωφρόνων	τῶν σωφρόνων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς σῶφροσι	τοῖς σῶφροσι
Αιτ.	τούς, τὰς σῶφρονας	τὰ σῶφρονα
Κλητ.	(ῶ) σῶφρονες	(ῶ) σῶφρονα

➤ Όμοια κλίνονται τα επίθετα:

ό, ή κακοδαίμων ό, ή άγνώμων ό, ή εύσχημων ό, ή μεγαλοπράγμων ό, ή έλεήμων ό, ή μνήμων ό, ή άφρων ό, ή μεγαλόφρων	τὸ κακόδαιμον τὸ άγνωμον τὸ εύσχημον τὸ μεγαλόπραγμον τὸ έλεήμον τὸ μνήμον τὸ άφρον τὸ μεγαλόφρον κ.α.
--	--

- σε -ην, -εν, (γεν.-ενος)
-

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ό, ή άρρην	τὸ άρρεν
Γεν.	του̃, τη̃ς άρρενος	του̃ άρρενος
Δοτ.	τῶ, τη̃ άρρενι	τῶ άρρενι
Αιτ.	τόν, τη̃ν άρρενα	τὸ άρρεν
Κλητ.	(ῶ) άρρεν	(ῶ) άρρεν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ άρρενες	τὰ άρρενα
Γεν.	τῶν άρρένων	τῶν άρρένων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς άρρεσι	τοῖς άρρεσι
Αιτ.	τούς, τὰς άρρενας	τὰ άρρενα
Κλητ.	(ῶ) άρρενες	(ῶ) άρρενα

Παρατηρήσεις

1. Σχηματίζουν την κλητική ενικού ίδια με το θέμα, και αν είναι διπλόθεμα, ίδια με το ασθενές θέμα: μέλας, (θ. μελαν-), κλητ.ενικού ῶ μέλαν - άρρην, (ασθ. θ. άρρεν-), κλητ. ενικού ῶ άρρεν - άπάτωρ (ασθ. θ. άπατορ -) κλητ. ενικού ῶ άπάτορ.

2. Τα περισσότερα από τα σύνθετα επίθετα σε **-ων** (εκτός από αυτά που λήγουν σε **-φρων** και τα παρασύνθετα) συνήθως ανεβάζουν τον τόνο στην κλητική ενικού αρσενικού και θηλυκού γένους και στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού του ουδετέρου, όχι όμως πιο πάνω από την τελευταία συλλαβή του α' συνθετικού: (ὁ, ἡ εὐγνώμων), τό εὐγνώμων, κλητ. ενικού ὦ εὐγνώμων – (ὁ, ἡ δεισιδαίμων), τό δεισιδαίμων, κλητ. ενικού ὦ δεισιδαίμων **αλλά** τα επίθετα που είναι σύνθετα με τις λέξεις μνήμων, φρήν τονίζονται κανονικά: ὁ, ἡ ἐλεῆμων – τό ἐλεῆμων, ὁ, ἡ ἀμνήμων – τό ἀμνήμων, ὁ, ἡ νοήμων – τό νοήμων, ὁ, ἡ παράφρων – τό παράφρων, ὁ, ἡ μεγαλόφρων – τό μεγαλόφρων κ. ά.

➤ **Υγρόληκτα Δικατάληκτα**

- σε **-ωρ, -ορ** (γεν. **-ορος**)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ ἀπάτωρ	τὸ ἀπάτορ
Γεν.	τοῦ, τῆς ἀπάτορος	τοῦ ἀπάτορος
Δοτ.	τῷ, τῇ ἀπάτορι	τῷ ἀπάτορι
Αιτ.	τόν, τήν ἀπάτορα	τὸ ἀπάτορ
Κλητ.	(ὦ) ἀπάτορ	(ὦ) ἀπάτορ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ ἀπάτορες	τὰ ἀπάτορα
Γεν.	τῶν ἀπατόρων	τῶν ἀπατόρων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἀπάτορσι	τοῖς ἀπάτορσι
Αιτ.	τούς, τὰς ἀπάτορας	τὰ ἀπάτορα
Κλητ.	(ὦ) ἀπάτορες	(ὦ) ἀπάτορα

➤ Όμοια κλίνεται το επίθετο: ὁ, ἡ ἀμήτωρ, τὸ ἀμήτορ.

Παρατήρηση

- ▶ Τα δικατάληκτα υγρόληκτα επίθετα της γ' κλίσης έχουν την κλητική του ενικού όμοια με το αρχικό θέμα: ὦ ἀπάτορ.

➤ **Ενρινόληκτα και υγρόληκτα μονοκατάληκτα**

Μερικά ενρινόληκτα και υγρόληκτα επίθετα της γ' κλίσης είναι μονοκατάληκτα με δύο γένη. Αυτά είναι απλά ή σύνθετα με β' συνθετικό τριτόκλιτο ενρινόληκτο ή υγρόληκτο και κλίνονται όπως τα αντίστοιχα ουσιαστικά της γ' κλίσης.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ό, ή μάκαρ
Γεν.	τοῦ, τῆς μάκαρος
Δοτ.	τῶ, τῇ μάκαρι
Αιτ.	τόν, τήν μάκαρα
Κλητ.	(ὦ) μάκαρ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ μάκαρες
Γεν.	τῶν μακάρων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς μάκαρσι
Αιτ.	τούς, τὰς μάκαρας
Κλητ.	(ὦ) μάκαρες

✚ Όμοια κλίνονται: *ό, ή ἄχειρ, γεν. ἄχειρος, δοτ. ἄχειρι, αιτ. ἄχειρα κτλ, ό, ή μακρόχειρ, γεν. μακρόχειρος, δοτ. μακρόχειρι, αιτ. μακρόχειρα κτλ, ό, ή ύψαύχην, γεν. ύψαύχενος, δοτ. ύψαύχενι, αιτ. ύψαύχενα κτλ.*

III. ΣΙΓΜΟΛΗΚΤΑ ΔΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ

Τα σιγμόληκτα δικατάληκτα επίθετα λήγουν στην ονομαστική του ενικού στο αρσενικό και το θηλυκό γένος σε -ης και στο ουδέτερο γένος σε -ες και διακρίνονται σε οξύτονα και βαρύτονα.

➤ **Οξύτονα σιγμόληκτα δικατάληκτα σε -ης, -ης, -ες****ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ, ἡ ἀληθής	τὸ ἀληθές
Γεν.	τοῦ, τῆς ἀληθοῦς	τοῦ ἀληθοῦς
Δοτ.	τῷ, τῇ ἀληθεῖ	τῷ ἀληθεῖ
Αιτ.	τόν, τήν ἀληθῇ	τὸ ἀληθές
Κλητ.	(ῶ) ἀληθές	(ῶ) ἀληθές

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ ἀληθεῖς	τὰ ἀληθῇ
Γεν.	τῶν ἀληθῶν	τῶν ἀληθῶν
Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἀληθέσι	τοῖς ἀληθέσι
Αιτ.	τούς, τὰς ἀληθεῖς	τὰ ἀληθῇ
Κλητ.	(ῶ) ἀληθεῖς	(ῶ) ἀληθῇ

➤ Ὅμοια με τὸ ἀληθής κλίνονται πολλά οξύτονα: ἀγενής, ἀκριβής, ἀσεβής, ἀσθενής, ἀμελής, ἀτυχής, δυστυχής, ἐπιμελής, εὐγενής, εὐσεβής, εὐτυχής, σαφής, ψευδής, κ.ά.

➤ **Βαρύτονα σιγμόληκτα δικατάληκτα σε -ης, -ης, -ες****ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ, ἡ πλήρης	τὸ πλήρες
Γεν.	τοῦ, τῆς πλήρους	τοῦ πλήρους
Δοτ.	τῷ, τῇ πλήρει	τῷ πλήρει
Αιτ.	τόν, τήν πλήρη	τὸ πλήρες
Κλητ.	(ῶ) πλήρες	(ῶ) πλήρες

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ πλήρεις	τὰ πλήρη
Γεν.	τῶν πλήρων	τῶν πλήρων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς πλήρεσι	τοῖς πλήρεσι
Αιτ.	τούς, τὰς πλήρεις	τὰ πλήρη
Κλητ.	(ῶ) πλήρεις	(ῶ) πλήρη

➤ Όμοια με το πλήρης κλίνονται επίθετα:

- i. σε **-ήρης**: ό, ή μονήρης, τὸ μονήρες, ό, ή ξιφήρης, τὸ ξιφήρες,
- ii. σε **-ώδης**: ό, ή δυσώδης, τὸ δυσῶδες, ό, ή εὐώδης, τὸ εὐῶδες,
- iii. σε **-ώλης**: ό, ή ἐξώλης, τὸ ἐξῶλες (=εντελώς χαμένο),
 ό, ή προώλης, τὸ προῶλες (= από πριν χαμένο, άξιο να χαθεί πριν από την ώρα του),
 ό, ή πανώλης, τὸ πανῶλες (= εντελώς χαμένο και με ενεργητική σημασία: αυτό που καταστρέφει τα πάντα) κ.α.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ό, ή συνήθης	τὸ σύνηθες
Γεν.	τοῦ, τῆς συνήθους	τοῦ συνήθους
Δοτ.	τῶ, τῇ συνήθει	τῶ συνήθει
Αιτ.	τόν, τήν συνήθη	τὸ σύνηθες
Κλητ.	(ῶ) σύνηθες	(ῶ) σύνηθες

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ συνήθεις	τὰ συνήθη
Γεν.	τῶν συνήθων	τῶν συνήθων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς συνήθεσι	τοῖς συνήθεσι
Αιτ.	τούς, τὰς συνήθεις	τὰ συνήθη
Κλητ.	(ῶ) συνήθεις	(ῶ) συνήθη

➤ Όμοια με το συνήθης κλίνονται επίθετα:

- i. σε **-ήθης**: ό, ή εὐήθης, τὸ εὐήθες (= αγαθός, απλοϊκός, ανόητος),
 ό, ή χρηστοήθης, τὸ χρηστόηθες κ.ά.,
- ii. σε **-έθης**: ό, ή εὐμεγέθης, τὸ εὐμέγεθες, ό, ή παμμεγέθης, τὸ παμμέγεθες κ.ά.,
- iii. σε **-άντης**: ό, ή ἀνάντης, τὸ ἄναντες (=ανηφορικός),
 ό, ή κατάντης, τὸ κάταντες (=κατηφορικός),

ό, ή προσάντης, τὸ πρόσαντες (= ανηφορικός, απόκρημνος) κ.ά.,

- iv. Επίσης τα επίθετα: ό, ή αὐθάδης, τὸ αὐθαδες, ό, ή αὐτάρκης, τὸ αὐταρκες κ.ά.

Παρατηρήσεις

1. Τα σιγμόληκτα επίθετα της γ' κλίσης σε **-ης, -ης, -ες** έχουν θέμα σε **-εσ-**. Στα επίθετα αυτά:

► η ονομαστική του ενικού του αρσενικού και του θηλυκού γένους σχηματίζεται χωρίς κατάληξη, αλλά το βραχύχρονο φωνήεν **-ε-** που είναι πριν από το χαρακτήρα εκτείνεται σε **-η-**. Όλες οι άλλες πτώσεις και των τριών γενών σχηματίζονται από το θέμα **-εσ-**, αλλά ο χαρακτήρας **-σ-** ανάμεσα στα δυο φωνήεντα αποβάλλεται, και έτσι τα δυο αυτά φωνήεντα συναιρούνται.

► η κλητική του ενικού του αρσενικού και του θηλυκού γένους, καθώς και η ονομαστική, η αιτιατική και η κλητική του ενικού του ουδετέρου γένους είναι ίδιες με το θέμα (χωρίς κατάληξη):

π.χ. (ᾠ) ἀληθές, τὸ ἀληθές, τὸ ἀληθές, (ᾠ) ἀληθές

2. Τα βαρύτονα σιγμόληκτα επίθετα της γ' κλίσης σε **-ης, -ες**:

► αν είναι υπερδισύλλαβα ανεβάζουν τον τόνο στην κλητική του ενικού αριθμού του αρσενικού και του θηλυκού γένους και στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του ενικού αριθμού του ουδετέρου γένους:

π.χ. ό, ή συνήθης, (ῶ) σύνηθες - τὸ σύνηθες, ό, ή αὐθάδης, (ῶ) αὐθαδες - τὸ αὐθαδες

Εξαιρέση αποτελούν όσα λήγουν σε **-ώδης, -ώλης, -ήρης** που τονίζονται κανονικά:

π.χ. ό, ή εὐώδης, (ῶ) εὐῶδες, τὸ εὐῶδες,

ό, ή ἐξώλης, (ῶ) ἐξῶλες, τὸ ἐξῶλες,

ό, ή ποδήρης, (ῶ) ποδῆρες, τὸ ποδῆρες

ό, ή τριήρης, (ῶ) τριῆρες, τὸ τριῆρες

(αρχικά η τριήρης ήταν επίθετο – τριήρης ναῦς – και με παράλειψη της λέξης ναῦς έγινε ουσιαστικό).

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ τριῆρης	τό τριῆρες
Γεν.	τοῦ, τῆς τριήρους	τοῦ τριήρους
Δοτ.	τῷ, τῇ τριήρει	τῷ τριήρει
Αιτ.	τόν, τήν τριήρη	τό τριῆρες
Κλητ.	ὦ τριῆρες	ὦ τριῆρες

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ τριῆρεις	τά τριήρη
Γεν.	τῶν τριήρων	τῶν τριήρων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς τριήρεσι	τοῖς τριήρεσι
Αιτ.	τούς, τάς τριῆρεις	τά τριήρη
Κλητ.	ὦ τριῆρεις	ὦ τριήρη

► Στη γενική του πληθυντικού τονίζονται στην **παραλήγουσα** αντίθετα με τον κανόνα από αναλογία προς τη γενική του ενικού:

π.χ. τῶν **συνήθων** (ὅπως τοῦ συνήθους),
 τῶν **πλήρων** (ὅπως τοῦ πλήρους),
 τῶν **εὐώδων** (ὅπως τοῦ εὐώδους)

Σημείωση: Τα παράγωγα επίθετα σε **-ώδης** σχηματίζουν πολλές φορές τη γενική πληθυντικού **και με περισπωμένη**: τῶν ἐλωδῶν, τῶν στοιχειωδῶν, τῶν δασωδῶν.

3. Τα σιγμόληκτα επίθετα σε **-ης, -ης, -ες**, όταν πριν από το **-ης** έχουν **ι, υ ή ε**, σχηματίζουν την αιτιατική ενικού και τον πληθυντικό του ουδετέρου σε **-η** και **-ᾱ**: τόν ὑγιέσ-α > ὑγία > ὑγιᾶ ή ὑγιῇ, τόν εὐφυᾱ ή εὐφυῇ, τά εὐφυᾱ ή εὐφυῇ τόν ἐνδεᾱ ή ἐνδεῇ, τά ἐνδεᾱ ή ἐνδεῇ.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Τα συνηθέστερα ανώμαλα επίθετα είναι τα εξής: **ὁ πολὺς, ἡ πολλή, τὸ πολὺ - ὁ μέγας, ἡ μεγάλη, τὸ μέγα - ὁ πρᾶος, ἡ πραεῖα, τὸ πρᾶον.**

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ πολὺς	ἡ πολλή	τὸ πολὺ
Γεν.	τοῦ πολλοῦ	τῆς πολλῆς	τοῦ πολλοῦ
Δοτ.	τῷ πολλῷ	τῇ πολλῇ	τῷ πολλῷ
Αιτ.	τὸν πολὺν	τὴν πολλήν	τὸ πολὺ
Κλητ.	(ὦ) πολὺ	(ὦ) πολλή	(ὦ) πολὺ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ πολλοὶ	αἱ πολλαὶ	τὰ πολλὰ
Γεν.	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν
Δοτ.	τοῖς πολλοῖς	ταῖς πολλαῖς	τοῖς πολλοῖς
Αιτ.	τούς πολλοὺς	τὰς πολλὰς	τὰ πολλὰ
Κλητ.	(ὦ) πολλοὶ	(ὦ) πολλαὶ	(ὦ) πολλὰ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ μέγας	ἡ μεγάλη	τὸ μέγα
Γεν.	τοῦ μεγάλου	τῆς μεγάλης	τοῦ μεγάλου
Δοτ.	τῷ μεγάλῳ	τῇ μεγάλῃ	τῷ μεγάλῳ
Αιτ.	τὸν μέγαν	τὴν μεγάλην	τὸ μέγα
Κλητ.	(ὦ) μέγα	(ὦ) μεγάλη	(ὦ) μέγα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ μεγάλοι	αἱ μεγάλαι	τὰ μεγάλα
Γεν.	τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων
Δοτ.	τοῖς μεγάλοις	ταῖς μεγάλαις	τοῖς μεγάλοις
Αιτ.	τούς μεγάλους	τὰς μεγάλας	τὰ μεγάλα
Κλητ.	(ὦ) μεγάλοι	(ὦ) μεγάλαι	(ὦ) μεγάλα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ πράος	ἡ πραεῖα	τὸ πράον
Γεν.	τοῦ πράου	τῆς πραείας	τοῦ πράου
Δοτ.	τῷ πράῳ	τῇ πραεῖᾳ	τῷ πράῳ
Αιτ.	τὸν πράον	τὴν πραεῖαν	τὸ πράον
Κλητ.	(ῶ) πράε	(ῶ) πραεῖα	(ῶ) πράον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ πράοι	αἱ πραεῖαι	τὰ πραέα
Γεν.	τῶν πραέων	τῶν πραειῶν	τῶν πραέων
Δοτ.	τοῖς πραέσι	ταῖς πραείαις	τοῖς πραέσι
Αιτ.	τούς πράους	τάς πραείας	τὰ πραέα
Κλητ.	(ῶ) πράοι	(ῶ) πραεῖαι	(ῶ) πραέα

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ σῶος και σῶς	ἡ σῶα και σῶς	τό σῶον και σῶν
Γεν.	τοῦ σῶου	τῆς σῶας	τοῦ σῶου
Δοτ.	τῷ σῶῳ	τῇ σῶᾳ	τῷ σῶῳ
Αιτ.	τόν σῶον και σῶν	τὴν σῶαν και σῶν	τό σῶον και σῶν
Κλητ.	ῶ σῶε	ῶ σῶα	ῶ σῶον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ σῶοι και σῶ	αἱ σῶαι και σῶ	τά σῶα και σᾶ
Γεν.	τῶν σῶων	τῶν σῶων	τῶν σῶων
Δοτ.	τοῖς σῶοις	ταῖς σῶαις	τοῖς σῶοις
Αιτ.	τούς σῶους και σῶς	τάς σῶας και σῶς	τά σῶα και σᾶ
Κλητ.	ῶ σῶοι	ῶ σῶαι	ῶ σῶα

Παρατήρηση

- Το επίθετο **σῶς** σχηματίζει την ονομαστική και αιτιατική ενικού και πληθυντικού αριθμού ανωμάλως και οι άλλοι τύποι αναπληρώνονται από το ομαλό επίθετο της β' κλίσης **σῶος, σῶα, σῶον**.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ φρουῶδος	ἡ φρούδη (και ἡ φρουῶδος)	τό φρουῶδον
-----	------------	---------------------------	-------------

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ φρουῶδοι	αἱ φρουῶδαι (και αἱ φρουῶδοι)	τά φρουῶδα
-----	-------------	-------------------------------	------------

Παρατήρηση

- Το επίθετο **φρουῶδος** (= ἀφαντος, φευγάτος) σχηματίζει μόνο την ονομαστική ενικού και πληθυντικού. Σχηματίστηκε από τις λέξεις **προ + ὁδός > πρόοδος > προῶδος > φρουῶδος**.

ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ λυόμενος	ἡ λυομένη	τό λυόμενον
Γεν.	τοῦ λυομένου	τῆς λυομένης	τοῦ λυομένου
Δοτ.	τῷ λυομένῳ	τῇ λυομένῃ	τῷ λυομένῳ
Αιτ.	τόν λυόμενον	τήν λυομένην	τό λυόμενον
Κλητ.	ὦ λυόμενε	ὦ λυομένη	ὦ λυόμενον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ λυόμενοι	αἱ λυόμεναι	τά λυόμενα
Γεν.	τῶν λυομένων	τῶν λυομένων	τῶν λυομένων
Δοτ.	τοῖς λυομένοις	ταῖς λυομέναις	τοῖς λυομένοις
Αιτ.	τούς λυομένους	τάς λυομένας	τά λυόμενα
Κλητ.	ὦ λυόμενοι	ὦ λυόμεναι	ὦ λυόμενα

Παρατηρήσεις

- Οι δευτερόκλιτες μετοχές λήγουν σε – μένος, - μένη, - μένον και κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα σε – ος, - η, - ον.
- Όμοια κλίνονται και οι μετοχές των άλλων χρόνων: λυσόμενος -η -ον, σωθησόμενος -η -ον,πραξάμενος -η -ον, πεπραγμένος -η -ον, κτλ.

ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

1. σε -ας, ᾶσα, -αν: (κατά το πᾶς, πᾶσα, πᾶν)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ λύσας	ἡ λύσασα	τό λῦσαν
Γεν.	τοῦ λύσαντος	τῆς λυσάσης	τοῦ λύσαντος
Δοτ.	τῷ λύσαντι	τῇ λυσάσῃ	τῷ λύσαντι
Αιτ.	τόν λύσαντα	τήν λύσασαν	τό λῦσαν
Κλητ.	ὦ λύσας	ὦ λύσασα	ὦ λῦσαν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί λύσαντες	αί λύσασαι	τά λύσαντα
Γεν.	τῶν λυσάντων	τῶν λυσασῶν	τῶν λυσάντων
Δοτ.	τοῖς λύσασι	ταῖς λυσάσαις	τοῖς λύσασι
Αιτ.	τούς λύσαντας	τάς λυσάσας	τά λύσαντα
Κλητ.	ὦ λύσαντες	ὦ λύσασαι	ὦ λύσαντα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ ιστάς	ἡ ιστᾶσα	τό ιστάν
Γεν.	τοῦ ιστάντος	τῆς ιστάσης	τοῦ ιστάντος
Δοτ.	τῷ ιστάντι	τῇ ιστάσῃ	τῷ ιστάντι
Αιτ.	τόν ιστάντα	τήν ιστάσαν	τό ιστάν
Κλητ.	ὦ ιστάς	ὦ ιστᾶσα	ὦ ιστάν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ ιστάντες	αἱ ιστᾶσαι	τά ιστάντα
Γεν.	τῶν ιστάντων	τῶν ιστασῶν	τῶν ιστάντων
Δοτ.	τοῖς ιστᾶσι	ταῖς ιστάσαις	τοῖς ιστᾶσι
Αιτ.	τούς ιστάντας	τάς ιστάσας	τά ιστάντα
Κλητ.	ὦ ιστάντες	ὦ ιστᾶσαι	ὦ ιστάντα

- Ὅμοια κλίνονται οι μετοχές ενεργητικού αορίστου α', άσιγμων αορίστων των υγρόληκτων και ενρινόληκτων ρημάτων (ὁ μείνας-ασα-αν, ὁ ἀγγείλας-ασα-αν) και οι μετοχές βάς, βᾶσα, βάν, δράς, δρᾶσα, δράν, κ.ά.

2. σε -εἰς, -εἴσα, -έν: (κατά το χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν)

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ λυθείς	ἡ λυθεῖσα	τό λυθέν
Γεν.	τοῦ λυθέντος	τῆς λυθείσης	τοῦ λυθέντος
Δοτ.	τῷ λυθέντι	τῇ λυθείσῃ	τῷ λυθέντι
Αιτ.	τόν λυθέντα	τήν λυθεῖσαν	τό λυθέν
Κλητ.	ὦ λυθείς	ὦ λυθεῖσα	ὦ λυθέν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί λυθέντες	αί λυθειῖσαι	τά λυθέντα
Γεν.	τῶν λυθέντων	τῶν λυθεισῶν	τῶν λυθέντων
Δοτ.	τοῖς λυθειῖσι	ταῖς λυθείσαις	τοῖς λυθειῖσι
Αιτ.	τούς λυθέντας	τάς λυθείσας	τά λυθέντα
Κλητ.	ὦ λυθέντες	ὦ λυθειῖσαι	ὦ λυθέντα

- Ὅμοια κλίνονται οι μετοχές α' και β' παθητικού Αορίστου (σωθείς-εἶσα-έν, ἀπαλλαγείς-εἶσα -έν), οι μετοχές τιθείς-εἶσα-έν, ίείς, ιείσα, ιέν και ῥυείς, ῥυείσα, ῥυέν, κ.ά.

3. σε -οῦς, -οὔσα, -όν: (κατά το ὁ ὁδούς, τοῦ ὁδόντος) κλίνεται η μετοχή γνούς

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ γνούς	ἡ γνοῦσα	τό γνόν
Γεν.	τοῦ γνόοντος	τῆς γνούσης	τοῦ γνόοντος
Δοτ.	τῷ γνόοντι	τῇ γνούσῃ	τῷ γνόοντι
Αιτ.	τόν γνόοντα	τήν γνοῦσαν	τό γνόν
Κλητ.	ὦ γνούς	ὦ γνοῦσα	ὦ γνόν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ γνόντες	αἱ γνοῦσαι	τά γνόοντα
Γεν.	τῶν γνόοντων	τῶν γνουσῶν	τῶν γνόοντων
Δοτ.	τοῖς γνοῦσι	ταῖς γνούσαις	τοῖς γνοῦσι
Αιτ.	τούς γνόοντας	τάς γνούσας	τά γνόοντα
Κλητ.	ὦ γνόντες	ὦ γνοῦσαι	ὦ γνόοντα

- Ὅμοια κλίνονται οι μετοχές αλούς, αλοῦσα, αλόν (μτχ. Αορ. β' του ρ. ἀλίσκομαι), βιούς, βιοῦσα, βιόν (μτχ. Αορ. β' του ρ. ζῶ), διδούς, διδοῦσα, διδόν.

4. σε -ύς, -ῦσα, -ύν: (κατά το ἰμάς, ἰμάντος) κλίνεται η μετοχή δεικνύς**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ δεικνύς	ἡ δεικνῦσα	τό δεικνύν
Γεν.	τοῦ δεικνύντος	τῆς δεικνύσης	τοῦ δεικνύντος
Δοτ.	τῷ δεικνύντι	τῇ δεικνύσῃ	τῷ δεικνύντι
Αιτ.	τόν δεικνύντα	τήν δεικνῦσαν	τό δεικνύν
Κλητ.	ὦ δεικνύς	ὦ δεικνῦσα	ὦ δεικνύν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ δεικνύντες	αἱ δεικνῦσαι	τά δεικνύντα
Γεν.	τῶν δεικνύντων	τῶν δεικνυσῶν	τῶν δεικνύντων
Δοτ.	τοῖς δεικνῦσι	ταῖς δεικνύσαις	τοῖς δεικνῦσι
Αιτ.	τούς δεικνύντας	τάς δεικνύσας	τά δεικνύντα
Κλητ.	ὦ δεικνύντες	ὦ δεικνῦσαι	ὦ δεικνύντα

- Ὅμοια κλίνονται οι μετοχές **ἀπολλύς, ἀπολλῦσα, ἀπολλύν** (μτχ. Ενεστώτα του ρ. ἀπόλλυμι), **δύς, δῦσα, δύν** (μτχ. Αορ. β' του ρ. δύομαι), **φύς, φῦσα, φύν** (μτχ. Αορ. β' του ρ. φύομαι) κ.ά.

5. σε ων, -ουσα, -ον: (κατά το ἄκων, ἄκουσα, ἄκον - ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν) κλίνονται οι μετοχές λύων και ἐλών**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	ὁ λύων/ἐλών	ἡ λύουσα/ἐλοῦσα	τό λῦον/ἐλόν
Γεν.	τοῦ λύοντος/ἐλόντος	τῆς λυούσης/ἐλούσης	τοῦ λύοντος/ἐλόντος
Δοτ.	τῷ λύοντι/ἐλόντι	τῇ λυούσῃ/ἐλούσῃ	τῷ λύοντι/ ἐλόντι
Αιτ.	τόν λύοντα/ἐλόντα	τήν λύουσαν/ἐλοῦσαν	τό λῦον/ἐλόν
Κλητ.	ὦ λύων/ζελών	ὦ λύουσα/ἐλοῦσα	ὦ λῦον/ἐλόν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ λύοντες/ἐλόντες	αἱ λύουσαι/ἐλοῦσαι	τά λύοντα/ἐλόντα
Γεν.	τῶν λυόντων/ἐλόντων	τῶν λυουσῶν/ἐλουσῶν	τῶν λυόντων/ἐλόντων
Δοτ.	τοῖς λύουσι/ἐλοῦσι	ταῖς λυούσαις/ἐλούσαις	τοῖς λύουσι/ἐλοῦσι
Αιτ.	τούς λύοντας/ἐλόντας	τάς λυούσας/ἐλούσας	τά λύοντα/ἐλόντα
Κλητ.	ὦ λύοντες/ἐλόντες	ὦ λύουσαι/ἐλοῦσαι	ὦ λύοντα/ἐλόντα

- Όμοια κλίνονται οι μετοχές ενεργητικού Ενεστώτα και Μέλλοντα, η μετοχή Ενεστώτα του ρ. εἰμί και οι μετοχές κάθε ενεργητικού Αορ. β'.

6. σε -ῶν, -ῶσα, -ῶν: (κατά το Ξενοφῶν, -ῶντος) κλίνεται η μετοχή τιμῶν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ τιμῶν	ἡ τιμῶσα	τό τιμῶν
Γεν.	τοῦ τιμῶντος	τῆς τιμώσης	τοῦ τιμῶντος
Δοτ.	τῷ τιμῶντι	τῇ τιμώσῃ	τῷ τιμῶντι
Αιτ.	τόν τιμῶντα	τήν τιμῶσαν	τό τιμῶν
Κλητ.	ὦ τιμῶν	ὦ τιμῶσα	ὦ τιμῶν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ τιμῶντες	αἱ τιμῶσαι	τά τιμῶντα
Γεν.	τῶν τιμώντων	τῶν τιμωσῶν	τῶν τιμώντων
Δοτ.	τοῖς τιμῶσι	ταῖς τιμώσαις	τοῖς τιμῶσι
Αιτ.	τούς τιμώντας	τάς τιμώσας	τά τιμῶντα
Κλητ.	ὦ τιμῶντες	ὦ τιμῶσαι	ὦ τιμῶντα

- Όμοια κλίνονται οι μετοχές των συνηρημένων ρ. σε -άω.

7. σε -ῶν, -οὔσα, -οὔν: (κατά το πλακοῦς, -οὔντος) κλίνεται η μετοχή ποιῶν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ ποιῶν	ἡ ποιοῦσα	τό ποιοῦν
Γεν.	τοῦ ποιοῦντος	τῆς ποιούσης	τοῦ ποιοῦντος
Δοτ.	τῷ ποιοῦντι	τῇ ποιούσῃ	τῷ ποιοῦντι
Αιτ.	τόν ποιοῦντα	τήν ποιοῦσαν	τό ποιοῦν
Κλητ.	ὦ ποιῶν	ὦ ποιοῦσα	ὦ ποιοῦν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ ποιοῦντες	αἱ ποιοῦσαι	τά ποιοῦντα
Γεν.	τῶν ποιούντων	τῶν ποιουσῶν	τῶν ποιούντων
Δοτ.	τοῖς ποιοῦσι	ταῖς ποιούσαις	τοῖς ποιοῦσι
Αιτ.	τούς ποιούντας	τάς ποιούσας	τά ποιοῦντα
Κλητ.	ὦ ποιοῦντες	ὦ ποιοῦσαι	ὦ ποιοῦντα

- Όμοια κλίνονται οι μετοχές των συνηρημένων ρ. σε **-έω**, σε **-όω**, οι μετοχές του ενεργητικού Μέλλοντα των υγρόληκτων και ενρινόληκτων ρημάτων και των υπερδισύλλαβων σε **-ιζω**: **μενῶν, ἀγγελῶν, κοιμῶν, κ.ά.**)

8. σε -ώς, -υῖα, -ός: κλίνεται η μετοχή λευκώς, λευκυῖα, λευκός

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ λευκώς	ἡ λευκυῖα	τό λευκός
Γεν.	τοῦ λευκότος	τῆς λευκυίας	τοῦ λευκότος
Δοτ.	τῷ λευκότι	τῇ λευκυίᾳ	τῷ λευκότι
Αιτ.	τόν λευκότα	τήν λευκυῖαν	τό λευκός
Κλητ.	ὦ λευκώς	ὦ λευκυῖα	ὦ λευκός

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ λευκότες	αἱ λευκυῖαι	τά λευκότα
Γεν.	τῶν λευκότων	τῶν λευκυῖων	τῶν λευκότων
Δοτ.	τοῖς λευκόσι	ταῖς λευκυίαις	τοῖς λευκόσι
Αιτ.	τούς λευκότας	τάς λευκυίας	τά λευκότα
Κλητ.	ὦ λευκότες	ὦ λευκυῖαι	ὦ λευκότα

- Όμοια κλίνονται οι μετοχές ενεργητικού Παρακειμένου και η μετοχή **εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός**.

9. σε -ώς, -ῶσα, -ός: κλίνεται η μετοχή ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ ἐστώς	ἡ ἐστῶσα	τό ἐστώς (-ός)
Γεν.	τοῦ ἐστῶτος	τῆς ἐστῶσης	τοῦ ἐστῶτος
Δοτ.	τῷ ἐστῶτι	τῇ ἐστῶσῃ	τῷ ἐστῶτι
Αιτ.	τόν ἐστῶτα	τήν ἐστῶσαν	τό ἐστώς (-ός)
Κλητ.	ὦ ἐστώς	ὦ ἐστῶσα	ὦ ἐστώς (-ός)

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ ἐστῶτες	αἱ ἐστῶσαι	τά ἐστῶτα
Γεν.	τῶν ἐστῶτων	τῶν ἐστῶσῶν	τῶν ἐστῶτων
Δοτ.	τοῖς ἐστῶσι	ταῖς ἐστῶσαις	τοῖς ἐστῶσι
Αιτ.	τούς ἐστῶτας	τάς ἐστῶσας	τά ἐστῶτα
Κλητ.	ὦ ἐστῶτες	ὦ ἐστῶσαι	ὦ ἐστῶτα

- Όμοια κλίνεται η μετοχή **τεθνεώς, τεθνεῶσα, τεθνεώς** (είναι β' τύπος μετοχής του Παρακειμένου τέθνηκα του ρ. ἀποθνήσκω).

Παρατηρήσεις

1. Το αρσενικό και το ουδέτερο των τριτόκλιτων μετοχών κλίνεται κατά τη γ' κλίση και το θηλυκό κατά την α'.
2. Η κλητική του ενικού των τριτόκλιτων μετοχών σχηματίζεται όμοια με την ονομαστική: **ὁ λύσας - ὦ λύσας, ὁ δεικνύς - ὦ δεικνύς, ὁ λύων - ὦ λύων, ὁ λυθείς - ὦ λυθείς.**

Όταν δεν έχεις γνώση, δεν δικαιούσαι να έχεις γνώμη.

Πλάτων, Αθηναίος Φιλόσοφος

ΒΑΘΜΟΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Τα επίθετα σχηματίζουν τους λεγόμενους βαθμούς των επιθέτων.

Οι βαθμοί των επιθέτων είναι τρεις:

A) θετικός βαθμός, κατά τον οποίο το επίθετο φανερώνει απλώς την ιδιότητα ή την ποιότητα του προσδιοριζόμενου όρου, χωρίς σύγκριση προς κάποιο άλλο,
π.χ. ὁ δίκαιος ἀνὴρ.

B) συγκριτικός βαθμός, κατά τον οποίο το επίθετο φανερώνει ότι ο προσδιοριζόμενος όρος έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα σε βαθμό ανώτερο συγκριτικά προς έναν άλλο όρο ή και ένα σύνολο,
π.χ. οὗτός ἐστι δικαιότερος ἐκείνου χρυσὸς κρείσσων πολλῶν χρημάτων.

Γ) υπερθετικός βαθμός, κατά τον οποίο το επίθετο φανερώνει ότι ο προσδιοριζόμενος όρος έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα σε βαθμό ανώτερο από όλα τα άλλα και διακρίνεται σε:

✓ σχετικό υπερθετικό, (ο προσδιοριζόμενος όρος έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα στον μεγαλύτερο βαθμό συγκριτικά προς όλα τα άλλα του ίδιου είδους μαζί),
π.χ. Ἀριστείδης ἦν δικαιότατος πάντων τῶν Ἀθηναίων.

✓ απόλυτο υπερθετικό, (ο προσδιοριζόμενος όρος έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα στον ανώτατο βαθμό, χωρίς να γίνεται σύγκριση προς άλλα),
π.χ. οὗτός ἐστι δικαιότατος.

Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός βαθμός ενός επιθέτου ονομάζονται παραθετικά του επιθέτου.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Τα παραθετικά των επιθέτων σχηματίζονται είτε μονολεκτικά, είτε περιφραστικά.

Τα **μονολεκτικά** παραθετικά των επιθέτων σχηματίζονται κανονικά προσθέτοντας στο θέμα του θετικού βαθμού του αρσενικού γένους τις εξής καταλήξεις:

Συγκριτικός βαθμός: **- τερος, - τέρα, - τερον**

Υπερθετικός βαθμός: **- τατος, - τάτη, - τατον**

➤ Σχηματίζουν με τις παραπάνω καταλήξεις τα παραθετικά τους τα παρακάτω επίθετα:

α) δευτερόκλιτα, τριγενή και τρικατάληκτα

π.χ.: πτωχός-ή-όν

πτωχό-τερος, πτωχο-τέρα, πτωχό-τερον

πτωχό-τατος, πτωχο-τάτη, πτωχό-τατον

β) τριτόκλιτα, τριγενή και τρικατάληκτα ή δικατάληκτα

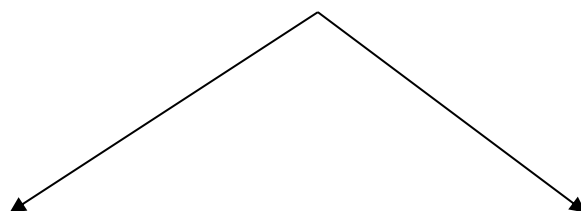
π.χ.:

βαρὺς-εἶα-ύ - βαρὺν-τερος, βαρυ-τέρα, βαρύ-τερον - βαρύ-τατος, βαρυ-τάτη, βαρύ-τατον

ἀληθής-ής-ές - ἀληθέσ-τερος, ἀληθεσ-τέρα, ἀληθέσ-τερον - ἀληθέσ-τατος, ἀληθεσ-τάτη, ἀληθέσ-τατον

μέλας-αινα-αν - μελάν-τερος, μελαν-τέρα, μελάν-τερον - μελάν-τατος, μελαν-τάτη, μελάν-τατον

χαρίεις-εσσα-εν - χαριέσ-τερος, χαριεσ-τέρα, χαριέσ-τερον - χαριέσ-τατος, χαριεσ-τάτη, χαριέσ-τατον

ΟΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑΔευτερόκλιτα επίθετα

Συγκριτικός: - ό / - ώτερος
 π.χ. δικαιότερος, ιερώτερος

Υπερθετικός: - ό / - ώτατος
 π.χ. δικαιοτάτος, ιερώτατος

Η επιλογή μεταξύ - ο – και – ω – για τις καταλήξεις των παραθετικών των δευτερόκλιτων επιθέτων εξαρτάται από το εάν η παραλήγουσα του επιθέτου στο θετικό βαθμό είναι **μακρά ή βραχεία**. Συγκεκριμένα:

► Γράφονται με **ο** (-ότερος, - ότατος), όταν προηγείται συλλαβή **μακρόχρονη** φύσει (- η, - ω, δίφθογγοι) ή θέσει (βραχύχρονο φωνήεν που ακολουθείται από δύο ή περισσότερα σύμφωνα ή ένα διπλό ξ, ψ, ζ),

π.χ. πτωχός – πτωχότερος – πτωχότατος

ξηρός – ξηρότερος – ξηρότατος

άνδρειος – ανδρειότερος – ανδρειότατος

σφοδρός – σφοδρότερος – σφοδρότατος

ένδοξος – ένδοξότερος – ένδοξότατος

► Γράφονται με **ω** (-ώτερος, -ώτατος), όταν προηγείται **βραχύχρονη** συλλαβή,

π.χ. νέος- νεώτερος – νεώτατος

σοφός – σοφώτερος – σοφώτατος

Σημείωση: Τα επίθετα **κενός**, **ξένος** και **στενός** σχηματίζουν τα παραθετικά τους – ότερος, - ότατος, γιατί είχαν παλαιότερους τύπους όπου το ε είναι θέσει μακρό.

► Προκειμένου να σχηματίσουμε τα παραθετικά ενός επίθετου που στην παραλήγουσα του θετικού αριθμού παρουσιάζει δίχρονο φωνήεν (α, ι, υ), πρέπει να γνωρίζουμε ποια δευτερόκλιτα επίθετα έχουν το φωνήεν της παραλήγουσας μακρό και ποια βραχύ.

Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας μακρό τα επίθετα:	Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας βραχύ τα επίθετα που λήγουν σε:
α) Τα επίθετα σε – ος που είναι σύνθετα με β' συνθετικό τα ουσιαστικά: θυμός, κίνδυνος, κῦρος, λύπη, νίκη, τιμή, ψυχή π.χ. εὐθυμος, ἀκίνδυνος, ἄκυρος, ἄλυπος, φιλόνομος, ἔντιμος, εὐψυχος: εὐθυμότερος – εὐθυμότατος ἀκινδυνότερος – ἀκινδυνότατος ἐντιμότερος – ἐντιμότατος β) Τα επίθετα ἀνιάρως, ἄκρατος, ἰσχυρός, λιτός, τρανός, φλύαρος, ψιλός και τα σπανιότερα γρυπός (=κυρτός), λαρός (=γλυκός, ευχάριστος), μανός (=αραιός), σιμός (=αυτός που στρέφεται προς τα επάνω), ψαρός (=φαιός) κ.ά.: ἀνιρότερος – ἀνιρότατος ἰσχυρότερος – ἰσχυρότατος	α) Τα επίθετα που λήγουν σε – ιος, – ικος, – ιμος, – ινος: π.χ. τίμιος – τιμιώτερος – τιμιώτατος, βασιλικός – βασιλικώτερος – βασιλικώτατος, χρήσιμος – χρησιμώτερος – χρησιμώτατος β) Όσα λήγουν σε – αρος, όπως βάρβαρος, καθαρός, νεαρός, σοβαρός, χλιαρός κ.ά. (εκτός από τα ἀνιάρως, φλύαρος, λαρός, ψαρός): π.χ. βάρβαρος – βαρβαρώτερος – βαρβαρώτατος, καθαρός – καθαρώτερος – καθαρώτατος, αλλά ἀνιρότερος, φλυαρότερος κτλ. γ) Όσα λήγουν σε – υρός, ἄλμυρος, βλοσυρός, βδελυρός, γλαφυρός, ὄχυρος, (εκτός από το ἰσχυρός): ὄχυρος – ὄχυρώτερος – ὄχυρώτατος γλαφυρός – γλαφυρώτερος – γλαφυρώτατος, αλλά ἰσχυρός – ἰσχυρότερος – ἰσχυρότατος, δ) Όσα λήγουν σε – ανος, – αλος, – αρος, – ατος, – ακος: ἀπαλός, ῥοδαλός, ὁμαλός – ἀδάπανος, πολυδάπανος, ἱκανός, μελανός, οὐτιδανός, πιθανός, στεγανός – καθαρός, μίαρος – δυνατός – μαλακός κ.ά. π.χ. ἀπαλότερος, δυνατώτερος, πιθανώτερος, ὁμαλότερος κτλ. Εξαιρούνται τα: ἀνιάρως, φλύαρος, τρανός, ἀνιάτος, ἀξιοθέατος (–ότερος, –ότατος). ε) Τα επίθετα ἀγλαός (–ώτερος, –ώτατος) ἄκριτος, ἀδιάκριτος, ἄδικος, ἥσυχος, ἀνήσυχος, ἰταμός, ἄνισος κ. ἄ.

Τριτόκλιτα επίθετα• **Παραθετικά σε - τέρος, - τάτος**

Τα τριτόκλιτα επίθετα σε **ύς – υῖα – ύ** σχηματίζουν τα παραθετικά τους απ' ευθείας με τις καταλήξεις – τέρος και – τάτος στο θέμα τους.

π.χ. βαρύς – βαρύτερος – βαρύτατος

ὄξύς - ὄξύτερος - ὄξύτατος

• **Παραθετικά σε – έστερος, - έστατος**

Σχηματίζουν τα σιγμόληκτα επίθετα σε **- ης, -ης, -ες**, τα τριτόκλιτα επίθετα σε **- ων, - ων, - ον** και τα επίθετα **ἄκρατος, ἄσμενος** (=ευχαριστημένος), **ἐρρωμένος** (=δυνατός), **πένης** (=φτωχός):

σώφρων - σωφρονέστερος - σωφρονέστατος

ἄκρατος - ἀκρατέστερος - ἀκρατέστατος (και ἀκρατότατος)

ἀληθής - ἀληθέστερος - ἀληθέστατος

ἐρρωμένος - ἐρρωμενέστερος - ἐρρωμενέστατος

πένης - πενέστερος - πενέστατος

• **Παραθετικά σε – ούστερος, - ούστατος**

Το επίθετο **ἄπλοῦς** και τα συνηρημένα επίθετα της β' κλίσης με β' συνθετικό το όνομα **νοῦς** σχηματίζουν τα παραθετικά τους σε **-ούστερος, -ούστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά σε **-έστερος, -έστατος** με συναίρεση):

π.χ. ἄπλοῦς - ἀπλούστερος - ἀπλούστατος

εὔνους - εὐνούστερος - εὐνούστατος

• **Παραθετικά σε – ίστερος, - ίστατος**

Τα μονοκατάληκτα επίθετα **ἄρπαξ, βλάξ, λάλος** (= φλύαρος), **κλέπτης, πλεονέκτης** σχηματίζουν τα παραθετικά τους σε **-ίστερος, -ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά του ἄχαρις: **ἀχαρίστερος, ἀχαρίστατος**):

π.χ. ἄρπαξ - ἀρπαγίστερος - ἀρπαγίστατος

βλάξ - βλακίστερος - βλακίστατος

λάλος - λαλίστερος - λαλίστατος

κλέπτης - κλεπτίστερος - κλεπτίστατος

πλεονέκτης - πλεονεκτίστερος - πλεονεκτίστατος

- **Παραθετικά σε -αίτερος, - αίτατος**

Το επίθετο παλαιός σχηματίζει τα παραθετικά του με θέμα το επίρρημα πάλαι σε -αίτερος, -αίτατος. Ανάλογα προς αυτό σχηματίστηκαν τα παραθετικά:

παλαιός - παλαίτερος - παλαίτατος

γεραιός - γεραίτερος - γεραίτατος

σχολαῖος (=αργός, αργοκίνητος) - σχολαίτερος - σχολαίτατος

ἴσος - ἰσαίτερος - ἰσαίτατος

ὄψιος - ὀψιαίτερος - ὀψιαίτατος

πλησίος - πλησιαίτερος - πλησιαίτατος

πρῶος (= πρωινός) - πρωαίτερος - πρωαίτατος

εὕδιος (=γαλήνιος) - εὐδιαίτερος (και εὐδιέστερος) - εὐδιαίτατος (& εὐδιέσ-τατος)

ἥσυχος - ἥσυχαιτερος (και ἥσυχώτερος) - ἥσυχαιτατος (και ἥσυχώτατος)

ἴδιος - ἰδιαίτερος (και ἰδιώτερος) - ἰδιαίτατος (και ἰδιώ-τατος)

φίλος - φιλαίτερος / φίλ-τερος (και φιλ-ίων, -ιων, -ιον) - φιλ-αίτατος / φίλτατος

προὔργου (=ωφέλιμος) - προουργαίτερος - προουργαίτατος

ὀρθριος (=πολύ πρωινός) - ὀρθριαίτερος - ὀρθριαίτατος

Σημείωση: Ορισμένα επίθετα της β' και γ' κλίσης σχηματίζουν τα παραθετικά τους σε - αίτερος και - αίτατος.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
αἰσχρός, -α, -ον ἐχθρός, -α, -ον	ὁ, ἡ αἰσχύων, τὸ αἴσχιον ὁ, ἡ ἐχθίων, τὸ ἐχθιον (ὁμαλά: ἐχθρότερος, -α, -ον)	αἰσχιστος, -η, -ον ἐχθιστος, -η, -ον (ὁμαλά: ἐχθρό-τατος, -η, -ον)
ἡδύς, -εῖα, -ὺ καλός, -η, -ον μέγας - μεγάλη – μέγα ῥάδιος, -α, -ον ταχύς, -εῖα, -ὺ ἀγαθός, -η, -ον	ὁ, ἡ ἡδίων, τὸ ἡδιον ὁ, ἡ καλλίων, τὸ κάλλιον ὁ, ἡ μείζων, τὸ μείζον ὁ, ἡ ῥάων, τὸ ῥᾶον ὁ, ἡ θάπτων, τὸ θᾶπτον ὁ, ἡ ἀμείνων, τὸ ἄμεινον ὁ, ἡ βελτίων, τὸ βέλτιον ὁ, ἡ κρείττων, τὸ κρεῖττον ὁ, ἡ λῶων, τὸ λῶον ὁ, ἡ κακίων, τὸ κάκιον ὁ, ἡ χείρων, τὸ χεῖρον μακρότερος, -α, -ον	ἡδιστος, -η, -ον κάλλιστος, -η, -ον μέγιστος, -η, -ον ῥᾶστος, -η, -ον τάχιστος, -η, -ον ἄριστος, -η, -ον βέλτιστος, -η, -ον κράτιστος, -η, -ον λῶστος, -η, -ον κάκιστος, -η, -ον χείριστος, -η, -ον μακρότατος, -η, -ον μήκιστος, -η, -ον μικρότατος, -η, -ον ἐλάχιστος, -η, -ον ἐπιρρ. ἥκιστα
ὀλίγος, -η, -ον πολύς - πολλή - πολύ	ὁ, ἡ ἐλάττων, τὸ ἔλαττον ὁ, ἡ ἥττων, τὸ ἥττον ὁ, ἡ μείων, τὸ μείον ὁ, ἡ πλείων, τὸ πλέον	ὀλίγιστος, -η, -ον πλείστος, -η, -ον

ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ

Ο συγκριτικός βαθμός των ανωμάτων παραθετικών κλίνεται **κατά τα** δικατάληκτα επίθετα της γ' κλίσης με τρία γένη και κλίνονται κατά το ακόλουθο παράδειγμα:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ βελτίων	τό βέλτιον
Γεν.	τοῦ, τῆς βελτίονος	τοῦ βελτίονος
Δοτ.	τῶ, τῇ βελτίονι	τῶ βελτίονι
Αιτ.	τόν, τήν βελτίονα / βελτίω	τό βέλτιον
Κλητ.	ῶ βέλτιον	ῶ βέλτιον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ βελτίονες / βελτίους	τά βελτίονα / βελτίω
Γεν.	τῶν βελτιόνων	τῶν βελτιόνων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς βελτίοσι	τοῖς βελτίοσι
Αιτ.	τούς, τὰς βελτίονας / βελτίους	τά βελτίονα / βελτίω
Κλητ.	ὦ βελτίονες / βελτίους	ὦ βελτίονα / βελτίω

Σημείωση: Ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου **πολύς** σχηματίζεται με διπλούς τύπους: *πλείων* και *πλέων*, *πλείονος* και *πλέονος* κτλ.

Τό πλέον (ή *πλεῖν*) τοῦ *πλείονος* και *πλέονος* κτλ.

Το *πλεῖν* υπάρχει στην ονομαστική και αιτιατική και χρησιμοποιείται εμπρός από απόλυτα αριθμητικά:

π.χ. *πλεῖν ἤ τριάκονθ ἡμέρας.*

ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Τα περιφραστικά παραθετικά σχηματίζονται στην αρχαία ελληνική, στο συγκριτικό βαθμό με το επίρρημα **μᾶλλον** και στον υπερθετικό βαθμό με το επίρρημα **μάλιστα** εμπρός από το θετικό:

π.χ. *ἐπιμελής, μᾶλλον ἐπιμελής, μάλιστα ἐπιμελής.*

Όλα τα επίθετα που σχηματίζουν μονολεκτικά παραθετικά μπορούν να σχηματίσουν παράλληλα και περιφραστικά παραθετικά.

Παρατηρήσεις στα περιφραστικά παραθετικά:

Σχηματίζουν τα παραθετικά τους μόνο περιφραστικά οι μετοχές και μερικά μονοκατάληκτα επίθετα που χρησιμοποιούνται και ως ουσιαστικά.

μετοχές:

δυνάμενος – μᾶλλον δυνάμενος – μάλιστα δυνάμενος

συμφέρων – μᾶλλον συμφέρων – μάλιστα συμφέρων

ὠφελῶν – μᾶλλον ὠφελῶν – μάλιστα ὠφελῶν.

μονοκατάληκτα επίθετα:

εἴρων – μᾶλλον εἴρων – μάλιστα εἴρων

ἔνδακρος – μᾶλλον ἔνδακρος – μάλιστα ἔνδακρος.

Ἔτσι και τα εὐελπῖς, κόλαξ, ὑβριστής, φιλόγελως κ.ά.

► Μερικές μετοχές που κατάντησαν επίθετα σχηματίζουν και μονολεκτικά παραθετικά: *κεχαρισμένος, κεχαρισμενώτερος, κεχαρισμενώτατος*, ἔτσι και οι μετοχές *ἄσμενος* και *ἐρρωμένος*.

► Το επίθετο *φίλος* έχει συνηθέστερα παραθετικά *μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος*

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Μερικά επίθετα δεν έχουν θετικό βαθμό ή και έναν από τους δύο άλλους βαθμούς. Τα παραθετικά των επιθέτων αυτών λέγονται ελλειπτικά παραθετικά.

Τα περισσότερα ελλειπτικά παραθετικά παράγονται από επιρρήματα, προθέσεις ή μετοχές:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
(ἄνω)	ἀνώτερος	ἀνώτατος
(κάτω)	κατώτερος	κατώτατος
(πρὸ)	πρότερος	πρῶτος (πρόατος)
(ὑπὲρ)	ὑπέρτερος	ὑπέρτατος
ἐπικρατῶν	ἐπικρατέστερος	-
προτιμώμενος	προτιμότερος	-
-	ὕστερος	ὕστατος
-	-	ὑπατος
-	-	ἔσχατος
(προϋργου)	προουργιότερος	προουργιάτατος

Παρατήρηση στα παραθετικά των επιθέτων

Μερικά επίθετα δεν σχηματίζουν παραθετικά, γιατί φανερώνουν ιδιότητα, ποιότητα ή κατάσταση που δεν παρουσιάζει βαθμούς.

Τέτοια επίθετα είναι όσα φανερώνουν:

α) ύλη: π.χ. λίθινος, ἀργυροῦς, γήινος

β) τοπική ή χρονική σχέση: π.χ. χειρσαῖος, θαλάσσιος, θερινός, ἡμερήσιος

γ) μέτρο: π.χ. σταδιαῖος, πηχυαῖος

δ) καταγωγή ή συγγένεια: π.χ. πατρῷος, μητρικός

ε) μόνιμη κατάσταση: π.χ. θνητός, νεκρός

στ) μερικά σύνθετα με α' συνθετικό το στερητικό ἀ-: π.χ. ἀθάνατος, ἄυλος, ἄυπνος, ἄψυχος κ.ά.

ζ) μερικά συνθετικά με α' συνθετικό το επίθετο πᾶς ή την πρόθεση ὑπέρ:

π.χ. πάνσοφος, πάντιμος, πάγκαλος, ὑπερμεγέθης, ὑπέρλαμπρος

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Επιρρήματα από επίθετα

Τα επιρρήματα προέρχονται κυρίως από επίθετα και στο θετικό βαθμό τους ταυτίζονται, ως προς τη μορφή και τον τόνο, με τη γενική πληθυντικού του αρσενικού των αντίστοιχων επιθέτων, με μόνη διαφορά ότι στη θέση του τελικού ν υπάρχει ς :

δίκαιος (δικαίων) – δικαίως, πᾶς (πάντων) – πάντως, ἀπλοῦς (ἀπλῶν) - ἀπλῶς, ἡδύς (ἡδέων) - ἡδέως, σῶφρων (σωφρόνων) –σωφρόνως.

Σημείωση: Μερικές φορές χρησιμοποιείται ως επίρρημα και το ουδέτερο των επιθέτων: ταχύ (=ταχέως), μικρόν, ὀλίγον, πολύ, μέγα κ. ά.

Συγκριτικός και υπερθετικός βαθμός επιρρημάτων

α) Ως συγκριτικός βαθμός των επιρρημάτων χρησιμοποιείται, ο συγκριτικός του αντίστοιχου επιθέτου στο ουδέτερο γένος:

δίκαιος – δικαιότερος, δικαιότερον (ουδέτερο)

συγκριτικός βαθμός επιρρηματος: δικαιότερον.

β) Ως **υπερθετικός βαθμός** των επιρρημάτων χρησιμοποιείται, ο **υπερθετικός του αντίστοιχου επιθέτου στο ουδέτερο πληθυντικού αριθμού**:

δίκαιος – δικαιοτάτος, δικαιοτάτα (ουδέτερο πληθυντικού αριθμού) υπερθετικός βαθμός επιρρήματος: **δικαιοτάτα.**

Παραδείγματα

(δίκαιος) δικαίως – δικαιοτέρον – δικαιοτάτα

(εὐθύς) εὐθέως – εὐθύτερον – εὐθύτατα

(σαφής) σαφῶς – σαφέστερον – σαφέστατα

(εὐδαίμων) εὐδαιμόνως – εὐδαιμονέστερον – εὐδαιμονέστατα

ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
(αἰσχυρός)	αἰσχυρῶς	αἴσχιον	αἴσχιστα
(ἐχθρός)	ἐχθρῶς	ἐχθιον	ἐχθιστα
(ήδύς)	ήδέως	ήδιον	ήδιστα
(καλός)	καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα
(ῥαδῖος)	ῥαδίως	ῥᾶον	ῥᾶστα
(ταχύς)	ταχέως, ταχύ	θᾶπτον	τάχιστα
(ἀγαθός)	εὖ	ἄμεινον	ἄριστα
		βέλτιον	βέλτιστα
		κρεῖπτον	κράτιστα
(κακός)	κακῶς	κάκιον	κάκιστα
		χειρῶν	χείριστα
(ὀλίγος)	ὀλίγον	μείον	-
		ἐλαττον	ἐλάχιστα
		ἥττον	ἥκιστα
(πολύς)	πολύ	πλέον	πλεῖστον,
			πλεῖστα
-	μάλα	μᾶλλον	μάλιστα

Τοπικά επιρρήματα σε -τέρω, -τάτω

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
ἄνω ἄπωθεν (= μακριά) ἐγγύς (= κοντά)	ἄνωτέρω ἄπωτέρω ἐγγυτέρω ἐγγύτερον ἔγγιον	ἄνωτάτω ἄπωτάτω ἐγγυτάτω ἐγγύτατα ἔγγιστα
ἔξω ἔσω (καὶ εἴσω)	ἔξωτέρω ἔσωτέρω	ἔξωτάτω ἔσωτάτω
κάτω	κατωτέρω	κατωτάτω
πόρρω	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πέρα	περαιτέρω	-

Χρονικά επιρρήματα σε - (αί)τερον, - (αί)τατα

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
πάλαι πρωί ὀψέ (= ἄργα)	παλαιότερον πρωιαίτερον/ πρωαίτερον ὀψιαίτερον	παλαιάτατα πρωιαίτατα/ πρωαίτατα ὀψιαίτατα

Περιφραστικά παραθετικά επιρρημάτων

ἐνδόξως, μάλλον ἐνδόξως, μάλιστα ἐνδόξως

ἡδέως, μάλλον ἡδέως, μάλιστα ἡδέως.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

ΚΛΙΣΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

Αντωνυμίες ονομάζονται οι κλιτές λέξεις που χρησιμοποιούνται στο λόγο **αντί** των ονομάτων (ουσιαστικών ή επιθέτων).

⇒ **Τα είδη των αντωνυμιών είναι:**

1. προσωπικές
2. δεικτικές
3. οριστική ή επαναληπτική
4. κτητικές
5. αυτοπαθητικές
6. αλληλοπαθητική
7. ερωτηματικές
8. αόριστες
9. αναφορικές

1. Προσωπικές αντωνυμίες

Προσωπικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν **τα τρία πρόσωπα του λόγου**.

α) πρόσωπο: ἐγώ

β) πρόσωπο: σὺ

γ) πρόσωπο: αὐτός, ἐκεῖνος, ὅδε κ.λπ.

Οι **προσωπικές αντωνυμίες** κλίνονται με τον ακόλουθο τρόπο:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο
Ον.	ἐγώ	σὺ	-
Γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)
Δοτ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οί
Αιτ	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο
Ον.	ἡμεῖς	ὕμεῖς	(σφεῖς)
Γεν.	ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
Δοτ.	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)
Αιτ	ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

Παρατηρήσεις

1. Οι προσωπικές αντωνυμίες α', β', και γ' προσώπου δε δηλώνουν το γένος τους.
2. Από τους τύπους του γ' προσώπου εύχρηστοι είναι οι τύποι της δοτικής **οἱ** και **σφίσι(ν)**. Η ονομαστική του γ' προσώπου λείπει και αναπληρώνεται με τις δεικτικές αντωνυμίες **οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε**.
3. Στις προσωπικές αντωνυμίες συχνά προστίθεται για έμφαση το εγκλιτικό μόριο γέ.

ἐγῶγε (=εγώ βέβαια)	ἡμεῖσγε
ἐμοῦγε	ἡμῶνγε
ἐμοιγε	ἡμῖνγε
ἐμέγε	ἡμᾶσγε

4. Όλες οι αντωνυμίες δεν έχουν κλητική.

2. Δεικτικές αντωνυμίες

Δεικτικές ονομάζονται οι αντωνυμίες που χρησιμοποιούνται για να δείξουν κάτι αισθητό ή νοητό. Αυτές είναι οι εξής:

→ οὗτος, αὕτη, τοῦτο

→ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο

→ ὅδε, ἥδε, τόδε (= αὐτός εδώ, αὐτός δα, ο εξής)

→ **τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε ή τοιούτος, τοιάυτη, τοιούτο(ν)** (=τέτοιος, τέτοιου είδους)

→ **τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε ή τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο(ν)** (=τόσο μεγάλος)

→ **τοσουῖτος, τοσαύτη, τοσουῖτο(ν) ή τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε** (=τόσο μεγάλος, τόσο πολύς)

→ **ούτοσί, αύτηί, τουτί ή όδί, ήδί, τοδί** (=αυτός εδώ ή δα, αυτή εδώ ή δα, αυτό εδώ ή δα)

➤ Η αντωνυμία **οὔτος, αύτη, τοὔτο** κλίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οὔτος	αύτη	τοὔτο
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου
Δοτ.	τούτω	ταύτη	τούτω
Αιτ	τοὔτον	ταύτην	τοὔτο
Κλ.	(ὦ) οὔτος	(ὦ) αύτη	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οὔτοι	αὔται	ταὔτα
Γεν.	τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ.	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αιτ	τούτους	ταύτας	ταὔτα
Κλ.	-	-	-

Παρατηρήσεις

1. Μόνο η δεικτική αντωνυμία **οὔτος, αύτη, τοὔτο** σχηματίζει **κλητική** στο αρσενικό και στο θηλυκό γένος του ενικού αριθμού.
2. Η αντωνυμία **ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο** κλίνεται ως τρικατάληκτο επίθετο της β' κλίσης.
3. Το **ουδέτερο** των δεικτικών αντωνυμιών **οὔτος, αύτη, τοὔτο, ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο** και **ὅδε, ἥδε, τόδε** δεν έχει ν.

4. Των αντωνυμιών **τοιόσδε** (τοιός+δε), **τοσόσδε** (τόσος+δε), **τηλικόσδε** (τηλίκος+δε) κλίνεται μόνο το πρώτο μέρος (τοίος – τόσος – τηλίκος), όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα: τοιόσδε, τοιουῖδε, τοιῶδε κ.λπ. – τηλικόσδε, τηλικουῖδε, τηλικῶδε κ.λπ.

- Η αντωνυμία **ὅδε**, **ἥδε**, **τόδε** κλίνεται όπως το άρθρο (: ὁ, ἡ, το + δε εγκλιτικό):

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὅδε	ἥδε	τόδε
Γεν.	τουῖδε	τῆσδε	τουῖδε
Δοτ.	τῶδε	τῆδε	τῶδε
Αιτ	τόνδε	τήνδε	τόδε
Κλ.	-	-	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἶδε	αἶδε	τάδε
Γεν.	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
Δοτ.	τοιῖσδε	ταῖσδε	τοιῖσδε
Αιτ	τούσδε	τάσδε	τάδε
Κλ.	-	-	-

- Η αντωνυμία **τοιουῖτος** (τοίος + οὔτος) κλίνεται ως εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	τοιουῖτος	τοιαύτη	τοιουῖτο(ν)
Γεν.	τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου
Δοτ.	τοιούτῳ	τοιαύτῃ	τοιούτῳ
Αιτ	τοιουῖτον	τοιαύτην	τοιουῖτο(ν)
Κλ.	-	-	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	τοιουῖτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
Γεν.	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
Δοτ.	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
Αιτ	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαῦτα
Κλ.	-	-	-

➤ Όμοια με την αντωνυμία **τοιοῦτος** κλίνονται οι αντωνυμίες: **τοσοῦτος** και **τηλικοῦτος**.

Παρατήρηση

1. Στις δεικτικές αντωνυμίες προστίθεται στο τέλος αυτών το δεικτικό – ι για λόγους έμφασης. Τονίζονται σε όλες τις πτώσεις στο δεικτικό – ι το οποίο παίρνει **οξεία**. Το βραχύ φωνήεν πριν από το δεικτικό – ι αποβάλλεται.
2. π.χ. τουτο – ι > τουτί, ταυτα – ι > ταυτί

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ούτοσί	αύτηί	τουτί
Γεν.	τουτουί	ταυτησί	τουτουί
Δοτ.	τουτῶί	ταυτηί	τουτῶί
Αιτ	τουτονί	ταυτηνί	τουτί
Κλ.	ούτοσί	αύτηί	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ούτοιί	αύταιί	ταυτί
Γεν.	τουτωνί	τουτωνί	τουτωνί
Δοτ.	τουτοισί	ταυταισί	τουτοισί
Αιτ	τουτουςί	ταυτασί	ταυτί
Κλ.	-	-	-

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	όδί	ήδί	τοδί
Γεν.	τουδί	τησδί	τουδί
Δοτ.	τῶδί	τηδί	τῶδί
Αιτ	τονδί	τηνδί	τοδί
Κλ.	-	-	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οίδί	αίδί	ταδί
Γεν.	τωνδί	τωνδί	τωνδί
Δοτ.	τοισδί	ταισδί	τοισδί
Αιτ	τουςδί	ταςδί	ταδί
Κλ.	-	-	-

3. Οριστική ή επαναληπτική αντωνυμία

Οριστική ή επαναληπτική αντωνυμία είναι η αντωνυμία **αὐτός, αὐτή, αὐτό**.

Οριστική είναι, όταν χρησιμεύει για να ορίσει κάτι, να το ξεχωρίσει από τα άλλα και απαντά σε όλες τις πτώσεις.

π.χ. Αὐτός βούλομαι ἵεναι = θέλω να πάω εγώ ο ίδιος (όχι κάποιος άλλος)

Επαναληπτική είναι μόνο στις πλάγιες πτώσεις, όταν χρησιμεύει για να επαναλάβει κάτι για το οποίο έγινε λόγος προτύτερα.

π.χ. Ὁ βασιλεύς καί οἱ σύν αὐτῷ (: τῷ βασιλεῖ).

✓ Η αντωνυμία **αὐτός, αὐτή, αὐτό** κλίνεται σαν τρικατάληκτο επίθετο της β' κλίσης σε -ος, -η, -ον, **χωρίς όμως το τελικό ν** στο ουδέτερο του ενικού: αὐτός, αὐτή, αὐτό (γεν. αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτοῦ) κ.λπ.

Η αντωνυμία αὐτός, όταν εκφέρεται μαζί με το άρθρο, σημαίνει ταυτότητα (ὁ αὐτός = ο ίδιος)

π.χ. Οἱ αὐτοί κατηγορεῖτε καὶ δικάζετε.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	αὐτός	αὐτή	αὐτό
Γεν.	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
Δοτ.	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
Αιτ	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό
Κλ.	-	-	-

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	αὐτοί	αὐταί	αὐτά
Γεν.	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
Δοτ.	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
Αιτ	αὐτούς	αὐτάς	αὐτά
Κλ.	-	-	-

4.Κτητικές

Ονομάζονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι, δηλαδή ορίζουν κτήτορα.

Σχηματίζονται από τα θέματα των προσωπικών αντωνυμιών και έχουν αντιστοίχως τρία πρόσωπα:

A) για ένα κτήτορα

α' πρόσωπο: ἐμός, ἐμή, ἐμόν (= δικός μου, δική μου, δικό μου)

β' πρόσωπο: σός, σή, σόν (= δικός σου, δική σου, δικό σου)

γ' πρόσωπο: ἐός, ἐή, ἐόν (= δικός του, δική του, δικό του).

B) για πολλούς κτήτορες

α' πρόσωπο: ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον (= δικός μας, δική μας, δικό μας)

β' πρόσωπο: ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον (= δικός σας, δική σας, δικό σας)

γ' πρόσωπο: σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον (= δικός τους, δική τους, δικό τους).

Παρατήρηση

✓ Οι κτητικές αντωνυμίες κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα επίθετα της β' κλίσης σε -ος, -η, -ον και -ος, -α, -ον.

π.χ. ἐμός, ἐμή, ἐμόν (όπως σοφός, σοφή, σοφόν) και ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον (όπως δίκαιος, δικαία, δίκαιον).

5. Αυτοπαθητικές αντωνυμίες

Αυτοπαθητικές ονομάζονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν ότι το ίδιο υποκείμενο ενεργεί και συγχρόνως παθαίνει.

α' πρόσωπο**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

	Αρσενικό	Θηλυκό
Γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς
Δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῇ
Αιτ	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό
Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς
Αιτ	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς

β' πρόσωπο

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό
Γεν.	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
Δοτ.	σεαυτῶ	σεαυτῇ
Αιτ	σεαυτὸν	σεαυτήν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό
Γεν.	ὕμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ὕμῖν αὐτοῖς	ὕμῖν αὐταῖς
Αιτ	ὕμᾱς αὐτοὺς	ὕμᾱς αὐτάς

γ' πρόσωπο

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γεν.	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς	-
Δοτ.	ἐαυτῶ	ἐαυτῇ	-
Αιτ	ἐαυτὸν	ἐαυτήν	ἐαυτὸ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γεν.	ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	-
Δοτ.	ἐαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἐαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	-
Αιτ	ἐαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἐαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἐαυτὰ

Παρατηρήσεις

1. Οι αυτοπαθητικές αντωνυμίες εξαιτίας της σημασίας τους συνηθίζονται **μόνο στις πλάγιες πτώσεις**.
2. Οι τύποι του β' και γ' προσώπου συχνά συναιρούνται:
π.χ. σεαυτοῦ > σαυτοῦ, σεαυτῆς > σαυτῆς κ.λπ.

6. Αλληλοπαθητική αντωνυμία

Αλληλοπαθητική ονομάζεται η αντωνυμία που φανερώνει ότι **δύο ή περισσότερα πρόσωπα ενεργούν και παθαίνουν αμοιβαία**. Λόγω του ότι αναφέρεται σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα **δεν έχει ενικό αριθμό**, έχει μόνο **δυϊκό και πληθυντικό αριθμό**. Δε συνηθίζεται στην ονομαστική αλλά **μόνο στις πλάγιες πτώσεις**. Έχει τρία γένη και κλίνεται όπως τα τρικατάληκτα επίθετα της β' κλίσης. Μεταφράζεται: **μεταξύ τους, ο ένας τον άλλον**.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αιτ	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα

7. Ερωτηματικές αντωνυμίες

Ερωτηματικές ονομάζονται οι αντωνυμίες που εισάγουν ερωτήσεις και είναι οι εξής:

1. **τίς, τί** (= ποιος;)
2. **πότερος, ποτέρα, πότερον** (= ποιος από τους δύο;)
3. **πόσος, πόση, πόσον**
4. **ποιός, ποία, ποῖον** (= τι λογής, τι είδους;)
5. **πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον** (= πόσο μεγάλος; ποιας ηλικίας;)
6. **ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν** (= από ποιον τόπο;)
7. **πόστος, πόστη, πόστον** (= τι θέση έχει σε μια αριθμητική σειρά πβ. δεύτερος, τρίτος κ.λπ.)
8. **ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον** (= σε πόσες μέρες;- πβ. τριταῖος, τεταρταῖος κ.λπ.)

Όλες οι ερωτηματικές αντωνυμίες είναι τρικατάληκτες και κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα σε **-ος, -η, -ον, εκτός** από την αντωνυμία **τίς, τί** που είναι τριγενής και δικατάληκτη και κλίνεται κατά τη γ' κλίση ως εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό/Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	τίς	τί
Γεν.	τίνος ή τοῦ	τίνος ή τοῦ
Δοτ.	τίνι ή τῷ	τίνι ή τῷ
Αιτ.	τίνα	τί

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό/Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	τίνες	τίνα
Γεν.	τίνων	τίνων
Δοτ.	τίσι(ν)	τίσι(ν)
Αιτ.	τίνας	τίνα

8. Αόριστες αντωνυμίες

Αόριστες ονομάζονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν **κάτι αόριστο**, που δεν μπορεί κανείς ή δε θέλει να το ονομάσει. Οι αόριστες αντωνυμίες είναι οι εξής:

1. **τις, τι** (= κάποιος)
2. **ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα**, (= ο τάδε)
3. **ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια** (= μερικοί).

Η αντωνυμία **τις, τι** κλίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό/Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	τις	τὶ
Γεν.	τινὸς ἢ του	τινὸς ἢ του
Δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ
Αιτ.	τινὰ	τὶ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό/Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	τινές	τινὰ ἢ ἄττα
Γεν.	τινῶν	τινῶν
Δοτ.	τισὶ(ν)	τισὶ(ν)
Αιτ.	τινάς	τινὰ ἢ ἄττα

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ, τό δεῖνα
Γεν.	τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος
Δοτ.	τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι
Αιτ.	τόν, τήν, τό δεῖνα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί, αἱ δεινές
Γεν.	τῶν δεινῶν
Δοτ.	τοῖς, ταῖς δεισὶ
Αιτ.	τούς, τὰς δεινάς

Παρατηρήσεις

1. Η αντωνυμία **τίς, τι** είναι τριγενής και δικατάληκτη, κλίνεται κατά την τρίτη κλίση, τονίζεται σε όλες τις πτώσεις στη λήγουσα, έχει άτονους τους δεύτερους τύπους στον ενικό και διπλούς τύπους στην ονομαστική και αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου.
2. Η αντωνυμία **δεῖνα** δεν έχει εύχρηστο πληθυντικό και κλίνεται ή κατά την τρίτη κλίση (δεῖνα, δεινός, δεινὶ κ.λπ.) ή μένει άκλιτη.
3. Η αντωνυμία **ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια** απαντά μόνο στον πληθυντικό και κλίνεται σαν τρικατάληκτο δευτερόκλιτο επίθετο.

Στις άόριστες αντωνυμίες ανήκουν και μερικά επίθετα που λέγονται **επιμεριστικές αντωνυμίες**, οι οποίες ονομάζονται έτσι, διότι δηλώνουν επιμερισμό από ένα σύνολο δύο ή περισσότερων ουσιαστικών. Αυτές είναι οι εξής:

1. **πᾶς, πᾶσα, πᾶν** (= καθένας χωρίς καμία εξαίρεση)
2. **ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον** (= καθένας)
3. **ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο**
4. **οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν – μηδείς, μηδεμία, μηδέν** (= κανείς)
5. **ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα** (= και οι δύο μαζί)
6. **ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον** (= καθένας από τους δύο)
7. **ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον** (= ἄλλος, χρησιμοποιείται όταν έχουμε δύο ουσιαστικά),

8. οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον – μηδέτερος, μηδετέρα, μηδέτερον
(= ούτε ο ένας ούτε ο άλλος)

9. ποσός, ποσή, ποσόν (= κάμποσος)

10. ποιός, ποιά, ποιόν (= κάποιας λογής)

11. ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπή, ἄλλοδαπὸν (= ἀπὸ ἄλλο τόπο)

➤ Η επιμεριστική αντωνυμία οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν κλίνεται ως εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	οὐδείς	οὐδεμία	οὐδέν
Γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός
Δοτ.	οὐδενὶ	οὐδεμιᾷ	οὐδενὶ
Αιτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό
Ον.	οὐδένες
Γεν.	οὐδένων
Δοτ.	οὐδέσι(ν)
Αιτ.	οὐδένας

➤ Όμοια με την αντωνυμία οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν κλίνεται η αντωνυμία: μηδείς, μηδεμία, μηδέν.

Παρατηρήσεις

1. Οι αντωνυμίες οὐδείς και μηδείς κλίνονται όπως το αριθμητικό εἷς, μία, ἓν, ἀλλά στο αρσενικό γένος ἔχουν και πληθυντικό αριθμό: οὐδένες, μηδένες.
2. Όλες οι επιμεριστικές αντωνυμίες εκτός ἀπὸ το πᾶς, πᾶσα, πάντα, πᾶν – οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν και μηδείς, μηδεμία, μηδέν, κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα. Η ἄλλος χωρίς τελικό ν στο ουδέτερο.
3. Η αντωνυμία πᾶς, πᾶσα, πᾶν χρησιμεύει και ως επίθετο:
π.χ. πᾶσα ἡ πόλις (= ολόκληρη ἡ πόλη).

9. Αναφορικές αντωνυμίες

Αναφορικές ονομάζονται οι αντωνυμίες με τις οποίες **μια πρόταση αναφέρεται σε λέξη άλλης πρότασης ή σε όλο το περιεχόμενο της πρότασης αυτής.**

Οι αναφορικές αντωνυμίες είναι οι εξής:

1. **ὅς, ἥ, ὅ** (= ο οποίος)
2. **ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ** (= αυτός ακριβώς που, ο οποίος ακριβώς)
3. **ὅστις, ἥτις, ὅ,τι** (= όποιος)
4. **ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον** (= όποιος από τους δύο)
5. **ὅσος, ὅση, ὅσον**
6. **ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον** (= όσος)
7. **οἷος, οἷα, οἷον** (= τέτοιος)
8. **ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον** (= όποιας λογής)
9. **ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον** (= όσο μεγάλος)
10. **ὁπηλίκος, ὁπηλίκη, ὁπηλίκον** (= όσο μεγάλος)
11. **ὁποδαπός, ὁποδαπή, ὁποδαπὸν** (= από ποιον τόπο, σε πλάγια ερώτηση).

Οι αναφορικές αντωνυμίες **ὅς, ὅσπερ, ὅστις** κλίνονται ως εξής:

➤ ὅς, ἥ, ὅ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὅς	ἥ	ὅ
Γεν.	οὗ	ἥς	οὗ
Δοτ.	ῶ	ἥ	ῶ
Αιτ.	ὅν	ἥν	ὅ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἷ	αἷ	ἄ
Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν
Δοτ.	οἷς	οἷς	οἷς
Αιτ.	οὓς	ἄς	ἄ

➤ ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὅσπερ	ἥπερ	ὅπερ
Γεν.	οὗπερ	ἥσπερ	οὗπερ
Δοτ.	ῶπερ	ἥπερ	ῶπερ
Αιτ.	ὄνπερ	ἥνπερ	ὅπερ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἴπερ	αἴπερ	ἄπερ
Γεν.	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
Δοτ.	οἴσπερ	αἴσπερ	οἴσπερ
Αιτ.	οὖσπερ	ἄσπερ	ἄπερ

Παρατήρηση

α) Η αντωνυμία **ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ** σχηματίζεται από την αντωνυμία ὅς, ἥ, ὅ και το άκλιτο εγκλιτικό μόριο **πέρ** (= ακριβώς). **Κλίνεται και τονίζεται μόνο το α' συνθετικό.**

➤ ὅστις, ἥτις, ὅτι

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὅστις	ἥτις	ὅ,τι
Γεν.	οὗτινος /ὅτου	ἥστινος	οὗτινος/ὅτου
Δοτ.	ῶτινι και ὅτω	ἥτινι	ῶτινι /ὅτω
Αιτ.	ὄντινα	ἥντινα	ὅ,τι

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἴτινες	αἴτινες	ἄτινα ή ἄττα
Γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
Δοτ.	οἴστισι(ν)	αἴστισι(ν)	οἴστισι(ν)
Αιτ.	οὖστινας	ἄστινας	ἄτινα ή ἄττα

Παρατήρηση

1. Οι αναφορικές αντωνυμίες κλίνονται σαν τα τρικατάληκτα επίθετα της β' κλίσης. Η αναφορική αντωνυμία **ὅστις, ἥτις, ὅ,τι** σχηματίζεται από την αναφορική αντωνυμία **ὅς, ἥ, ὃ** και την αόριστη αντωνυμία **τίς, τί**. **Κλίνεται ως προς τα δύο μέρη της και διατηρεί τον τόνο του α' συνθετικού.**
2. Η αναφορική αντωνυμία **ὅστις** λαμβάνει στο τέλος το μόριο **οὖν**, δηλ. **δήποτε**, δηπотоῦν και κλίνεται κανονικά, μόνο που τονίζεται στο μόριο **π.χ. ὅστισοῦν (=οποιοσδήποτε), γεν. ούτινοσοῦν ὅστισδήποτε (=οποιοσδήποτε), γεν. ούτινοσδήποτε κ.τ.λ.**
3. Οι υπόλοιπες αναφορικές αντωνυμίες κλίνονται όπως τα δευτερόκλιτα τρικατάληκτα επίθετα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΣΧΕΤΙΚΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

Ερωτηματικές τίς	Αόριστες τίς, οὐδεῖς, μηδεῖς, πᾶς, ὁ δεῖνα, ἔνιοι, ἕκαστος, ἄλλος	Δεικτικές ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος	Αναφορικές ὅς, ὅστις, ὅσπερ
πότερος	οὐδέτερος, μηδέτερος, ἀμφότεροι, ἕτερος, ἐκάτερος	(ὁ ἕτερος = ο ἕνας από τους δύο)	όπότερος
πόσος	ποσός (κάμποσος)	τοσόσδε, τοσοῦτος	ὅσος, όπόσος
ποιός	ποιος (κάποιος)	τοιόσδε, τοιοῦτος	οἷος, όποἷος
πηλίκος	-	τηλικόσδε, τηλικοῦτος	ήλίκος, όπηλίκος
ποδαπός	(ἀλλοδαπός = από άλλο μέρος)	-	όποδαπός

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Αριθμητικά λέγονται οι λέξεις που φανερώνουν αριθμούς ή παράγονται από ονόματα αριθμών. Τα αριθμητικά είναι: **επίθετα, ουσιαστικά, επιρρήματα**.

Τα αριθμητικά **ουσιαστικά** σημαίνουν αφηρημένη αριθμητική ποσότητα, είναι όλα θηλυκά και λήγουν σε **-άς**. Τα περισσότερα σχηματίζονται από το θέμα των απόλυτων αριθμητικών επιθέτων (π.χ. δυ-άς, τρι-άς κ.λπ.) και κλίνονται όπως τα θηλυκά οδοντικόληκτα της γ' κλίσης σε -άς, γεν. -άδος.

Τα αριθμητικά **επιρρήματα** φανερώνουν πόσες φορές επαναλαμβάνεται κάτι. Τα περισσότερα σχηματίζονται από το θέμα των απόλυτων αριθμητικών επιθέτων και λήγουν σε **-άκις ή -κις** (π.χ. πεντάκις, δεκάκις κ.λπ.)

Σχηματίζονται ιδιόμορφα τα:

-ἅπαξ (= για μια μόνο φορά)

-δὶς (= για δύο φορές)

-τρὶς (= για τρεις φορές)

-ἐνάκις (= για εννέα φορές).

Τα αριθμητικά **επίθετα** διακρίνονται σε:

απόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά και αναλογικά.

Α. Απόλυτα αριθμητικά

Τα απόλυτα αριθμητικά δηλώνουν απλώς ένα ορισμένο πλήθος όντων: εἷς (ὀπλίτης), μία (ναῦς), ἓν (ὄπλον).

Τα εἷς - μία - ἓν, τρεῖς - τρία, τέτταρες - τέτταρα, κλίνονται ως εξής:

α. εἷς - μία - ἓν**ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ**

Ον.	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γεν.	εἷς	μία	ἓν
Δοτ.	ένος	μιᾶς	ένος
Αιτ.	ἐνὶ ἓνα	μιᾶ μίαν	ἐνὶ ἓν

ΔΥΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	δύο
Γεν.	δυοῖν
Δοτ.	δυοῖν
Αιτ.	δύο

β. τρεῖς - τρία

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό – Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	τρεῖς	τρία
Γεν.	τριῶν	τριῶν
Δοτ.	τρισι(ν)	τρισι(ν)
Αιτ.	τρεῖς	τρία

γ. τέτταρες - τέτταρα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	Αρσενικό – Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον.	τέτταρες	τέτταρα
Γεν.	τεττάρων	τεττάρων
Δοτ.	τέτταρσι(ν)	τέτταρσι(ν)
Αιτ.	τέτταρας	τέτταρα

Παρατηρήσεις

- ▶ Τα αριθμητικά από το πέντε μέχρι και το εκατό είναι **άκλιτα** (π.χ. τῶν τριάκοντα τυράννων κ.λπ.).
- ▶ Από το διακόσιοι, -αι, -α και εξής κλίνονται μόνο στον πληθυντικό αριθμό όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα. Τα απόλυτα αριθμητικά από το διακόσιοι, -αι, -α και πέρα είναι δυνατό να βρεθούν και στον ενικό αριθμό όταν προσδιορίζουν περιληπτικά ουσιαστικά:

π.χ. τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον ἐν Ὀλύνθῳ μένειν.

Β. Τακτικά αριθμητικά

- Τα τακτικά αριθμητικά φανερώνουν **την τάξη, τη θέση που κατέχει κάτι σε σχέση με μια σειρά από όμοιά του**:
- π.χ. πρῶτος (μὴν), δευτέρα (ἡμέρα) κ.λπ
- Σχηματίζονται από τα **απόλυτα αριθμητικά**.

- Από το 1 έως και το 12 είναι μονολεκτικά με την κατάληξη **-τος, -τη, -τον** (π.χ. πρῶτος, -τη, -τον) και περιφραστικά από το 13 έως και το 19 (π.χ. τρίτος και δέκατος κ.λπ.).

Εξαιρούνται τα: δεύτερος, -τέρα, -τερον, ἑβδομος, -μη, -μον και ὄγδοος, -όη, -οον.

- Από το 20 και πέρα σχηματίζονται με την κατάληξη **-στός, -στή, -στόν**: π.χ. εἰκοστός, -στή, -στόν κ.λπ.
- Κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα σε **ος, -η, -ον**.

Γ. Χρονικά

- Τα χρονικά αριθμητικά (που δεν τα έχει η νέα ελληνική) φανερώνουν ποια ημέρα συμβαίνει μια πράξη, από τότε που άρχισε. Αυτά σχηματίζονται από το θέμα των τακτικών και λήγουν σε **-αῖος** π.χ. (δεύτερος) δευτεραῖος ἀφίκετο (= ἔφτασε τη δεύτερη μέρα αφότου ξεκίνησε).
- Κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα σε **-ος, -α, -ον**.

Δ. Πολλαπλασιαστικά

- Τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά δηλώνουν από πόσα μέρη αποτελείται κάτι. Σχηματίζονται από το θέμα των απόλυτων με την προσθήκη της κατάληξης **-πλοῦς**.
π.χ. (τρί-α) τριπλοῦς, (δέκα) δεκαπλοῦς.
- Τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά κλίνονται όπως τα συνηρημένα τρικατάληκτα επίθετα της β' κλίσης σε **-οῦς, -ῆ, -οῦν**.
π.χ. (ἀπλός) ἀπλοῦς, (ἀπλόη) ἀπλῆ, (ἀπλόον) ἀπλοῦν, (διπλός) διπλοῦς, (διπλόη) διπλῆ, (διπλόον) διπλοῦν κτλ.

Ε. Αναλογικά

- Τα αναλογικά αριθμητικά δηλώνουν **πόσες φορές είναι μεγαλύτερο ένα ποσό από ένα άλλο του ίδιου είδους**. Τα περισσότερα σχηματίζονται από το θέμα των απόλυτων και λήγουν σε **-πλάσιος**.

π.χ. (δι-ο) διπλάσιος.

- Κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα επίθετα σε **-ος, -α, -ον**.

Σημειώσεις:

- Το **δύο** χρησιμοποιείται και ως **άκλιτο**, ιδίως όταν συνοδεύεται από άρθρο: τῶν δύο πόλεων, ταῖς δύο πόλεσι.

- Σύνθετοι αριθμοί όπως οι 18, 19, 28, 29 κ.λπ. εκφέρονται με αφαίρεση μιας ή δύο μονάδων από τη δεκάδα που ακολουθεί: **δυοῖν δέοντα εἴκοσι(=18) - ἐνός δέοντα τριάκοντα(=29)** κ.λπ.

- Τα αριθμητικά του 9 γράφονται με δύο ν όταν ακολουθεί ε: **ἐννέα, ἐννεαπλοῦς** και με ένα ν όταν ακολουθεί α: **ἐνατος, ἐναταῖος**.

Εξαιρούνται τα αριθμητικά του 90: **ἐνενηκοστός, ἐνενήκοντα**.

Αριθμητικά ουσιαστικά

Τα αριθμητικά ουσιαστικά είναι όλα θηλυκά με κατάληξη **-άς, γεν. -άδος** και δηλώνουν **αφηρημένη αριθμητική ποσότητα**:

(δύο) **δυ - άς**, (τρία) **τρι - άς**, (έκατόν) **έκατοντάς**.

Αριθμητικά επιρρήματα

Αριθμητικά ονομάζονται τα επιρρήματα που απαντούν στο ερώτημα **πόσες φορές**. Έχουν θέμα ίδιο με το θέμα των απόλυτων αριθμητικών και κατάληξη **-κισ ή - άκισ**: (δέκα) **δεκά - κισ**, (πέντε) **πεντ - άκισ**.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

Αραβ. ψηφία	Αρχ. ελλ. σημεία	Απόλυτα	Τακτικά	Πολλαπλασιαστικά	Αναλογικά	Χρονικά	Ουσιαστικά	Επιρρήματα
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, πρώτη, πρώτον	ἀπλοῦς	—	—	μονὰς	ἅπαξ
2	β'	δύο	δεύτερος, -έρα, -ερον	διπλοῦς	διπλάσιος	δευτεραῖος	δυνὰς	δὶς
3	γ'	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η, -ον	τριπλοῦς	τριπλάσιος	τριταῖος	τριάς	τρίς
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τέταρτος, -άρτη, -αρτον	τετραπλοῦς	τετραπλάσιος	τεταρταῖος	τετράς	τετράκις
5	ε'	πέντε	πέμπτος, -η, -ον	πενταπλοῦς	πενταπλάσιος	πεμπαῖος	πεμπὰς	πεντάκις
6	ζ'	ἕξ	ἕκτος, -η, -ον	ἑξαπλοῦς	ἑξαπλάσιος	—	ἑξὰς	ἑξάκις
7	ζ'	ἐπτά	ἑβδομος, -όμη, -ομον	ἐπταπλοῦς	ἐπταπλάσιος	—	ἐπτάς (καὶ ἑβδομάς)	ἐπτάκις
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος, -όη, -ον	ὀκταπλοῦς	ὀκταπλάσιος	—	ὀκτάς	ὀκτάκις
9	θ'	ἐννέα	ἐνατος, ἐνάτη, ἐνατον	ἐννεαπλοῦς	ἐννεαπλάσιος	ἐναταῖος	ἐννεὰς	ἐνάκις
10	ι'	δέκα	δέκατος	δεκαπλοῦς	δεκαπλάσιος	δεκαταῖος	δεκάς	δεκάκις
11	ια'	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκαπλοῦς	ἐνδεκαπλάσιος	ἐνδεκαταῖος	ἐνδεκάς	ἐνδεκάκις
12	ιβ'	δωδεκα	δωδέκατος	δωδεκαπλοῦς	δωδεκαπλάσιος	δωδεκαταῖος	δωδεκάς	δωδεκάκις
13	ιγ'	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	—	—	—	—	τρισκαιδεκάκις
14	ιδ'	τέτταρες (-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	—	—	—	—	τετρακαιδεκάκις
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	—	—	—	—	πεντεκαιδεκάκις
16	ιζ''	έκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	—	—	—	—	έκκαιδεκάκις
17	ιζ'	ἐπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος	—	—	—	—	ἐπτακαιδεκάκις

Αραβ. ψηφία	Αρχ. ελλ. σημεία	Απόλυτα	Τακτικά	Πολλαπλασιαστικά	Αναλογικά	Χρονικά	Ουσιαστικά	Επιρρήματα
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος	—	—	—	—	ὀκτωκαιδεκάκις
19	ιθ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνατος καὶ δέκατος	—	—	—	—	ἐννεακαιδεκάκις
20	κ'	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός	εἰκοσαπλοῦς	εἰκοσαπλάσιος	—	εἰκάς	εἰκοσάκις
30	λ'	τριάκοντα	τριακοστός	—	—	—	τρικάς	τριακοντάκις
40	μ'	τετταράκοντα	τετταρακοστός	—	—	—	—	τετταρακοντάκις
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστός	—	—	—	—	πεντηκοντάκις
60	ξ'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	—	—	—	—	ἑξηκοντάκις
70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	—	—	—	—	ἑβδομηκοντάκις
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	—	—	—	—	ὀκτωκαιδεκάκις
90	Ϟ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	—	—	—	—	ἐνενηκοντάκις
100	ρ'	ἑκατὸν	ἑκατοστός	ἑκατονταπλοῦς	ἑκατονταπλάσιος	—	ἑκατοντάς	ἑκατοντάκις
200	σ'	διακόσιοι, -αι, -α	διακοσιοστός	—	—	—	—	διακοσιάκις
300	τ'	τριακόσιοι, -αι, -α	τριακοσιοστός	—	—	—	—	τριακοσιάκις
400	υ'	τετρακόσιοι, -αι, -α	τετρακοσιοστός	—	—	—	—	τετρακοσιάκις
500	φ'	πεντακόσιοι, -αι, -α	πεντακοσιοστός	—	—	—	—	πεντακοσιάκις
600	χ'	ἑξακόσιοι, -αι, -α	ἑξακοσιοστός	—	—	—	—	ἑξακοσιάκις
700	ψ'	ἑπτακόσιοι, -αι, -α	ἑπτακοσιοστός	—	—	—	—	ἑπτακοσιάκις
800	ω'	ὀκτακόσιοι, -αι, -α	ὀκτακοσιοστός	—	—	—	—	ὀκτακοσιάκις
900	Ϟ'	ἐνακόσιοι, -αι, -α	ἐνακοσιοστός	—	—	—	—	ἐνακοσιάκις
1000	,α	χίλιοι, -αι, -α	χιλιοστός	—	—	—	χιλιάς	χιλιάκις
2000	,β	δισχίλιοι, -αι, -α	δισχιλιοστός	—	—	—	—	δισχιλιάκις
10000	,ι	μύριοι, -αι, -α	μυριοστός	—	—	—	μυριάς	μυριάκις
20000	,κ	δισμύριοι, -αι, -α	δισμυριοστός	—	—	—	—	δισμυριάκις

Β' ΜΕΡΟΣ

ΡΗΜΑΤΑ

Παρεπόμενα (συνακόλουθα) του ρήματος

1. Η **διάθεση** του ρήματος δηλώνει την κατάσταση του υποκειμένου.

Οι διαθέσεις είναι **τέσσερις**.

➤ **α. Ενεργητική:** Δηλώνει ότι το υποκείμενο ενεργεί.

π.χ. οί φιλόσοφοι διδάσκουσι τούς νέους.

➤ **β. Παθητική:** Δηλώνει ότι το υποκείμενο πάσχει.

π.χ. Αρίων ό κιθαρωδός υπό δελφίνος έσώθη.

➤ **γ. Μέση:** Δηλώνει ότι το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια επιστρέφει στο ίδιο.

π.χ. ό παῖς γυμνάζεται.

Σημείωση: Τα ρήματα που έχουν μόνο Μέση Φωνή ονομάζονται **αποθετικά**.

π.χ. **εργάζομαι, δέχομαι, βούλομαι, μάχομαι, αισθάνομαι.**

➤ **δ. Ουδέτερη:** Δηλώνει ότι το υποκείμενο βρίσκεται σε μια κατάσταση.

π.χ. ό νεανίας καθεύδει (=κοιμάται)

2. Η **φωνή** του ρήματος δηλώνει τη διάθεση του υποκειμένου.

Έχουμε δύο φωνές:

• **Ενεργητική:** Λήγει στο α' ενικό πρόσωπο σε **-ω ή -μι**

π.χ. παιδεύω, δείκνυμι

• **Μέση:** Λήγει στο α' ενικό πρόσωπο σε **-ομαι ή -μαι**

π.χ. παιδεύομαι, δείκνυμαι

3. Ο **χρόνος** του ρήματος:

✓ Ο **Ενεστώτας**, ο **Μέλλοντας** και ο **Παρακείμενος**, οι οποίοι λέγονται **αρκτικοί χρόνοι**.

✓ Ο **Παρατατικός**, ο **Αόριστος** και ο **Υπερσυντέλικος**, οι οποίοι αποκαλούνται **ιστορικοί ή παραγόμενοι χρόνοι**.

4. Η **έγκλιση** του ρήματος δηλώνει την ψυχική διάθεση του υποκειμένου.

Οι εγκλίσεις είναι **τέσσερις**:

-**Οριστική:** Δηλώνει μια πράξη ως πραγματική.

-**Υποτακτική:** Δηλώνει μια πράξη ως επιθυμητή ή ενδεχόμενη.

-**Ευκτική:** Δηλώνει μια πράξη ως ευχή του υποκειμένου.

-**Προστακτική:** Δηλώνει μια πράξη ως προσταγή, αξίωση του υποκειμένου.

5. **Πρόσωπο:** Δηλώνεται το πρόσωπο του υποκειμένου:

α' ενικό, β' ενικό, γ' ενικό, α' πληθυντικό, β' πληθυντικό, γ' πληθυντικό.

6. **Αριθμός:** Δηλώνει αν το υποκείμενο είναι ένα ή πολλά.

❖ **Ενικός:** ἐγώ λύω

❖ **Πληθυντικός:** ἡμεῖς λύομεν

7. **Συζυγία:** Ονομάζεται ο τρόπος με τον οποίο κλίνονται τα ρήματα στην Ενεργητική, Μέση και Παθητική Φωνή, ανάλογα με τις καταλήξεις.

➤ **Πρώτη συζυγία:** Περιλαμβάνει τα βαρύτονα ρήματα που λήγουν σε -ω (-ομαι)

π.χ. παιδεύω - παιδεύομαι και τα περισπώμενα ή συνηρημένα σε -αω, -εω, -οω.

➤ **Δεύτερη συζυγία:** Περιλαμβάνει τα ρήματα που λήγουν σε -μι, -μαι.

π.χ. δείκνυμι- δείκνυμαι

Ονομαστικοί τύποι του ρήματος είναι:

I. **Απαρέμφατο:** έχει μόνο διάθεση και χρόνο.

II. **Μετοχή:** είναι ρηματικό τρικατάληκτο επίθετο και έχει διάθεση και χρόνο.

Συστατικά μέρη του ρήματος

Το ρήμα χαρακτηρίζεται από δύο θέματα:

1. **Χρονικό θέμα:** λέγεται εκείνο από το οποίο σχηματίζονται οι τύποι ορισμένων χρόνων.

π.χ. γράφω - ω, ἔ-γραφ - ον, γράψω - ω, γέγραφα - α

2. **Ρηματικό θέμα:** λέγεται εκείνο από το οποίο σχηματίστηκαν όλοι οι χρόνοι του ρήματος.

π.χ. Ρηματικό θέμα του ρήματος γράφω είναι το **γραφ-** από το οποίο σχηματίστηκε ο Ενεστώτας **γράφω** και ο Μέλλοντας **γραψω** (= **γραφ-σ**) και ο Παρακείμενος **γεγραφα**

Σημείωση: Το ρηματικό θέμα βρίσκεται πολλές φορές:

1) στον Αόριστο β'

π.χ. βάλλω, ρημ. θέμα **βαλ-** από τον Αόριστο β' ἔ-βαλ-ον,

μανθάνω, ρημ. θέμα **μαθ-** από τον Αόριστο β' ἔ-μαθ-ον.

2) σε κάποια λέξη ετυμολογικώς συγγενή με το ρήμα.

π.χ. βλάπτ - ω, ρημ. θέμα **βλαβ-** από τη λέξη βλάβη

κηρύττω, ρημ. θέμα **κηρυκ-** από το κῆρυξ (= κῆρυκ-ς).

3) Ρηματικός χαρακτήρας λέγεται το τελευταίο γράμμα του θέματος του ρήματος αφαιρώντας τα προσφύματα.

π.χ. αἰσθ-άν-ομαι, εὗρ-ίσκ-ω.

4) Χρονικός χαρακτήρας λέγεται το τελευταίο γράμμα του χρονικού θέματος.

π.χ. ἔ-κοψ-α.

Φωνηεντόληκτα - Συμφωνόληκτα

Σύμφωνα με τον χαρακτήρα του ρηματικού θέματος, τα ρήματα διαίρουνται σε φωνηεντόληκτα και συμφωνόληκτα.

- Τα φωνηεντόληκτα χωρίζονται σε **ασυναίρετα** (π.χ. κρούω, κωλύω) και **συνηρημένα** (π.χ. πειρά-ομαι, πληρό-ω).
- Τα συμφωνόληκτα χωρίζονται σε **αφωνόληκτα** με χαρακτήρα ουρανικό (κ, γ, χ, ττ/σσ: π.χ. διώκ-ω), χειλικό (π, β, φ, πτ: π.χ. βλάπτ-ω) ή οδοντικό (τ, δ, θ, ζ: π.χ. πείθ-ω) και σε **ενρινόληκτα** με χαρακτήρα ένρινο σύμφωνο (μ, ν: π.χ. μέν-ω) ή υγρόληκτα με χαρακτήρα υγρό σύμφωνο (λ, ρ: π.χ. καθαίρ-ω).

Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ **ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ**

1) Ο σχηματισμός του Ενεστώτα

Για να σχηματιστεί ο Ενεστώτας των βαρύτονων ρημάτων, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του ρήματος τις καταλήξεις του χρόνου.

Συγκεκριμένα:

παιδεύ-ω

παιδεύ-εις

παιδεύ-ει

παιδεύ-ομεν

παιδεύ-ετε

παιδεύ-ουσι(ν)

2) Ο σχηματισμός του Παρατατικού

Για να σχηματιστεί ο Παρατατικός των βαρύτονων, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του Ενεστώτα τις καταλήξεις του χρόνου βάζοντας, παράλληλα, **αύξηση** - συλλαβική ή χρονική- στην αρχή του ρήματος.

Ειδικότερα:

ἐ - παίδευ-ον

ἐ - παίδευ-ες

ἐ - παίδευ-ε

ἐ - παιδεύ-ομεν

ἐ - παιδεύ-ετε

ἐ - παίδευ-ον

Παρατηρήσεις στην αύξηση**A) Συλλαβική αύξηση**

Είναι η προσθήκη στην αρχή του θέματος ενός **-ε-**. Ονομάζεται έτσι, διότι προσθέτει μία παραπάνω συλλαβή στο ρήμα. Τη βάζουμε, όταν το ρήμα αρχίζει από **σύμφωνο**.

Π.χ. **τάττ-ω > ἔ-ταττ-ον**

νομίζ-ω > ἐ-νόμιζ-ον

❖ Στην περίπτωση που το ρήμα αρχίζει από **ῥ** (π.χ. **ρίπτω**), τότε εκτός από το **ἐ** της αύξησης **διπλασιάζεται και το ῥ**.

Π.χ. **ρίπτω > ἔρριπτον**

B) Χρονική αύξηση:

Τη βάζουμε όταν το ρήμα αρχίζει από **φωνήεν** ή **δίφθογγο**. Έτσι, έχουμε τις ακόλουθες αλλαγές:

	Ενεστώτας	Παρατατικός
α > η	ἀγορεύω	ἡγόρευον
ε > η	ἐλπίζω	ἤλπιζον
αι > η	αἰχμαλωτίζω	ἤχμαλώτιζον
αυ > ηυ	αὖξάνω	ἠὔξανον
ει > η	εἰκάζω	ἤκαζον
ευ > ηυ	εὕρισκω	ἠὔρισκον
ο > ω	ὀρίζω	ᾠρίζον
οι > ω	οἰκίζω	ᾠκίζον
ῥ > ῥ	ῥφαίνω	ῥφαινον
ῖ > ῖ	ἰκετεύω	ἰκέτευον

Εν ολίγοις: $\alpha > \eta$ $\epsilon > \eta$ $\omicron > \omega$

το ι > υπογεγραμμένη μόνο όταν βρίσκεται σε δίφθογγο,
ενώ το υ δεν αλλάζει ποτέ

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ:

- Κάποια ρήματα που αρχίζουν από ε έχουν αύξηση ει κι όχι η:

ἐθίζω > εἴθιζον

ἔλκω > εἴλκον

ἔπομαι > εἰπόμην

ἐργάζομαι > εἰργαζόμην

ἔρπω > εἴρπον

ἔχω > εἶχον

ἔω > εἶων

- Κάποια ρήματα, ενώ αρχίζουν από φωνήεν, αντί να έχουν χρονική αύξηση, έχουν συλλαβική αύξηση:

Συγκεκριμένα: ὠθῶ > ἐώθουν

ὠνοῦμαι > ἐωνούμην

(κατ)άγνυμι > (κατ)έαξα

Η αύξηση στα σύνθετα με πρόθεση

Όσα ρήματα είναι σύνθετα με πρόθεση, δεν παίρνουν αύξηση στην αρχή του ρήματος αλλά ανάμεσα στην πρόθεση και το ρήμα. Αυτή η αύξηση λέγεται εσωτερική.

π.χ. προπαιδεύω (πρό + παιδεύω) > προ-ε-παίδευ-ον
 προ-ε-παίδευ-ες
 προ-ε-παίδευ-ε
 προ-ε-παιδεύ-ομεν
 προ-ε-παιδεύ-ετε
 προ-ε-παίδευ-ον

!!! ΠΡΟΣΟΧΗ:

συμ(ν)-βάλλω > συν-έ-βαλλον
 ἐμ(ν)-βάλλω > ἐν-έ-βαλλον
 συγ(ν)γράφω > συν-έ-γραφον
 ἐκ-βάλλω > ἐξ-έ-βαλλον

3) Ο σχηματισμός του Μέλλοντα

Για να σχηματιστεί ο Μέλλοντας των φωνηεντόληκτων ρημάτων, (δηλαδή των ρημάτων που έχουν χαρακτήρα φωνήεν) ανάμεσα στο θέμα του Ενεστώτα και στην κατάληξη προσθέτουμε το χαρακτηριστικό γράμμα του Μέλλοντα, το **-σ-**. Έτσι, έχουμε:

παιδεύ-σ-ω
 παιδεύ-σ-εις
 παιδεύ-σ-ει
 παιδεύ-σ-ομεν
 παιδεύ-σ-ετε
 παιδεύ-σ-ουσι(ν)

Αφωνόληκτα ρήματα:

α) Χειλικός χαρακτήρας: π, β, φ, πτ

Ο χαρακτήρας των χειλικόληκτων ενώνεται με τον χρονικό χαρακτήρα σ και μετατρέπεται σε ψ:

π, β, φ, πτ, + σ = ψ

π.χ. γράφω > γρά-ψ-ω, γρά-ψ-εις, γρά-ψ-ει, γρά-ψ-ομεν, γρά-ψ-ετε, γρά-ψ-ουσι(ν)

β) Ουρανικός χαρακτήρας: κ, γ, χ, ττ/σσ

Ο χαρακτήρας των ουρανικόληκτων ενώνεται με τον χρονικό χαρακτήρα σ και μετατρέπεται σε ξ:

κ, γ, χ, ττ/σσ + σ = ξ

π.χ. διώκω > διώ-ξ-ω, διώ-ξ-εις, διώ-ξ-ει, διώ-ξ-ομεν, διώ-ξ-ετε, διώ-ξ-ουσι(ν)

γ) Οδοντικός χαρακτήρας: τ, δ, θ, ζ

Ο χαρακτήρας των οδοντικόληκτων αποβάλλεται μπροστά από τον χρονικό χαρακτήρα σ και έτσι μένει μόνο το σ:

τ, δ, θ, ζ + σ = σ

π.χ. πείθω > πεί-σ-ω, πεί-σ-εις, πεί-σ-ει, πεί-σ-ομεν, πεί-σ-ετε, πεί-σ-ουσιν

4) Ο σχηματισμός του Αορίστου

Για να σχηματιστεί ο Αόριστος, χρησιμοποιούμε το θέμα του Μέλλοντα και προσθέτουμε τις καταλήξεις του χρόνου. Ο Αόριστος έχει την ίδια αύξηση με τον Παρατατικό. Έτσι, έχουμε:

ἐ-παίδευ-σ-α

ἐ -παίδευ-σ-ας

ἐ -παίδευ-σ-ε

ἐ -παιδεύ-σ-αμεν

ἐ -παιδεύ-σ-ατε

ἐ -παίδευ-σ-αν

5) Ο σχηματισμός του Παρακειμένου

- Ο αναδιπλασιασμός στον Παρακείμενο:

Γίνεται στην αρχή του ρήματος. Υπάρχουν οι εξής περιπτώσεις:

1. Επανάληψη του αρχικού συμφώνου με ένα -ε-

α) Όσα ρήματα αρχίζουν από ένα σύμφωνο

π.χ. βουλεύω > βε-βούλευ-κ-α.

χ > κ = χορεύω > κε-χόρευ-κα

φ > π = φυτεύω > πε-φύτευ-κα

θ > τ =θύω > τέ-θυ-κα

β) Όσα ρήματα αρχίζουν από δύο σύμφωνα, όμως το πρώτο από αυτά είναι ένα από τα άφωνα (π, β, φ, κ, γ, χ, τ, δ, θ) και το δεύτερο είναι ένρινο (μ, ν) ή υγρό (λ, ρ):

π.χ. γράφω > γέ-γρα-φ-α

τρίβω > τέ-τρι-φ-α

2. Συλλαβική αύξηση

α) Όσα ρήματα αρχίζουν από δύο σύμφωνα, χωρίς όμως το πρώτο να είναι άφωνο και το δεύτερο ένρινο ή υγρό:

π.χ. σπεύδω > ἔ-σπευ-κ-α

β) Όσα ρήματα αρχίζουν από τρία σύμφωνα:

π.χ. στρατεύω > ἔ-στράτευ-κ-α

γ) Όσα ρήματα αρχίζουν από διπλό σύμφωνο ζ, ξ, ψ:

π.χ. ψεύδω > ἔ-ψευ-κ-α

δ) Τα ρήματα που αρχίζουν από ρ, παίρνουν ένα -ἐ- ως συλλαβική αύξηση και διπλασιάζουν το ρ:

π.χ. ρίπτω > ἔ-ρρι-φ-α

3. χρονική αύξηση

Όσα ρήματα αρχίζουν από φωνήεν: ίδιες αλλαγές με Παρατατικό και Αόριστο.

π.χ. ἐλπίζω > ἥ-λπι-κ-α

Ο αναδιπλασιασμός στα σύνθετα με πρόθεση

Στα ρήματα που είναι σύνθετα με πρόθεση ο αναδιπλασιασμός μπαίνει **μετά την πρόθεση**:

π.χ. ἀπο-γράφω > ἀπο-γέ-γραφα

Συγκεντρωτικός πίνακας αναδιπλασιασμού		
Επανάληψη αρχικού συμφώνου + ε	συλλαβική αύξηση	χρονική αύξηση
<u>α. ένα σύμφωνο:</u> π.χ. λύω > λέ-λυ-κα.	<u>α. δύο σύμφωνα χωρίς να υπάρχει συνδυασμός:</u> π.χ. σπουδάζω > ἐ-σπούδα-κα <u>β. τρία σύμφωνα:</u> π.χ. στρατεύω > ἐ-στράτευ-κα <u>γ. διπλό σύμφωνο:</u> ζ, ξ, ψ π.χ. ψάύω > ἔ-ψαυ-κα <u>δ. ρ:</u> π.χ. ῥίπτω > ἔ-ρρι-φ-α	<u>α. φωνήεν:</u> π.χ. ἀλιεύω > ἥ-λίευ-κα

- Σχηματισμός του χαρακτήρα του χρόνου**A) Φωνηεντόληκτα ρήματα**

Στα φωνηεντόληκτα ρήματα πριν από τις καταλήξεις του Παρακειμένου βάζουμε το χαρακτηριστικό γράμμα του παρακειμένου, το **-κ-**.

π.χ. πε-παίδευ-κ-α
 πε-παίδευ-κ-ας
 πε-παίδευ-κ-ε
 πε-παιδεύ-κ-αμεν
 πε-παιδεύ-κ-ατε
 πε-παιδεύ-κ-ασι(ν)

B) Αφωνόληκτα ρήματα:**➤ Ρήματα με χαρακτήρα χειλικό (π, β, φ, πτ)**

Στα χειλικόληκτα χάνεται ο χαρακτήρας **κ** του Παρακειμένου και τα π, β, φ, πτ τρέπονται σε **φ**.

π, β, φ, πτ > φ

π.χ. γράφω > γέγραφα

ΚΛΙΣΗ: γέ-γρα-φ-α, γέ-γρα-φ-ας, γέ-γρα-φ-ε, γε-γρά-φ-αμεν, γε-γρά-φ-ατε, γε-γρά-φ-ασι(ν)

➤ Ρήματα με χαρακτήρα ουρανικό: κ, γ, χ, ττ/σσ

Στα ουρανικόληκτα χάνεται ο χαρακτήρας **κ** του Παρακειμένου και τα ουρανικά τρέπονται σε **χ**.

κ, γ, χ, ττ/σσ > χ

π.χ. τά-ττ-ω > τέ-τα-χ-α

ΚΛΙΣΗ: τέ-τα-χ-α, τέ-τα-χ-ας, τέ-τα-χ-ε, τε-τά-χ-αμεν, τε-τά-χ-ατε, τε-τά-χ-ασι(ν)

➤ **Ρήματα με χαρακτήρα οδοντικό: τ, δ, θ, ζ**

Τα οδοντικόληκτα χάνουν τον χρονικό τους χαρακτήρα και παραμένει μόνο ο χαρακτήρας κ του Παρακειμένου:

τ, δ, θ, ζ, > κ

π.χ. πείθω > πέ-πει-κα

ΚΛΙΣΗ: πέ-πει-κ-α, πέ-πει-κ-ας, πέ-πει-κ-ε, πε-πεί-κ-αμεν, πε-πεί-κ-ατε, πε-πεί-κ-ασι(ν)

6) Ο σχηματισμός του Υπερσυντέλικου

Για να σχηματιστεί ο Υπερσυντέλικος, χρησιμοποιούμε το θέμα του Παρακειμένου. Έχουμε δύο περιπτώσεις:

α) το ρήμα στον Παρακείμενο να αρχίζει από σύμφωνο

β) το ρήμα στον Παρακείμενο να αρχίζει από φωνήεν

➤ **Το ρήμα αρχίζει από σύμφωνο:**

Βάζουμε συλλαβική αύξηση, δηλ. το έ και στο τέλος τις καταλήξεις του Υπερσυντέλικου.

π.χ. πεπαίδευκα > έ-πε-παιδεύ-κ-ειν
 έ-πε-παιδεύ-κ-εις
 έ-πε-παιδεύ-κ-ει
 έ-πε-παιδεύ-κ-εμεν
 έ-πε-παιδεύ-κ-ετε
 έ-πε-παιδεύ-κ-εσαν

➤ **Το ρήμα αρχίζει από φωνήεν:**

Αν το ρήμα στον Παρακείμενο αρχίζει από φωνήεν, τότε δεν κάνουμε καμία αλλαγή.

π.χ.	Ενεστώτας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
	έλπίζω	ήλπικ-α	ήλπίκ-ειν
	στρατεύω	έστράτευκ-α	έστρατεύκ-ειν
	ρίπτω	έρριψ-α	έρρίψ-ειν

Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ**ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ****1) Ο σχηματισμός του Ενεστώτα**

Για να σχηματιστεί ο Ενεστώτας των βαρύτονων ρημάτων, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του ρήματος τις καταλήξεις του χρόνου.

Συγκεκριμένα:

παιδεύ-ομαι

παιδεύ-ει(η)

παιδεύ-εται

παιδευ-όμεθα

παιδεύ-εσθε

παιδεύ-ονται

2) Ο σχηματισμός του Παρατατικού

Για να σχηματιστεί ο Παρατατικός, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του ρήματος τις καταλήξεις του χρόνου. Για την **αύξηση**, χρονική ή συλλαβική, ισχύει ό,τι ισχύει και για τον Παρατατικό της Ενεργητικής Φωνής. **Έτσι, έχουμε:**

ἐ-παιδευ-όμην

ἐ-παιδεύ-ου

ἐ-παιδεύ-ετο

ἐ-παιδευ-όμεθα

ἐ-παιδεύ-εσθε

ἐ-παιδεύ-οντο

3) Ο σχηματισμός του Μέλλοντα

Για να σχηματιστεί ο Μέλλοντας, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του ρήματος τις καταλήξεις του χρόνου. Για τις αλλαγές στο χαρακτήρα των συμφωνόληκτων-αφωνόληκτων ισχύουν τα ίδια με τον Μέλλοντα της Ενεργητικής Φωνής.

Συγκεκριμένα:

παιδεύ-σ-ομαι	γρά-ψ-ομαι	πρά-ξ-ομαι	πεί-σ-ομαι
παιδεύ-σ-ει (η)	γρά-ψ-ει (η)	πρά-ξ-ει (η)	πεί-σ-ει (η)
παιδεύ-σ-εται	γρά-ψ-εται	πρά-ξ-εται	πεί-σ-εται
παιδευ-σ-όμεθα	γρα-ψ-όμεθα	πρα-ξ-όμεθα	πει-σ-όμεθα
παιδεύ-σ-εσθε	γρά-ψ-εσθε	πρά-ξ-εσθε	πεί-σ-εσθε
παιδεύ-σ-ονται	γρά-ψ-ονται	πρά-ξ-ονται	πεί-σ-ονται

4) Ο σχηματισμός του Αόριστου

Για να σχηματιστεί ο Αόριστος, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του ρήματος τις καταλήξεις του χρόνου. Για την **αύξηση**, χρονική ή συλλαβική, ισχύουν τα ίδια με τον Αόριστο της Ενεργητικής Φωνής.

Δηλαδή:

ἐ-παιδευ-σ-άμην	ἐ-γρα-ψ-άμην	ἐ-πρα-ξ-άμην	ἐ-πει-σ-άμην
ἐ-παιδεύ-σ-ω	ἐ-γρά-ψ-ω	ἐ-πρά-ξ-ω	ἐ-πεί-σ-ω
ἐ-παιδευ-σ-ατο	ἐ-γρά-ψ-ατο	ἐ-πρά-ξ-ατο	ἐ-πεί-σ-ατο
ἐ-παιδευ-σάμεθα	ἐ-γρα-ψ-άμεθα	ἐ-πρα-ξ-άμεθα	ἐ-πει-σ-άμεθα
ἐ-παιδεύ-σ-ασθε	ἐ-γρά-ψ-ασθε	ἐ-πρά-ξ-ασθε	ἐ-πεί-σ-ασθε
ἐ-παιδεύ-σ-αντο	ἐ-γρά-ψ-αντο	ἐ-πρά-ξ-αντο	ἐ-πεί-σ-αντο

5) Ο σχηματισμός του Παρακειμένου

Για να σχηματιστεί ο Παρακείμενος, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του ρήματος τις καταλήξεις του χρόνου. Για τον αναδιπλασιασμό ισχύουν τα ίδια με τον Παρακείμενο της Ενεργητικής Φωνής. **Έτσι, έχουμε:**

πε-παίδευ-μαι
 πε-παίδευ-σαι
 πε-παίδευ-ται
 πε-παιδευ-μεθα
 πε-παίδευ-σθε
 πε-παίδευ-νται

Τα **αφωνόληκτα ρήματα** σχηματίζουν τον Παρακείμενο όπως και τα φωνηεντόληκτα, αλλά κατά το σχηματισμό των τύπων συμβαίνουν οι παρακάτω αλλαγές:

Ουρανικόληκτα (π.χ. πράττομαι)	Χειλικόληκτα (π.χ. γράφομαι)	Οδοντικόληκτα (π.χ. πείθομαι)
πέ-πρα-γμαι	γέ-γρα-μμαι	πέ-πει-σμαι
πέ-πρα-ξαι	γέ-γρα-ψαι	πέ-πει-σαι
πέ-πρα-κται	γέ-γρα-πται	πέ-πει-σται
πε-πρά-γμεθα	γε-γρά-μμεθα	πε-πεί-σμεθα
πέ-πρα-χθε	γέ-γρα-φθε	πέ-πει-σθε
πεπραγμένοι εισί(ν)	γεγραμμένοι εισί(ν)	πεπεισμένοι εισί(ν)

6) Ο σχηματισμός του Υπερσυντέλικου

Για να σχηματιστεί ο Υπερσυντέλικος, προσθέτουμε στο χρονικό θέμα του Παρακειμένου τις καταλήξεις του χρόνου. Για την **αύξηση**, χρονική ή συλλαβική, ισχύουν τα ίδια με την Ενεργητικής Φωνή.

Συγκεκριμένα:

ἐ-πε-παιδευ-μην

ἐ-πε-παίδευ-σο

ἐ-πε-παίδευ-το

ἐ-πε-παιδευ-μεθα

ἐ-πε-παίδευ-σθε

ἐ-πε-παίδευ-ντο

Ο σχηματισμός του Υπερσυντέλικου των αφωνόληκτων:

ουρανικόληκτα	χειλικόληκτα	οδοντικόληκτα
ἐ-πε-πρά-γμην	ἐ-γε-γρά-μμην	ἐ-πε-πεί-σμην
ἐ-πέ-πρα-ξο	ἐ-γέ-γρα-ψο	ἐ-πέ-πει-σο
ἐ-πέ-πρα-κτο	ἐ-γέ-γρα-πτο	ἐ-πέ-πει-στο
ἐ-πε-πρά-γμεθα	ἐ-γε-γρά-μμεθα	ἐ-πε-πεί-σμεθα
ἐ-πέ-πρα-χθε	ἐ-γέ-γρα-φθε	ἐ-πέ-πει-σθε
πεπραγμένοι ἦσαν	γεγραμμένοι ἦσαν	πεπεισμένοι ἦσαν

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

✓ Αττικός αναδιπλασιασμός:

Μερικά από τα ρήματα που το θέμα τους αρχίζει από **α** ή **ε** ή **ο** έχουν ιδιαίτερο είδος αναδιπλασιασμού που λέγεται **αττικός αναδιπλασιασμός**, γιατί κυρίως συνηθιζόταν στην **αττική διάλεκτο**. Είναι η επανάληψη των δύο πρώτων φθόγγων του θέματος και συγχρόνως η έκταση του αρχικού φωνήεντος (του **α** ή **ε** σε **η** και του **ο** σε **ω**).

	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	
	ΠΡΚ	ΥΠΡ	ΠΡΚ	ΥΠΡ
1. ἀγείρω	ἀγήγερκα	ἡγηγέρκειν	ἀγήγερμαι	ἡγηγέρμην
2. ἄγω	ἀγήροχα	ἀγηρόχειν / ἡγηρόχειν	-	-
3. ἀκούω	ἀκήκοα	ἀκηκόειν / ἡκηκόειν	-	-
4. ἀλείφω	ἀλήλιφα	ἡληλίφειν	ἀλήλιμμαι	ἡληλίμμην
5. ἀπόλλυμι	ἀπολώλεκα	ἀπωλωλέκειν	ἀπόλωλα	ἀπωλώλειν
6. ἐλαύνω	ἐλήλακα	ἐληλάκειν	ἐλήλαμαι	ἐληλάμην
7. ἐλέγχω	-	-	ἐλήλεγμαι	ἐληλέγμην
8. ἔρχομαι	ἐλήλυθα	ἐληλύθειν	-	-
9. ἐσθίω	ἐδήδοκα	ἐδηδόκειν	ἐδήδε(σ)μαι	ἐδηδέσμην
10. ὁμνυμι	ὁμώμοκα	ὠμωμόκειν	ὁμώμο(σ)ται	ὠμώμο(σ)το
11. ὀρύττω	ὀρώρουχα	ὠρωρύχειν	ὀρώρουγμαι	ὠωωρύγμην
12. φέρω	ἐνήνοχα	ἐνηνόχειν	ἐνήνεγμαι	ἐνηνέγμην

✓ Ανωμαλίες στην αύξηση και στον αναδιπλασιασμό:**1. Ρήματα που παίρνουν δύο αυξήσεις (και ε και η):**

ΕΝΣ.	βούλομαι	δύναμαι	μέλλω
ΠΡΤ.	ἐβουλόμεν / ἡβουλόμεν	ἐδυνάμεν / ἡδυνάμεν	ἔμελλον / ἤμελλον
ΑΟΡ.	ἐβουλήθην / ἡβουλήθην	ἐδυνήθην / ἡδυνήθην	

2. Ρήματα με εσωτερική και εξωτερική αύξηση:

ΕΝΣ.	ἐπανορθῶ	ἀνέχομαι	ἐνοχλῶ	ἀμφισβητῶ	ἀμφιγνοῶ
ΠΡΤ.	ἐπηνόρθουν	ἠνειχόμεν	ἠνώχλουν	ἠμφεσβήτουν	ἠμφεγνόουν
ΑΟΡ.	ἐπηνόρθωσα	ἠνεσχόμεν	ἠνώχλησα	ἠμφεσβήτησα	ἠμφεγνόησα

3. Ρήματα με συλλαβική και χρονική αύξηση:

ΕΝΣ.	ὄρῶ	ἀλίσκομαι	ἀνοίγω
ΠΡΤ.	ἑώρων		ἀνέωγον
ΑΟΡ.		ἑάλων / ἦλων	ἀνέωξα
ΠΡΚ.	ἑόρακα / ἑώρακα	ἑάλωκα / ἦλωκα	ἀνέωχα
ΥΠΡ.	ἑωράκειν		ἀνέωχειν

4. Ρήματα που εκτείνουν το ε σε ει:

ΕΝΣ.	ἔχω	ἔῶ	ἔπομαι	ἐργάζομαι	ἔστιῶ	ἐθίζω	ἔλκω
ΠΡΤ.	εἶχον	εἶων	εἰπόμεν	εἰργαζόμεν	εἰστίων	εἰθίζον	εἶλκον
ΑΟΡ.		εἶασα		εἰργασάμεν	εἰστίασα	εἶθισα	εἶλκυσα
ΠΡΚ.		εἶακα		εἰργασμαι	εἰστίακα	εἶθικα	εἶλκυκα
ΥΠΡ.		εἶάκειν		εἰργάσμεν	εἰστιάκειν	εἰθίκειν	εἶλκύκειν

5. Ρήματα με αναδιπλασιασμό ει:

ΕΝΣ.	λέγω	λαμβάνω	συλλέγω	διαλέγομαι	λαγχάνω
ΠΡΚ.	εἶρηκα	εἶληφα	συνείλοχα	διείλεγμαι	εἶληχα
ΥΠΡ.	εἰρήκειν	εἰλήφειν	συνειλόχειν	διειλέγμεν	εἰλήχειν

6. Ρήματα που έχουν εξωτερική αύξηση, αν και είναι σύνθετα ή παρασύνθετα:

ΕΝΣ.	ἐπίσταμαι	ἐναντιοῦμαι	ἀμφιέννυμι	ἐπείγω	ἐγγυῶ	ἐμπεδῶ
ΠΡΤ.	ἠπιστάμεν	ἠναντιούμεν	ἠμφιέννυν	ἠπειγον	ἠγγύων	ἠμπέδουν

7. Ρήματα που έχουν συλλαβική αύξηση, αν και αρχίζουν από φωνήεν:

ΕΝΣ. ὠθῶ ὠνούμαι κατάγνυμι

ΠΡΤ. ἐώθουν ἐωνούμην

ΑΟΡ. ἔωσα ἐωνήθην κατέαξα

ΠΡΚ. ἐώνημαι

8. Ρήματα που έχουν αύξηση άλλοτε στην αρχή και άλλοτε μετά την πρόθεση:

ΕΝΣ. καθίζω καθεύδω κάθημαι

ΠΡΤ. ἐκάθιζον ἐκάθευδον /καθηῦδον ἐκαθήμην /καθήμην

ΑΟΡ. ἐκάθισα

9. Ρήματα που έχουν συλλαβική αύξηση για αναδιπλασιασμό:

ΕΝΣ. γινώσκω γνωρίζω

ΠΡΚ. ἔγνωνκα ἐγνώρικα

10. Ρήματα που έχουν επανάληψη αρχικού συμφώνου:

ΕΝΣ. κτῶμαι μιμνήσκομαι πίπτω

ΠΡΚ. κέκτημαι μέμνημαι πέπτωκα

11. Όσα ρήματα έχουν ε μπροστά από τον ρηματικό χαρακτήρα τρέπουν στον ενεργητικό Παρακείμενο το ε αυτό σε ο και στον Μέσο Παρακείμενο συνήθως σε α:

ΕΝΣ. τρέπω τρέφω στρέφω πέμπω κλέπτω

ΠΡΚ Ε.Φ. τέτροφα τέτροφα ἔστροφα πέπομφο κέκλοφα

ΠΡΚ Μ.Φ. τέτραμμαι τέθραμμαι ἔστραμμαι πέπεμμαι κέκλεμμαι

✓ Τα ρήματα γεύομαι, θραύομαι, κελεύομαι, κρούομαι, λούομαι, σείομαι σχηματίζουν τον Παρακείμενο σε -σμαι, παρόλο που είναι φωνηεντόληκτα:

γεύομαι → γέγευσμαι

θραύομαι → τέθραυσμαι

κελεύομαι → κεκέλευσμαι

κρούομαι → κέκρουσμαι

λούομαι → λέλουσμαι

σειομαι → σέσεισμαι

✓ Τα **υπερδισύλλαβα οδοντικόληκτα** ρήματα σε **-ίζω**, σχηματίζουν τον **Μέλλοντα συνηρημένο** σε **-ιῶ**, όπως τα **-εω, -ῶ**:

π.χ. **κομίζω – κομιῶ**

! Ο Μέλλοντας των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων κλίνεται και αυτός όπως των υπερδισύλλαβων σε -ίζω (δηλαδή συνηρημένα): π.χ: σφάλω → σφαλιῶ.

✓ **Παρακείμενος β'**

Ο ενεργητικός Παρακείμενος πολλών ρημάτων λέγεται δεύτερος όταν σχηματίζεται **χωρίς το χρονικό χαρακτήρα κ** του απλού Παρακειμένου.

π.χ.

κτείνω – (ἀπ)ἔκτονα - (ἀπ)ἐκτόνειν

τίκτω - τέτοκα - ἐτετόκειν

λείπω - λέλοιπα - ἐλελοίπειν

φαίνω - πέφηνα - ἐπεφήνειν

μαίνομαι - μέμνηναι - ἐμεμήνην

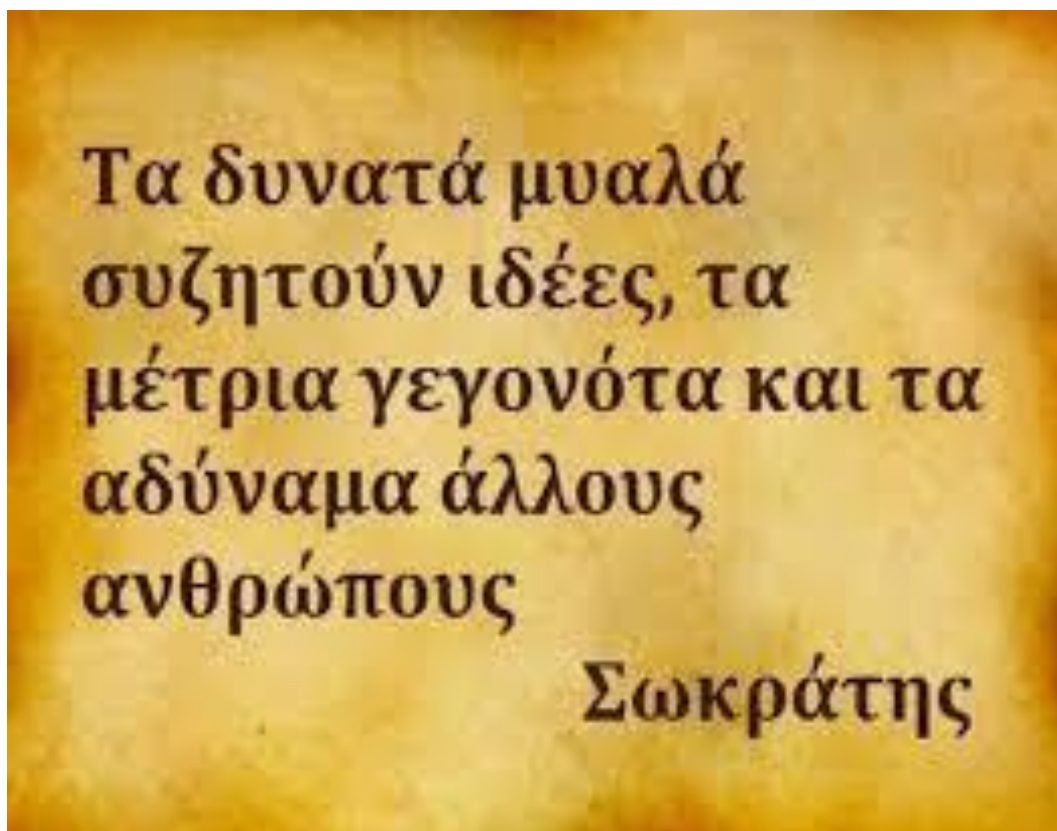
πράττω – πέπραγα - ἐπεπράγειν

κράζω - κέκραγα - ἐκεκράγειν

✓ **Ποσότητα δίχρονων φωνηέντων**

- i. Τα ρήματα σε **-ιω** και **-υω** έχουν το **δίχρονο** της κατάληξης **μακρό**. Εξαιρούνται τα ρήματα **ἐσθίω, ἐπαΐω, ἐλκύω, ἀνύ(τ)ω, ἀρύ(τ)ω, πτύω, μεθύω** που έχουν το **-υ** **βραχύ**. Τέλος, το ρήμα **φύω** στους συγγραφείς της αττικής περιόδου έχει το **-υ** **βραχύ** **προστά** από φωνήεν και **μακρό** **προστά** από σύμφωνο.
- ii. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα που έχουν θεματικό χαρακτήρα **βραχύ** τον εκτείνουν **προστά** από το σύμφωνο των καταλήξεων. Όμως τα ρήματα **θύω, λύω, ἀνύω, ἐλκύω** έχουν το θεματικό τους **χαρακτήρα βραχύ**.
- iii. Το ρήμα **δύω** έχει το **δίχρονο μακρό** στον **Παρακείμενο Ενεργητικής Φωνής** και **βραχύ** στον **Μέσο**.
- iv. Τα **χειλικόληκτα** ρήματα σε **-πτω** έχουν το **δίχρονο** της παραλήγουσας **βραχύ**. Εξαιρούνται τα ρήματα **ρίπτω, κύπτω, νίπτω, πίπτω**.

- v. Τα ουρανικόληκτα ρήματα σε -ττω έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας βραχύ. Εξαιρούνται τα ρήματα πράττω, κηρύττω, φρίττω.
- vi. Τα οδοντικόληκτα ρήματα σε -ζω, -αζω, -ιζω, -υζω έχουν το δίχρονο βραχύ. Εξαιρούνται τα ρήματα που δηλώνουν φωνή ή ήχο, π.χ: κράζω.
- vii. Τα ρήματα σε -ίνω, -ύνω, -ίρω, -ύρω έχουν το δίχρονο μακρό. Τα ρήματα βάλλω, σφάλλω, κάμνω έχουν το δίχρονο βραχύ.

ΕΙΜΙ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
ΕΝΣ	εἰμί εἶ ἐστί ἐσμέν ἐστέ εἰσί(ν)	ᾧ ῆς ῆ ᾧμεν ῆτε ᾧσιν	εἶην εἶης εἶη εἶμεν / εἶμεν εἶητε / εἶτε εἶσαν / εἶεν	- ἴσθι ἔστω - ἔστε ἔστων / ὄντων / ἔστωσαν	εἶναι Μτχ. ὦν οὔσα ὄν
ΠΡΤ	ἦ και ἦν ἦσθα ἦν ἦμεν ἦτε ή ἦστε ἦσαν	-	-	-	-
ΜΕΛ	ἔσομαι ἔσῃ ή ἔσει ἔσται ἐσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	-	ἔσομαι ἔσῃ ή ἔσει ἔσται ἐσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	-	Απαρ. ἔσεσθαι Μτχ. ἐσόμενος ἐσομένη ἐσόμενον

ΣΥΝΕΙΜΙ (σύν + εἰμί)

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
ΕΝΣ	σύνειμι σύνει σύνεστι(ν) σύνεσμεν σύνεστε σύνεισι(ν)	συνῶ συνῆς συνῆ συνῶμεν συνῆτε συνῶσι(ν)	συνείην συνείης συνείη συνείμεν / συνεῖμεν συνείητε / συνεῖτε συνείσαν / συνεῖεν	- σύνισθι συνέστω - σύνεστε συνέστων / συνέστωσαν / συνόντων	συνεῖναι Μτχ συνών συνούσα συνόν
ΠΡΤ	συνῆ / συνῆν συνῆσθα συνῆν συνῆμεν συνῆστε / συνῆτε συνῆσαν	-	-	-	-
ΜΕΛ	συνέσομαι συνέσει/η συνέσται συνεσόμεθα συνέσεσθε συνέσονται	-	συνεσοίμην συνέσοιο συνέσοιτο συνεσοίμεθα συνέσοισθε συνέσοιντο	-	Απαρ. συνέσεσθαι Μτχ. συνεσόμενος συνεσομένη συνεσόμενον

Παρατήρηση: Το ρήμα εἰμί, όταν είναι σύνθετο με πρόθεση, ανεβάζει τον τόνο στη λήγουσα της πρόθεσης σ' όλους τους τύπους της Οριστικής του Ενεστώτα και στο β'

ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο της Προστακτικής του Ενεστώτα.
π.χ. σύνειμι, σύνει κ.τ.λ, σύνισθι, σύνεστε.

Α' ΣΥΖΥΓΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ ΣΕ -ω

Βαρύτονα φωνηεντόληκτα – Ενεργητική Φωνή

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.
Ε Ν Σ	παιδεύ-ω παιδεύ-εις παιδεύ-ει παιδεύ-ομεν παιδεύ-ετε παιδεύ-ουσι(ν)	παιδεύ-ω παιδευ-ης παιδεύ-η παιδεύ-ωμεν παιδεύ-ητε παιδεύ-ωσι(ν)	παιδεύ-οιμι παιδεύ-οις παιδεύ-οι παιδεύ-οιμεν παιδεύ-οιτε παιδεύ-οιεν	- παίδευ-ε παιδευ-έτω - παιδεύ-ετε παιδευ-όντων/ παιδευ-έτωσαν	παιδεύ-ειν MTX παιδεύ-ων παιδεύ-ουσα παιδεῦ-ον
Π Ρ Τ	ἐ-παίδευ-ον ἐ-παίδευ-ες ἐ-παίδευ-ε(ν) ἐ-παιδεύο-μεν ἐ-παιδεύ-ετε ἐ-παίδευ-ον	-	-	-	-
Μ Ε Λ	παιδεύ-σ-ω παιδεύ-σ-εις παιδεύ-σ-ει παιδεύ-σ-ομεν παιδεύ-σ-ετε παιδεύ-σ-ουσι(ν)	-	παιδεύ-σ-οιμι παιδεύ-σ-οις παιδεύ-σ-οι παιδεύ-σ-οιμεν παιδεύ-σ-οιτε παιδεύ-σ-οιεν	-	παιδεύ-σειν MTX παιδεύ-σων παιδεύ-σουσα παιδεῦ-σον
Α Ο Ρ	ἐ-παίδευ-σ-α ἐ-παιδευ-σ-ας ἐ-παίδευ-σ-ε(ν) ἐ--παιδεύ-σ-αμεν ἐ-παιδεύ-σ-ατε ἐ-παιδευ-σ-αν	παιδεύ-σ-ω παιδευ-σ-ης παιδεύ-σ-η παιδευ-σ-ωμεν παιδευ-σ-ητε παιδεύ-σ-ωσι	παιδεύ-σ-αιμι παιδεύ-σ-αις παιδεύ-σ-αι παιδευ-σ-αιμεν παιδευ-σ-αιτε παιδευ-σ-αιεν	- παίδευ-σ-ον παιδευ-σ-άτω - παιδεύ-σ-ατε παιδευ-σ-άντων / παιδευ-σ-άτωσαν	παυδεῦσ-αι MTX παιδευ-σ-ας παιδευ-σ-ασα παιδεῦσ-αν
Π Ρ Κ	πε-παίδευ-κ-α πε-παίδευ-κ-ας πε-παίδευ-κ-ε πε-παιδευ-κ-αμεν πε-παιδευ-κ-ατε πε-παιδευ-κ-ασι	πεπαιδευκώς -κυῖα -κός ᾧ, ἧς, ἧ πεπαιδευ-κότες -κυῖαι, -κότα ᾧμεν, ἧτε, ᾧσι(ν)	πεπαιδευκώς -κυῖα -κός εἶην, εἶης, εἶη πεπαιδευ-κότες -κυῖαι, -κότα εἶημεν / εἶμεν, εἶητε / εἶτε, εἶσαν / εἶεν	πεπαιδευκώς -κυῖα -κός ἴσθι, ἔστω πεπαιδευ-κότες -κυῖαι, -κότα ἔστε, ἔστων / ἔστωσαν / ὄντων	πε-παιδευ-κέναι MTX πε-παιδευ-κώς πε-παιδευ-κυῖα πε-παιδευ-κός
Υ Π Σ	ἐ-πεπαιδεύκ-ειν ἐ-πεπαιδεύκ-εις ἐ-πεπαιδεύκ-ει ἐ-πεπαιδεύκ-εμεν ἐ-πεπαιδεύκ-ετε ἐ-πεπαιδεύκ-εσαν	-	-	-	-

Παρατηρήσεις:

1. Σχηματίζεται και **μονολεκτικός** Παρακείμενος στην **Υποτακτική** και στην **Ευκτική**:
πεπαιδευ - κω, πεπαιδευ - κοιμι.
2. Η Προστακτική της Ενεργητικής Φωνής στο β' ενικό πρόσωπο του Ενεστώτα και του Αορίστου τονίζεται στην **προπαραλήγουσα**, π.χ. **κέλευε, κέλευσον, παίδευε, παίδευσον**.
3. Οι δίφθογγοι **αι** και **οι** στο **τέλος της Ευκτικής** είναι **μακρόχρονοι**: π.χ. **κελεύσαι**. Στο **απαρέμφατο Αορίστου** Ενεργητικής Φωνής η δίφθογγος **αι** είναι κανονικά **βραχύχρονη**: π.χ. **παυδεῦσαι**.
4. Οι ονομαστικοί τύποι, όπου **τονίζονται απλοί**, εκεί **τονίζονται και σύνθετοι**.

Βαρύτονα φωνηεντόληκτα - Μέση φωνή

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.
Ε Ν Σ	παιδευ-ομαι παιδευ-ει / η παιδευ-εται παιδευ-όμεθα παιδευ-εσθε παιδευ-ονται	παιδευ-ωμαι παιδευ-η παιδευ-ηται παιδευ-όμεθα παιδευ-ησθε παιδευ-ωνται	παιδευ-οίμην παιδευ-οιο παιδευ-οιτο παιδευ-οίμεθα παιδευ-οισθε παιδευ-οιντο	- παιδευ-ου παιδευ-έσθω - παιδευ-εσθε παιδευ-έσθων / -έσθωσαν	παιδευ-εσθαι MTX παιδευ-όμενος παιδευ-ομένη παιδευ-όμενον
Π Ρ Τ	ἐ-παιδευ-οίμην ἐ-παιδευ-ου ἐ-παιδευ-ετο ἐ-παιδευ-όμεθα ἐ-παιδευ-εσθε ἐ-παιδευ-οντο	-	-	-	-
Μ Ε Λ	παιδευ-σ-ομαι παιδευ-σ-ει / η παιδευ-σ-εται παιδευ-σ-όμεθα παιδευ-σ-εσθε παιδευ-σ-ονται	-	παιδευ-σ-οίμην παιδευ-σ-οιο παιδευ-σ-οιτο παιδευ-σ-οίμεθα παιδευ-σ-οισθε παιδευ-σ-οιντο	-	παιδευ-σ-εσθαι MTX παιδευ-σ-όμενος παιδευ-σ-ομένη παιδευ-σ-όμενον
Α Ο Ρ	ἐ-παιδευ-σ-αίμην ἐ-παιδευ-σ-ω ἐ-παιδευ-σ-ατο ἐ-παιδευ-σ-άμεθα ἐ-παιδευ-σ-ασθε ἐ-παιδευ-σ-αντο	παιδευ-σ-ωμαι παιδευ-σ-η παιδευ-σ-ηται παιδευ-σ-ώμεθα παιδευ-σ-ησθε παιδευ-σ-ωνται	παιδευ-σ-αίμην παιδευ-σ-αιο παιδευ-σ-αιτο παιδευ-σ-αίμεθα παιδευ-σ-αισθε παιδευ-σ-αιντο	- παιδευ-σαι παιδευ-σάσθω - παιδευ-σασθε παιδευ-σάσθων / -σάσθωσαν	παυδεῦσ-ασθαι MTX παιδευσ-άμενος παιδευσ-αμένη παιδευσ-άμενον
Π Ρ Κ	πε-παίδευ-μαι πε-παίδευ-σαι πε-παίδευ-ται πε-παίδευ-μεθα πε-παίδευ-σθε πε-παίδευ-νται	πεπαιδευ-μένος -μένη, -μένον ᾧ, ἥς, ἥ πεπαιδευ-μένοι -μέναι -μένα ᾧμεν, ἥτε, ᾧσι(ν)	πεπαιδευ-μένος -μένη, -μένον εἶην, εἶης, εἶη πεπαιδευ-μένοι -μέναι -μένα εἶημεν / εἶμεν εἶητε / εἶτε εἶσαν / εἶεν	- πεπαίδευ-σο πεπαίδευ-σθω - πεπαίδευ-σθε πεπαίδευ-σθων / -σθωσαν	πε-παίδευ-σθαι MTX πε-παιδευ-μένος πε-παιδευ-μένη πε-παιδευ-μένον

Υ Π Σ	ἐ-πεπαιδεύ-μην				
	ἐ-πεπαιδευ-σο				
	ἐ-πεπαιδευ-το	-	-	-	-
	ἐ-πεπαιδεύ-μεθα				
	ἐ-πεπαιδευ-σθε				
	ἐ-πεπαιδευ-ντο				

Παρατηρήσεις:

1. Τα ρήματα βούλομαι, οἶομαι και ὄψομαι σχηματίζουν το β' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα μόνο σε -ει.
2. Η Προστακτική της Μέσης Φωνής στο β' ενικό στα υπερδισύλλαβα ρήματα τονίζεται στην προπαραλήγουσα: κέλευσαι, παίδευσαι. Η δίφθογγος αι στην κατάληξη είναι κανόνικα βραχύχρονη.
3. Το απαρέμφατο της Μέσης φωνής του Παρακειμένου τονίζεται στην παραλήγουσα: πεπαιδεῦ-σθαι, κεκελεῦ-σθαι.

**Μέσος Παρακείμενος και Υπερσυντέλικος
Συμφωνόληκτων ρημάτων**

Συγκεντρωτικός Πίνακας

Ουρανικόληκτα ρήματα (χαρακτήρας θέματος: κ, γ, χ, ττ, σσ)

π.χ. φυλά-ττ-ομαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Π Ρ Κ	πεφύλα-γμαι	πεφυλαγμένος	πεφυλαγμένος	-	πεφυλά-χθαι
	πεφύλα-ξαι	-η -ον	-η -ον	πεφύλα-ξο	Μτχ. πεφυλαγμένος πεφυλαγμένη πεφυλαγμένον
	πεφύλα-κται	ῶ, ῆς, ῆ	εἶην, εἶης, εἶη	πεφυλά-χθω	
	πεφυλά-γμεθα	πεφυλαγμένοι	πεφυλαγμένοι	-	
	πεφύλα-χθε	-αι -α	-αι -α	πεφύλα-χθε	
	πεφυλα-γμένοι εἰσί(ν)	ῶμεν, ῆτε, ῶσι(ν)	εἶμεν / εἶμεν εἶτε / εἶτε εἶσαν / εἶεν	πεφυλά-χθων/ -χθωσαν	
Υ Π Σ	ἐ-πεφυλά-γμην ἐ-πεφύλα-ξο ἐ-πεφύλα-κτο ἐ-πεφυλά-γμεθα ἐ-πεφύλα-χθε πεφυλα-γμένοι ἦσαν				

Χειλικόληκτα ρήματα (χαρακτήρας θέματος: π, β, φ, πτ)

π.χ. γρά-φ-ομαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Π Ρ Κ	γέγρα-μμαι γέγρα-ψαι γέγρα-πται γεγρά-μμεθα γέγρα-φθε γεγρα-μμένοι εισί(ν)	γεγραμμένος -η -ον ᾶ, ῆς, ῆ γεγραμμένοι -αι -α ᾶμεν, ῆτε, ᾶσι(ν)	γεγραμμένος -η -ον εἶην, εἶης, εἶη γεγραμμένοι -αι -α εἶμεν / εἶμεν εἶητε / εἶτε εἶσαν / εἶεν	- γέγρα-ψο γεγρά-φθω - γέγρα-φθε γεγρά-φθων/ -φθωσαν	γεγρά-φθαι Μτχ. γεγραμμένος γεγραμμένη γεγραμμένον
Υ Π Σ	ἐ-γεγρά-μμην ἐ-γέγρα-ψο ἐ-γέγρα-πτο ἐ-γεγρά-μμεθα ἐ-γέγρα-φθε γεγρα-μμένοι ἦσαν				

Οδοντικόληκτα ρήματα (χαρακτήρας θέματος: τ, δ, θ, ζ)

π.χ. πεί-θ-ομαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Π Ρ Κ	πέπει-σμαι πέπει-σαι πέπει-σται πεπεί-σμεθα πέπει-σθε πεπει-σμένοι εισί(ν)	πεπεισμένος -η -ον ᾶ, ῆς, ῆ πεπεισμένοι -αι -α ᾶμεν, ῆτε, ᾶσι(ν)	πεπεισμένος -η -ον εἶην, εἶης, εἶη πεπεισμένοι -αι -α εἶμεν / εἶμεν εἶητε / εἶτε εἶσαν / εἶεν	- πέπει-σο πεπεί-σθω - πέπει-σθε πεπεί-σθων/ -σθωσαν	πεπεῖ-σθαι Μτχ. πεπεισμένος πεπεισμένη πεπεισμένον
Υ Π Σ	ἐ-πεπεί-σμην ἐ-πέπει-σο ἐ-πέπει-στο ἐ-πεπεί-σμεθα ἐ-πέπει-σθε πεπει-σμένοι ἦσαν				

Παρατηρήσεις:

❖ Τα ρήματα **ελέγχομαι, πέμπομαι, κάμπτομαι** διατηρούν το γ ή το μ στο μέσο Παρακείμενο και Υπερσυντέλικο πριν από τον ρηματικό χαρακτήρα:

ἐλήλεγμαι	πέπεμμαι
ἐλήλεγξαι	πέπεμψαι
ἐλήλεγκται	πέπεμπται
ἐληλέγμεθα	πεπέμμεθα
ἐλήλεγχθε	πέπεμφθε
ἐληλεγμένοι εἰσί(ν)	πεπεμμένοι εἰσί(ν)

❖ Ο Παρακείμενος και ο Υπερσυντέλικος της Μέσης Φωνής των αφωνόληκτων ρημάτων σχηματίζουν **περιφραστικά** το γ' πληθυντικό πρόσωπο της Οριστικής από τη **μετοχή** του Παρακειμένου Μέσης Φωνής και το ρήμα **εἰμι** στον Ενεστώτα και στον Παρατατικό αντίστοιχα.

π.χ.: δεδεγμένοι εἰσὶ/ δεδεγμένοι ἦσαν, λελειμμένοι εἰσὶ/ λελειμμένοι ἦσαν

Ἡ μόρφωση, ὅπως ακριβῶς μια εὐφορη γῆ, φέρνει ὅλα τα καλά.

Σωκράτης, Αθηναῖος Φιλόσοφος

ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΑ - ΥΓΡΟΛΗΚΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Ενρινόληκτα ονομάζονται τα ρήματα που έχουν χαρακτήρα **-μ-, -ν** και **υγρόληκτα** εκείνα που έχουν χαρακτήρα **λ, ρ**.

π.χ.: γέμ-ω, μέν-ω, στέλλ-ω, αἶρ-ω.

Ενεστώτας – Παρατατικός

Από τα ενρινόληκτα - υγρόληκτα ρήματα

α) Λίγα σχηματίζουν τον Ενεστώτα και Παρατατικό από το ρηματικό θέμα αμετάβλητο: **νέμω, ἔνεμον - φέρω, ἔφερον**

β) Τα περισσότερα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίζουν το θέμα του **Ενεστώτα** με την προσθήκη του προσφύματος **-j-**.

➤ Σε όσα έχουν χαρακτήρα **-λ-**, το **-j-** αφομοιώνεται από αυτό και έτσι τα ρήματα έχουν **-λλ-**.

θ. βαλ- βάλ-jω > βάλλω

θ. στελ- στελ-jω > στέλλω

Εξαιρούνται και έχουν ένα **-λ-** (δεν παίρνουν πρόσφυμα -j-) τα:

- βούλομαι - (Μέλλ.:) βουλήσομαι
- ἐθέλω – (Μέλλ.:) ἐθελήσω
- ἐπιμέλομαι – (Μέλλ.:) ἐπιμελήσομαι
- μέλει (απρόσωπο) – (Μέλλ.:) μελήσει
- ὀφείλω – (Μέλλ.:) ὀφειλήσω

➤ Σε όσα έχουν χαρακτήρα **-ν-, -ρ-** και προηγείται το φωνήεν **α**, τότε το **-j-** μετατοπίζεται, πριν το **-ν-** ή το **-ρ-** και ενώνεται με το προηγούμενο **-α-** σε δίφθογγο **-αι-**.

π.χ.:

ὕφαν-jω > ὕφ[αίνω]

καθαρ-jω > καθ[αίρω]

➤ Σε όσα έχουν χαρακτήρα **-ν-**, **-ρ-** και προηγούνται τα φωνήεντα **ε, ι, υ**, τότε το **-j-** αφομοιώνεται προς το χαρακτήρα **-ν-** ή **-ρ-**, έπειτα το διπλό **-ν-** ή **-ρ-** απλοποιείται και το προηγούμενο φωνήεν εκτείνεται αναπληρωτικά, δηλ. το **-ε-** σε **-ει-**, το **-ι-** σε **-ῑ-** και το **-υ-** σε **-ῡ-**.

π.χ.:

κτέν-jω > κτείνω, σπέρ-jω > σπείρω,
κρίν-jω > κρίνω, οϊκτίρ-jω > οϊκτίρω
πλύν-jω > πλύνω, σύρ-jω > σύρω

Μέλλοντας

Ο ενεργητικός και μέσος Μέλλοντας σχηματίζονται από το ρηματικό θέμα και τις καταλήξεις **-ῶ**, **-οῦμαι**, και κλίνονται όπως ο Ενεστώτας των σε **-έω** συνηρημένων ρημάτων. Οι Μέλλοντες αυτού του είδους ονομάζονται **αττικοί** ή **συνηρημένοι**:

(στέλλω, θ. στελ-),	Μελλ. στελῶ-στελοῦμαι
(περαίνω, θ. περᾶν-)	περανῶ-περανοῦμαι
(αἶρω, θ. ἄρ-)	ἄρῶ-αροῦμαι
(κτείνω, θ. κτεν-)	κτενῶ-κτενοῦμαι
(σπείρω, θ.σπερ-)	σπερῶ-σπεροῦμαι
(κρίνω, θ.κρίν-)	κρίνῶ-κρίνοῦμαι
(ἀμύνω, θ.ἀμύν-)	ἀμύνῶ-ἀμύνοῦμαι

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο
νεμῶ	νεμοῖμι / νεμοίην	νεμεῖν
νεμεῖς	νεμοῖς / νεμοίης	
νεμεῖ	νεμοῖ / νεμοίη	Μετοχές
νεμοῦμεν	νεμοῖμεν	νεμῶν (-οῦντος)
νεμεῖτε	νεμοῖτε	νεμοῦσα (-ούσης)
νεμοῦσι(ν)	νεμοῖεν	νεμοῦν (-οῦντος)

ΜΕΣΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο
νεμοῦμαι νεμεῖ / ἦ νεμεῖται νεμούμεθα νεμεῖσθε νεμοῦνται	νεμοίμην νεμοῖο νεμοῖτο νεμοίμεθα νεμοῖσθε νεμοῖντο	νεμείσθαι Μετοχές νεμούμενος νεμουμένη νεμούμενον

- ❖ Ο παθητικός Μέλλοντας α' σχηματίζεται από το ρηματικό θέμα και την κατάληξη **-θήσομαι**:

φαν-θήσομαι, φαν-θήσει, φαν-θήσεται κ.λπ. (όπως λυ-θήσομαι).

Τα υπερδισύλλαβα ρήματα σε -ίζω σχηματίζουν Μέλλοντα σε -ιῶ (-ιοῦμαι) που κλίνεται κατά το ποιῶ-ποιοῦμαι:

π.χ. κομίζω-κομιῶ
νομίζω-νομιῶ
πορίζομαι-ποριοῦμαι

αλλά: κτίζω(δισύλλαβο)-κτίσω.

Προσοχή: Μερικά υγρόληκτα και ενρινόληκτα ρήματα δε σχηματίζουν συνηρημένο Μέλλοντα, όπως:

βούλομαι – βουλήσομαι

(ἐ) θέλω- (ἐ) θελήσω

μέλει – μελήσει

μέλλω – μελλήσω

ὀφείλω - ὀφειλήσω

χαίρω – χαιρήσω

γίγνομαι – γενήσομαι

- ❖ Από τα ρήματα που έχουν Μέλλοντα σε -ῶ εξαίρούνται και κλίνονται κατά το τιμάω-ῶ τα εξής:

βιβάζω > βιβῶ

ἐλαύνω > ἐλῶ

ἐξετάζω > ἐξετῶ

κεράννυμι > κερῶ

πελάζω > πελῶ

πετάννυμι > πετῶ

σκεδάννυμι > σκεδῶ

σκιάζω > σκιῶ

κρεμάννυμι > κρεμῶ

δικάζω > δικῶ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:**Οριστική**

ἐξετῶ
ἐξετᾶς
ἐξετᾶ
ἐξετῶμεν
ἐξετᾶτε
ἐξετῶσι(ν)

Ευκτική

ἐξετῶμι(-ώην)
ἐξετῶς(-ώης)
ἐξετῶ(-ώη)
ἐξετῶμεν
ἐξετῶτε
ἐξετῶεν

Απαρέμφατο

ἐξετᾶν

Μετοχές

ἐξετῶν
ἐξετῶσα
ἐξετῶν

Αόριστος

Ο ενεργητικός και μέσος Αόριστος των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων σχηματίζονται αρχικά από το ρηματικό θέμα και τις καταλήξεις **-σα** και **-σάμην**, όπως στα φωνηεντόληκτα. Έπειτα, ο χρονικός χαρακτήρας **-σ-** αφομοιώνεται με τον προηγούμενό του ένρινο (**μ,ν**) ή υγρό (**λ,ρ**) και τα διπλά σύμφωνα που προκύπτουν, απλοποιούνται με αναπληρωτική έκταση (αντέκταση) του προηγούμενου βραχύχρονου φωνήεντος ως εξής:

ᾱ > η π.χ. ἔ-φᾶν-σα > ἔ-φᾶννα > ἔ-φην-α (ρ. φαίνω)
ε -> ει ἥγγελ-σα > ἥγγελλα > ἥγγειλ-α (ρ. ἀγγέλλω)
ῖ -> ῖ ἔ-κρῖν-σα > ἔ-κρῖννα > ἔ-κρῖν-α (ρ. κρίνω)
ῡ -> ῡ ἥμῡν-σα > ἥμῡννα > ἥμῡνα (ρ. ἀμύνω).

Εξαιρέση: Το ᾱ μετά από **ε, ι, ρ** εκτείνεται αναπληρωματικά σε **ᾱ** (και όχι σε **η**): Λεαίνω-ἐλέᾱνα, ὑγιαίνω-ὑγίᾱνα, μιαίνω-ἐμίᾱνα.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἐνείμα	νείμω	νείμαιμι	-	νεῖμαι
ἐνείμας	νείμης	νείμαις / -ειας	νεῖμον	
ἐνείμε(ν)	νείμη	νείμαι / -ειεν	νειμάτω	Μτχ.
ἐνείμαμεν	νείμωμεν	νείμαιμεν	-	νείμας
ἐνείματε	νείμητε	νείμαιτε	νείματε	νειμάσα
ἐνείμαν	νείμωσι(ν)	νείμαιεν / -ειαν	νειμάντων / νειμάτωσαν	νεῖμαν

ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἐνείμαμην ἐνείμω ἐνείματο ἐνείμαμεθα ἐνείμασθε ἐνείμαντο	νείμωμαι νείμῃ νείμῃται νείμώμεθα νείμῃσθε νείμονται	νείμαίμην νείμαιο νείμαιτο νείμαίμεθα νείμαισθε νείμαιντο	- νείμαι νείμασθω - νείμασθε νείμασθων / νείμασθωσαν	νείμασθαι Μτχ. νείμαμενος νείμαμένη νείμαμενον

- ❖ Ο παθητικός Αόριστος α' σχηματίζεται με το ρηματικό θέμα και κατάληξη – **θην**: ἡγγέλθην, ἡγγέλθης, ἡγγέλθη κ.λπ. (όπως ἐλύθην).

Έτσι, ο ενεργητικός και μέσος Αόριστος α' των ενρινόληκτων και υγρόληκτων **ρημάτων** σχηματίζεται σε όλες τις εγκλίσεις, **το απαρέμφατο και τη μετοχή**, με το θέμα μετασχηματισμένο και με τις ίδιες καταλήξεις που έχουν τα φωνηεντόληκτα ρήματα, αλλά χωρίς το χρονικό χαρακτήρα **-σ-** με μακρόχρονη παραλήγουσα.

Παρακείμενος - Υπερσυντέλικος

- ✓ Στο ρηματικό θέμα συνάπτονται οι καταλήξεις **–κα, –κειν** για την Ενεργητική Φωνή και **–μαι, –μην** για τη Μέση:

(ἀγγέλλω, θ. ἀγγελ-)	Πρκ. ἡγγελ-κα	Υπερσ. ἡγγέλ-κειν
(ἀγγέλλομαι, θ. ἀγγελ-)	ἡγγελ-μαι	ἡγγέλ-μην
(αἶρω, θ. ἀρ-)	ἦρ-κα	ἦρ-κειν
(αἶρομαι, θ. ἀρ-)	ἦρ-μαι	ἦρ-μην

Παρατηρήσεις:

- ✓ Από τα ρήματα με χαρακτήρα **ν** άλλα εμφανίζουν μεσοπαθητικό Παρακείμενο και υπερσυντέλικο σε **–μμαι, –μμην** και άλλα σε **–σμαι, –σμην**:

ὀξύνομαι- ὠξύμμαι- ὠξύμμην (ν+μ μμ)
φαίνομαι- πέφασμαι- ἐπεφάσμην (ν+μ σμ)

- ✓ Όσα ενρινόληκτα – υγρόληκτα έχουν μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα με **ε**, το τρέπουν σε **ᾱ** στον Παθητικό Μέλλοντα – Αόριστο και στον Παρακείμενο και Υπερσυντέλικο κάθε Φωνής:

τείνω (θ. τεν.) ταθήσομαι - ἐτάθην

τέτακα – τέταμαι

ἐτετάκειν - ἐτετάμην

σπείρω (θ. σπερ.) σπαρήσομαι - ἐσπάρην

ἔσπαρκα - ἔσπαρμαι

ἐσπάρκειν - ἐσπάρμην

✓ Τα ρήματα **κλίνω, κρίνω, τείνω, πλύνω, φθίνω** αποβάλλουν το χαρακτήρα **ν** στον Παρακείμενο και Υπερσυντέλικό κάθε φωνής, καθώς και στον Παθητικό Μέλλοντα – Αόριστο α':

κρίνω (θ. κρίν-) κέκρικα - ἐκεκρίκειν

κέκριμαι - ἐκεκρίμην

κριθήσομαι - ἐκρίθην

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

Οριστική	ἤγγελμαι ἤγγελσαι ἤγγελλται ἤγγέλμεθα ἤγγελθε ἤγγελμένοι,-αι,-α εἰσί	ᾤξυμαι ᾤξυνσαι ᾤξυνται ᾤξύμμεθα ᾤξυνθε ᾤξύμμένοι,-αι,-α εἰσί	πέφασμαι πέφανσαι πέφανται πεφάσμεθα πέφανθε πεφασμένοι,-αι,-α εἰσί
Υποτ.	ἤγγελμένος, -η, -ον ᾧ κ.λπ	ᾤξυμμένος,-η,-ον ᾧ κ.λπ	πεφασμένος,-η,-ον ᾧ κ.λπ
Ευκτ.	ἤγγελμένος, -η, -ον εἶην κ. λπ.	ᾤξυμμένος,-η,-ον εἶην κ.λπ	πεφασμένος,-η,-ον εἶην κ.λπ
Προστ.	- ἤγγελλσο ἤγγέλθω - ἤγγελθε ἤγγέλθων/ ἤγγέλθωσαν	- ᾤξυνσο ᾤξύνθω - ᾤξυνθε ᾤξύνθων/ ᾤξύνθωσαν	- πέφανσο πεφάνθω - πέφανθε πεφάνθων/ πεφάνθωσαν
Απαρ.	ἤγγέλθαι	ᾤξύνθαι	πεφάνθαι
Μτχ.	ἤγγελμένος, -η, ον	ᾤξυμμένος,-η,-ον	πεφασμένος,-η,-ον

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

Οριστική	ἡγγέλμην	ὠξύμην	ἐπεφάσμην
	ἡγγελο	ὠξυνσο	ἐπέφανσο
	ἡγγελο	ὠξυντο	ἐπέφαντο
	ἡγγέλμεθα	ὠξύμμεθα	ἐπεφάσμεθα
	ἡγγελθε	ὠξυνθε	ἐπέφανθε
	ἡγγελμένοι ἦσαν	ὠξυμμένοι ἦσαν	πεφασμένοι ἦσαν

Επισημάνσεις στον τονισμό

- Στα υγρόληκτα και ενρινόληκτα ρήματα, **το δίχρονο φωνήεν του θέματος είναι μακρόχρονο** στον Ενεστώτα και στον Αόριστο Ενεργητικής και Μέσης φωνής, ενώ στον Παρακείμενο **βραχύ**
- **π.χ.:** ρ. κρίνω (θ. κρῖν-) -> ἔκρῖνα, κρῖναι,
ρ. ἀμύνω (θ. ἀμῦν-) -> ἤμῡνα, ἀμῡναι.

➤ **Εξαίρεση:** Τα ρήματα **βάλλω, σφάλλω, κάμνω** έχουν στον ενεστώτα το **α** βραχύ.

- Η **Προστακτική** του Αορίστου α', Ενεργητικής και Μέσης φωνής, των απλών και σύνθετων ρημάτων ανεβάζει πάντα τον τόνο όσο το επιτρέπει η λήγουσα.
π.χ.: ρ. ἀγγέλλω -> ἄγγειλον, ἀγγέλλομαι -> ἄγγειλαι,
ρ. διακρίνω -> διάκρινον, ἀποκρίνομαι -> ἀπόκριναι.
- Το **απαρέμφατο** και η **μετοχή**, όταν είναι σύνθετα, **δεν** ανεβάζουν τον τόνο
π.χ.:
ρ. κατατείνω -> κατατεῖναι, κατατείνας, κατατείνασα, κατατεῖναν,
ρ. αποκλίνω -> ἀποκλῖναι, ἀποκλίνας, ἀποκλίνασα, ἀποκλῖναν.

ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'

Ο Αόριστος β', ενεργητικός ή μέσος, σχηματίζεται στην Οριστική από τις καταλήξεις του **Παρατατικού**. Στις άλλες εγκλίσεις σχηματίζεται από τις καταλήξεις του **Ενεστώτα**.

Παρατηρήσεις:

- ✓ Το θέμα του Αορίστου β' είναι **διαφορετικό** από αυτό του Παρατατικού, π.χ.:

	ΠΡΤ	ΑΟΡ. Β'
ἀμαρτάνω:	ἡμάρταν-ον	ἤμαρτ-ον

- ✓ Στο απαρέμφατο και στη μετοχή της Ενεργητικής Φωνής τονίζεται στη **λήγουσα**: βαλεῖν, βαλών.
- ✓ Στο απαρέμφατο της Μέσης Φωνής τονίζεται στην **παραλήγουσα**: γενέσθαι.
- ✓ Στο β' ενικό πρόσωπο της Προστακτικής της Μέσης Φωνής τονίζεται στη **λήγουσα** είτε είναι απλό είτε σύνθετο το ρήμα: λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ.
- ✓ Μερικῶν Αορίστων το β' ενικό πρόσωπο της ενεργητικής Προστακτικής τονίζεται στη **λήγουσα**: ἐλθέ, λαβέ, εὐρέ, εἰπέ, ἰδέ των ρημάτων ἔρχομαι, λαμβάνω, εὐρίσκω, λέγω, ὁρῶ αντίστοιχα. Όταν, όμως, είναι **σύνθετα** με πρόθεση, **ανεβάζουν τον τόνο** στην **προπαραλήγουσα**: ἀπελθε του ἀπέρχομαι (ἀπό + ἔρχομαι).
- ✓ Στη **μονοσύλλαβη Προστακτική**, αν το ρήμα είναι σύνθετο με **δισύλλαβη πρόθεση**, ο τόνος **αναβιβάζεται**: ἀπόσχου του ἀπεσχύομαι (ἀπέχομαι).

- ✓ Η Οριστική του ρήματος **ὄρῳ** είναι **εἶδον**, όμως στις υπόλοιπες εγκλίσεις, καθώς και στο απαρέμφατο και στη μετοχή γράφεται με **ι**: ἶδω, ἴδοιμι, ἰδέ, ἰδεῖν, ἰδών.
- ✓ Η Οριστική του ρήματος **αἰρῳ** είναι **εἶλον**, όμως στις υπόλοιπες εγκλίσεις, καθώς και στο απαρέμφατο και στη μετοχή γράφεται με **ε**: ἔλω, ἔλοιμι, ἔλε, ἐλεῖν, ἐλών.
- ✓ Ο Αόριστος του **λέγω** είναι **εἶπον** και το **ει διατηρείται** σε όλες τις εγκλίσεις: εἶπω, εἶποιμι, εἶπέ, εἶπεῖν, εἶπών

Ενδεικτικός σχηματισμός Αορίστου β'

Ενεργητική Φωνή

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ω	βάλ-οιμι	-	βαλ-εῖν	βαλ-ών
ἔ-βαλ-ες	βάλ-ης	βάλ-οις	βάλ-ε		βαλ-οὔσα
ἔ-βαλ-ε	βάλ-η	βάλ-οι	βαλ-έτω		βαλ-όν
ἐ-βάλ-ομεν	βάλ-ωμεν	βάλ-οιμεν	-		
ἐ-βάλ-ετε	βάλ-ητε	βάλ-οιτε	βάλ-ετε		
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ωσι(ν)	βάλ-οιεν	βαλ-όντων		

Μέση Φωνή

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
ἐ-βαλ-όμεν	βάλ-ωμαι	βαλ-οίμην	-	βαλ-έσθαι	βαλ-όμενος
ἐ-βάλ-ου	βάλ-η	βάλ-οιο	βαλ-οὔ		βαλ-ομένη
ἐ-βάλ-ετο	βάλ-ηται	βάλ-οιτο	βαλ-έσθω		βαλ-όμενον
ἐ-βαλ-όμεθα	βαλ-ώμεθα	βαλ-οίμεθα	-		
ἐ-βάλ-εσθε	βάλ-ησθε	βάλ-οισθε	βάλ-εσθε		
ἐ-βάλ-οντο	βάλ-ωνται	βάλ-οιντο	βαλέ-σθων		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΡΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΑΟΡΙΣΤΟ Β'

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος β' Οριστική	Αόριστος β' Υποτακτική
ἀγορεύω	ἡγόρευον	εἶπον	εἶπω
ἄγω	ἤγον	ἤγαγον	ἀγάγω
αἰρῶ	ἤρουν	εἶλον	ἔλω
αἰρουῖμαι	ἤρούμην	εἰλόμην	ἔλωμαι
αἰσθάνομαι	ἤσθανόμην	ἤσθόμην	αἴσθωμαι
ἄλλομαι	ἤλλόμην	ἤλόμην	ἄλωμαι
ἀμαρτάνω	ἤμαρτανον	ἤμαρτον	ἀμάρτω
ἀνέχομαι	ἠνειχόμην	ἠνεσχόμην	ἀνάσχωμαι
ἀπαγορεύω	ἀπηγόρευον	ἀπεῖπον	ἀπεῖπω
ἀπεχθάνομαι	ἀπηχθανόμην	ἀπηχθόμην	ἀπέχθωμαι
ἀπόλλυμαι	ἀπωλλύμην	ἀπωλόμην	ἀπόλωμαι
ἀφικνουῖμαι	ἀφικνούμην	ἀφικόμην	ἀφίκωμαι
βάλλω	ἔβαλλον	ἔβαλον	βάλω
βάλλομαι	ἐβαλλόμην	ἐβαλόμην	βάλωμαι
γίγνομαι	ἐγίγνόμην	ἐγενόμην	γένωμαι
δάκνω	ἔδακνον	ἔδακον	δάκω
ἐγείρομαι	ἠγειρόμην	ἠγρόμην	ἔγρωμαι
εἰμί	ἦν	ἐγενόμην	γένωμαι
εἶμι	ἦειν / ἦα	ἦλθον	ἔλθω
ἔπομαι	εἰπόμην	ἐσπόμην	σπῶμαι
ἔρχομαι	ἦειν / ἦα	ἦλθον	ἔλθω
ἐρωτῶ	ἠρώτων	ἠρόμην	ἔρωμαι
ἐσθίω	ἤσθιον	ἔφαγον	φάγω
εὕρισκω	ἠύρισκον/εὕρισκον	ἠύρον/εὕρον	εὕρω
εὕρισκομαι	ἠύρισκόμην/εὕρισκόμην	ἠύρόμην/εὕρόμην	εὕρωμαι
ἔχω	εἶχον	ἔσχον	σχῶ
ἔχομαι	εἰχόμην	ἐσχόμην	σχῶμαι
θέω	ἔθεον	ἔδραμον	δράμω
(ἀπό)θνήσκω	(ἀπ)έθνησκον	(ἀπ)έθανον	(ἀπο)θάνω
κάμνω	ἔκαμνον	ἔκαμον	κάμω
κατηγορῶ	κατηγόρουν	κατεῖπον	κατεῖπω
κράζω	ἔκραζον	ἔκραγον	κράγω
(ἀπό)κτείνω	(ἀπ)έκτεινον	(ἀπ)έκτανον	(ἀπό)κτάνω
λαγχάνω	ἐλάγχχανον	ἔλαχον	λάχω
λαμβάνω	ἐλάμβανον	ἔλαβον	λάβω
λαμβάνομαι	ἐλαμβάνόμην	ἐλαβόμην	λάβωμαι
λανθάνω	ἐλάνθανον	ἔλαθον	λάθω

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος β' Οριστική	Αόριστος β' Υποτακτική
λανθάνομαι	ἐλανθανόμην	ἐλαθόμην	λάθωμαι
λέγω	ἔλεγον	εἶπον	εἶπω
λείπω	ἔλειπον	ἔλιπον	λίπω
λείπομαι	ἐλειπόμην	ἐλιπόμην	λίπωμαι
μανθάνω	ἐμάνθανον	ἔμαθον	μάθω
ὁρῶ	ἑώρων	εἶδον	ἴδω
ὁρῶμαι	ἐωρώμην	εἰδόμην	ἴδωμαι
ὀρύττω	ὥρυττον	ὥρυγον	ὠρύγω
ὀφείλω	ὥφειλον	ὥφελον	ὀφέλω
ὀφλισκάνω	ὥφλίσκανον	ὥφλον	ὄφλω
πάσχω	ἔπασχον	ἔπαθον	πάθω
πείθω	ἔπειθον	ἔπιθον	πίθω
πείθομαι	ἐπειθόμην	ἐπιθόμην	πίθωμαι
πίνω	ἔπινον	ἔπιον	πίω
πίπτω	ἔπιπτον	ἔπεσον	πέσω
πυνθάνομαι	ἐπυνθανόμην	ἐπυθόμην	πύθωμαι
σφάλλω	ἔσφαλλον	ἔσφαλον	σφάλω
τέμνω	ἔτεμνον	ἔτεμον	τέμω
τέμνομαι	ἔτεμνόμην	ἐτεμόμην	τέμωμαι
τίκτω	ἔτικτον	ἔτεκον	τέκω
τρέπομαι	ἐτρεπόμην	ἐτραπόμην	τράπωμαι
τρέχω	ἔτρεχον	ἔδραμον	δράμω
τυγχάνω	ἐτύγχανον	ἔτυχον	τύχω
ὑπισχνοῦμαι	ὑπισχνούμην	ὑπεσχόμην	ὑπόσχωμαι
φέρω	ἔφερον	ἤνεγκον	ἐνέγκω
φέρομαι	ἐφερόμην	ἤνεγκόμην	ἐνέγκωμαι
φεύγω	ἔφευγον	ἔφυγον	φύγω
φημί	ἔφην	εἶπον	εἶπω

Αόριστος β' του ρήματος ἔχω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔσχον	σχῶ	σχοίην	-	σχεῖν
ἔσχες	σχῆς	σχοίης	σχές	Μτχ. σχών σχοῦσα σχόν
ἔσχε(ν)	σχῇ	σχοίη	σχέτω	
ἔσχομεν	σχῶμεν	σχοίμεν / σχοῖμεν	-	
ἔσχετε	σχῆτε	σχοίητε / σχοῖτε	σχετε	
ἔσχον	σχῶσι(ν)	σχοίησαν / σχοῖεν	σχόντων	

Αόριστος β' του ρήματος προσέχω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
προσ-έσχον	πρόσ-σχῶ	πρόσ-σχοίμι	-	προσ-σχεῖν
προσ-έσχες	πρόσ-σχης	πρόσ-σχοίς	πρόσ-σχες	Μτχ. προσ-σχών προσ-σχοῦσα προσ-σχόν
προσ-έσχε(ν)	πρόσ-σχη	πρόσ-σχοί	προσ-σχετω	
προσ-έσχομεν	πρόσ-σχωμεν	πρόσ-σχοιμεν	-	
προσ-έσχετε	πρόσ-σχητε	πρόσ-σχοιτε	πρόσ-σχετε	
προσ-έσχον	πρόσ-σχωσι(ν)	πρόσ-σχοιεν	προσ-σχόντων	

Παρατηρήσεις:

1. Ο Αόριστος β' του ρήματος ἔχω, όταν είναι **απλός**, στην Υποτακτική και στην Ευκτική σχηματίζεται με τους τύπους **σχῶ - σχοίην**, όταν όμως είναι **σύνθετος**, ανεβάζει τον τόνο στην λήγουσα της πρόθεσης **παράσχω - παράσχοιμι**.

2. Το ρήμα **προσ-έχω** σχηματίζεται με **δύο σ** στην Υποτακτική και στην Ευκτική, ενώ το ρήμα **προ-έχω** με **ένα**:

π.χ. **πρόσ-σχῶ, πρό-σχῶ,**
πρόσ-σχωμαι, πρό-σχωμαι

Η κλίση του Αορίστου β' των ρημάτων **βαίνω, φθάνω, ῥέω, χαίρω, γινώσκω, ἀλίσκομαι, ζήω-ῶ, διδράσκω, δύομαι, φύομαι** γίνεται σύμφωνα με τον Αόριστο β' ἔστην του ρήματος ἵσταμαι.

βαίνω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔβην ἔβης ἔβη ἔβημεν ἔβητε ἔβησαν	βῶ βῆς βῆ βῶμεν βῆτε βῶσι(ν)	βαῖν βαῖς βαῖ βαῖμεν / βαῖμεν βαῖτε / βαῖτε βαῖσαν / βαῖεν	- βῆθι βήτω - βῆτε βάντων / βήτωσαν	βῆναι Μετοχή βάς (βάντος) βάσα (βάσης) βάν (βάντος)

ῥέω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔρρῳην ἔρρῳης ἔρρῳη ἔρρῳημεν ἔρρῳητε ἔρρῳησαν	ῥῳῶ ῥῳῆς ῥῳῆ ῥῳῶμεν ῥῳῆτε ῥῳῶσι(ν)	ῥυεῖν ῥυεῖς ῥυεῖ ῥυεῖμεν / ῥυεῖμεν ῥυεῖτε / ῥυεῖτε ῥυεῖσαν / ῥυεῖεν	-	ῥυῆναι Μετοχή ῥυεῖς (ῥυέντος) ῥυεῖσα (ῥυείσης) ῥυέν (ῥυέντος)

γινώσκω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔγνων ἔγnows ἔγνω ἔγνωμεν ἔγνωτε ἔγνωσαν	γνῶ γνῶς γνῶ γνῶμεν γνῶτε γνῶσι(ν)	γνοίην γνοίης γνοίη γνοίημεν / γνοῖμεν γνοίητε / γνοῖτε γνοίησαν / γνοῖεν	- γνῶθι γνώτω - γνῶτε γνόντων / γνώτωσαν	γνῶναι Μετοχή γνούς (γνόντος) γνοῦσα (γνούσης) γνόν (γνόντος)

ζήω-ῶ

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἐβίων ἐβίως ἐβίω ἐβίωμεν ἐβίωτε ἐβίωσαν	βιῶ βιῶς βιῶ βιῶμεν βιῶτε βιῶσι (ν)	βιώην βιώης βιώη βιώημεν / βιῶμεν βιώητε / βιῶτε βιώησαν / βιῶεν	-	βιώναι Μτχ. βιούς (βιόντος) βιοῦσα (βιούσης) βίον (βιόντος)

διδράσκω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔδραν ἔδρας ἔδρα ἔδραμεν ἔδρατε ἔδρασαν	δρῶ δρᾶς δρᾶ δρῶμεν δρᾶτε δρῶσι(ν)	δραίην δραίης δραίη δραίημεν / δραῖμεν δραίητε / δραῖτε δραίησαν/ δραῖεν	- δρᾶθι δράτω - δρᾶτε δράντων / δράτωσαν	δρᾶναι Μετοχή δράς (δράντος) δρᾶσα (δράσης) δρᾶν (δράντος)

δύομαι

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔδυν ἔδυσ ἔδυ ἔδυμεν ἔδυτε ἔδυσαν	δύω δύης δύη δύωμεν δύητε δύωσι (ν)	-	- δύθι δύτω - δύτε δύντων / δύτωσαν	δύναι Μετοχή δύς (δύντος) δύσα (δύσης) δύν (δύντος)

φύομαι

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔφυν ἔφυσ ἔφυ ἔφουμεν ἔφυτε ἔφυσαν	φύω φύης φύη φύωμεν φύητε φύωσι(ν)	φύοιμι φύοις φύοι φύοιμεν φύοιτε φύοιεν	-	φῦναι Μετοχή φῦς (φύντος) φῦσα (φύσης) φύν (φύντος)

Παρατηρήσεις:

- Κατά το ἔβην κλίνεται και ο Αόριστος β' του φθάνω = ἔφθην χωρίς Προστακτική.
- Κατά το ἐρρῦην κλίνεται και ο Αόριστος β' του χαίρω = ἐχάρην χωρίς Προστακτική.
- Κατά το ἔγνων κλίνεται και ο Αόριστος β' του ἀλίσκομαι = ἐάλων-ἤλων χωρίς Προστακτική.
- Όταν τα ρήματα αυτά είναι **σύνθετα**, στην Προστακτική Ενεργητικής και Μέσης Φωνής **ανεβάζουν** τον τόνο, **εάν το επιτρέπει η λήγουσα**.
π.χ.: ρ. ἀποδιδράσκω → ἀπόδραθι, ἀποδράτω, ἀπόδρατε, ἀποδράντων
ρ. ἀποβαίνω → ἀπόβηθι, ἀποβήτω, ἀπόβητε, ἀποβάντων
- Οι ονομαστικοί τύποι, όπου τονίζονται απλοί, εκεί τονίζονται και σύνθετοι.
π.χ.: ρ. φύομαι → φῦναι, φῦς
ρ. ἀναφύομαι → ἀναφῦναι, ἀναφῦς

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ**1. Α' Παθητικός Μέλλοντας**

Ο παθητικός Μέλλοντας των φωνηεντόληκτων ρημάτων σχηματίζεται από το Μέσο Μέλλοντα, αφού προστεθεί μεταξύ του θέματος και του χρονικού χαρακτήρα **σ** το πρόσφυμα **θη**:

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
παιδευ-θή-σομαι παιδευ-θή-ση (-σει) παιδευ-θή-σεται παιδευ-θη-σόμεθα παιδευ-θή-σεσθε παιδευ-θή-σονται	παιδευ-θη-σοίμην παιδευ-θή-σοιο παιδευ-θή-σοιτο παιδευ-θη-σοίμεθα παιδευ-θή-σοισθε παιδευ-θή-σοιντο	παιδευ-θή-σεσθαι	παιδευ-θη-σόμενος παιδευ-θη-σομένη παιδευ-θη-σόμενον

2. Α' παθητικός Αόριστος

Ο παθητικός Αόριστος των φωνηεντόληκτων ρημάτων δεν έχει θεματικό φωνήεν και σχηματίζεται, αφού προστεθεί το πρόσφυμα **θη** μεταξύ του θέματος και των καταλήξεων και στην αρχή του ρηματικού θέματος η κατάλληλη αύξηση (όταν πρόκειται για την Οριστική):

Οριστική	Υποτακτ.	Ευκτική	Προστακτ.	Απαρέμφ.
ἐ-παιδεύ-θη-ν ἐ-παιδεύ-θη-ς ἐ-παιδεύ-θη ἐ-παιδεύ-θη-μεν ἐ-παιδεύ-θη-τε ἐ-παιδεύ-θη-σαν	παιδευθῶ παιδευθῆς παιδευθῇ παιδευθῶμεν παιδευθῆτε παιδευθῶσι(ν)	παιδευθείην παιδευθείης παιδευθείη παιδευθείμεν / παιδευθεῖμεν παιδευθείητε / παιδευθεῖτε παιδευθείησαν / παιδευθεῖεν	- παιδεύθητι παιδευθήτω - παιδεύθητε παιδευθέντων/ παιδευθήτωσαν	παιδευθῆναι Μετοχή παιδευθείς (παιδευθέντος) παιδευθεῖσα (παιδευθείσης) παιδευθέν (παιδευθέντος)

Σχηματισμός παθητικών χρόνων στα συμφωνόληκτα ρήματα:

➤ Στα **χειλικόληκτα** (χαρακτήρας π, β, φ, πτ) τρέπουμε το χειλικό τους στο δασύ -φ-.

Παραδείγματα: λείπ-ομαι: λειφ-θήσομαι, ἐλείφ-θην
 ἀμείβ-ομαι: ἀμειφ-θήσομαι, ἤμειφ-θην
 ἀλείφομαι: ἀλειφ-θήσομαι, ἤλείφ-θην.
 καλύπτ-ομαι: καλυφ-θήσομαι, ἐκαλύφ-θην

➤ Στα **ουρανικόληκτα** (χαρακτήρας κ, γ, χ, ττ/σσ) τρέπουμε το ουρανικό σε -χ-.

Παραδείγματα: ἄγ-ομαι: ἀχ-θήσομαι, ἤχ-θην
 διώκ-ομαι: διωχ-θήσομαι, ἐδιώχ-θην
 φυλά-ττομαι: φυλαχ-θήσομαι, ἐφυλάχ-θην

➤ Στα **οδοντικόληκτα** (χαρακτήρας τ, δ, θ, ζ) τρέπουμε το οδοντικό σε -σ-.

Παραδείγματα: πείθ-ομαι: πεισ-θήσομαι, ἐπείσ-θην
 ψεύδ-ομαι: ψευσ-θήσομαι, ἐψεύσ-θην
 ψηφίζ-ομαι: ψηφισ-θήσομαι, ἐψηφίσ-θην

- Κάποια **φωνηεντόληκτα** ρήματα έχουν -σθη, αντί για -θη. Αυτά είναι:

ἀκούομαι → ἀκουσθήσομαι, ἠκούσθην

ἐλκύομαι → ἐλकुσθήσομαι, εἰλκύσθην

θραύομαι → θραυσθήσομαι, ἐθραύσθην

κελεύομαι → κελευσθήσομαι, ἐκελεύσθην

κλείομαι/ κλήομαι → κλεισθήσομαι/ κλησθήσομαι, ἐκλείσθην / ἐκλήσθην

(κατά)λεύομαι → (κατά)λευσθήσομαι, (κατ)ελεύσθην

παύομαι → παυθήσομαι & παυσθήσομαι, ἐπαύθην & ἐπαύσθην

- Ο Παθητικός Μέλλοντας Α' και ο Παθητικός Αόριστος Α' των **υγρόληκτων** και των **ενρινόληκτων** ρημάτων κλίνεται όπως ο αντίστοιχος Μέλλοντας και

Αόριστος των φωνηεντόληκτων ρημάτων, αλλά ο **ένρινος ή υγρός ρηματικός χαρακτήρας τους παραμένει πριν το -θη-**:

π.χ. **ἀγγέλομαι** → ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην, **αἵρομαι** → ἀρ-θήσομαι, ἤρ-θην, **μιαίνομαι** → μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην.

Τα ρήματα που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες κατά τον σχηματισμό είναι:

κρίνομαι → κριθήσομαι, ἐκρίθην

κλίνομαι → κλιθήσομαι, ἐκλίθην

τείνομαι → ταθήσομαι, ἐτάθην

βάλλομαι → βληθήσομαι, ἐβλήθην

τέμνομαι → τμηθήσομαι, ἐτμήθην

Β' παθητικός Μέλλοντας και Αόριστος

1. Από τον παθητικό Μέλλοντα και τον παθητικό Αόριστο πολλών ρημάτων λείπει το **Θ** του προσφύματος **θη** και **θε** και έτσι οι χρόνοι αυτοί σχηματίζονται μόνο με το πρόσφυμα **η** ή **ε**:

π.χ. γραφ-ή-σομαι (αντί γραφ-θή-σομαι), ἐγράφ-η-ν (αντί ἐγράφ-θη-ν). Οι χρόνοι αυτοί λέγονται **Παθητικός Μέλλοντας β'** και **Παθητικός Αόριστος β'**.

ΚΛΙΣΗ: Οι δεύτεροι αυτοί χρόνοι **κλίνονται, όπως οι πρώτοι** (δηλαδή, όπως οι παθητικοί Μέλλοντες και Αόριστοι των φωνηεντόληκτων ρημάτων χωρίς όμως το **Θ** των προσφύματων **θη** ή **θε**) με μόνη διαφορά ότι ο Παθητικός Αόριστος β' έχει στο β' ενικό πρόσωπο της Προστακτικής κατάληξη **-θι**: π.χ. γράφ-η-θι.

Παθητικός Μέλλοντας Β'

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
γραφ-ή-σομαι	γραφ-η-σοίμην	γραφ-ή-σεσθαι	γραφ-η-σόμενος
γραφ-ή-σει (-ση)	γραφ-ή-σοιο		γραφ-η-σομένη
γραφ-ή-σεται	γραφ-ή-σοιτο		γραφ-η-σόμενον
γραφ-η-σόμεθα	γραφ-η-σοίμεθα		
γραφ-ή-σεσθε	γραφ-ή-σοισθε		
γραφ-ή-σονται	γραφ-ή-σοιντο		

Παθητικός Αόριστος Β'

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
ἐ-γρά-φη-ν	γραφῶ	γραφείην	-	γραφῆναι
ἐ-γρά-φη-ς	γραφῆς	γραφείης	γράφηθι	Μετοχή
ἐ-γρά-φη	γραφῇ	γραφείη	γραφήτω	γραφείς
ἐ-γρά-φη-μεν	γραφῶμεν	γραφείημεν / γραφεῖμεν	-	(γραφέντος)
ἐ-γρά-φη-τε	γραφῆτε	γραφείητε / γραφεῖτε	γράφητε	γραφείσα
ἐ-γρά-φη-σαν	γραφῶσι(ν)	γραφείησαν / γραφεῖεν	γραφέντων / γραφήτωσαν	(γραφείσης) γραφέν (γραφέντος)

Παθητικός Μέλλοντας β' και Παθητικός Αόριστος β'

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΘ. ΜΕΛ. Β'	ΠΑΘ. ΑΟΡ. Β'
ἀλλάττομαι	ἀλλαγήσομαι	ἠλλάγην
βλάπτομαι	βλαβήσομαι	ἐβλάβην
γράφομαι	γραφήσομαι	ἐγράφην
δέρομαι	δαρήσομαι	ἐδάρην
ἐρωτῶμαι	ἐρήσομαι	-
θάπτομαι	ταφήσομαι	ἐτάφην
κατ-άγνυμαι	-	κατ-εάγην
κλέπτομαι	κλαπήσομαι	ἐκλάπην
κλίνομαι	κλινήσομαι	ἐκλίνην
κόπτομαι	κοπήσομαι	ἐκόπην
μαίνομαι	μανήσομαι	ἐμάνην
μείγνυμαι	μιγήσομαι	ἐμίγην
πήγνυμαι	παγήσομαι	ἐπάγην
πλέκομαι	-	ἐπλάκην
πλήττομαι (απλό)	πληγήσομαι	ἐπλήγην
- πλήττομαι (σύνθετο)	πλαγήσομαι	ἐπλάγην
ῥήγνυμαι	ῥαγήσομαι	ἐρράγην
ρίπτομαι	ρίφήσομαι	ἐρρίφην
σήπομαι	σαπήσομαι	ἐσάπην
σκάπτομαι	σκαφήσομαι	ἐσκάφην
σπείρομαι	σπαρήσομαι	ἐσπάρην
στέλλομαι	σταλήσομαι	ἐστάλην
στρέφομαι	στραφήσομαι	ἐστράφην
συλ-λέγομαι	συλ-λεγήσομαι	συν-ελέγην
σφάλλομαι	σφαλήσομαι	ἐσφάλην
σφάττομαι	σφαγήσομαι	ἐσφάγην

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΘ. ΜΕΛ. Β'	ΠΑΘ. ΑΟΡ. Β'
τήκομαι	τακήσομαι	ἐτάκην
τρέπομαι	τραπήσομαι	ἐτράπην
τρέφομαι	τραφήσομαι	ἐτράφην
τρίβομαι	τριβήσομαι	ἐτρίβην
φαίνομαι	φανήσομαι	ἐφάνην
φθείρομαι	φθαρήσομαι	ἐφθάρην

Παρατηρήσεις:**Μονοσύλλαβα με χαρακτήρα:**✓ ε→α (βραχύ)

στρέφομαι = στραφήσομαι (εξαίρεση: συλλέγομαι= συλλεγήσομαι)

✓ η→α (βραχύ)

τήκομαι = τακήσομαι (εξαίρεση: πλήττομαι = πληγήσομαι/ αλλά: σύνθετο= -πλαγήσομαι)

Στους γονείς οφείλουμε το ζην, στους διδασκάλους το ευ ζην.

Μέγας Αλέξανδρος, 356-323 π.Χ.

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ Ή ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ

Τα φωνηεντόληκτα ρήματα που έχουν χρονικό χαρακτήρα **α ή ε ή ο** συναιρούν το φωνήεν αυτό στον **Ενεστώτα** και στον **Παρατατικό** με το ακόλουθο φωνήεν των καταλήξεων και γι' αυτό λέγονται **συνηρημένα**. Λέγονται και **περισπώμενα**, γιατί ο συνηρημένος τύπος τους στο **α' ενικό πρόσωπο** της Οριστικής του Ενεστώτα παίρνει **περισπωμένη**.

Τα συνηρημένα ρήματα διαίρουνται κατά τον χαρακτήρα σε **τρεις τάξεις**:

✓ στην **α' τάξη** ανήκουν όσα λήγουν σε **-άω** (χαρακτ. **α**):

τιμάω - τιμῶ

✓ στη **β' τάξη** ανήκουν όσα λήγουν σε **-έω** (χαρακτ. **ε**):

ποιέω - ποιῶ

✓ στη **γ' τάξη** ανήκουν όσα λήγουν σε **-όω** (χαρακτ. **ο**):

δηλόω - δηλῶ

Α' τάξη συνηρημένων

		Ενεργητική Φωνή	Μέση & Παθητική Φωνή
Οριστική	Ενεστώτα	(τιμά-ω) τιμῶ (τιμά-εις) τιμᾶς (τιμά-ει) τιμᾷ (τιμά-ομεν) τιμῶμεν (τιμά-ετε) τιμᾶτε (τιμά-ουσι) τιμῶσι(ν)	(τιμά-ομαι) τιμῶμαι (τιμά-ῃ ἢ -ει) τιμᾷ (τιμά-εται) τιμᾶται (τιμα-όμεθα) τιμώμεθα (τιμά-εσθε) τιμᾶσθε (τιμά-ονται) τιμῶνται
	Παρατατικού	(ἐ-τίμα-ον) ἐτίμων (ἐ-τίμα-ες) ἐτίμας (ἐ-τίμα-ε) ἐτίμα (ἐ-τιμά-ομεν) ἐτιμῶμεν (ἐ-τιμά-ετε) ἐτιμᾶτε (ἐ-τίμα-ον) ἐτίμων	(ἐ-τιμα-όμην) ἐτιμώμην (ἐ-τιμά-ου) ἐτιμῶ (ἐ-τιμά-ετο) ἐτιμᾶτο (ἐ-τιμα-όμεθα) ἐτιμώμεθα (ἐ-τιμά-εσθε) ἐτιμᾶσθε (ἐ-τιμά-οντο) ἐτιμῶντο
Υποτακτική		(τιμά-ω) τιμῶ (τιμά-ῃς) τιμᾶς (τιμά-ῃ) τιμᾷ (τιμά-ωμεν) τιμῶμεν (τιμά-ῃτε) τιμᾶτε (τιμά-ωσι) τιμῶσι(ν)	(τιμά-ωμαι) τιμῶμαι (τιμά-ῃ) τιμᾷ (τιμά-ῃται) τιμᾶται (τιμα-ώμεθα) τιμώμεθα (τιμά-ῃσθε) τιμᾶσθε (τιμά-ωνται) τιμῶνται

	Ενεργητική Φωνή	Μέση & Παθητική Φωνή
Ευκτική	(τιμά-οιμι) τιμῶμι / (τιμα-οίην) τιμῶην (τιμά-οις) τιμῶς / (τιμα-οίης) τιμῶης (τιμά-οι) τιμῶ / (τιμα-οίη) τιμῶη (τιμά-οιμεν) τιμῶμεν (τιμά-οιτε) τιμῶτε (τιμά-οιεν) τιμῶεν	(τιμα-οίμην) τιμῶμην (τιμά-οιο) τιμῶο (τιμά-οιτο) τιμῶτο (τιμα-οίμεθα) τιμῶμεθα (τιμά-οισθε) τιμῶσθε (τιμά-οιντο) τιμῶντο
Προστακτική	- (τίμα-ε) τίμα (τιμα-έτω) τιμάτω - (τιμά-ετε) τιμᾶτε (τιμαό-ντων) τιμώντων ἢ (τιμα-έτωσαν) τιμάτωσαν	- (τιμά-ου) τιμῶ (τιμα-έσθω) τιμάσθω - (τιμά-εσθε) τιμᾶσθε (τιμα-έσθων) τιμάσθων ἢ (τιμα-έσθωσαν) τιμάσθωσαν
Απαρ.	(τιμά-εν) τιμᾶν	(τιμά-εσθαι) τιμᾶσθαι
Μετοχή	(τιμά-ων) τιμῶν (γεν. εν.: τιμῶντος) (τιμά-ουσα) τιμῶσα (γεν. εν.: τιμώσης) (τιμά-ον) τιμῶν (γεν. εν.: τιμῶντος)	(τιμα-όμενος) τιμώμενος (τιμα-ομένη) τιμωμένη (τιμα-όμενον) τιμώμενον

Πίνακας συναιρέσεων σε -αω

$$\alpha + \epsilon, \eta = \alpha$$

$$\alpha + \epsilon\iota, \eta = \alpha$$

$$\alpha + \omicron, \omega, \omicron\upsilon = \omega$$

$$\alpha + \omicron\iota = \omega$$

Σημείωση: Το απαρέμφατο της Ενεργητικής Φωνής συναιρείται σε **α** και όχι σε **α**, γιατί η συναίρεση προήλθε από την αρχική κατάληξη του απαρεμφάτου **-εν** (τιμά-εν - τιμᾶν)

Παρατηρήσεις:

➤ Τα ρήματα ζήω - ζῶ, πεινήω - ῶ, διψήω - ῶ, χρήομαι - ῶμαι, έχουν χαρακτήρα **η** και κλίνονται όπως τα συνηρημένα αλλά όπου τα ρήματα σε **-αω** έχουν **α** ή **α** αυτά έχουν **η** ή **η**.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Παρατατικός
ζῶ	ζῶ	ζώην	-	ζῆν	ἔζων
ζῆς	ζῆς	ζώης	ζῆ	Μτχ	ἔζης
ζῆ	ζῆ	ζώη	ζήτω		ἔζη
ζῶμεν	ζῶμεν	ζῶμεν	-		ἔζῶμεν
ζῆτε	ζῆτε	ζώτε	ζήτε	ζῶν	ἔζῆτε
ζῶσι(ν)	ζῶσι(ν)	ζῶεν	ζώντων / ζήτωσαν	ζῶσα ζῶν	ἔζων

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Παρατατικός
χρῶμαι	χρῶμαι	χρώμην	-	χρήσθαι	ἐχρώμην
χρῆ	χρῆ	χρῶ	χρῶ	Μτχ	ἐχρῶ
χρήται	χρήται	χρώτο	χρήσθω		ἐχρήτο
χρώμεθα	χρώμεθα	χρώμεθα	-		ἐχρώμεθα
χρήσθε	χρήσθε	χρῶσθε	χρήσθε	χρώμενος	ἐχρήσθε
χρῶνται	χρῶνται	χρῶντο	χρήσθων / χρήσθωσαν	χρωμένη χρώμενον	ἐχρῶντο

➤ Ο σχηματισμός και η κλίση των άλλων χρόνων

Τα συνηρημένα ρήματα α' τάξης σχηματίζουν τους υπόλοιπους χρόνους (δηλαδή εκτός του Ενεστώτα και του Παρατατικού) και κλίνονται κανονικά όπως τα βαρύτονα φωνηεντόληκτα ρήματα της α' συζυγίας.

Μετατροπές:

1. Τρέπουν το -ᾶ- σε -η-:

π.χ. ρ. τιμῶ (θ. τιμᾶ-) → τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμηκα, ἐτετιμήκειν

και τιμῶμαι → τιμήσομαι / τιμηθήσομαι, ἐτιμησάμην / ἐτιμήθην, τετίμημαι, ἐτετιμήμην.

2. Σε αντίθεση με τον γενικό αυτόν κανόνα, τα συνηρημένα ρήματα σε -άω τα οποία πριν τον χαρακτήρα -ᾶ- έχουν ε, ι ή ρ εκτείνουν τον χαρακτήρα -ᾶ- σε -ᾱ- (και όχι σε -η).

Τέτοια ρήματα είναι:

αἰτιά-ομαι, αἰτιῶμαι (= κατηγορώ)

ἐά-ω, ἐῶ (= αφήνω)

θηρά-ω, θηρῶ (= κυνηγώ)

ἀνιά-ω, ἀνιῶ (= λύπω, δυσαρρεστῶ)

π.χ. ρ. αἰτιῶμαι → αἰτιάσομαι, ἡτιασάμην, ἡτίαμαι, ἡτιάμην**ρ. ἐῶ** → ἐάσω, εἶσα, εἶακα, εἶακειν **και** ἐῶμαι → ἐάσομαι, εἶαθην, εἶμαι, εἶαμην**ρ. θηρῶ** → θηράσω, ἐθήρασα, τεθήρακα **και** θηρῶμαι → θηράσομαι / θηραθήσομαι, ἐθηρασάμην / ἐθηράθην**ρ. ἀνιῶ** → ἀνιάσω, ἡνίασα, ἡνίακα **και** ἀνιῶμαι → ἀνιάσομαι, ἡνίαθην, ἡνίαμαι, ἡνιάμην**Το ίδιο ισχύει και για τα ρήματα:**

ιάομαι-ῶμαι	δράω-ῶ
ἀποδειλιάω-ῶ	πειράω-ῶ
ἐστιάω-ῶ	ἀκροάομαι-ῶμαι
χαλάω-ῶ	σπάω-ῶ
γελάω- ῶ	

Σημείωση: Τα ρήματα που διατηρούν το α προσλαμβάνουν ένα σ στον παθητικό Μέλλοντα, Αόριστο, Παρακείμενο και Υπερσυντέλικο.

π.χ. γελάω-ῶ	σπάομαι-ῶμαι
γελασθήσομαι	σπασθήσομαι
ἐγελάσθην	ἐσπάσθην
γεγέλασμαι	ἔσπασμαι
ἐγεγέλασμην	ἐσπάσμην

Β' τάξη συνηρημένων

		Ενεργητική Φωνή	Μέση & Παθητική Φωνή
Οριστική	Ενεστώτα	(ποιέ-ω) ποιῶ (ποιέ-εις) ποιεῖς (ποιέ-ει) ποιεῖ (ποιέ-ομεν) ποιοῦμεν (ποιέ-ετε) ποιεῖτε (ποιέ-ουσι) ποιοῦσι(ν)	(ποιέ-ομαι) ποιοῦμαι (ποιέ-η ἢ -ει) ποιῇ / -εῖ (ποιέ-εται) ποιεῖται (ποιε-όμεθα) ποιούμεθα (ποιέ-εσθε) ποιεῖσθε (ποιέ-ονται) ποιοῦνται
	Παρατατικού	(ἐ-ποιέ-ον) ἐποίεις (ἐ-ποιέ-ες) ἐποίεις (ἐ-ποιέ-ε) ἐποίει (ἐ-ποιέ-ομεν) ἐποιοῦμεν (ἐ-ποιέ-ετε) ἐποιεῖτε (ἐ-ποιέ-ον) ἐποιοῦν	(ἐ-ποιε-όμην) ἐποιοῦμην (ἐ-ποιέ-ου) ἐποιοῦ (ἐ-ποιέ-ετο) ἐποιεῖτο (ἐ-ποιε-όμεθα) ἐποιοῦμεθα (ἐ-ποιέ-εσθε) ἐποιεῖσθε (ἐ-ποιέ-οντο) ἐποιοῦντο
Υποτακτική		(ποιέ-ω) ποιῶ (ποιέ-ης) ποιῇς (ποιέ-η) ποιῇ (ποιέ-ωμεν) ποιῶμεν (ποιέ-ητε) ποιῇτε (ποιέ-ωσι) ποιῶσι(ν)	(ποιέ-ωμαι) ποιῶμαι (ποιέ-η) ποιῇ (ποιέ-ηται) ποιῇται (ποιε-ώμεθα) ποιῶμεθα (ποιέ-ησθε) ποιῇσθε (ποιέ-ωνται) ποιῶνται
Ευκτική		(ποιέ-οιμι) ποιοῖμι / (ποιεοίην) ποιοίην (ποιέ-οις) ποιοῖς (ποιεοίης) ποιοίης (ποιέ-οι) ποιοῖ / (ποιεοίη) ποιοίη (ποιέ-οιμεν) ποιοῖμεν (ποιέ-οιτε) ποιοῖτε (ποιέ-οιεν) ποιοῖεν	(ποιε-οίμην) ποιοίμην (ποιέ-οιο) ποιοῖο (ποιέ-οιτο) ποιοῖτο (ποιε-οίμεθα) ποιοίμεθα (ποιέ-οισθε) ποιοῖσθε (ποιέ-οιντο) ποιοῖντο
Προστακτική		- (ποιέ-ε) ποίει (ποιε-έτω) ποιείτω - (ποιέ-ετε) ποιεῖτε (ποιε-όντων) ποιούντων ἢ (ποιε-έτωσαν) ποιείτωσαν	- (ποιέ-ου) ποιοῦ (ποιε-έσθω) ποιείσθω - (ποιέ-εσθε) ποιεῖσθε (ποιε-έσθων) ποιείσθων ἢ (ποιε-έσθωσαν) ποιείσθωσαν
Απαφ.		(ποιέ-ειν) ποιεῖν	(ποιέ-εσθαι) ποιεῖσθαι
Μτχ.		(ποιέ-ων) ποιῶν (γεν. εν.: ποιοῦντος) (ποιέ-ουσα) ποιοῦσα (γεν. εν.: ποιούσης) (ποιέ-ον) ποιοῦν (γεν. εν.: ποιοῦντος)	(ποιε-όμενος) ποιούμενος (ποιε-ομένη) ποιούμενη (ποιε-όμενον) ποιούμενον

Πίνακας συναιρέσεων σε -έω

ε + ε = ει

ε + ο = ου

ε + μακρό φωνήεν ή μακρόχρονη δίφθογγος = μακρό φωνήεν ή μακρόχρονη δίφθογγος

Παρατηρήσεις:

✓ Τα ρήματα πλέω, δέω-δέομαι (=προτιμώ), πνέω, ρέω, χέω, νέω (=κολυμπώ), ζέω (=βράζω), θέω (=τρέχω), ξέω (=ξύνω) που έχουν μονοσύλλαβο θέμα συναιρούνται μόνο όταν μετά το χαρακτήρα ε ακολουθεί η κατάληξη του ρήματος ε ή ει.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Παρατατικός
πλέω	πλέω	πλέοιμι	-	πλεῖν	ἔπλεον
πλεῖς	πλήης	πλέοις	πλεῖ		ἔπλεις
πλεῖ	πλήη	πλέοι	πλείτω	Μτχ.	ἔπλει
πλέομεν	πλέωμεν	πλέοιμεν	-	πλέων	ἐπλέομεν
πλεῖτε	πλήητε	πλέοιτε	πλεῖτε	πλέουσα	ἐπλεῖτε
πλέουσι(ν)	πλέωσι(ν)	πλέοιεν	πλεόντων / πλείτωσαν	πλέον	ἔπλεον

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Παρατατικός
δέομαι	δέωμαι	δεοίμην	-	δεῖσθαι	ἐδεόμην
δέει / δέη	δέη	δέοιο	δέου		ἐδέου
δεῖται	δέηται	δέοιτο	δεῖσθω		ἐδεῖτο
δεόμεθα	δεώμεθα	δεοίμεθα	-	Μτχ.	ἐδεόμεθα
δεῖσθε	δέησθε	δέοισθε	δεῖσθε	δεόμενος	ἐδεῖσθε
δέονται	δέωνται	δέοιντο	δείσθων / δείσθωσαν	δεομένη	ἐδέοντο
				δεόμενον	

- Το β' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα της Μέσης φωνής του ρήματος δέομαι μένει ασυναίρετο: δέει ή δέη.
- Το ρήμα δέω-ῶ, δέομαι-δοῦμαι (=δένω), συναιρείται σε όλους τους τύπους:

ΕΝΣ.: δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι(ν)

ΠΡΤ.: ἔδουν, ἔδεις, ἔδει, ἐδοῦμεν, ἐδεῖτε, ἔδουν

✓ Ο σχηματισμός και η κλίση των άλλων χρόνων

Τα συνηρημένα ρήματα σε –έω για τον σχηματισμό των υπόλοιπων χρόνων (δηλαδή εκτός του Ενεστώτα και του Παρατατικού) εκτείνουν κανονικά τον βραχύχρονο χαρακτήρα του θέματος σε μακρόχρονο μπροστά από το σύμφωνο των καταλήξεων.

Τρέπουν συγκεκριμένα τον χαρακτήρα -ε- σε -η-:

π.χ. ρ. ἀγνοῶ (θ. ἀγνοε-) → ἀγνοήσω, ἡγνόησα, ἡγνόηκα.

Ωστόσο, κάποια ρήματα διατηρούν το ε:

π.χ.

ΕΝΣ:	αἰδέομαι -οὔμαι	ἀρκέω-ῶ	τελέω – ῶ	τελέομαι – οὔμαι
ΜΕΛ.:	αἰδέσομαι	ἀρκέσω	τελέσω	τελέσομαι / τελεσθήσομαι
ΑΟΡ.:	ἤδεσάμην / ἠδέσθην	ἤρκεσα	ἐτέλεσα	ἐτελεσάμην/ ἐτελέσθην
ΠΡΚ.:	ἤδεσμαι	-	τετέλεκα	τετέλεσμαι
ΥΠΣ.:	-	-	ἐτετελέκειν	ἐτετελέσμεν

Τέλος, μερικά ρήματα σε ορισμένους χρόνους εκτείνουν το ε σε η και σε άλλους διατηρούν το ε:

αἰρέω-ῶ	αἰρέομαι-οὔμαι	καλέω- ῶ	καλέομαι-οὔμαι
αἰρήσω	αἰρήσομαι - αἰρεθήσομαι	καλέσω	καλέσομαι - κληθήσομαι
εἶλον	εἰλόμην - ἤρεθην	ἐκάλεσα	ἐκαλεσάμην - ἐκλήθην
ἤρηκα	ἤρημαι	κέκληκα	κέκλημαι
ἤρήκειν	ἤρήμην	ἐκεκλήκειν	ἐκεκλήμην
αἰνέω-ῶ	αἰνέομαι-οὔμαι	δέω-ῶ	δέομαι-οὔμαι
αἰνέσω	αἰνεθήσομαι	δήσω	δήσομαι / δεθήσομαι
ἤνεσα	ἤνέθην	ἔδησα	ἐδησάμην / ἐδέθην
ἤνεκα	ἤνημαι	δέδηκα / δέδεκα	δέδεμαι
ἤνέκειν	ἤνήμην	ἐδεδέκειν	ἐδεδέμην

Γ' τάξη συνηρημένων

		Ενεργητική Φωνή	Μέση & Παθητική Φωνή
Οριστική	Ενεστώτα	(δηλό-ω) δηλῶ (δηλό-εις) δηλοῖς (δηλό-ει) δηλοῖ (δηλό-ομεν) δηλοῦμεν (δηλό-ετε) δηλοῦτε (δηλό-ουσι) δηλοῦσι(ν)	(δηλό-ομαι) δηλοῦμαι (δηλό-ῃ ἢ -ει) δηλοῖ (δηλό-εται) δηλοῦται (δηλο-όμεθα) δηλούμεθα (δηλό-εσθε) δηλοῦσθε (δηλό-ονται) δηλοῦνται
	Παρατατικού	(ἐ-δήλο-ον) ἐδήλουν (ἐ-δήλο-ες) ἐδήλους (ἐ-δήλο-ε) ἐδήλου (ἐ-δηλό-ομεν) ἐδηλοῦμεν (ἐ-δηλό-ετε) ἐδηλοῦτε (ἐ-δήλο-ον) ἐδήλουν	(ἐ-δηλο-όμην) ἐδηλούμην (ἐ-δηλό-ου) ἐδηλοῦ (ἐ-δηλό-ετο) ἐδηλοῦτο (ἐ-δηλο-όμεθα) ἐδηλούμεθα (ἐ-δηλό-εσθε) ἐδηλοῦσθε (ἐ-δηλό-οντο) ἐδηλοῦντο
Υποτακτική		(δηλό-ω) δηλῶ (δηλό-ῃς) δηλοῖς (δηλό-ῃ) δηλοῖ (δηλό-ωμεν) δηλῶμεν (δηλό-ῃτε) δηλῶτε (δηλό-ωσι) δηλῶσι(ν)	(δηλό-ωμαι) δηλῶμαι (δηλό-ῃ) δηλοῖ (δηλό-ῃται) δηλῶται (δηλο-ώμεθα) δηλώμεθα (δηλό-ῃσθε) δηλῶσθε (δηλό-ωνται) δηλῶνται
Ευκτική		(δηλό-οιμι) δηλοῖμι (δηλο-οίην) δηλοίην (δηλό-οις) δηλοῖς / (δηλο-οίης) δηλοίης (δηλό-οι) δηλοῖ / (δηλο-οίη) δηλοίη (δηλό-οιμεν) δηλοῖμεν (δηλό-οιτε) δηλοῖτε (δηλό-οιεν) δηλοῖεν	(δηλο-οίμην) δηλοίμην (δηλό-οιο) δηλοῖο (δηλό-οιτο) δηλοῖτο (δηλο-οίμεθα) δηλοίμεθα (δηλό-οισθε) δηλοῖσθε (δηλό-οιντο) δηλοῖντο
Προστακτική		- (δήλο-ε) δήλου (δηλο-έτω) δηλούτω - (δηλό-ετε) δηλοῦτε (δηλο-όντων) δηλούντων ἢ (δηλο-έτωσαν) δηλούτωσαν	- (δηλό-ου) δηλοῦ (δηλο-έσθω) δηλούσθω - (δηλό-εσθε) δηλοῦσθε (δηλο-έσθων) δηλούσθων ἢ (δηλο-έσθωσαν) δηλούσθωσαν
Απαρ.		(δηλό-εν) δηλοῦν	(δηλό-εσθαι) δηλοῦσθαι
Μτχ.		(δηλό-ων) δηλῶν (γεν. εν.: δηλοῦντος) (δηλό-ουσα) δηλοῦσα (γεν. εν.: δηλούσης) (δηλό-ον) δηλοῦν (γεν. εν.: δηλοῦντος)	(δηλο-όμενος) δηλούμενος (δηλο-ομένη) δηλουμένη (δηλο-όμενον) δηλούμενον

Πίνακας συναιρέσεων σε -οω

ο + ε, ο, ου = ου

ο + η, ω = ω

ο + ει, η, οι = οι

Σημείωση: Το απαρέμφατο της Ενεργητικής Φωνής συναιρείται σε **ου** και όχι σε **ω**, γιατί η συναίρεση προήλθε από την αρχική κατάληξη του απαρεμφάτου **-εν**: (δηλό-εν- δηλοῦν)

Παρατηρήσεις:

➤ Το ρήμα **ρίγῳ** (=με πιάνει ρίγος, κρυώνω) είχε χαρακτήρα **ω** (**θ. ρίγω-**) και γι' αυτό, όταν συναιρείται, έχει **ω και ω**, όπου τα ρήματα σε **-όω** έχουν **ου ή οι**.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Παρατατικός
ρίγῳ ρίγῶς ρίγῳ ρίγῶμεν ρίγῶτε ρίγῶσι(ν)	ρίγῳ ρίγῶς ρίγῳ ρίγῶμεν ρίγῶτε ρίγῶσι(ν)	ρίγῶην ρίγῶης ρίγῶη ρίγῶμεν ρίγῶτε ρίγῶεν	-	ρίγοῦν / ρίγῶν Μτχ ρίγῶν ρίγῶσα ρίγῶν	ἐρρίγων ἐρρίγως ἐρρίγει / ἐρρίγω ἐρριγῶμεν ἐρριγῶτε ἐρρίγων

➤ **Ο σχηματισμός και η κλίση των άλλων χρόνων**

Τα συνηρημένα ρήματα σε **-όω** στους υπόλοιπους χρόνους (δηλαδή εκτός του Ενεστώτα και του Παρατατικού) εκτείνουν κανονικά τον βραχύχρονο χαρακτήρα του θέματος **-ο-** σε **-ω-** μπροστά από το σύμφωνο των καταλήξεων. Κλίνονται σε αυτούς όπως και τα ασυναίρετα ρήματα, με την προσθήκη των φαινομενικών καταλήξεων στο ρηματικό θέμα και την αύξηση ή τον αναδιπλασιασμό, ανάλογα με τον χρόνο:

π.χ.

ὀρθόω -ῶ → ὀρθώσω, ὥρθωσα, ὥρθωκα

ὀρθοῦμαι → ὀρθώσομαι, ὥρθωθην, ὥρθωμαι

ζημιῶ → ζημιώσω, ἐζημίωσα, ἐζημίωκα, ἐζημιώκειν

ζημιοῦμαι → ζημιώσομαι / ζημιωθήσομαι, ἐζημιώθην, ἐζημίωμαι, ἐζημιώμην

Τονισμός συνηρημένων

1. Η συνηρημένη συλλαβή παίρνει **περισπωμένη**.
2. Αν όμως πριν από τη συναίρεση είχε οξεία η δεύτερη από τις συνηρημένες συλλαβές, τότε η συνηρημένη συλλαβή παίρνει **οξεία**.
π.χ. τιμά - ετε- τιμᾶτε **αλλά** τιμα-όντων - τιμώντων, τιμα-οίμην - τιμώνμην
3. Τα σύνθετα συνηρημένα ρήματα με **μονοσύλλαβο θέμα ανεβάζουν** τον τόνο στην πρόθεση στο β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα. Τα άλλα σύνθετα ακολουθούν τον τονισμό της συναίρεσης.
π.χ. πλεῖ - ἔπλει
αλλά: ἐκτιμά-ου - ἐκτιμῶ, προσποιέ-ε – προσποιεί,
 προσποιέ-ου - προσποιοῦ, καταδήλο-ε – καταδήλου,
 καταδηλό-ου - καταδηλοῦ
4. Όταν ο τόνος στο **παιδεύω** είναι πάνω στο **ευ**, τότε ο αντίστοιχος τύπος του συνηρημένου παίρνει περισπωμένη, **π.χ.** παιδεύω - τιμῶ.

Η μόρφωση είναι στολίδι γι' αυτούς που ευτυχούν και καταφύγιο
 γι' αυτούς που δυστυχούν.

Ισοκράτης, Αθηναίος ρήτορας

Ρήματα της β' συζυγίας (σε -μι)

Τα ρήματα της β' συζυγίας διαιρούνται σύμφωνα με τον χαρακτήρα του ρηματικού θέματος σε:

α) συμφωνόληκτα: δείκ-νυ-μι (ρ. θέμα: **δεικ-**)

β) φωνηεντόληκτα: ἴ-στη-μι (ρ. θέμα: **στη-**)

α) Σχηματισμός των συμφωνόληκτων ρημάτων σε -μι**- Ο σχηματισμός του Ενεστώτα και του Παρατατικού**

Σχηματίζουν το θέμα του Ενεργητικού Ενεστώτα και Παρατατικού από το ρηματικό θέμα, αφού προστεθεί σ' αυτό το πρόσφυμα **-νυ-**.

Έτσι, έχουμε:

Ενεργητική Φωνή δείκνυμι						
	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ε Ν Σ	δείκνυμι δείκνῃς δείκνῃσι δείκνυμεν δείκνυτε δείκνύασι	δείκνῶ δείκνῃς δείκνῃ δείκνῶμεν δείκνῃτε δείκνῶσι	δείκνύοιμι δείκνύοις δείκνύοι δείκνύοιμεν δείκνύοιτε δείκνύοιεν	- δείκνῶ δείκνῶτω - δείκνυτε δείκνύντων ή δείκνύτωσαν	δείκνύναι	δείκνῶς (δείκνύντος) δείκνῶσα (δείκνύσης) δείκνῶν (δείκνύντος)
Π Ρ Τ	ἐδείκνυν ἐδείκνῃς ἐδείκνῶ ἐδείκνυμεν ἐδείκνυτε ἐδείκνυσαν					
Μ Ε Λ	δείξω					
Α Ο Ρ	ἔδειξα					
Π Ρ Κ	δέδειχα					

Υ	έδεδείχειν
Π	
Σ	

Μέση Φωνή δείκνυμαι						
	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ε Ν Σ	δείκνυμαι δείκνυσαι δείκνυται δείκνύμεθα δείκνυσθε δείκνυνται	δεικνύωμαι δεικνύη δεικνύηται δεικνύμεθα δεικνύησθε δεικνύονται	δεικνυοίμην δεικνύοιο δεικνύοιτο δεικνυοίμεθα δεικνύοισθε δεικνύοιντο	- δείκνυσο δεικνύσθω - δείκνυσθε δεικνύσθων / δεικνύσθωσαν	δείκνυσθαι	δεικνύμενος δεικνυμένη δεικνύμενον
Π Ρ Τ	ἐδείκνύμην ἐδείκνυσο ἐδείκνυτο ἐδείκνύμεθα ἐδείκνυσθε ἐδείκνυντο					
Μ Ε Λ	δείζομαι					
Α Ο Ρ	ἐδειξάμην					
Π Ρ Κ	δέδειγμαι					
Υ Π Σ	ἐδεδείγμην					

Παρατηρήσεις:

1) Το υ του προσφύματος -νυ- είναι **μακρόχρονο (ῡ)** στα τρία ενικά πρόσωπα της Οριστικής του ενεργητικού Ενεστώτα και Παρατατικού και στο β' ενικό πρόσωπο

της Προστακτικής του ενεργητικού Ενεστώτα. Στους άλλους τύπους της Ενεργητικής Φωνής και σε όλους τους τύπους της Μέσης είναι **βραχύχρονο (υ)**.

2) Ο Ενεστώτας και ο Παρατατικός της Ενεργητικής Φωνής σχηματίζονται με την προσκόλληση των προσωπικών καταλήξεων απευθείας στο χρονικό θέμα, χωρίς να μεσολαβούν θεματικά φωνήεντα:

π.χ. δείκ-νυ-μεν, δείκ-νυ-τε, ἐ-δείκ-νυ-μεν, ἐ-δείκ-νυ-τε (χωρίς τα θεματικά φωνήεντα ο και ε: παιδεύ-ο-μεν, παιδεύ-ε-τε κτλ.).

Όμως: στην Υποτακτική και στην Ευκτική του Ενεστώτα στην Ενεργητική και στη Μέση φωνή σχηματίζονται σύμφωνα με τα βαρύτονα της α' συζυγίας:

π.χ. δεικνύω, δεικ-νύ-ης κτλ. - δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.

δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις κτλ. - δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο κτλ.

3. Τα σύνθετα ρήματα με πρόθεση στο β' ενικό της Προστακτικής τονίζονται όπως τα απλά.

π.χ. ἐνδείκνυ, παραδείκνυ

4. Σύμφωνα με το **δείκνυμι** κλινονται και τα:

ουρανικόληκτα: μείγνυμι, πήγνυμι, ρήγνυμι, ζεύγνυμι,

ενρινόληκτα: ὄμνυμι

υγρόληκτα: ἀπόλλυμι

σιγμοληκτα: ἀμφιέννυμι, ζώννυμι, κεράννυμι, σκεδάννυμι, ῥώννυμι

β) Σχηματισμός των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι**ἴστημι - ἴσταμαι****Ενεργητική Φωνή**

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	ἴστημι ἴσθης ἴστησι(ν) ἴσταμεν ἴστατε ἰσῶσι(ν)	ἰσῶ ἰσῆς ἰσῆ ἰσῶμεν ἰσῆτε ἰσῶσι(ν)	ἰσταῖν ἰσταῖς ἰσταῖ ἰσταῖμεν / ἰσταῖμεν ἰσταῖτε / ἰσταῖτε ἰσταῖσαν / ἰσταῖεν	- ἴστη ἰστάτω - ἴστατε ἰστάντων / ἰστάντωσαν	ἰσταναι	ἰστάς (ἰστάντος) ἰσῶσα (ἰστάσης) ἰσάν (ἰστάντος)
Παρατατικός	ἴσθην ἴσθης ἴσθῃ ἰσταμεν ἰστατε ἰστασαν					
Μέλλοντας	στήσω	-	στήσοιμι	-	στήσειν	στήσων στήσουσα στήσον
Αόριστος	ἔστησα	στήσω	στήσαιμι	στήσον	στήσαι	στήσας στήσασα στήσαν
Παρακείμενος	στήσας ἔχω					
Υπερσυντέλικος	στήσας εἶχον					

Μέση Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτ.	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	ἵσταμαι ἵστασαι ἵσταται ἵστάμεθα ἵστασθε ἵστανται	ἰσῶμαι ἰσῆ ἰσῆται ἰσῶμεθα ἰσῆσθε ἰσῶνται	ἰσταίμην ἰσταῖο ἰσταῖτο ἰσταίμεθα ἰσταῖσθε ἰσταῖντο	- ἵτασο ἵτάσθω - ἵτασθε ἵτάσθων	ἵτασθαι	ἰστάμενος ἰσταμένη ἰστάμενον
Παρατατικός	ἰστάμην ἵτασο ἵτατο ἰστάμεθα ἵτασθε ἵταντο					
Μέλλοντας	στήσομαι	-	στησοίμην	-	στήσεσθαι	στησόμενος στησομένη στησόμενον
Παθ. Μέλ.	σταθήσομαι	-	σταθησοίμην	-	σταθήσεσθαι	σταθισόμενος σταθισομένη σταθισόμενον
Αόρ. α'	ἔστησάμην	στήσωμαι	στησαίμην	στήσαι	στήσασθαι	στησάμενος στησαμένη στησάμενον
Αόριστος β' (ενερ. Αόρ. β' με μέση & παθητ. σημασία)	ἔστην ἔστης ἔστη ἔστημεν ἔστητε ἔστησαν	στῶ στής στή στῶμεν στήτε στῶσι(ν)	σταῖν σταῖς σταῖ σταίμεν / σταῖμεν σταῖτε / σταῖτε σταῖσαν / σταῖεν	- στήθι στήτω - στήτε στάντων / στήτωσαν	στήναι	στάς (στάντος) στάσα (στάσης) σταν (στάντος)
Παθ. Αόρ.	ἐστάθην	σταθῶ	σταθείην	στάθητι	σταθῆναι	σταθεῖς σταθεῖσα σταθέν
Παρακείμενος	ἔστηκα	ἐστήκω / ἐστηκώς ᾶ	ἐστήκοιμι / ἐστηκώς εἶην	ἐστηκώς ἴσθι	ἐστηκέναι / ἐσάναι	ἐστηκώς / ἐσώς ἐστηκυῖα / ἐσῶσα ἐστηκός / ἐστός / ἐσώς
Υπερ- συντ.	ἐ(εἰ)στήκειν					

Παρατηρήσεις:

1. Η Υποτακτική και η Ευκτική του **ἴστημι - ἵσταμαι** και του Αορίστου β' **ἔστην** είναι **συνηρημένες**.

2. Ο Αόριστος β', ο Παρακείμενος και ο Υπερσυντέλικος κλίνονται γραμματικά με τις καταλήξεις της Ενεργητικής Φωνής.

3. Ο Αόριστος της Ενεργητικής φωνής και ο Αόριστος β' της Μέσης Φωνής στον γ' πληθυντικό συμπίπτουν **ἔστησαν** αλλά έχουν **διαφορετική σημασία**.

-Ο Αόριστος Ενεργητικής Φωνής είναι **μεταβατικός, π.χ.** ἔστησαν τρόποιον

-Ο Αόριστος β' της Μέσης Φωνής είναι **αμετάβατος, π.χ.** ἔστησαν = στάθηκαν.

4. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα της Ενεργητικής Φωνής, όταν το ρήμα είναι **σύνθετο**, ο **τόνος δεν αλλάζει**, γιατί η λήγουσα είναι **μακρά, π.χ.** ἴστη- καθίστη.

Στο β' ενικό της προστακτικής του Αορίστου β' Μέσης Φωνής, όταν το ρήμα είναι **σύνθετο**, **ανεβάζει τον τόνο, π.χ.** στήθι – κατάστηθι

Σύνθετα του ἴστημι

ἴστημι = στήνω

ἀφίστημι = απομακρύνω

μεθίσταμαι = μεταβάλλομαι

ὑφίσταμαι = υποτάσσομαι

ἐξίστημι = τροποποιώ, μεταβάλλω

ἐφίστημι = στήνω επάνω

προϊίστημι = βάζω μπροστά

καθίστημι = διορίζω, εγκαθιστώ

διίστημι = διαχωρίζω

συνίσταμαι = συμμαχώ

ἀνίστημι = εξεγείρω, ανασταίνω

ἐνίστημι = τοποθετώ, βάζω μέσα

παρίστημι = παρευρίσκομαι

Αόριστος β' του ρήματος καθίσταμαι

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
κατέστην κατέστης κατέστη κατέστημεν κατέστητε κατέστησαν	καταστῶ καταστής καταστήῃ καταστῶμεν καταστήτε καταστῶσι(ν)	κατασταίην κατασταίης κατασταίῃ κατασταίημεν / κατασταίῃμεν κατασταίητε / κατασταίτε κατασταίησαν / κατασταίεν	- κατάστηθι καταστήτω - κατάστητε καταστάντων / καταστήτωσαν	καταστήναι Μτχ. καταστάς καταστᾶσα καταστάν

Τίθημι - τίθεμαι

Ενεργητική Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	τίθημι τίθης τίθησι(ν) τίθεμεν τίθετε τιθέασι(ν)	τιθῶ τιθῆς τιθῇ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι(ν)	τιθείην τιθείης τιθείη τιθείημεν / τιθείμεν τιθείητε / τιθείτε τιθείησαν / τιθείεν	- τίθει τιθέτω - τίθετε τιθέντων / τιθέτωσαν	τιθέναι	τιθείς (τιθέντος) τιθείσα (τιθείσης) τιθὲν (τιθέντος)
Παρατατικός	ἐτίθην ἐτίθεις ἐτίθει ἐτίθεμεν ἐτίθετε ἐτίθεσαν					
Μέλλοντας	θήσω	-	θήσοιμι	-	θήσειν	θήσων θήσουσα θήσον
Αόριστος β'	ἔθηκα ἔθηκας ἔθηκε ἔθεμεν ἔθετε ἔθεσαν / ἔθηκαν	θῶ θῆς θῇ θῶμεν θῆτε θῶσι(ν)	θείην θείης θείη θείημεν / θείμεν θείητε / θείτε θείησαν / θείεν	- θές θέτω - θέτε θέντων / θέτωσαν	θείναι	θείς (θέντος) θείσα (θείσης) θὲν (θέντος)
Παρακείμενος	τέθη(ει)κα	τεθεικῶς ᾧ	τεθεικῶς εἶην	τεθεικῶς ἴσθι	τεθεικέναι	τεθεικῶς τεθεικυῖα τεθεικός

Μέση Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	τίθεμαι τίθεται τίθεται τιθέμεθα τίθεσθε τίθενται	τιθῶμαι τιθῇ τιθῇται τιθώμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	τιθείμην τιθεῖο τιθεῖτο τιθείμεθα τιθεῖσθε τιθεῖντο	- τίθεσο τιθέσθω - τίθεσθε τιθέσθων / τιθέσθωσαν	τίθεσθαι	τιθέμενος τιθεμένη τιθέμενον
Παρατατικός	ἐτιθέμην ἐτίθεσο ἐτίθετο ἐτιθέμεθα ἐτίθεσθε ἐτίθεντο					
Μέλ.	θήσομαι	-	θησοίμην	-	θήσεσθαι	θησόμενος θησομένη θησόμενον
Παθ. Μέλ.	τεθήσομαι	-	τεθησοίμην	-	τεθήσεσθαι	τεθησόμενος τεθησομένη τεθησόμενον
Αόριστος β'	ἐθέμην ἔθου ἔθετο ἐθέμεθα ἔθεσθε ἔθεντο	θῶμαι θῇ θῇται θώμεθα θῆσθε θῶνται	θείμην θεῖο θεῖτο θείμεθα θεῖσθε θεῖντο	- θοῦ θέσθω - θέσθε θέσθων / θέσθωσαν	θέσθαι	θέμενος θεμένη θέμενον
Παθητ. Αόρ.	ἐτέθην	τεθῶ	τεθείην	τέθητι	τεθῆναι	τεθείς τεθείσα τεθέν
Παρακείμενος	τέθημαι / κεῖμαι	τεθειμένος ᾧ / κείμενος ᾧ	τεθειμένος εἶην / κείμενος εἶην	τέθεισο / κεῖσο	τεθεισθαι / κεῖσθαι	τεθειμένος τεθειμένη τεθειμένον ή κείμενος κειμένη κείμενον

Υπερσ.	ἐτεθήμην / ἐκείμην	
--------	-----------------------	--

Παρατηρήσεις:

1. Η Υποτακτική και η Ευκτική του **τίθημι - τίθεμαι** και του Αορίστου β' **ἔθηκα, ἐθέμην** είναι **συνηρημένες**.
2. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Αορίστου β' Ενεργητικής Φωνής, ο τόνος **ανεβαίνει**, όταν το ρήμα είναι **σύνθετο**.
π.χ. ἀνάθες, ἔνθες
3. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Αορίστου β' της Μέσης Φωνής, ο τόνος **ανεβαίνει**, εφόσον το ρήμα είναι σύνθετο με **δισύλλαβη πρόθεση**:
π.χ. κατά-θου, μετά-θου. Δεν ανεβαίνει όμως και παραμένει στο ρήμα, όταν είναι σύνθετο με **μονοσύλλαβη πρόθεση**: **π.χ. προ-θοῦ, ἐκ-θοῦ**.
4. Ο τονισμός στο β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα Ενεργητικής Φωνής, όταν το ρήμα είναι σύνθετο, **δεν αλλάζει**.
5. Το β' και γ' ενικό του Παρατατικού της Ενεργητικής Φωνής σχηματίζεται σε **-ει**.
6. Το α', β' και γ' ενικό της Οριστικής του Αορίστου β' της Ενεργητικής Φωνής σχηματίζεται με χαρακτήρα **κ**.

ἴημι - ἴεμαι

Ενεργητική Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	ἴημι ἴης / ἴεις ἴησι(ν) ἴεμεν ἴετε ἴασι(ν)	ἴω ἴῃς ἴῃ ἴωμεν ἴῃτε ἴωσι(ν)	ἰείην ἰείης ἰείῃ ἰείημεν / ἰείτε ἰείητε / ἰείτε ἰείησαν / ἰείεν	- ἴει ἰέτω - ἴετε ἰέντων / ἰέντωσαν	ἰέναι	ἰείς (ἰέντος) ἰεῖσα (ἰείσης) ἰέν (ἰέντος)
Παρατατικός	ἴην / ἴειν ἴεις ἴει ἴεμεν ἴετε ἴεσαν					
Μέλ.	ἦσω	-	ἦσοιμι	-	ἦσειν	ἦσων ἦσουσα ἦσον
Αόριστος β'	ἦκα ἦκας ἦκε εἶμεν εἶτε εἶσαν / ἦκαν	ᾶ ἦς ἦ ᾶμεν ἦτε ᾶσι(ν)	εἶην εἶης εἶῃ εἶημεν / εἶμεν εἶητε / εἶτε εἶησαν / εἶεν	- ἕς ἔτω - ἔτε ἔντων / ἔτωσαν	εἶναι	εἶς (ἔντος) εἶσα (εἶσης) ἔν (ἔντος)
Παρακείμεν.	εἶκα	εἰκώς ᾶ	εἰκώς εἶην	εἰκώς ἴσθι	εἰκέναι	εἰκώς εἰκυῖα εἰκός
Υπερσυντέλικ.	εἴκειν					

Μέση Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	ἴεμαι ἴεσαι ἴεται ἴεμεθα ἴεσθε ἴενται	ἰῶμαι ἰῆ ἰῆται ἰώμεθα ἰῆσθε ἰῶνται	ἰείμην ἰεῖο ἰεῖτο ἰείμεθα ἰεῖσθε ἰεῖντο	- ἴεσο ἴεσθω - ἴεσθε ἴεσθων	ἴεσθαι	ἰέμενος ἰεμένη ἰέμενον
Παρατατικός	ἰέμην ἴεσο ἴετο ἰέμεθα ἴεσθε ἴεντο					
Μέλ.	ἦσομαι	-	ἦσοίμην	-	ἦσεσθαι	ἦσόμενος ἦσομένη ἦσόμενον
Παθ. Μέλ.	ἐθήσομαι	-	ἐθησοίμην	-	ἐθήσεσθαι	ἐθῆσόμενος ἐθησομένη ἐθῆσόμενον
Αόριστος α'	ἠκάμην ἦκω ἦκατο ἠκάμεθα ἦκασθε ἦκαντο					
Αόριστος β'	εἵμην εἴσο εἴτο εἵμεθα εἴσθε εἴντο	ᾠμαι ῆ ῆται ᾠμεθα ῆσθε ᾠνται	εἵμην εἴο εἴτο εἵμεθα εἴσθε εἴντο	- οὔ ἔσθω - ἔσθε ἔσθων	ἔσθαι	ἔμενος έμένη ἔμενον
Παθ. Αόρ.	εἶθην	έθῶ	έθειν	έθητι	έθῆναι	έθεις έθεισα έθέν
Παρακείμενος	εἶμαι	εἰμένος ᾦ	εἰμένος εἶην	εἴσο	εἴσθαι	εἰμένος εἰμένη εἰμένον

Υπερσ.	εἶμην	
--------	-------	--

Παρατηρήσεις:

1. Η Υποτακτική και η Ευκτική του ἴημι - ἵεμαι, ἦκα και εἶμην είναι **συνηρημένες**: ἰῶ, ἰῶμαι, ὦ και ὦμαι.
2. Ο τονισμός στο β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα της Ενεργητικής φωνής, **όταν το ρήμα είναι σύνθετο, δεν αλλάζει**: π.χ. ἵει, ἀνίει, καθίει.
3. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Αορίστου β' της Ενεργητικής Φωνής ο τόνος **ανεβαίνει, όταν το ρήμα είναι σύνθετο**: π.χ. ἄφες, ὕφες.
4. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Αορίστου β' της Μέσης Φωνής ο τόνος **ανεβαίνει εφόσον το ρήμα είναι σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση, δεν ανεβαίνει όμως όταν είναι σύνθετο με μονοσύλλαβη πρόθεση**: π.χ. ἐφ-οὔ, προ-οὔ.
5. Το ρήμα ἴημι παίρνει **δασειά** σε όλους τους τόπους. Στη μετοχή του Αορίστου β' συμπίπτει ηχητικά με το αριθμητικό εἷς- ἓν. Μετοχή: εἷς, ἓν.
Στη μετοχή του παρακειμένου συμπίπτει ηχητικά με τη μετοχή του ἔοικα: εἰκώς-εἰκυῖα-εἰκός. Μετοχή: εἰκώς -εἰκυῖα - εἰκός
6. Το α', β, και γ' ενικό πρόσωπο του Αορίστου β' Ενεργητικής Φωνής σχηματίζεται με το χαρακτήρα **κ**.

Σύνθετα του ἴημι

ἴημι = ρίπτω
 ἀνίημι = αφήνω, χαλαρώνω (ἄνεσις)
 ἐφίεμαι = επιθυμώ
 προῖημι = προβάλλω
 συνίημι = κατανοώ
 ὑφίημι = υποχωρώ (ὑφεσις)
 ἀφίημι = αφήνω
 εἰσαφίημι = στέλνω μέσα
 καθίημι = κατεβάζω

δίδωμι – δίδομαι

Ενεργητική Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	δίδωμι δίδως δίδωσι(ν) δίδομεν δίδοτε διδόασι(ν)	διδῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι(ν)	διδοίην διδοίης διδοίη διδοίημεν / διδοῖμεν διδοίητε / διδοῖτε διδοίησαν / διδοῖεν	- δίδου διδότω - δίδοτε διδόντων / διδότωσαν	διδόναι	διδούς (διδόντος) διδούσα (διδούσης) διδόν (διδόντος)
Παρατατικός	ἐδίδουν ἐδίδους ἐδίδου ἐδίδομεν ἐδίδοτε ἐδίδοσαν					
Μέλ.	δώσω	-	δώσοιμι	-	δώσειν	δώσων δώσουσα δῶσον
Αόριστος β'	ἔδωκα ἔδωκας ἔδωκε ἔδομεν ἔδοτε ἔδοσαν	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι(ν)	δοίην δοίης δοίη δοίημεν / δοῖμεν δοίητε / δοῖτε δοίησαν / δοῖεν	- δός δότω - δότε δόντων	δοῦναι	δούς (δόντος) δοῦσα (δούσης) δόν (δόντος)
Παρακείμεν.	δέδωκα	δεδωκώς ῶ	δεδωκώς εἶην	δεδωκώς ἴσθι	δεδωκέναι	δεδωκώς δεδωκυῖα δεδωκός
Υπερσυντέλ.	ἔδεδώκειν					

Μέση Φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
Ενεστώτας	δίδομαι δίδοσαι δίδοται διδόμεθα δίδοσθε δίδονται	διδῶμαι διδῶ διδῶται διδώμεθα διδῶσθε διδῶνται	διδοίμην διδοῖο διδοῖτο διδοίμεθα διδοῖσθε διδοῖντο	- δίδοσο διδόσθω - δίδοσθε διδόσθων / διδόσθωσαν	δίδοσθαι	διδόμενος διδομένη διδόμενον
Παρατατικός	ἔδιδόμην ἔδίδοσο ἔδίδοτο ἔδιδόμεθα ἔδίδοσθε ἔδίδοντο					
Μέλ.	δώσομαι	-	δωσοίμην	-	δώσεσθαι	δωσόμενος δωσομένη δωσόμενον
Παθ. Μέλ.	δοθήσομαι	-	δωθησοίμην	-	δωθήσεσθαι	δωθησόμενος δωθησομένη δωθησόμενον
Αόριστος β'	ἔδόμην ἔδου ἔδοτο ἔδόμεθα ἔδοσθε ἔδοντο	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται	δοίμην δοῖο δοῖτο δοίμεθα δοῖσθε δοῖντο	- δοῦ δόσθω - δόσθε δόσθων / δόσθωσαν	δόσθαι	δόμενος δομένη δόμενον
Παθ. Αόρ.	ἐδόθην	δοθῶ	δοθείην	δόθητι	δοθῆναι	δοθείς δοθεῖσα δοθέν
Παρακείμενος	δέδομαι	δεδομένος ᾧ	δεδομένος εἶην	δέδοσο	δεδόσθαι	δεδομένος δεδομένη δεδομένον

Υπερσ.	έδεδόμην	
--------	----------	--

Παρατηρήσεις:

1. Η Υποτακτική και η Ευκτική του δίδωμι-δίδομαι, έδωκα-έδόμην είναι συνηρημένες.
 2. Το β' και γ' ενικό της Υποτακτικής σχηματίζεται σε -ῶ.
 3. Ο τονισμός στο β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα της Ενεργητικής Φωνής, **όταν το ρήμα είναι σύνθετο, δεν μεταβάλλεται**, γιατί η λήγουσα είναι μακρά: π.χ. ἀναδίδου, ἐκδίδου.
 4. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Αορίστου β' της Ενεργητικής Φωνής **ο τόνος ανεβαίνει όταν το ρήμα είναι σύνθετο**: π.χ. ἔκδος, ἀπόδος.
 5. Στο β' ενικό της Προστακτικής του Αορίστου β' της Μέσης Φωνής, **ο τόνος ανεβαίνει, εφόσον το ρήμα είναι σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση**: π.χ. παράδου, ἀπόδου.
- Όταν όμως το ρήμα είναι **σύνθετο με μονοσύλλαβη πρόθεση**, ο τόνος **δεν ανεβαίνει** και παραμένει στο ρήμα: π.χ. ἐκδοῦ.

Σύνθετα του δίδωμι

ἀποδίδωμι = επιστρέφω

ἀποδίδομαι = πωλώ

ἐνδίδωμι = υποχωρώ

ἐπιδίδωμι = προσδεύω

παραδίδωμι = παραδίνω

ἐνδίδωμι θυγατέρα = παντρεύω κόρη

προδίδωμι: προπληρώνω, παραδίδω στον εχθρό

μεταδίδωμι: δίνω μερίδιο, δίνω μετά

προσδίδωμι: δίνω επιπλέον

Φωνηεντόληκτα ρήματα που κλίνονται κατά το ἴστημι - ἴσταμαι

1. **πίμπλημι** = γεμίζω, **πίμπρημι** = πυρπολώ
2. **ἄγαμαι** = θαυμάζω
3. **δύναμαι** = μπορώ
4. **ἐπίσταμαι** = γνωρίζω
5. **ὀνίνημι** = ωφελώ
6. **ὠνέομαι - οὔμαι - ἐπριάμην** = αγοράζω
7. **κρέμαμαι** = είμαι κρεμασμένος

Ενεργητική φωνή

1. πίμπλημι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	πίμπλημι πίμπλης πίμπλησι(ν) πίμπλαμεν πίμπλατε πιμπλάσι(ν)	πιμπλῶ πιμπλῆς πιμπλῇ πιμπλῶμεν πιμπλῆτε πιμπλῶσι(ν)	πιμπλαῖν πιμπλαῖς πιμπλαῖ πιμπλαίμεν / πιμπλαῖμεν πιμπλαίητε / πιμπλαῖτε πιμπλαίησαν / πιμπλαῖεν	- πίμπλη πιμπλάτω - πίμπλατε πιμπλάντων / πιμπλάτωσαν	πιμπλάναι Μτχ. πιμπλᾶς πιμπλᾶσα πιμπλάν
Παρατατικός	ἐπίμπλην ἐπίμπλης ἐπίμπλη ἐπίμπλαμεν ἐπίμπλατε ἐπίμπλασαν				
Μέλ.	πλήσω				
Αόρ.	ἐπλησα				
Πρκ	πέπληκα				

Υπσ	έπεπλήκειν
-----	------------

**Μέση φωνή
πίμπλημαι**

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	πίμπλαμαι πίμπλασαι πίμπλαται πιμπλάμεθα πίμπλασθε πίμπλανται	πιμπλῶμαι πιμπλή πιμπλήται πιμπλώμεθα πιμπλήσθε πιμπλῶνται	πιμπλαίμην πιμπλαῖο πιμπλαῖτο πιμπλαίμεθα πιμπλαῖσθε πιμπλαῖντο	- πίμπλασο πιμπλάσθω - πίμπλασθε πιμπλάσθων / πιμπλάσθωσαν	πίμπλασθαι Μτχ πιμπλάμενος πιμπλαμένη πιμπλάμενον
Παρατατικός	ἐπιμπλάμην ἐπίμπλασο ἐπίμπλατο ἐπιμπλάμεθα ἐπίμπλασθε ἐπίμπλαντο				
Μέλ.	πλήσομαι / πλησθήσομαι				
Αόρ.	ἐπλησάμην / ἐπλήσθην				
Πρκ	πέπλησμαι				
Υπσ	ἐπεπλήσμην				

Παρατηρήσεις:

1. Το **πίμπρημι** κλίνεται όπως το **πίμπλημι**.
2. Τα σύνθετα ἐπίμπλημι, ἐπίμπρημι βρίσκονται συνήθως **χωρίς το μ** στον Ενεστώτα: ἐπιπιπλημι, ἐπιπιπρημι.

2. ἄγαμαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	ἄγαμαι ἄγασαι ἄγεται ἀγάμεθα ἄγασθε ἄγανται	-	ἀγαίμην - - - - ἄγαιντο	-	ἄγασθαι Μτχ. ἀγάμενος ἀγαμένη ἀγάμενον
Πρτ	ἡγάμην				
Μέλ	ἀγάσομαι / ἀγασθήσομαι				
Αόρ.	ἡγασάμην / ἡγάσθην				
Πρκ	-				
Υπσ	-				

3. δύναμαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	δύναμαι δύνασαι δύναται δυνάμεθα δύνασθε δύνανται	δύνωμαι δύνη δύνηται δυνώμεθα δύνησθε δύνωνται	δυναίμην δύναιο δύναιτο δυναίμεθα δύναισθε δύναιντο	- (δύνασο) δυνάσθω - - δυνάσθωσαν	δύνασθαι Μτχ. δυνάμενος δυναμένη δυνάμενον
Παρατατικός	ἐ(ή)δυνάμην ἐ(ή)δύνω ἐ(ή)δύνατο ἐ(ή)δυνάμεθα ἐ(ή)δύνασθε ἐ(ή)δύναντο				
Μέλ	δυνήσομαι / δυνηθήσομαι				
Αόρ.	ἐδυνησάμην / ἐ(ή)δυνήθην				

Πρκ	δεδύνημαι
Υπσ	έδεδυνήμην

4. ἐπίσταμαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	ἐπίσταμαι ἐπίστασαι ἐπίσταται ἐπιστάμεθα ἐπίστασθε ἐπίστανται	ἐπίστωμαι ἐπίσθῃ ἐπίσθηται ἐπιστώμεθα ἐπίστησθε ἐπίστωνται	ἐπισταίμην ἐπίσταιο ἐπίσταιτο ἐπισταίμεθα ἐπίσταισθε ἐπίσταιντο	- ἐπίστασο / ἐπίστω ἐπιστάσθω - ἐπίστασθε ἐπιστάσθων	ἐπίστασθαι Μτχ. ἐπιστάμενος ἐπισταμένη ἐπιστάμενον
Παρατατικός	ἡπιστάμην ἡπίστασο / ἡπίστω ἡπίστατο ἡπιστάμεθα ἡπίστασθε ἡπίσταντο				
Μέλ.	ἐπιστήσομαι				
Αόρ.	ἡπιστήθην				

Παρατηρήσεις:

1. Το ρήμα ἐπίσταμαι δεν είναι σύνθετο του ρήματος ἴσταμαι, γιατί θα ήταν: ἐπί + ἴσταμαι = ἐφίσταμαι.
2. Τα ρήματα δύναμαι και ἐπίσταμαι τονίζονται στην Υποτακτική και στην Ευκτική όπως τα βαρύτονα: δύνωμαι, ἐπίστωμαι, δύναιο, ἐπίσταιο κ.τ.λ.
3. Το β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα και του Παρατατικού σχηματίζεται σε - ω: π.χ. ἐπίστω - ἡπίστω.
4. Κατά τον ίδιο τρόπο κλίνεται και ο Αόριστος ἐπριάμην του ρήματος ὠνέομαι - οὔμαι = αγοράζω

5. ὀνίνημι
Ενεργητική φωνή

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	ὀνίνημι ὀνίνης ὀνίνησι(ν) ὀνίναμεν ὀνίνατε ὀνινᾶσι(ν)	-	-	-	ὀνινάναι Μτχ. ὀνινᾶσα
Παρατατικός	ὠφέλουν ὠφέλεις ὠφέλει ὠφελοῦμεν ὠφελεῖτε ὠφέλουν				
Μέλ.	ὀνήσω				
Αόρ.	ᾠνησα				
Πρκ	ὠφέληκα				
Υπσ	ὠφελήκειν				

Μέση Φωνή - ὀνίναμαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	ὀνίναμαι ὀνίνασαι ὀνίναται ὀνινάμεθα ὀνίνασθε ὀνίνανται	-	ὀνινάιμην ὀνίναιο ὀνίναιτο ὀνινάιμεθα ὀνίναισθε ὀνίναιντο	-	ὀνίνασθαι Μτχ. -
Παρατατικός	ᾠνινάμην ᾠνίνασο ᾠνίνατο ᾠνινάμεθα ᾠνίνασθε ᾠνίναντο				

Μέλ.	ὀνήσομαι				
Αορ. α'	ὠνήμην ὠνησο ὠνητο ὠνήμεθα ὠνησθε ὠνηντο	-	ὀναίμην ὀναιο ὀναιτο ὀναίμεθα ὀναισθε ὀναιντο	- ὀνησο ὀνήσθω - ὀνησθε ὀνήσθων	Απαρ. ὀνασθαι Μτχ. ὀνήμενος ὀνημένη ὀνήμενον
Παθ. Αόρ.	ὠνήθην				Απαρ. ὀνηθῆναι Μτχ. -
Πρκ	ὠφέλημαι				
Υπσ	ὠφελήμην				

6. ὠνέομαι - οὔμαι - ἐπριάμην

Οριστική ΕΝΣ: ὠνέομαι - οὔμαι

Οριστική ΠΡΤ: ἐωνούμην

Οριστική ΜΕΛ: ὠνήσομαι

Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική	Απαρ.
ἐπριάμην	πρίωμαι	πριαίμην	-	πρίασθαι
ἐπρίω	πρίη	πρίαιο	πρίασο / πρίω	
ἐπρίατο	πρίηται	πρίαιτο	πρίασθω	Μτχ.
ἐπριάμεθα	πριώμεθα	πριαίμεθα	-	πριάμενος
ἐπρίασθε	πρίησθε	πρίαισθε	πρίασθε	πριαμένη
ἐπρίαντο	πρίωνται	πρίαιντο	πρίασθων / πρίασθωσαν	πριάμενον

Παρατήρηση:

Το ρήμα ὀνίνημι σχηματίζει τον Παρατατικό, τον Παρακείμενο και τον Υπερσυντέλικο από το ρήμα ὠφελέω-ω.

7. κρέμαμαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	κρέμαμαι κρέμασαι κρέμαται κρεμάμεθα κρέμασθε κρέμανται	κρέμωμαι κρέμη κρέμηται κρεμώμεθα κρέμησθε κρέμονται	κρεμαίμην κρέμαιο κρέμαιτο κρεμαίμεθα κρέμαισθε κρέμαιντο	-	κρέμασθαι Μτχ. κρεμάμενος κρεμαμένη κρεμάμενον
Παρατατικός	ἐκρεμάμην ἐκρέμω ἐκρέματο ἐκρεμάμεθα ἐκρέμασθε ἐκρέμαντο				
Μέλ.	κρεμήσομαι				

Ανώμαλα ρήματα σε -μι

Τα ρήματα **εἶμι, χρή, φημί, ἡμί, κάθημαι και κεῖμαι** κλίνονται σύμφωνα με τα σε - μι ρήματα, αλλά με κάποιες διαφορές.

1. εἶμι = έρχομαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	εἶμι εἶ εἶσι(ν) ἴμεν ἴτε ἴασι(ν)	ἴω ἴης ἴη ἴωμεν ἴητε ἴωσι(ν)	ἰοῖην / ἰοίμι ἰοίης / ἰοίς ἰοίη / ἰοί ἰοίμεν ἰοίτε ἰοίεν	- ἴθι ἴτω - ἴτε ἰόντων / ἴτωσαν	ἰέναι Μτχ. ἰών ἰοῦσα ἰόν
Παρατατικός	ἦειν / ἦα ἦεισθα / ἦεις ἦει ἦειμεν / ἦμεν ἦτε ἦεσαν / ἦσαν				
Μέλ	εἶμι				

Αορ.	ἦλθον
Πρκ	ἐλήλυθα
Υπσ	ἐληλύθειν

Παρατηρήσεις:

1. Ο Ενεστώτας **εἶμι** στην Οριστική έχει σημασία Μέλλοντα και ο Ενεστώτας αναπληρώνεται από το ρήμα **ἔρχομαι**. Στις άλλες εγκλίσεις, το απαρέμφατο και τη μετοχή έχει άλλοτε σημασία Μέλλοντα και άλλοτε Ενεστώτα.

2. Το ρήμα **εἶμι**, όταν είναι σύνθετο, **ανεβάζει** τον τόνο μόνο στην Οριστική και το β' ενικό της Προστακτικής, ενώ σ' όλες τις εγκλίσεις, το απαρέμφατο και τη μετοχή τονίζεται όπως και το απλό.

πάρειμι = βαδίζω, προχωρώ μπροστά

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ				
Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
πάρειμι πάρει πάρεισι(ν) πάρειμεν πάριτε παρίασι(ν)	παρίω παρίης παρίη παρίωμεν παρίητε παρίωσι(ν)	παριοίην / παρίοιμι παριοίης / παρίοις παριοίη / παρίοι παρίοιμεν παρίοιτε παρίοιεν	- πάριθι παρίτω - πάριτε παριόντων / παρίτωσαν	παριέναι Μτχ παριών παριοῦσα παριόν
Παρατατικός παρήειν/ παρήα παρήεισθα / παρήεις παρήει παρήειμεν / παρήμεν παρήητε παρήεσαν / παρήσαν				

2. χρή = είναι ανάγκη, πρέπει

	Ενεστώτας	Παρατατικός	Μελλοντας	Αόριστος
Οριστική	χρή / χρεών ἔστι	χρήν ἢ ἐχρήν	χρήσει	ἐχρησε
Υποτακτική	χρή / χρεών ῃ	-	-	-
Ευκτική	χρείη / χρεών εἴη	-	χρήσοι	χρήσαι
Προστακτική	χρεών ἔστω	-	-	χρησάτω
Απαρέμφατο	χρήναι / χρήν / χρεών εἶναι	-	χρήσειν	-
Μετοχή	χρεών	-	-	-

Παρατηρήσεις:

Το ρήμα **χρή** ήταν αρχικά **άκλιτο ουσιαστικό**. Σχηματίζει τις εγκλίσεις περιφραστικά απο την άκλιτη μετοχή **χρεών** και το γ' ενικό του **εἰμί**.

3. φημί = λέγω, ισχυρίζομαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	φημί φῆς / φῆς φῆσι(ν) φαμέν φατέ φῆσι(ν)	φῶ φῆς φῆ φῶμεν φῆτε φῶσι(ν)	φαίην φαίης φαίη φαίημεν/(φαῖμεν) φαίητε/(φαῖτε) φαίησαν/(φαῖεν)	- φάθι φάτω - φάτε φάντων / φάτωσαν	φάναι Μτχ. φάσκων φάσκουσα φάσκον
Παρατατικός	ἔφην ἔφησθα / ἔφης ἔφη ἔφαμεν ἔφατε ἔφασαν				
Μέλ	φήσω				
Αορ.	ἔφησα				

Παρατηρήσεις:

1. Το ρήμα **φημι** έχει ισχυρό θέμα **φη-** και ασθενές θέμα **φᾶ-**. Από το θέμα **φη-** σχηματίζονται: ο Ενικός αριθμός της Οριστικής Ενεστώτα και Παρατατικού και η Υποτακτική Ενεστώτα. Από το θέμα **φᾶ-** σχηματίζονται οι υπόλοιποι τύποι.

2. Ο παρατατικός **ἔφην**, η Υποτακτική, η Ευκτική, το απαρέμφατο και η μετοχή του ρήματος **φημι** έχουν **σημασία Αορίστου**.

3. Το ρήμα **φημί**, **όταν είναι σύνθετο**, ανεβάζει τον τόνο μόνο στον Ενεστώτα της Οριστικής και στο β' ενικό της Προστακτικής, ενώ σ' όλες τις άλλες εγκλίσεις, το απαρέμφατο και τη μετοχή τονίζεται όπως το απλό.

π.χ.: **φημι** → σύμφημι, σύμφης κ.λ.π.

φάθι → σύμφαθι, συμφάτω κ.λ.π.

4. Οι σημασίες του ρήματος **φημι** είναι α) **ισχυρίζομαι** και β) **λέω**.
α) όταν σημαίνει «**ισχυρίζομαι**», σχηματίζει τον Μέλλοντα και τον Αόριστο από το θέμα του: **φήσω**, **ἔφησα**.

β) όταν σημαίνει «**λέω**», σχηματίζει τον Μέλλοντα και τον Αόριστο από το ρήμα **λέγω**: **λέξω/ἔρῳ**, **εἶπον**.

5. Το ρήμα **σύνθετο** με τις προθέσεις **σύν**, **κατά**, **ἀπό** και **ἀντί** αποκτά τις παρακάτω σημασίες:

σύμφημι = συμφωνώ, ομολογώ

κατάφημι = λέω ναι, βεβαιώνω

ἀπόφημι = δεν συμφωνώ, αρνούμαι

ἀντίφημι = ισχυρίζομαι το αντίθετο, αντιλέγω

οὐ φημί + απαρέμφατο = αρνούμαι

σύμφημι = συμφωνώ, ομολογώ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ				
Οριστική	Υποτακτ.	Ευκτική	Προστακτ.	Απαρ.
σύμφημι σύμφης / σύμφης σύμφησι(ν) σύμφαμεν σύμφατε σύμφασι(ν)	συμφῶ συμφῆς συμφῇ συμφῶμεν συμφῆτε συμφῶσι(ν)	συμφαίην συμφαίης συμφαίῃ συμφαίημεν / συμφαῖμεν συμφαίητε / συμφαῖτε συμφαίησαν / συμφαῖεν	- σύμφαθι συμφάτω - σύμφατε συμφάντων / συμφάτωσαν	συμφάναι Μτχ. συμφάσκων / συμφάς συμφάσκουσα / συμφᾶσα συμφάν / συμφάσκον
Παρατατικός συνέφην συνέφησθα/συνέφης συνέφη συνέφαμεν συνέφατε συνέφασαν				

4. ἤμι = λέγω

Είναι εύχρηστο στον Πλάτωνα στο πρώτο και στο τρίτο πρόσωπο του Παρατατικού σε παρενθετικές φράσεις.

ἦν δ' ἐγώ = είπα εγώ

ἦν δε ὅς = είπε αυτός

5. κάθημαι = κάθομαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτ.	Απαρ.
Ενεστώτας	κάθημαι κάθησαι / κάθη κάθηται κάθημεθα κάθησθε κάθηνται	καθῶμαι / καθῶμαι καθῇ / κάθη καθῆται καθῶμεθα καθῆσθε καθῶνται	καθοίμην / καθήμην καθῆο καθῆτο καθήμεθα καθῆσθε καθῆντο	- κάθησο / κάθου κάθησθω - κάθησθε κάθήσθων	καθῆσθαι Μτχ. καθήμενος καθημένη καθήμενον

Παρατατικός	καθήμην / ἐκαθήμην καθῆσο / ἐκάθησο καθῆτο / ἐκάθητο καθήμεθα / ἐκαθήμεθα καθῆσθε / ἐκάθησθε καθῆντο / ἐκάθηντο
Μέλ.	καθήσομαι / καθεδοῦμαι

Παρατήρηση:

Το ρήμα κάθημαι θεωρείται Παρακείμενος του ρήματος **καθέζομαι**.

6. κείμαι = κείτομαι, είμαι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
Ενεστώτας	κείμαι κείσαι κείται κείμεθα κείσθε κείνται	- - κέηται - κέησθε κέωνται	- - κέοιτο - - κέοιντο	- - κείσθω - κείσθε -	κείσθαι Μτχ. κείμενος κειμένη κείμενον
Παρατατικός	ἐκείμην ἔκεισο ἔκειτο ἐκείμεθα ἔκεισθε ἔκειντο				
Μέλ.	κείσομαι				

Παρατηρήσεις:

1. Το ρήμα **κείμαι** είναι Ενεστώτας με **σημασία Παρακειμένου** του ρήματος **τίθεμαι**.
2. Το ρήμα **κείμαι**, **όταν είναι σύνθετο, ανεβάζει τον τόνο** (εκτός από το απαρέμφατο): **π.χ.** σύγκειμαι, σύγκεισο **αλλά** συγκείσθαι

Παρακείμενοι βαρύτονων ρημάτων που σχηματίζονται κατά τα ρήματα σε -μι

Τα ρήματα βαίνω, εἶκω = μοιάζω, ἀποθνήσκω, δαίδω = φοβάμαι, οἶδα, μιμνήσκομαι και κτῶμαι σχηματίζουν τον Παρακείμενό τους σύμφωνα με τα ρήματα σε -μι.

1. Παρακείμενος του ρήματος βαίνω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
βέβηκα βέβηκας βέβηκε(ν) βεβήκαμεν βεβήκατε βεβήκασι(ν)	βεβήκω βεβήκης βεβήκη βεβήκωμεν βεβήκητε βεβήκωσι(ν) / βεβῶσι	βεβήκοιμι βεβήκοις βεβήκοι βεβήκοιμεν βεβήκοιτε βεβήκοιεν	- βεβηκώς ἴσθι βεβηκώς ἔστω - βεβηκότες ἔστε βεβηκότες ἔστων / ἔστωσαν / ὄντων	βεβηκέναι Μτχ βεβηκώς / βεβώς βεβηκυῖα / βεβῶσα βεβηκός / βεβώς

2. Παρακείμενος του ρήματος εἶκω (=μοιάζω) με σημασία Ἐνεστώτα

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
ἔοικα ἔοικας ἔοικε(ν) ἐοίκαμεν ἐοίκατε εἷξασι(ν) / ἐοίκασι(ν)	ἐοίκω ἐοίκης ἐοίκη ἐοίκωμεν ἐοίκητε ἐοίκωσι(ν)	ἐοίκοιμι ἐοίκοις ἐοίκοι ἐοίκοιμεν ἐοίκοιτε ἐοίκοιεν	-	εἰκέναι / ἐοικέναι Μτχ εἰκώς / ἐοικώς εἰκυῖα / ἐοικυῖα εἰκός / ἐοικός

Υπερσυντέλικος με σημασία Παρατατικού

ἔωκειν ἔωκεις ἔωκει ἔωκεμεν ἔωκετε ἔωκεσαν

Παρατηρήσεις:

Ο Παρακείμενος **βέβηκα** και **ἔοικα** (Παρακείμενος με σημασία Ενεστώτα) κλίνονται κανονικά, σχηματίζουν όμως **σύμφωνα με τα σε - μι** ρήματα τους εξής τόπους: **το γ' πληθυντικό της Υποτακτικής, το απαρέμφατο και τη μετοχή.**

3. Παρακείμενος του ρήματος ἀπο-θνήσκω

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
τέθνηκα τέθνηκας τέθνηκε(ν) τεθνήκαμεν / τέθναμεν τεθνήκατε / τέθνατε τεθνήκασι(ν) / τεθνᾶσι	τεθνηκώς ὦ τεθνηκώς ἦς τεθνηκώς ἦ τεθνηκότες ὦμεν τεθνηκότες ἦτε τεθνηκότες ὦσι(ν) ή τεθνήκω τεθνήκης τεθνήκη τεθνήκωμεν τεθνήκητε τεθνήκωσι(ν)	τεθνεώς / τεθνηκώς εἶην τεθνεώς / τεθνηκώς εἶης τεθνεώς / τεθνηκώς εἶη τεθνεότες / τεθνηκότες εἶμεν / εἶμεν τεθνεότες / τεθνηκότες εἶητε / εἶτε τεθνεότες / τεθνηκότες εἶσαν / εἶεν ή τεθνήκοιμι τεθνήκοις τεθνήκοι τεθνήκοιμεν τεθνήκοιτε τεθνήκοιεν	- τεθνηκώς ἴσθι τεθνηκώς ἔστω - τεθνηκότες ἔστε τεθνηκότες ἔστων / ἔστωσαν / ὄντων	τεθνηκέναι ή τεθνάναι Μτχ τεθνεώς / τεθνηκώς τεθνεῶσα / τεθνηκυῖα τεθνεός / τεθνεώς / τεθνηκός

Υπερσυντέλικος

ἔτεθνήκειν ἔτεθνήκεις ἔτεθνήκει ἔτεθνήκεμεν ἔτεθνήκετε ἔτεθνήκεσαν / ἔτέθνασαν

Παρατηρήσεις:

Ο Παρακείμενος **τέθνηκα** κλίνεται κανονικά, σχηματίζει όμως **σύμφωνα με τα σε - μι** ρήματα τους εξής τύπους: την Οριστική του Παρακείμενου και τα πρόσωπα του Πληθυντικού Αριθμού, τη μετοχή και το γ' πληθυντικό του Υπερσυντέλικου.

4. Παρακείμενος του ρήματος δίδω με σημασία Ενεστώτα

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
δέδια / δέδοικα	-	-	-	δεδιέναι / δεδοικέναι
δέδιας / δέδοικας	-		δέδιθι	
δέδιε / δέδοικε	δεδίη		δεδίτω	
δεδοίκαμεν / δέδιμεν	-		-	Μτχ
δεδοίκατε / δέδιτε	-		-	δεδιώς / δεδοικώς
δεδοίκασι(ν) / δεδίασι(ν)	δεδοίκωσι(ν) / δεδίωσι(ν)			δεδιυῖα / δεδοικυῖα
				δεδιός / δεδοικός

Υπερσυντέλικος με σημασία Παρατατικού

έδεδοίkein / έδεδοίκη / έδεδίειν έδεδοίkeis / έδεδοίkeis / έδεδίεις έδεδοίkei / έδεδοίκη / έδεδίει έδεδοίkeμεν έδεδοίkeτε έδεδοίkeσαν / έδέδισαν

Παρατηρήσεις:

Ο Παρακείμενος **δέδοικα** ή **δέδια** (= φοβάμαι) με σημασία Ενεστώτα κλίνεται κανονικά σχηματίζει όμως **σύμφωνα με τα σε - μι ρήματα** την Οριστική του Παρακειμένου, το απαρέμφατο, τη μετοχή και το γ' πληθυντικό του Υπερσυντέλικου.

5. Παρακείμενος του ρήματος οίδα με σημασία Ενεστώτα

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
οίδα	εἰδῶ	εἰδείην	-	εἰδέναι
οἶσθα	εἰδήs	εἰδείης	ἴσθι	
οἶδε(ν)	εἰδή	εἰδείη	ἴστω	Μτχ
οἶδαμεν / ἴσμεν	εἰδῶμεν	εἰδείμεν / εἰδείμεν	-	εἰδώς
οἶδατε / ἴστε	εἰδήτε	εἰδείτε / εἰδείτε	ἴστε	εἰδυῖα
οἶδασι(ν) / ἴσασι(ν)	εἰδῶσι(ν)	εἰδείσαν / εἰδείεν	ἴστων / ἴστωσαν	εἰδός

Υπερσυντέλικος με σημασία Παρατατικού

ἦδιν / ἦδη
 ἦδισθα / ἦδεις / ἦδησθα
 ἦδει / ἦδιν / ἦδη
 ἦδειμεν / ἦδεμεν / ἦσμεν
 ἦδειτε / ἦδετε / ἦστε
 ἦδესαν / ἦσαν

Παρατηρήσεις:

1. Ο Παρακείμενος οἶδα και ο Υπερσυντέλικος ἦδιν/ἦδη έχουν σημασία **Ενεστώτα και Παρατατικού** αντίστοιχα.
2. Το ρήμα οἶδα όταν είναι σύνθετο, ανεβάζει τον τόνο σ' όλα τα πρόσωπα της **Οριστικής και στο β' ενικό της Προστακτικής**. Στις υπόλοιπες εγκλίσεις, απαρέμφατο και μετοχή τονίζεται όπως το απλό.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
σύνοιδα	συνειδῶ	συνειδείην	-	συνειδέναι
σύνοισθα	συνειδής	συνειδείης	σύνισθι	Μτχ
σύνοιδε(ν)	συνειδή	συνειδείη	συνίστω	
σύνισμεν	συνειδῶμεν	συνειδείμεν / συνειδείμεν	-	συνειδώς συνειδυῖα συνειδός
σύνιστε	συνειδήτε	συνειδείητε / συνειδείτε	σύνιστε	
συνίσασι(ν)	συνειδῶσι(ν)	συνειδείσαν / συνειδείεν	συνίστων / συνίστωσαν	

6. Παρακείμενος του ρήματος μιμνήσκομαι

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.
μέμνημαι	μεμνῶμαι	μεμνήμην	-	μεμνήσθαι
μέμνησαι	μεμνή	μεμνήο	μέμνησο	Μτχ
μέμνηται	μεμνήται	μεμνήτο	μεμνήσθω	
μεμνήμεθα	μεμνώμεθα	μεμνήμεθα	-	μεμνημένος μεμνημένη μεμνημένον
μέμνησθε	μεμνήσθε	μεμνήσθε	μέμνησθε	
μέμνηνται	μεμνῶνται	μεμνήντο	μεμνήσθων	

Υπερσυντέλικος

ἐμεμνήμην
ἐμέμνησο
ἐμέμνητο
ἐμεμνήμεθα
ἐμέμνησθε
ἐμέμνηντο

Παρατήρηση:

Το Παρακείμενος του ρήματος **μιμνήσκομαι** σχηματίζεται και περιφραστικά στην **Υποτακτική** και στην **Ενκτική**: μεμνημένος ὦ, μεμνημένος εἶην

Χωρίς ελληνομάθεια δεν υπάρχει παιδεία.

Λέων Τολστόι, Ρώσος συγγραφέας

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΝΙΣΜΟ **ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ**

1. Βαρύτονα ρήματα

- Το β' ενικό της Προστακτικής του Ενεργητικού Ενεστώτα και Αορίστου α', **όταν είναι υπερδισύλλαβο**, τονίζεται στην **προπαραλήγουσα**: λέγε - πρόλεγε, μείνον - παράμεινον.
- Το β' ενικό της Προστακτικής του Μέσου Αορίστου, **όταν είναι υπερδισύλλαβο**, τονίζεται στην **προπαραλήγουσα**: λῦσαι - κατάλυσαι.
- Το β' ενικό της προστακτικής του ενεργητικού Αορίστου β', **όταν είναι υπερδισύλλαβο**, τονίζεται στην **προπαραλήγουσα**: βάλε - παράβαλε, ἐλθέ - ἐξελθε, ἰδέ - περιίδε
- Το β' ενικό της Προστακτικής του Μέσου Αορίστου β' τονίζεται στη **λήγουσα και περισπάται**.

ΑΛΛΑ: Τονίζεται στην παραλήγουσα, **όταν είναι μονοσύλλαβο και σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση**: λαβοῦ - ἀντιλαβοῦ, σποῦ - ἐπίσπου, σχοῦ - προσχοῦ **αλλά** σχοῦ - παράσχου

- Το β' ενικό της Προστακτικής του παθητικού Αορίστου α' και β', τονίζεται **πάντα στην προπαραλήγουσα, όταν είναι υπερδισύλλαβο** (το ι της λήγουσας είναι βραχύ): λύθητι, γράφηθι, φάνηθι.

2. Συνηρημένα ρήματα

- Το β' ενικό της Προστακτικής Ενεργητικού και Μέσου Ενεστώτα, **όταν είναι σύνθετο, τονίζεται όπου και όπως τονίζεται όταν είναι απλό (δισύλλαβο θέμα)**: τίμα - ἀποτίμα, τιμῶ - ἐκτιμῶ, ποίει - παραποίει, ποιοῦ - παραποιοῦ, δήλου - προδήλου, δηλοῦ - προδηλοῦ.

Τονίζεται όμως στη **λήγουσα της πρόθεσης**, όταν το θέμα είναι **μονοσύλλαβο**: πλεῖ - διάπλει.

3. Συμφωνόληκτα ρήματα σε - μι

- Το β' ενικό της Προστακτικής του Ενεργητικού Ενεστώτα, **όταν είναι σύνθετο, τονίζεται όπου και όπως τονίζεται όταν είναι απλό:** δείκνυ - προδείκνυ, ὄλλυ - ἀπόλλυ.

4. Φωνηεντόληκτα ρήματα σε - μι / βαρύτονα ρήματα που κλίνονται κατά τα ρήματα σε - μι

- Το β' ενικό και πληθυντικό της Προστακτικής Ενεργητικού και Μέσου Αορίστου β' των ρημάτων **τίθημι, δίδωμι, ἵημι, όταν είναι σύνθετο, τονίζεται στη λήγουσα της πρόθεσης:** θές - παράθες, δός - ἄποδος, δότε - ἀπόδοτε, ἕς - ἄφες, δοῦ - παράδου, δόσθε - παράδοσθε, θοῦ - παράθου, οὔ - περιού.

Όταν όμως η πρόθεση είναι **μονοσύλλαβη ή δίσυλλαβη** που έχει πάθει **ἐκθλιψη**, τότε το β' ενικό Προστακτικής του Μέσου Αορίστου β' **τονίζεται όπου και όπως τονίζεται όταν είναι απλό:** δοῦ - ἐκδοῦ, θοῦ - προθοῦ, οὔ - ἀφοῦ.

- Το β' ενικό της Προστακτικής των Αορίστων β' **ἔστην, ἔβην, ἔδραν, ἔσβην, ἔγνων και ἔδυν, όταν είναι σύνθετο, τονίζεται στην προπαραλήγουσα:** στήθι - ἀπόστηθι, βῆθι - κατάβηθι, δρᾶθι - ἀπόδραθι, σβῆθι - κατάσβηθι, γνῶθι - πρόγνωθι, δῦθι - ἀνάδυθι.

5. Άλλα ρήματα της συζυγίας σε -μι

- Τα ρήματα **εἰμί, εἶμι, φημί, οἶδα κείμαι, όταν είναι σύνθετα, τονίζονται στην προπαραλήγουσα** στην Οριστική Ενεστώτα και στο β' ενικό και πληθυντικό προστακτικής Ενεστώτα: εἰμί - σύνειμι, ἴσθι - σύνισθι / εἶμι - διέξειμι, ἴθι - ἄπιθι / φημί - κατάφημι, φάθι - κατάφαθι / οἶδα - σύνοιδα, ἴσθι - σύνισθι / κείμαι - ἀνάκειμαι, κείσο - ἀνάκεισο.